

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VE BAĞLI TAŞRA KURULUŞLARININ
EKONOMETRİK YÖNTEMLER YARDIMIYLA İKTİSADİ ÇÖZÜMLEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Orman Müh. Emine Nur YEŞİLYURT

ARALIK 2016

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VE BAĞLI TAŞRA KURULUŞLARININ
EKONOMETRİK YÖNTEMLER YARDIMIYLA İKTİSADİ ÇÖZÜMLEMESİ

Emine Nur YEŞİLYURT

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünce
"ORMAN YÜKSEK MÜHENDİSİ"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 01 / 12 / 2016
Tezin Savunma Tarihi : 29 / 12 / 2016

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Mustafa Fehmi TÜRKER

Trabzon 2016

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Orman Mühendisliği Anabilim Dalında
Emine Nur YEŞİLYURT Tarafından Hazırlanan**

**ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VE BAĞLI TAŞRA KURULUŞLARININ
EKONOMETRİK YÖNTEMLER YARDIMIYLA İKTİSADİ ÇÖZÜMLEMESİ**

başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 13 / 12 / 2016 gün ve 1680 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr. Mustafa Fehmi TÜRKER

Üye : Prof. Dr. Rahmi YAMAK

Üye : Doç. Dr. Atakan ÖZTÜRK

Handwritten signatures of the jury members in blue ink. The first signature is the largest and most prominent, followed by two smaller signatures below it.

Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

“Orman Genel Müdürlüğü ve Bağlı Taşra Kuruluşlarının Ekonometrik Yöntemler Yardımıyla İktisadi Çözümlemesi” adlı bu çalışma, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Programında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Öncelikle yüksek lisans tez konumun belirlenmesinden çalışmanın nihayetlenmesine kadar her aşamada birebir yönlendirme ve katkılarını benden esirgemeyen Sayın Hocam Prof. Dr. Mustafa Fehmi TÜRKER’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yine çalışma kapsamının ve içeriğinin belirlenmesinde tecrübelerini bizimle paylaşan Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Öğretim üyesi Sayın Hocam Doç. Dr. Atakan ÖZTÜRK’e teşekkürü bir borç bilirim. Diğer taraftan, bilgilerini, görüşlerini ve deneyimlerini benden esirgemeyen ve her konuda yanımda olan Sayın Hocam Öğr. Gör. Canan YILMAZ’a şükranlarımı sunarım. Yine çalışmanın istatistik çözümlerinin yapımında yardımlarını esirgemeyen KTÜ İİBF Ekonometri Bölümü öğretim üyesi Sayın Hocam Prof. Dr. Rahmi YAMAK ve aynı bölüm öğretim elemanı Sayın Arş. Gör. Sinem KOLÇAK’a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca araştırma verilerinin temin edilmesinde yardımcı olan ve çalışma konusu hakkında tecrübelerini bizden esirgemeyen Orman Genel Müdür Yardımcısı Sayın Dr. Ahmet İPEK’e, adı geçen genel müdürlüğün İdari ve Mali İşler Daire Başkanı Sayın Ersin TURAN’a, İşletme Pazarlama Dairesi Başkan Yardımcısı Sayın Mehmet YILDIZ’a, Başmüfettiş Sayın Cemil ÖZTÜRK’e, Başmüfettiş Sayın Muammer KOLCU’ya, Stratejik Planlama Şube Müdürü Sayın Alper Tolga ARSLAN’a ve çalışmada emeği geçen tüm Orman Genel Müdürlüğü çalışanlarına teşekkür ederim.

Çalışma sırasında, desteklerini benden esirgemeyen sevgili annem ve babama, kardeşlerime, biricik eşim Orm. Müh. Üzeyir YEŞİLYURT’a ve tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Bu çalışmanın, ülkemiz orman kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde yönetim ve işletmeciliğine katkı sağlaması ve bu konuda yapılacak yeni çalışmalara altlık oluşturması en büyük temennimdir.

Emine Nur YEŞİLYURT
Trabzon, 2016

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum Orman Genel Müdürlüğü ve Bağlı Taşra Kuruluşlarının Ekonometrik Yöntemler Yardımıyla İktisadi Çözümü” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Mustafa Fehmi TÜRKER’in sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 29/12/2016

Emine Nur YEŞİLYURT

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	IX
SUMMARY	X
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	XI
TABLolar DİZİNİ.....	XIII
KISALTMALAR DİZİNİ	XIV
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Yazın Özeti	3
1.3. Türkiye Devlet Ormancılığı Örgüt Yapısı	16
1.4. Türkiye Ormancılığında Bütçeler	19
1.4.1. Bütçe Tanımı ve Ormancılıkta Bütçe Kullanımının Gereği	19
1.4.2. Ormancılık Faaliyetlerinde Kullanılan Bütçeler	20
1.5. Orman Genel Müdürlüğü Döner Sermaye Bütçesi	22
1.5.1. Döner Sermaye Fikrinin Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi.....	22
1.5.2. Döner Sermaye Bütçesinin Kapsamı	23
1.5.2.1. Döner Sermaye Bütçesinin Gelir Kalemleri	23
1.5.2.1.1. Brüt Satışlar	23
1.5.2.1.2. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar	24
1.5.2.1.3. Olağandışı Gelir ve Kârlar	25
1.5.2.2. Döner Sermaye Bütçesi Gider Kalemleri	26

1.5.2.2.1. Satışların Maliyeti	26
1.5.2.2.2. Faaliyet Giderleri	26
1.5.2.2.3. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	28
1.5.2.2.4. Olağandışı Gider ve Zararlar	28
1.5.3. Ormancılık Finansmanın ve Döner Sermayenin Ülke ve Sektör Temelinde Hazırlanan Planlar Kapsamında Tanıtılması.....	29
1.5.4. Döner Sermaye Bütçesi GZFT Çözümlemesi.....	31
2. MALZEME VE YÖNTEM	34
2.1. Malzeme.....	34
2.2. Yöntem.....	34
2.2.1. Araştırma Kapsamının ve Hipotezlerinin Belirlenmesi	35
2.2.2. Araştırma Yıllarının Seçimi	38
2.2.3. Yüzde Çözümlenmeleri.....	39
2.2.4. Ussallık Ölçüt Çözümlenmeleri	39
2.2.5. Ekonometrik Çözümlenmeler	40
2.2.5.1. İrdelenecek Değişkenlerin Tanımlanması.....	41
2.2.5.2. Regresyon Çözümlemesi	42
3. BULGULAR.....	45
3.1. Orman Genel Müdürlüğü Ölçeğinde Yapılan Çözümlenmeler	45
3.1.1. Yüzde Çözümlemesi	45
3.1.1.1. OGM Bütçe Kaynakları Yüzde Çözümlemesi.....	45
3.1.1.1.1. Döner Sermaye Bütçesi Gelir Kalemleri Yüzde Çözümlemesi.....	46
3.1.1.1.2. Döner Sermaye Bütçesi Gider Kalemleri Yüzde Çözümlemesi	49
3.1.1.1.3. Özel Bütçe Gelir Kalemleri Yüzde Çözümlemesi	53
3.1.1.1.4. Özel Bütçe Gider Kalemleri Yüzde Çözümlemesi	55
3.1.1.2. Ürün ve Satış Çeşitleri Yüzdesi	56

3.1.2.	Gelir- Gider Karşılaştırması.....	61
3.1.3.	İktisadilik Çözümlemesi	61
3.1.4.	Regresyon Çözümlenmeleri.....	62
3.1.4.1.	Kâr- Zarar Üzerinde Etkili Değişkenler.....	62
3.1.4.2.	Gelir/Gider Oranı Üzerinde Etkili Değişkenler	64
3.1.4.3.	Toplam Gelir Üzerinde Etkili Değişkenler	67
3.1.4.4.	Toplam Gider Üzerinde Etkili Değişkenler	68
3.2.	Orman Bölge Müdürlükleri Ölçeğinde Yapılan Çözümlenmeler.....	70
3.2.1.	Yüzde Çözümlenmeleri.....	70
3.1.2.1.	Döner Sermaye Bütçesi Gelir Kalemleri Yüzde Çözümlemesi.....	70
3.1.2.2.	Döner Sermaye Bütçesi Gider Kalemleri Yüzde Çözümlemesi.....	72
3.2.2.	Gelir-Gider Karşılaştırılması.....	74
3.2.3.	İktisadilik Çözümlemesi	76
3.3.	Devlet Orman İşletme Müdürlükleri Ölçeğinde Yapılan Çözümlenmeler.....	78
3.3.1.	Yüzde Çözümlemesi	78
3.3.1.1.	Döner Sermaye Bütçesi Gelir Kalemleri Yüzde Çözümlemesi.....	78
3.3.1.2.	Döner Sermaye Bütçesi Gider Kalemleri Yüzde Çözümlemesi	80
3.3.2.	Gelir-Gider Karşılaştırması.....	82
3.3.3.	İktisadilik Çözümlemesi	83
4.	SONUÇ VE TARTIŞMA	85
4.1.	Orman Genel Müdürlüğü Ölçeğinde Yapılan Çözümlenmelere İlişkin	85
4.2.	Orman Bölge Müdürlükleri Ölçeğinde Yapılan Çözümlenmelere İlişkin	92
4.3.	Orman İşletme Müdürlükleri Ölçeğinde Yapılan Çözümlenmelere İlişkin.....	94
5.	ÖNERİLER.....	96
5.1.	Gelir Kalemlerinin Artırılmasına Yönelik Öneriler.....	96
5.2.	Gider Kalemlerinin Azaltılmasına Yönelik Öneriler	99

6. KAYNAKÇA..... 103

7. EKLER..... 110

ÖZGEÇMİŞ

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VE BAĞLI TAŞRA KURULUŞLARININ
EKONOMETRİK YÖNTEMLER YARDIMIYLA İKTİSADİ ÇÖZÜMLEMESİ

Emine Nur YEŞİLYURT

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
Danışman: Mustafa Fehmi TÜRKER
2016, 110 Sayfa, 42 Ek Sayfalar

Ülkemizde ormancılık faaliyetlerinin büyük bir kısmı Orman Genel Müdürlüğü (OGM) bünyesinde yer alan 28 Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı 243 Devlet Orman İşletmesi tarafından gerçekleştirilmektedir. OGM'nin gelir ve gider kalemlerini belirlemek, gelir ve gider kalemlerini karşılaştırmak, gelir kalemlerini artırıcı, gider kalemlerini azaltıcı ve iktisadilik oranını 1'in üzerine çıkartabilecek önerilerin getirilmesi gibi amaçlara hizmet eden bu çalışmada, OGM'nin ve bağlı taşra kuruluşlarının iktisaden iyileştirilmesine katkı sağlayacak öneriler ortaya konulmuştur. Yapılan çalışmalar neticesinde; OGM'nin sadece 2013 yılında dönemini, zararla kapattığı yani sadece bu yılda iktisadilik oranının 1'in altına düştüğü belirlenmiştir. Bununla birlikte, OGM ve bağlı taşra kuruluşlarının 2013, 2014 ve 2015 yıllarının ortalamasına göre, gelirlerinin % 95'ini brüt satışların, giderlerinin ise %60'ını faaliyet giderlerinin oluşturduğu saptanmıştır. Bunun yanında; 2013, 2014 ve 2015 yıllarında sırası ile 16, 13 ve 12 adet Orman Bölge Müdürlüğü'nün ve 113, 100 ve 100 adet Devlet Orman İşletmesinin zarar ettiği tespit edilmiştir. Öte yandan, ekonometrik çalışmalar ile kâr-zarar değişkeni üzerinde 10, gelir/gider değişkeni üzerinde 8, toplam gelir değişkeni üzerinde 9 ve toplam gider değişkeni üzerinde 8 değişkenin etkisi olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, yine çalışma kapsamında OGM'nin ve bağlı taşra kuruluşlarının gelirlerini arttırmaya ve giderlerini azaltmaya yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Orman Genel Müdürlüğü, Döner Sermaye Bütçesi, Gelir, Gider, İktisadilik ve Ekonometrik Çözümlenmeler

Master Thesis

SUMMARY

ECONOMIC ANALYSIS OF GENERAL DIRECTORATE OF FORESTRY AND
AFFILIATED PROVINCIAL INSTITUTIONS WITH ECONOMETRIC METHODS

Emine Nur YEŞİLYURT

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Forest Engineering Graduate Program
Supervisor: Assoc. Prof. Mustafa Fehmi TÜRKER
2016, 110 Pages, 42 Appendix Pages

Most of the forestry activities in Turkey are carried out by 243 State Forest Management units affiliated to 28 Regional Forestry Directorates of the General Directorate of Forestry (GDF). In the present study that aims to determine and compare GDF income and expenditure items, to and put forward recommendations for increasing the income items, decreasing the expenditure items and increasing the economy ratio to over 1, several recommendations to economically improve provincial institutions affiliated with GDF are put forward. As a result of the present study, it was determined that the GDF declared a loss only in 2013, in other words the institution announced an economy ratio of below 1 only in that year. Furthermore, it was determined that GDF and affiliated forest enterprises' gross sales accounted for an average of 95% of revenues and 60% of the expenditures were operating costs in the years of interest. However, in years 2013, 2014 and 2015, 16, 13 and 12 Forest Regional Directorates and 113, 100 and 100 State Forest Managements declared losses, respectively. On the other hand, econometric studies demonstrated that there were 10 factors effective on the profit-loss variable, 8 on the income / expenditure variable, 9 on the total income variable, and 8 on the total expenditures variable. Furthermore, within the scope of the present study, recommendations for increasing the income of GDF and affiliated provincial organizations and reducing their expenses were also presented.

Keywords: General Directorate of Forestry, Revolving Fund Budget, Income, Expenditure, Economics and Econometric Analysis.

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1.	Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat Yapısı (URL-2, 2012).....	18
Şekil 2.	Türk Ormancılığında kullanılan bütçeler	20
Şekil 3.	Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı gelir oranları	46
Şekil 4.	Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı brüt satış gelirleri.....	47
Şekil 5.	Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı gelir oranları	47
Şekil 6.	Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı Brüt Satış Gelirleri.....	48
Şekil 7.	Orman Genel Müdürlüğü 2015 Yılı Gelir Oranları.....	48
Şekil 8.	Orman Genel Müdürlüğü 2015 yılı Brüt Satış Gelirleri.....	49
Şekil 9.	Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı gider oranları	50
Şekil 10.	Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı faaliyet giderleri	50
Şekil 11.	Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı gider oranları	51
Şekil 12.	Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı faaliyet giderleri	51
Şekil 13.	Orman Genel Müdürlüğü 2015 yılı gider oranları	52
Şekil 14.	Orman Genel Müdürlüğü 2015 yılı faaliyet giderleri	52
Şekil 15.	Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı özel bütçe öz gelirleri	54
Şekil 16.	Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı özel bütçe öz gelirleri	55
Şekil 17.	Orman Genel Müdürlüğü 2015 yılı özel bütçe öz gelirleri	55
Şekil 18.	Orman Genel Müdürlüğü satılan ürün çeşitleri.....	57
Şekil 19.	Orman Genel Müdürlüğü Endüstriyel Odun çeşitlerinin dağılımı.....	58
Şekil 20.	Orman Genel Müdürlüğünde satılan sınıf odunu dağılımı.....	59
Şekil 21.	Orman Genel Müdürlüğü satış çeşitleri.....	59
Şekil 22.	Orman Genel Müdürlüğü son depo satışlarının satış şekline göre dağılımı.....	60
Şekil 23.	Orman Genel Müdürlüğü dikili satışlarının satış şekline göre dağılımı	60
Şekil 24.	Orman Genel Müdürlüğü gelir-gider karşılaştırması	61
Şekil 25.	Orman Bölge Müdürlükleri 2013 yılı gelir kalemleri oranı	70
Şekil 26.	Orman Bölge Müdürlükleri 2014 yılı gelir kalemleri oranı	71
Şekil 27.	Orman Bölge Müdürlükleri 2015 yılı gelir kalemleri oranı	72
Şekil 28.	Orman Bölge Müdürlükleri 2013 yılı gider kalemleri oranı	72

Şekil 29.	Orman Bölge Müdürlükleri 2014 yılı gider kalemleri oranı	73
Şekil 30.	Orman Bölge Müdürlükleri 2015 yılı gider kalemleri oranı	73
Şekil 31.	Orman Bölge Müdürlükleri 2013 yılı gelir gider karşılaştırması.....	74
Şekil 32.	Orman Bölge Müdürlükleri 2014 yılı gelir gider karşılaştırması.....	75
Şekil 33.	Orman Bölge Müdürlükleri 2015 yılı gelir gider karşılaştırması.....	75
Şekil 34.	Orman Bölge Müdürlükleri 2013 yılı iktisadilik oranları	76
Şekil 35.	Orman Bölge Müdürlükleri 2014 yılı iktisadilik oranları	77
Şekil 36.	Orman Bölge Müdürlükleri 2015 yılı iktisadilik oranları	77
Şekil 37.	Devlet Orman İşletmeleri 2013 yılı gelir kalemleri dağılımı	78
Şekil 38.	Devlet Orman İşletmeleri 2014 yılı gelir kalemleri dağılımları.....	79
Şekil 39.	Devlet Orman İşletmeleri 2015 yılı gelir kalemleri dağılımı	79
Şekil 40.	Devlet Orman İşletmeleri 2013 yılı gider kalemleri dağılımı	80
Şekil 41.	Devlet Orman İşletmeleri 2014 yılı gider kalemleri dağılımı	81
Şekil 42.	Devlet Orman İşletmeleri 2015 yılı gider kalemleri dağılımı	81
Şekil 43.	Kâr ve zarar eden Orman İşletmelerinin sayıları.....	83
Şekil 44.	İktisadilik oranı 1'in altında ve üstünde olan Devlet Orman İşletmelerinin sayıları.....	83

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. OGM Teşkilat yapısının tarihi gelişimi.....	17
Tablo 2. OGM Döner Sermaye Bütçesi için GZFT çözümlemesi	33
Tablo 3. Orman Genel Müdürlüğü bütçe kaynaklarının yıllara göre dağılımı.....	46
Tablo 4. Orman Genel Müdürlüğü özel bütçesi gelirlerinin yıllara göre dağılımları.....	53
Tablo 5. Orman Genel Müdürlüğü özel bütçesi öz gelirlerinin yıllara göre dağılımı	54
Tablo 6. Orman Genel Müdürlüğü özel bütçesi gider türlerinin yıllara göre dağılımı	56
Tablo 7. Orman Genel Müdürlüğü iktisadilik oranının yıllara göre dağılımı	62

KISALTMALAR DİZİNİ

AGM	: Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü
BYKP	: Beş Yıllık Kalkınma Planı
ÇEM	: Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü
DKMP	: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
DOİ	: Devlet Orman İşletmesi
DSB	: Döner Sermaye Bütçesi
GZFT	: Güçlü ve Zayıf yönler, Fırsat ve Tehditler
MDOİ	: Merkez Devlet Orman İşletmesi
MPG	: Milli Parklar Genel Müdürlüğü
OBM	: Orman Bölge Müdürlüğü
ODBÜ	: Odun Dışı Bitkisel Ürünler
ODH	: Odun Dışı Hizmetler
ODHÜ	: Odun Dışı Hayvansal Ürünler
ODOÜ	: Odun Dışı Orman Ürünleri
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
OÖİKR	: Ormancılık Özel İhtisas Komisyon Raporu
ORKÖY	: Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü
ORÜS	: Orman Ürünleri Sanayi Genel Müdürlüğü
OSB	: Orman ve Su İşleri Bakanlığı

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Türkiye ekonomisini oluşturan 59 sektör içerisinde yer alan ormancılık sektörünün; ormanların korunması ve genişletilmesinin yanısıra sosyal, ekonomik ve teknik endişeleri de dikkate alarak, çok yönlü olarak işletilmesi, orman ürünlerine ve hizmetlerine olan talebin sürekli olarak karşılanması ve ormanların içinde ve bitişiğinde yaşayan köylülerin ormanlara yönelik olumsuz baskılarını en aza indirmek için gerekli önlemlerin alınması şeklinde özetlenebilecek amaçları bulunmaktadır (ÇOB, 2004; Kalkınma Bakanlığı, 2014). Ormancılık sektörünün sıralanan bu amaçları sürekli ve sağlıklı bir şekilde yerine getirebilmesi, güçlü bir finansman yapısına sahip olmasına bağlıdır. Ülkemiz devlet ormancılığında üretim süresinin uzun olmasına bağlı olarak maliyet ve gelirlerin zaman içinde düzensiz dağılım göstermesi ve doğrudan ekonomik gelir sağlamayan ekolojik, sosyal ve koruyucu orman işlevlerinin pazar değerinin saptanmasının oldukça güç olması nedenlerinden dolayı, ormancılığın finansmanı devlet bütçe kaynaklarından ayrılan paylarla yürütülmeye çalışılmaktadır (Türker, 2013). Belirli dönemdeki beklenen gelir ve giderleri gösteren finansal planlar olarak ifade edilen bütçeler (Bürker, 1996), ülkemiz ormancılık sektörü özelinde; genel bütçe, bakanlık döner sermaye bütçesi (DSB), Orman Genel Müdürlüğü (OGM) özel bütçesi ve OGM döner sermaye bütçesi şeklinde dört gruba ayrılmaktadır. Özel bütçe ve döner sermaye bütçeleri, OGM bünyesinde kullanılan bütçelerdir.

Diğer taraftan, günümüze kadar ormancılığımızda yukarıda verilen amaçların gerçekleşmesini engelleyen çeşitli darboğazlar bulunmaktadır. Bu darboğazlar, ülkemiz ormancılık sektöründe başarının tanımlanmayışı ve değerlendirilmeyişi, bireyler ve işletmeler arası rekabet ortamının oluşturulmayıp, uzmanlığın geçerli olmayışı, motivasyonun eksikliği, personelin belli yerlerde yığılması, kaynak olmayınca durdurulan ama kaynak olunca da rastgele gerçekleştirilen ormancılık yatırımlarının oluşu ve tüm bunlara dayalı olarak pahalı çalışan bir organizasyon yapısının söz konusu olması şeklinde sıralanabilir (Geray, 1989). Tüm bu darboğazlarla birlikte, özellikle ormancılık sektörünün temel uğraş kaynağı olan orman kaynaklarının parayla ifadesi güç olan

işlevlere sahip oluşu ve bunların da ekonomik olarak değerlerinin hesaplanamamasının da sonucu olarak ormancılık sektörünün ülke ekonomisine katkısının ancak % 0.2 (2002 yılı TÜİK verilerine göre) düzeyinde kalmıştır (Türker, 2013). Bu çalışmada bulunan sonuçlara bağlı olarak getirilen öneriler sayesinde, alan olarak ülkemizin yaklaşık %28,6'sına sahip olan ormancılık sektörünün (OGM, 2015a), Türkiye ekonomisine olan bu cüzi katkısının yükseltilmesine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Öte yandan, bu çalışma kapsamında incelenecek olan OGM döner sermaye bütçesinin; gelir ve gider kalemlerinin belirlenmesi, gelir ve giderlerinin karşılaştırılması, sektörün ekonomiye katkısını arttırmak için gelirlerini arttırıcı ve giderlerini azaltıcı yönde önerilerin getirilmesi amaçlanmaktadır. Ancak ormancılık sektörünün gelir kaynağının büyük bir kısmını, ürettiği odun hammaddesi gelirleri oluşturmaktadır. Bu odun hammaddesinin miktarını; önemli ölçüde yetiştirme ortamı şartları ve fiyatını da piyasada oluşan arz ve talep belirlediği için, OGM'nin gelirlerini arttırmadaki etkisi sınırlı kalmaktadır (Türker, 1995). Bu nedenlerden dolayı sektörün ekonomik etkisini arttırmak için gelirlerine nazaran ağırlıklı olarak giderlerini azaltmak üzere öneriler getirilecektir.

OGM ve bağlı taşra kuruluşları temelinde yapılan bu çalışma kapsamında, OGM'nin toplam bütçe kaynağının %50,3'ünü oluşturan döner sermaye bütçesi (Türker, 2015) üzerinde durulacaktır. Bununla birlikte, ormancılık sektöründe döner sermaye faaliyeti olarak değerlendirilemeyecek hizmetlerin ve kamu yararı nitelikli harcamalarının sağlanması gereken özel bütçe gelir ve gider kalemlerinin toplam özel bütçe gelir ve gider içindeki oransal surumu incelenenecektir.

Diğer taraftan, bu tez çalışmasında OGM İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı, İşletme ve Pazarlama Dairesi Başkanlığı ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı'ndan elde edilen veriler doğrultusunda; 2013, 2014 ve 2015 yılları için gelir ve gider kalemlerinin toplam gelir ve gider içindeki ağırlıkları yüzde çözümlenmeleri ile belirlenmeye çalışılacak, işletmelerde akılcılık ilkelerine odaklanan çözümlenmeler yapılacak, yine bu veriler yardımıyla çeşitli değişkenler üretilerek ekonometrik çözümlenmeler yapılmaya çalışılacak ve tüm bu çözümlenmelerin neticesinde elde edilen bulgular tez amaçları doğrultusunda tartışılacaktır.

Çalışma amacını gerçekleştirmek için beş ana bölümden oluşan bu çalışmanın ilk bölümünde; çalışma konusu genel olarak ortaya konulmuş, kısaca amaç üzerinde

durulmuş, çalışma konusu ile doğrudan ya da dolaylı ilgili olan yazın özeti yapılmış, Türkiye ormancılık örgüt yapısına ve bütçe sistemine değinilmiş ve çalışmanın temel malzemesini oluşturan döner sermaye bütçesi hakkında genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde, araştırmada kullanılan malzemeler ve çalışmada izlenen yöntemler açıklanmıştır. Üçüncü bölümde, çalışma verilerinin araştırma yöntemleri ile irdelenmesi sonucunda OGM, Orman Bölge Müdürlükleri (OBM) ve Devlet Orman İşletmeleri (DOİ) temelinde değerlendirilen bulgulara yer verilmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde, bulgulara dayalı olarak elde edilen sonuçlar ve tartışmaya değinilmiş ve çalışmanın son bölümünde ise bu sonuçlardan hareketle bazı öneriler getirilmiştir.

1.2. Yazın Özeti

Bu kısımda OGM Döner Sermaye Bütçesini konu edinen, lisansüstü tez, makale, proje, rapor vb. bilimsel çalışmaların özetlerini sunmak amaçlanmaktadır. Yapılan yazın araştırmalarında, ormancılık sektörü döner sermaye bütçesi konulu başlı başına bir bilimsel çalışmanın bulunmadığı görülmüştür. Bununla birlikte; tez konusu ile doğrudan olmasa da dolaylı olarak bağlantısı olan çalışmaların özeti aşağıda sunulmaya çalışılacaktır.

Açıkgöz Altunel (2003) tarafından 1991-2000 yıllarını kapsayan 10 yıllık dönemde orman işletmelerinin etkinlik eğilimlerini belirlemek amacıyla “Orman İşletmelerinin Etkinliklerine İlişkin Finansal Çözümler” adlı bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Çalışma amacına ulaşmak için Demirköy Orman İşletmesinin, bilanço ve gelir tablosu gibi mali tabloları malzeme olarak kullanılmıştır. Elde edilen veriler, karşılaştırmalı tablolar, eğilim yüzdeleri (trend) çözümlemesi, dikey yüzde yöntemi ve oranlar yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırma neticesinde, Demirköy DOİ'nin gelir ve gider dengesindeki durumun olumsuz yönde ilerlediği belirlenmiştir. Bununla birlikte, işletmelerin etkinlik durumlarını incelemeye en uygun yöntemin eğilim yüzdeleri yöntemi olduğu ortaya koyulmuştur. Bunların yanında, ormancılığın doğasından kaynaklanan özellikleri nedeniyle ormancılığın etkinliklerinin sadece mali açıdan incelenmesinin doğru olmayacağı, gelir gider dengesindeki olumsuzlukların ormancılığın yüklenmiş olduğu sosyal ve hukuksal düzenlemelerden kaynaklandığı ve orman işletmelerinde * kârlılık ve

---

* Bu çalışmada Orman İşletmesi ve Devlet Orman İşletmesi (DOİ) eş anlamlı olarak kullanılmıştır.

verimlilik gibi incelemelerin sonuçları değerlendirilirken konunun çok boyutlu ele alınması gerekliliği ortaya koyulmuştur.

Alpan (1999), tarafından hazırlanan “Orman Genel Müdürlüğü’nün Gelir Gider Yapısı ve Geliştirilmesi Üzerine Araştırma” adlı yüksek lisans tezinde, OGM’nin gelir ve gider yapısı araştırılıp, mevcut durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma amacına ulaşmak için, işletmelerde maliyet-hacim-kâr arasındaki ilişkileri ortaya koymakta yararlanılan Başabaş Noktası Çözümlemesi tekniği kullanılmıştır. OGM katma bütçesinin gelir-gider çözümlemesi incelendiğinde, öz gelirlerin giderlerini karşılayamadığı katma bütçenin çoğunluğunu hazine yardımlarının oluşturduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, 1993-1997 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemde, öz gelirlerin giderleri karşılama oranı %30 düzeyinde kalırken, hazine yardımlarının ise % 70 düzeyine ulaştığı görülmüştür. Bunun yanında, katma bütçe gider kalemleri incelendiğinde, cari giderlerin; % 91’ini personel giderlerinin, % 6.7’sini diğer cari ve transfer giderlerinin ve % 2.3’ünü ise yatırım giderlerinin oluşturduğu belirlenmiştir. Öte yandan döner sermaye bütçesi gelir-gider çözümlemesi neticesinde, döner sermaye gelirlerinin büyük bir kısmının (% 92.2) asli orman ürünleri satış gelirlerinden oluştuğu ve satışların % 50’sinin açık arttırımlı olarak gerçekleştiği saptanmıştır. OGM döner sermaye bütçe giderleri incelendiğinde; 1990-1997 yılları arasında işçilik giderlerinin toplam gider içindeki payı % 41.5’ten % 46.8’e, memur maaşlarının payı ise %10.3’ten % 11.3’e yükseldiği görülmüştür. Diğer taraftan, OGM döner sermayesine göre başabaş noktası hesaplanmış ve OGM’nin başabaş noktasına; toplam gelir olarak 97,856 milyar TL ve satış miktarı olarak 22,355,069 m³ seviyesinde ulaşabileceği söylenmiştir. Tüm bu incelemeler neticesinde, OGM’nin mevcut gelir gider yapısıyla başabaş noktasına ulaşmasının mümkün olmadığı ve bu durumun düzelmesi için birtakım yasal ve örgütsel düzenlemelerin gerekli olduğu belirtilmiştir.

Başar vd (2009) tarafından “Türkiye’de Orman Döner Sermaye İşletmelerinin Etkinlik Analizi: Sorunlar, Çözümler ve Politika Önerileri” adını taşıyan bir TÜBİTAK Projesi hazırlanmıştır. Söz konusu araştırmanın temel amacı, OGM’ye bağlı döner sermayeli işletmelerin etkinliklerini belirleyen çevresel değişkenleri ve işletme değişkenlerini bulmak, orman işletmelerinin göreceli etkinliklerini ölçerek etkin çalışıp çalışmadığını belirlemek ve yeniden yapılanma süreçlerinde işletmelerin daha etkin hale getirilmesi için siyaset önerilerinde bulunmaktır. Bu çalışmada, orman işletmelerinin mali yapısını ortaya koymak için kullanılan veriler, OGM İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı

Döner Sermaye Muhasebe Şube Müdürlüğünden elde edilmiştir. Öte yandan, bu işletmelerle ilgili daha ayrıntılı bilgi ise, OGM'ye bağlı 217 Döner Sermayeli Devlet Orman İşletmesine gönderilen bilgi edinme belgelerinden (sormacalarından) sağlanmıştır. Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde orman ve ormancılık faaliyetlerine, ormancılık faaliyetlerinin finansmanına ve Türkiye'de ormancılık faaliyetlerine değinilmiştir. Ayrıca Türkiye'de ormancılık faaliyetleri başlığı altında OGM'nin teşkilat ve mali yapısı da incelenmiştir. İkinci kısımda ise OGM'ye bağlı döner sermayeli işletmelere ve bu işletmelerin genel yapısına yer verilmiştir. Diğer taraftan, orman işletmelerin genel yapısı başlığı altında, sormacalar yolu ile elde edilmiş olan işletmelerin; genel bilgileri, personel bilgileri, üretim bilgileri, satış bilgileri, ekolojik ve sosyo-ekonomik faaliyetleri ve mali bilgilerine değinilmiştir. Son bölümde ise orman işletmelerinde etkinlik, etkinlik ölçme yöntemleri, stokastik üretim sınırı yaklaşımı ve etkinlik çözümlemesine ilişkin tahmin sonuçlarına yer verilmiştir. Çalışma kapsamında ekonometrik çözümleme olarak daha çok tarım sektöründe etkinliği ortaya koymaya çalışan stokastik üretim sınırı yaklaşımı kullanılmıştır. Yapılan çözümleme sonucuna göre, orman üretim fonksiyonu ölçeğe göre azalan getiri sergilediği görülmüş ve ölçeğe göre getiri oranı 0.59 bulunmuştur. 2002-2006 yılları arasında ormancılık sektörü satışlarının %16 oranında azaldığı belirlenmiştir. Çalışmanın çözümleme bulguları neticesinde, OGM'ye bağlı 217 adet döner sermaye işletmesinin 2002-2006 yılları arasındaki etkinlik değerlerinin ortalamasına göre en yüksek etkinliğe sahip on işletmenin sırasıyla; İnegöl, Mustafakemalpaşa, Demirköy, Taşköprü, Yenice, Vize, Bandırma, Simav, Akhisar ve Domaniç Orman İşletmeleri olduğu görülmüştür. Bunun yanında, ortalama etkinlik değeri en düşük olan işletmeler ise sırasıyla; Tunceli, Hakkari, Diyarbakır, Rize, Arhavi, Erzurum, Yusufeli, Sürmene, Elazığ ve Bitlis Orman İşletmeleri olduğu bulunmuştur. Çalışmanın sonuç kısmında elde edilen bulguların değerlendirilmesine ek olarak, şefliklerin iş yüklerinin birbirinden farklı olması, bu nedenle şefliklerin iş yüklerine ve verimli alanlarının miktarı dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi, kadrolu ve mevsimlik işçilerin bütçe yükünün döner sermayede bulunması, bu durumu önlemek adına maaşların özel bütçeden sağlanması gibi işletme sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik olarak alınabilecek önlemler de sıralanmıştır.

Çağlar (2000) tarafından, OGM'nin ekonomik durumu ve bu durumun değişmesinde etkili olan etmenlerin belirlenmesi, olumsuz ekonomik koşulların nitelikleri, boyutları ve

nedenlerine açıklık getirilmesi ve ekonomik düzeyin yükseltilmesi için hukuksal ve kurumsal düzenleme önerilerinin getirilmesi amacıyla, “Devlet Orman İşletmeciliğinde Ekonomik Etkenlik” adlı bir çalışma yapılmıştır. Amaçlara ulaşma noktasında, parasal ekonomik etkenlik ve fiziksel gerçekleştirmelerle ağırlıklandırılmış ekonomik etkenlik olmak üzere iki yöntem kullanılmıştır. Yapılan çalışma neticesinde, OGM gelir/ gider oranının 1981-1990 yılları arasında hep “1” in üzerinde olduğu sonraki dönemlerde ise “1” in altına düştüğü tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni olarak, 1991 yılında Orman Bakanlığının yeniden kurulması gösterilmiştir. Diğer taraftan, bu çalışma ile orman ürünleri satış fiyatlarının arttığına değinilmiştir. Buna sebep olarak, genel yönetim ve orman bakım giderlerindeki artışlar gösterilmiştir.

Daşdemir (1995) tarafından, “Türkiye’deki Devlet Orman İşletmelerinin Başarı Düzeylerinin Belirlenmesi (Kuzeydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgesi Örneği)” adını taşıyan bir doktora çalışması yapılmıştır. Çalışma kapsamında; orman işletmelerinde başarının tanımlanması, en önemli başarı değişkenlerinin belirlenmesi, başarının ölçülmesi, değerlendirilmesi ve bu duruma uygun örgüt yapısının özellikleri incelenmiştir. 1990-1992 yıllarını kapsayan araştırma Doğu Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yer alan 32 Devlet Orman İşletmesi temelinde elde edilen verilerin çözümlemesi ile yapılmıştır. DOİ ölçeğinde genel, ekonomik, teknik ve yönetsel-sosyo-ekonomik olmak üzere 58 değişken belirlenmiş, bu değişkenlerden en önemlileri korelasyon ve faktör çözümlemeleri ile seçilerek ülke-sektör-bölgesel amaç ve stratejilere göre ağırlıklandırılmış ve çok boyutlu amaç-sistem modeli (IB modeli) ile değerlendirilerek, işletme başarıları ölçülmüştür. Uygulanan istatistik çözümlemeler neticesinde belirlenen 58 değişkenden; Kâr Marjı Oranı (KARMO), Ağaçlandırma Yatırımlarının Net Bugünkü Değeri (ANBD), Üretim Verimliliği (UVER) ve Orman Yetiştirme Maliyeti (OYM) değişkenlerinin içinde yer aldığı 15 tane değişkenin başarıyı belirlemede öne çıktığı tespit edilmiş. Bununla birlikte, başarı değişkenlerinin değerlendirilmesi neticesinde çağdaş işletmeciliğin gerekli kıldığı örgüt yapısı esasları belirtilmiştir.

Doğru (2013) tarafından, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü adına Türkiye’de “Economic incentive mechanisms for stakeholders’ involvement in Sustainable Forest Management in Turkey” adını taşıyan bir rapor hazırlanmıştır. Bu raporla, Türkiye’de sürdürülebilir orman yönetiminde paydaş katılımı için ekonomik teşvik mekanizmalarını gözden geçirmek ve değerlendirmek, bu mekanizmaların etkili bir şekilde gelişmesi ve

uygulanması için strateji önerilerinde bulunmak ve sonuç olarak Türkiye tecrübelerinden faydalanılarak, Orta Asya ülkelerinde ormancılık teşvik sistemlerinin uygulanma ve stratejilerinin güçlendirilmesi konusunda öneriler getirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışma altı bölümden oluşmakta olup çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye ormancılığının finans sisteminden bahsedilmektedir. Bununla birlikte, OGM orman finansı için bütçe gelirlerinin, OGM Öz Gelirleri ve Devlet Bütçe Gelirleri (OGM Özel Bütçesi ve OGM Döner Sermaye Bütçesi) olarak adlandırılan iki ana kaynağı olduğu ifade edilmiştir. Diğer taraftan, OGM 2012 yılı mali cetvellerinden faydalanılarak, özel ve döner sermaye bütçesi gelir ve gider kalemlerine değinilmiş ve bu konuda değerlendirmeler yapılmıştır.

Kara vd (2013) tarafından “Düzce İli Devlet Orman İşletme Müdürlüklerinin Parametrik Olmayan Yöntemlerle Etkinliğinin Analizi” adlı bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmada Düzce ilinde faaliyet gösteren Düzce, Gölyaka, Akçakoca ve Yığılca Devlet Orman İşletme Müdürlüklerinin görelî etkinlik çözümlemesini yapmak amaçlanmaktadır. Çalışmada üretim etkinliğini, finansal etkinliği ve servet artışı etkinliğini ölçmeye yönelik üç ayrı model geliştirilmiştir. Etkinliklerin ölçümünde orman işletme müdürlüklerinin 2004-2011 dönemine ait verilerini analiz etmek için Veri Zarflama Analizi (VZA) ve Malmquist Toplam Faktör Verimliliği (TFV) çözümlemesi kullanılmıştır. Yapılan çalışma neticesinde; üretim etkinliğini ölçmeyi amaçlayan birinci modele göre Yığılca Orman İşletme Müdürlüğü’nün 2004-2007 dönemleri arasında ve Düzce Orman İşletme Müdürlüğü’nün ise 2007-2011 yılları arasında etkin olduğu; toplam faktör verimliliğinin ise il genelinde endüstrinin ölçeğe göre artan getiri ile çalıştığı belirlenmiştir. Finansal etkinliği ölçmeyi amaçlayan ikinci model sonuçlarına bağlı olarak, Akçakoca Orman İşletme Müdürlüğü’nün 2004-2010 yılları arasında, Gölyaka Orman İşletme Müdürlüğü’nün 2004-2008 ve 2011 yıllarında ve Yığılca Orman İşletme Müdürlüğü’nün ise yalnız 2004 yılında görelî etkin olduğu görülmüştür. Yine ikinci modele göre toplam faktör verimliliğinin ise il genelinde endüstrinin kârlılık düzeyi ortalama azalan getiri ile çalışıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, servet artımı etkinliğini ölçmeye yönelik oluşturulan üçüncü modele göre ise Gölyaka ve Yığılca Orman İşletme Müdürlüklerinin 2004-2011 dönemlerinde etkin olduğu Akçakoca Orman İşletme Müdürlüğü’nün ise 2010 ve 2011 yıllarında etkin olduğu, toplam faktör verimliliğinin ise il genelinde endüstrinin azalan getiri ile çalışıldığı belirlenmiştir.

Kayacan (2004) tarafından hazırlanan “Orman Kaynaklarına İlişkin Mal ve Hizmetler Kapsamında Ekonomik Etki Çözümlemesi” adlı doktora çalışması ile, ormancılık sektörünün içerik ve kapsamının irdelenmesiyle sektörün makro ekonomik yapı içindeki yeri ve bağlantılarının belirlenmesi ve orman kaynaklarında beklenen veya planlanan bir değişimin ormancılık sektörünü ve diğer ekonomik sektörleri nasıl etkileyeceğinin öngörülmesi amaçlanmaktadır. Çalışma amacına ulaşmak için Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) (2001)’de bulunan Kullanım Tablosu, Arz Tablosu, İthalat Matrisi verileri ve Dağıtıcı Payları Tablosundan 1996’dan 2003’e kadar OGM ve Bakanlık döner sermaye bütçeleri, Bakanlık İş Programları, OGM Katma Bütçe Tasarıları, OGM 1996 Yılı Kesin Hesap Kanun Tasarısı, Orman Bakanlığı 1996 Yılı Kesin Hesap Kanun Tasarısı ve 1996 yılı Mali Bütçe Kanunu’ndan yararlanılmıştır. Bununla birlikte, çalışma kapsamında ekonomilerdeki olgu veya değişimlerin etkilerini anlamak ve açıklamak için Girdi-Çıktı (G-Ç) modeli kullanılmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde; sektörün, doğrudan ve toplam (doğrudan ve dolaylı) geri bağlantılar bakımından araştırmadaki modelde en zayıf üç sektörden biri olduğu, doğrudan ileri bağlantılar bakımından oldukça öne çıktığı (5. sektör) ve sektörünün temel girdiler üzerindeki basit çarpan etkilerine bakıldığında, genel olarak sabit sermaye tüketimi ve tamamlayıcı ithalat üzerindeki etkisinin düşük, diğer her bir brüt katma değer ögesi üzerindeki etkisinin ise göreceli olarak yüksek olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, odun hammaddesi dışında kalan orman kaynaklarına ilişkin diğer doğrudan kullanım öğelerinin (avlanma hizmeti, ot-yaprak faydalanması vb.) sisteme dahil edilebileceği ve edildiğinde dikkate değer ekonomik etkilerin ortaya çıkabileceği ve orman kaynaklarının ulusal ekonomideki çok daha büyük öneminin orman kaynaklarıncaya sağlanan çevresel nitelikteki hizmetlerin ulusal muhasebede içselleştirilmesiyle ortaya konabileceği hususuna da değinilmiştir.

Korkmaz (2011) tarafından hazırlanan “Measuring The Productive Efficiency of Forest Enterprises in Mediterranean Region of Turkey Using Data Envelopment Analysis” adlı çalışmada, Devlet Orman İşletmelerinde kısmi ve toplam faktör verimliliğinin oransal ölçümünün yapılması amaçlanmaktadır. Çalışmada; arazi, sermaye ve işçi verimliliği kısmi verimlilik olarak değerlendirilmiştir. Çalışma amacına ulaşmak için, Akdeniz Bölgesinde yer alan 37 devlet orman işletmesinden temin edilen veriler doğrultusunda parametrik olmayan veri zarflama çözümlemesi kullanılmıştır. Verimliliği denetlemek için; sermaye, toplam alan, ormanlık alan, verimli orman alanı, üretim maliyeti, işçi maliyeti, teknik

personel sayısı ve toplam personel sayısı olmak üzere, 8 girdi ve üretim miktarı, satış geliri, satış miktarı ve katma değer olmak üzere, 4 çıktı faktör kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, 37 işletmeden 7'sinde (Adana, Kadirli, Bozyazı, Gülnar, Elmalı, Manavgat ve Taşağıl) arazi verimliliğinin, 10'unda (Adana, Kadirli, Karaisalı, Gülnar, Tarsus, Elmalı, Gündoğmuş, Korkuteli, Serik and Taşağıl) sermaye verimliliğinin, 9'unda (Kadirli, Gülnar, Silifke, Elmalı, Gündoğmuş, Korkuteli, Kumluca, Serik, Taşağıl) işçi verimliliğinin ve 19'unda ise toplam verimliliğin etkili olduğu tespit edilmiştir.

Korkmaz (2012) tarafından “Orman İşletmelerinde İktisadilik Düzeyinin TOPSIS Yöntemi İle Analizi” adlı bir çalışma hazırlanmıştır. Bu çalışmada, Türkiye'nin Batı Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Isparta ve Antalya Orman Bölge Müdürlüklerine bağlı olarak faaliyet gösteren 19 Devlet Orman İşletmesinin 2006–2010 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemdeki iktisadiliğini analiz etmek amaçlanmaktadır. Çalışma amacına ulaşma noktasında işletmelere ait bilanço, gelir tablosu, üretim ve satış cetvelleri, idari ve mali işler şube müdürlüğü ile işletme ve pazarlama şube müdürlüklerinin kayıtları veri olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte, çalışmada çok ölçütlü karar verme yöntemlerinden biri olan ve ideal çözüme yakınlığa göre sıralama yapabilen TOPSIS yöntemi kullanılmıştır. TOPSIS yönteminde değerlendirilmek üzere altı tane değişken belirlenmiştir. Bunlar; Toplam Gelir (TGE)/Toplam Gider (TGI), Satış Gelirleri (SG)/Toplam Gider (TGI), Kâr (veya Zarar) (KZ)/Toplam Gider (TGI), Kâr (veya Zarar) (KZ)/Üretim Giderleri (ÜG), Satış Gelirleri (SG)/Üretim Giderleri (ÜG), Toplam Gelir (TGE)/Genel Yönetim Giderleri (GYG) değişkenleridir. Çalışma sonuçlarına göre iktisadilik açısından en başarılı işletmeler olarak, Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'nde Serik, Taşağıl ve Kumluca; Isparta Orman Bölge Müdürlüğü'nde ise, Bucak ve Sütçüler bulunurken bölge müdürlüğü merkezlerinde yer alan Antalya ve Isparta orman işletmeleri ile Elmalı orman işletmesi iktisadilik açısından en geride olan işletmeler olarak belirlenmiştir.

Ok (2003) tarafından hazırlanan “Ormancılık Sektörünün Finansmanında Katılım” adlı makale çalışmasında; ormancılığın sürdürülebilir bir işletmecilik veya sürdürülebilir bir kurumsal faaliyet haline gelebilmesi için kurulması gereken finansal altyapıyı tartışmak amaçlanmaktadır. Çalışmada, ormancılıkta kullanılacak finansal kaynaklar; küresel finansman kaynakları, zorunlu katılım araçları ve uygulamaları, piyasaya dayalı finansman mekanizmaları ve gönüllülük esasına dayalı mekanizmalar şeklinde başlıklara ayrılmıştır. Küresel finansman kaynakları; küresel fonlar (küresel çevre olanağı gibi), bölgesel veya

ikili finansman anlaşmaları (Brezilya Tropik Yağmur Ormanları Güven Fonu gibi) ve ortak uygulamalar şeklinde sıralanırken, zorunlu katılım araçları ve uygulamaları; vergiler (Ulusal Ormanların Finansmanı Fonu- kaynağı akaryakıt tüketimine konan vergiler), harçlar (Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanununda belirtilen ödenekler), lisanslar ve permiler (av tezkeresi gibi), sübvansiyonlar, çeşitli muafiyetler ve vergi iadeleri şeklinde sıralanmıştır. Bununla birlikte, piyasaya dayalı finansman mekanizmalar için ekoturizm alanında görülen kuş gözlemi yapmak, nadir bulunan bir bitki türünü yerinde görmek örnek olarak verilirken, gönüllülük esasına dayalı mekanizmalar için ise sivil toplum kuruluşlarının kültürel mirası koruma adına yaptığı çalışmalar örnek gösterilmiştir.

Öztürk (1997) tarafından hazırlanan “Artvin ve Ardauç Orman İşletme Müdürlükleri Karşılaştırmalı Örnekleri Yardımı İle Devlet Orman İşletmelerinde Ekonomik Başarının Belirlenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında, hizmet yönü ağırlıkta olan Artvin DOİ ve üretim yönü ağırlıkta olan Ardauç DOİ’nin 1991- 1995 yıllarını kapsayan 5 yıllık dönem içinde nispi ve mutlak ekonomik başarı hesabı yaklaşımları yardımıyla ekonomik başarılarının karşılaştırmalı olarak ortaya konması amaçlanmıştır. Bunun için öncelikle her iki işletme için OGM’den gönderilen tarife bedellerinin yanında işletme verilerinden hareketle gerçeğe yakın tarife bedelleri hesaplamıştır. Bununla birlikte, gerçeğe yakın tarife bedellerine göre ağaç serveti ve arazi değerleri hesaplanarak işletmelerin mutlak ve nispi ekonomik başarıları belirlenmiştir. Öte yandan, her iki işletme de mutlak ekonomik başarı hesabına göre başarılı bulunmuş, ancak Artvin ve Ardauç DOİ’lerinin nispi ekonomik başarıları ise sırasıyla, Yudeich Pressler gösterge oranı için %6-%41, Kraft’a göre faiz oranı için %58-%61 ve Presslerin gösterge oranı için %7-%29 şeklinde hesaplanmıştır. Sonuçta, mutlak ekonomik başarı her zaman güvenilir olmadığı için işletmeler nispi ekonomik başarıya göre değerlendirilmiş ve merkez işletme olan Artvin DOİ’nin, üretim işletmesi olan Ardauç DOİ’ye göre ekonomik yönden başarısız olduğu ve dolayısı ile arazi ve ağaç serveti sermayelerini ekonomik olarak çalıştıramadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şafak (2009), tarafından “Orman İşletmelerinin Etkinlik Düzeylerinin Klasik ve Bulanık Veri Zarflama Analizi İle Değerlendirilmesi (Denizli, İzmir ve Muğla Orman Bölge Müdürlüğü Örneği)” adlı bir çalışma yapılmıştır. Hazırlanan bu çalışmada kısa vadede Ege Bölgesinde yer alan orman işletmelerinin yönetim, planlama ve uygulama

çalışmalarının etkinliklerinin değerlendirilmesi ve bu işletme yöneticilerinin orman kaynaklarını etkin kullanmalarını sağlayacak verilerin üretilmesi amaçlanırken, uzun vadede ise toplumun orman kaynaklarına olan talep ve beklentilerinin etkin bir biçimde karşılanmasına katkıda bulunmak ve orman işletmelerinde motivasyonu sağlayıcı, başarı ölçümlemesine dayanan bir ödül, teşvik, yükselme ve ücret sisteminin kurulmasına yardımcı olacak verilerin üretilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada kullanılacak olan veriler Ege Bölgesinde yer alan orman işletme müdürlüklerinin 2005-2007 yıllarına ait bilanço ve ekleri, gelir tabloları, sarfiyat cetvelleri, üretim ve satış dosyaları, yıllık çalışma programlarından temin edilmiştir. Bununla birlikte, değişkenlerin üretiminde kullanmak üzere orman işletmelerinde görev yapan 80 teknik personel ile sormaca çalışması yapılmıştır. Elde edilen veriler neticesinde Ege Bölgesi orman işletmelerinin etkinlikleri, klasik ve bulanık veri zarflama analizi (VZA) yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışma amacına ulaşmak için, bu bölgede yer alan 26 orman işletmesine ait 40 girdi ve 24 çıktı olmak üzere toplam 64 değişken kullanılarak, 17 adet klasik VZA modeli ve 102 adet bulanık VZA modeli geliştirilmiştir. Sonuçta, klasik VZA belirlenen 17 modelin en az % 53'ünde Denizli, Uşak, Bayındır, İzmir ve Nazilli Orman İşletmeleri etkin bulunmamıştır. Bununla birlikte, Bulanık VZA modellerine göre ise Acıpayam, Çal, Denizli, Uşak, Bayındır, İzmir, Manisa, Nazilli, Yatağan ve Dalaman Orman İşletmelerinin bazı modellerde etkin olmadığı görülmüştür.

Şentürk (2005) tarafından, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı 8 orman işletmesinin sahip oldukları kıt kaynakları (üretim faktörlerini) işletme amaçları doğrultusunda ne derece iktisadi ve verimli kullandıklarını belirlemek amacıyla hazırlanan, "Devlet Orman İşletmelerinde Verimlilik ve İktisadilik Analizi (İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü Örneği)" adlı yüksek lisans tez çalışmasında kullanılan veriler, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı 8 Orman İşletmesinin 2001-2003 yıllarını kapsayan bilanço kayıtlarından temin edilmiştir. Bu kapsamda, 7 tane arazi verimliliği, 7 tane işgücü verimliliği, 5 tane sermaye verimliliği ve 5 tanede iktisadilik oranı hesaplanmıştır. Söz konusu oranların ayrı ayrı değerlendirilmesi zor olduğundan oranı en düşük olana 1 ve en yüksek olana 8 puan verilecek şekilde bir puanlama yöntemi kullanılarak 4 ölçüt için 1'er değer bulunmuş, her ölçüt işletmeler itibariyle üç yıl için hesaplanmış ve her ölçüt açısından en olumlu durumda olan işletmeye en yüksek puan (8) ve en olumsuz durumdaki işletmeye en düşük puan (1) verilerek işletmeler sıralanmıştır. Tüm bunların neticesinde, 8

orman işletmesi göreceli olarak karşılaştırıldığında; Şile Orman İşletmesi üretim faktörlerini diğer işletmelere göre daha verimli ve iktisadi kullanan işletme, İstanbul Orman İşletmesi ise en düşük verimli çalışan işletme olarak bulunmuştur.

Tuğrul (2008) tarafından hazırlanan “Devlet Orman İşletme Müdürlüklerinde İktisadilik Analizleri ve İşletmecilik Açısından Çıkarımlar [Kilis Devlet Orman İşletme Müdürlüğü Örneği (2000-2005)]” adlı yüksek lisans çalışması ile Kilis Devlet Orman İşletme Müdürlüğü’nün kıt kaynakları (üretim faktörlerini) ne derece iktisadi ve verimli kullandığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Amaca ulaşma noktasında, Kilis DOİ’nin 2000-2005 yıllarını kapsayan bilançoları, bilgilendirmeleri ve diğer kayıtlarından istifade edilmiştir. Söz konusu malzemeler yardımıyla, Kilis DOİ için üretim faktörleri incelenmiştir. Diğer taraftan, çalışma kapsamında 20 tane iktisadilik ve verimlilik ölçütü oluşturulmuş ve her bir ölçüt için odun ürünleri (Tomruk, Maden Direği, Sanayi Odunu, Kâğıtlık Odun, Lif Yonga, Yakacak Odun) 1’den 6’ya kadar puanlandırılmıştır. Yapılan puanlama ve hesaplamalar sonucunda bir eşik değer hesaplanmış (70 puan), ölçütlere verilen puanların toplamı bu değerden fazla olan orman ürünlerinin iktisadi ya da verimli olduğu; az olan orman ürünlerinin ise, verimli ya da iktisadi olmadığı kabul edilmiştir. Sonuçta, en verimsiz ve iktisadi olmayan odun kökenli orman ürününün 2000, 2001 ve 2002 yıllarında tomruk; 2003, 2004 ve 2005 yıllarında ise, maden direği olduğu; en iktisadi ve en verimli orman ürününün ise 2000, 2001, 2002 ve 2004 yıllarında sırasıyla kâğıtlık odun ve sanayi odunu; 2003 ve 2005 yıllarında ise lif yonga ve sanayi odunu olduğu tespit edilmiştir.

Türker (1995) tarafından hazırlanan “Doğu Karadeniz Bölgesi 25 Devlet Orman İşletmesinin Gelir ve Gider Analizi Yardımıyla Ekonomik Başarılarının Belirlemesi” adlı bildiri çalışması ile Doğu Karadeniz Bölgesinde (DKB) bulunan 25 Devlet Orman İşletmesinin ve bu bölgede yer alan 3 Merkez Devlet Orman İşletmesinin gelir ve gider analizini yapmak ve Devlet Orman İşletmelerinin ekonomik başarılarını arttırmaya yönelik öneri geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışmada kullanılan veriler, DKB’de yer alan 25 DOİ’nin 1989-1993 yıllarını kapsayan kâr-zarar tablolarından elde edilmiştir. Çalışmada, orman işletmelerinin gelirleri; satış gelirleri ve diğer gelirler şeklinde sınıflandırılırken orman işletmelerinin giderleri ise; üretim, taşıma, tarife bedeli, genel idare, orman bakım, amortisman ve satış giderleri olarak sınıflandırılmıştır. Elde edilen bulguların değerlendirilmesi neticesinde, 25 DOİ’nin toplam gelirleri içinde orman ürünlerinin

satışlarından elde edilen gelirin payı % 85 bulunurken, diğer gelirlerin payı % 15 bulunmuştur. Bununla birlikte, ilgili yılları kapsayan beş yılın ortalamasına göre; toplam gider içinde orman bakım giderlerinin payı % 30, genel idare ve taşıma giderlerinin payı %28, üretim giderlerinin payı %7, tarife bedelinin payı % 6 satış giderinin payı % 0.6 ve amortisman giderlerinin payı da % 0.5 bulunmuştur. Bulgular neticesinde elde edilen sonuçlardan hareketle, orman işletmelerinin ekonomik başarılarının artırılabilmesi için orman bakım giderleri, genel idare giderleri ve taşıma giderleri üzerinde öncelikle durulması gerektiğine vurgu yapılmış ve orman bakım giderlerinin mümkün olan yerlerde makine-yoğun teknoloji kullanarak; idare giderlerinin ise rasyonel personel istihdamı sağlanarak azaltılabileceği konusunda öneriler getirilmiştir. Öte yandan, çalışma döneminde benzer çözümler 3 Merkez DOİ için yapıldığında; gider kalemlerinin 5 yılın ortalamasına göre elde edilen toplam gider içindeki payı; genel idare giderleri % 36, taşıma ve orman bakım giderleri % 27, üretim giderleri % 6, tarife bedeli % 4, amortisman giderleri % 0.4 ve satış giderleri % 0.3 şeklinde bulunmuştur. İfade edilen bulgulardan da anlaşılacağı gibi, 25 DOİ'de % 27 olan genel idare giderlerin merkez işletmelerde % 36'lara ulaşarak ilk sırada yer alması, bu işletmelerin fazla personel istihdamına konu olduğunu göstermektedir. Bu işletmelerin ekonomik başarılarını arttırabilmek için politik personel istihdamından ve orman bölge müdürlüklerinin mali külfetinden kurtarılması gerektiği şeklinde öneriler getirilmiştir. Diğer taraftan, çalışmada 5 yıl için gelir ve gider karşılaştırılması yapılmış ve sonuç olarak Doğu Karadeniz Bölgesin'deki 25 DOİ'den sadece Ardanuç, Akkuş ve Mesudiye DOİ'lerinin faaliyet dönemlerini kârla kapattıkları; Gümüşhane, Pazar, Sürmene, Trabzon, Arhavi, Yusufeli, Ordu, Ş.Karahisar, Tirebolu ve Giresun DOİ'lerinin de faaliyet dönemlerini sürekli zararlar kapattıkları görülmüştür. Yine çalışma ile, merkez DOİ'lerinin ve il merkezindeki DOİ'lerinin ise, faaliyet dönemlerini Artvin DOİ 1989 yılı hariç, zararlar kapatmış oldukları ifade edilmiştir.

Türker (1996) tarafından "Doğu Karadeniz Bölgesi Ormancılık Sektörünün Sosyo-Ekonomik Yapısı" adlı bir proje çalışması yapılmıştır. Doğu Karadeniz Bölgesinde (yer alan 25 devlet orman işletmesinin örnek olarak seçildiği bu çalışmada, ormancılık sektörünün ülke ve bölge ekonomisindeki ağırlığını ortaya koymak, bölgede yer alan DOİ'lerinin gelir-giderlerini ve bunları etkileyen diğer sosyo-ekonomik değişkenlerin analizini yapmak ve bu sektörün ülke ve bölge kalkındırılmasında yaşadığı sorunlara çözüm önerisi getirmek amaçlanmaktadır. Çalışma amacına ulaşmak için, girdi-çıkıtı

(input-output), korelasyon ve stepwise regresyon çözümlemesi olmak üzere üç yöntem kullanılmıştır. Girdi-çıkıtı çözümlemesi için kullanılan veriler Devlet İstatistik Enstitüsünden temin edilirken, korelasyon ve regresyon çözümlemeleri için kullanılan veriler ise DKB'de yer alan 25 DOİ'den temin edilmiştir. DOİ'ler için; verimli orman alanı, verimsiz orman alanı ağaç serveti, toplam personel sayısı vb gibi değişkenlerin içinde yer aldığı sosyo-ekonomik ve fiziksel özellikli 49 değişken belirlenmiştir. Bununla birlikte, DİE tarafından; 1979, 1985 ve 1990 yıllarında hazırlanan tablolar veri olarak kullanılmıştır. Yapılan girdi-çıkıtı çözümlemesi sonuçlarına göre; ormancılık sektörünün toplam üretiminin, ülke ekonomisini oluşturan 64 sektörün oluşturduğu toplam üretim miktarı içindeki payı, 1979'da % 0.5, 1985'te % 0.6 ve 1990'da ise % 0.5 olarak bulunmuştur. 1979, 1985 ve 1990 yıllarında ülke ekonomisini oluşturan 64 sektörün ihracatının ithalatını karşılama oranları sırasıyla; % 49, % 88 ve % 75 olurken, ormancılık sektöründe ise bu oranların, % 14, % 27 ve % 6 olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, 64 sektörün toplam arzı içinde ara talebi payı bu üç yılda yaklaşık % 39 iken ormancılık sektöründe bu oran ortalamasının % 82 olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde, DKB ekonomisini oluşturan sektörlerin toplam arzı içinde ara talebin payı ortalama % 32 olurken ormancılıkla ilgili sektörün payı % 74 olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan, ülke ekonomisinde gayri safi katma değer toplam ülke üretimi içindeki payı %50 iken ormancılık sektöründe bu oran, ortalama %76 olarak belirlenmiştir. Bunun yanında, bölge ekonomisinde katma değer toplam üretim içindeki payı % 47 ile ormancılık sektöründeki %82'lik oranın çok altında kalmıştır. Öte yandan, korelasyon analizi neticesinde, belirlenen değişkenler arasında bire-bir ilişkiler incelenip değerlendirilmiştir. Stepwise regresyon çözümlemelerinde ise 6 tane bağımlı değişken seçilerek diğer değişkenlerin etki durumları incelenmiştir. Yapılan regresyon çözümlemesi sonucuna göre; DKB DOİ'lerinin toplam gelirleri üzerinde 11, toplam giderleri üzerinde 22, kâr ya da zarar büyüklüğü üzerinde 22, birim odun başına gider büyüklüğü üzerinde 11, ürettiği birim odun başına düşen gelir büyüklüğü üzerinde 6 ve ürettiği birim odun başına düşen gelir-gider büyüklüğü üzerinde 24 değişkenin etkisi olduğu görülmüştür.

Türker (1999) "Çok Değişkenli İstatistik Analiz Yardımı İle Orman İşletmelerinin Ekonomik Analizi (Doğu Karadeniz Bölgesi 25 Devlet Orman İşletmesi Örneği)" adlı çalışmada, Doğu Karadeniz Bölgesi (DKB)'de yer alan 25 Devlet Orman İşletmesi için ekonomik kapsamlı değişkenler oluşturmak, değişkenlerin ve işletmelerin birbiriyle

meydana getirdikleri öbekleşmeleri belirlemek ve bu öbekleşmeler yardımıyla DOİ'lerin ekonomik analizini yapmak amaçlanmaktadır. Çalışmada istenilen amaca ulaşma noktasında kullanılan veriler, 1993 yılı için DKB'nde bulunan 25 DOİ için düzenlenen; genel satış cetvellerinden, kâr-zarar tablolarından, üretim cetvellerinden, amenajman planlarından ve yıllık çalışma programlarından elde edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında orman işletmelerini ekonomik açıdan etkileyen 11 değişken; Toplam Personel Sayısı (TPPS), Daimi İşçi Sayısı (DAİS), Mevsimlik İşçi Sayısı (MEİS), Toplam Gelir (TOGE), Toplam Gider (TOGİ), Kâr ya da Zarar (KARZ), Personel Başına Gider (PBGİ), Personel Başına Gelir (PBGE), Birim Odun Başına Gelir- Gider (BOBG), Personel Başına Toplam Üretim (PBTÜ) ve Mevsimlik İşçi Başına Odun Üretimi (MİOÜ) olarak belirlenmiştir. Çalışmada, veriler arasında bağımlılığın söz konusu olmadığı durumda kullanılan çok değişkenli analiz yöntemlerinden en etkili olan ana bileşenler analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, DOİ'leri ekonomik başarı ölçütü olarak değerlendirilebilecek KARZ değişkeni ile MİOÜ ve BOBG arasında çok yüksek pozitif korelasyon; TOGÜ, MEÜS, TPPS ve DAÜS değişkenleri arasında negatif yönde korelasyon olduğu görülmektedir. Başka bir değişle, DOİ'lerin kârlılıklarının artması, mevsimlik işçi başına odun üretiminin artması ve birim odun başına düşen gelirin yükselmesi ile, daimi işçi sayısı, toplam personel sayısı, mevsimlik işçi sayısı ve toplam giderin düşmesi ile gerçekleşecektir. Öte yandan, yine 11 değişkene bağlı olarak DOİ, öbekleşmesi incelendiğinde; Borçka, Mesudiye, Akkuş, Torul, Maçka ve Ardanuç DOİ birinci öbeği oluştururken, diğer 19 orman işletmesi ikinci öbeği oluşturmuştur. 1. öbeğin ortak özelliği, bilançolara göre kârlı işletmeler (Torul hariç) olması iken; 2. öbeğin ortak özelliği ise bu işletmelerin zarar etmesidir.

Türker (2015) tarafından kaleme alınan “Türkiye’de Ormancılık Örgütündeki Döner Sermayeli İşletmelerin Bütçesi ve Muhasebe Sistemi” adlı bildiri çalışması ile döner sermaye kavramını tanımlamak ve kuruluş amaçlarını ortaya koymak, döner sermaye işletmelerinin sınıflandırılmasını irdelemek, döner sermaye bütçesinin hazırlanması ve döner sermayeli işletmelerin muhasebe sistemi hakkında genel bilgiler vermek amaçlanmıştır. Ayrıca Orman Genel Müdürlüğü döner sermaye bütçesinin kuruluş tarihçesi, amacı ve görevleri, döner sermayenin hazırlanması, uygulanması ve muhasebe sistemi üzerinde durulması da amaçlanmıştır. Çalışma neticesinde, OGM döner sermaye bütçesinin, 1938 yılında katma bütçeden tahsis edilen 150.000 TL ile kurulduğu ve 2015

yılında bu tutarın 182 milyon TL'ye ulaştığından bahsedilmiştir. Diğer taraftan, bildiriye OGM'nin toplam bütçe kaynağının % 49,7' sinin özel bütçe ve %50,3'ünün ise döner sermaye bütçesinden oluştuğu ifade edilmiştir. Öte yandan, çalışmada OGM'nin döner sermaye işletmelerinin kârlarının %10'unun hazineye katkı sağlamak adına genel bütçeye aktarıldığı ifade edilmiştir.

1.3. Türkiye Devlet Ormanlığı Örgüt Yapısı

Ülkemizde devletin ormancılık konusunu sistemli olarak ele alışı, 1839 yılında ormancılık hizmetlerinin takibi için Ticaret Nezaretine bağlı bir Orman Müdürlüğü'nün kurulması ile başlamıştır. 1839 yılından günümüze kadar, zamanın hükümetlerinin ormancılığa verdikleri öneme bağlı olarak, OGM bakanlıklar bünyesinde sürekli olarak yer değiştirmiştir. Bu yer değiştirmelerin ve bağlı olunan bakanlıkların adları Tablo 1'de sıralanmıştır. Görüldüğü gibi, ormancılık sektöründeki hizmetlerin çok fazla çeşitlenmesi ve hacminin büyümesi sonucu, bu hizmetleri ayrıca ve hizmet esasına göre teşkilatlanarak yürütmek üzere 1969 yılında Orman Bakanlığı (OB) kurulmuş ve OGM bağlı kuruluş olarak Orman Bakanlığı bünyesinde yer almıştır (Başar vd, 2009). Denilebilir ki, MÖ 209 yılında Mete Han tarafından kurulan Türk Silahlı Kuvvetleri'nden sonra, vatan sathına yayılması ve yaklaşık iki asırlık geçmişi ile Türk Ormancılık Teşkilatı, Ülkemizin en köklü kurumlarından birisidir (URL-1, 2009).

Tablo 1. OGM Teşkilat yapısının tarihi gelişimi

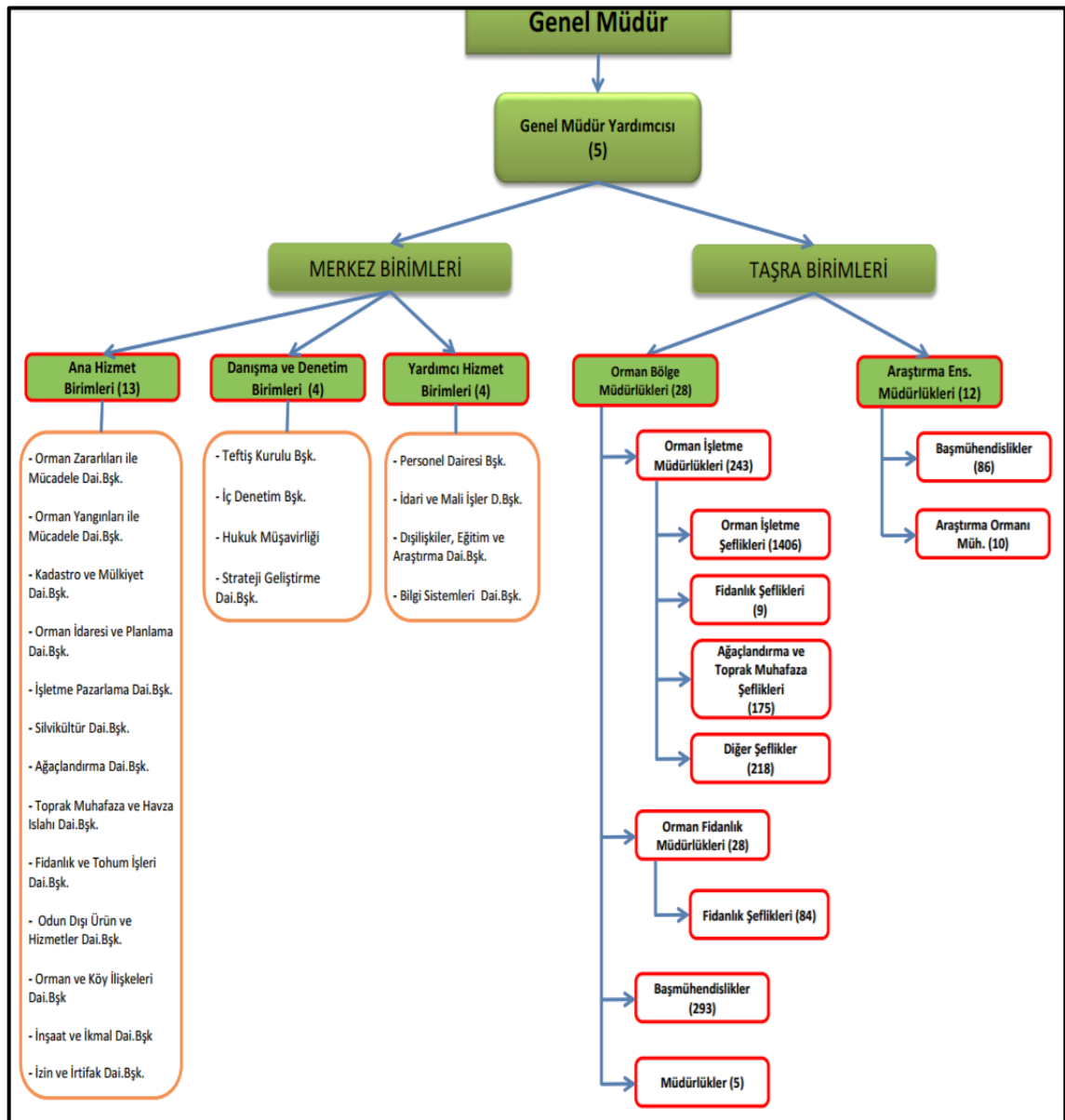
Faaliyet Dönemi	Ormancılıktan Sorumlu Birim	Bağlı Olduğu Bakanlık
1839-1869	Orman Müdürlüğü	Ticaret Nezareti
1869-1872	Orman Umum Müdürlüğü	Maliye Nezareti
1872-1873	Orman Umum Müdürlüğü	Orman ve Maadin Nezareti
1873-1877	Orman Umum Müdürlüğü	Maliye Nezareti
1878-	Orman Umum Müdürlüğü	Orman ve Maadin Nezareti
1879-1886	Orman Umum Müdürlüğü	Ticaret ve Ziraat Nezareti
1887-1892	Orman Umum Müdürlüğü	Maliye Nezareti
1892-1908	Orman Umum Müdürlüğü	Orman, Maadin ve Ziraat Nezareti
1909-1920	Orman Umum Müdürlüğü	Ticaret ve Ziraat Nezareti
1920-1923	Orman Umum Müdürlüğü	İktisat Nezareti
1923-1924	Orman Umum Müdürlüğü	İktisat Bakanlığı
1925-1928	Orman Umum Müdürlüğü	Tarım Bakanlığı
1928-1931	Orman Umum Müdürlüğü	İktisat Bakanlığı
1931-1969	Orman Umum Müdürlüğü	Tarım Bakanlığı
1969-1981	Orman Bakanlığı	Orman Bakanlığı
1981-1991	Orman Genel Müdürlüğü	Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı
1991-2003	Orman Bakanlığı	Orman Bakanlığı
2003- 2011	Çevre ve Orman Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı
2011-	Orman Genel Müdürlüğü	Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Kaynak: (Gümüş, 2004; Başar vd, 2009)

OB'nin 1969-1981 yılları arasındaki döneminde, OGM yanında; Ormancılık hizmetlerinin yürütülmesinde ORKÖY, Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü (AGM), Milli Parklar Genel Müdürlüğü (MPGM) ve Orman Ürünleri Sanayi Genel Müdürlüğü (ORÜS)'ne sahip olduğu bilinmektedir. Yine, 1991-2003 yıllarını kapsayan ikinci OB döneminde de, ORÜS hariç diğer genel müdürlüklerin ormancılık hizmetlerini yürüttüğü görülmüştür. 2002 yılından 2011 yılına kadar, Çevre Bakanlığı ile birleştirilen OB, bu tarihte Çevre ve Orman Bakanlığı (ÇOB) adını almış ve bünyesinde ormancılıkla ilgili Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMPG), AGM, OGM ve ORKÖY genel müdürlükleri birimlerini de barındırmıştır. 4 Temmuz 2011 tarihinden itibaren yeniden yapılanmaya giden ormancılık teşkilatı; bu sefer Orman ve Su İşleri Bakanlığı (OSİB) adını almış ve bünyesine ormancılıkla ilgili; hizmet birimleri olarak, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü (ÇEM) ve Doğa Koruma ve Milli Parklar (DKMP) Genel Müdürlüğü ve bağlı kuruluş olarak da Orman Genel Müdürlüğü'nü katmıştır (Türker, 2012).

1939 yılından günümüze kadar farklı bakanlıklar altında yer almasına rağmen adını ve temel işlevlere sahip teşkilat yapısını hiçbir zaman kaybetmeyen Orman Genel Müdürlüğü teşkilat yapısı Şekil 1’de gösterilmektedir. 3234 Sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun çerçevesinde merkez ve taşra teşkilatı olmak üzere ikili bir teşkilat düzenine sahip olan OGM’de bir Genel Müdür ve 5 Genel Müdür Yardımcısı bulunmaktadır. OGM Merkez Teşkilatı 13 ana hizmet birimi, 4 danışma ve denetim birimi ve 4 yardımcı hizmet birimlerinden oluşurken, taşra teşkilatı 28 orman bölge müdürlüğü ve 12 araştırma enstitü müdürlüklerinden oluşmaktadır.

Şekil 1. Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat Yapısı (URL-2, 2012)

1.4. Türkiye Ormancılığında Bütçeler

1.4.1. Bütçe Tanımı ve Ormancılıkta Bütçe Kullanımının Gereği

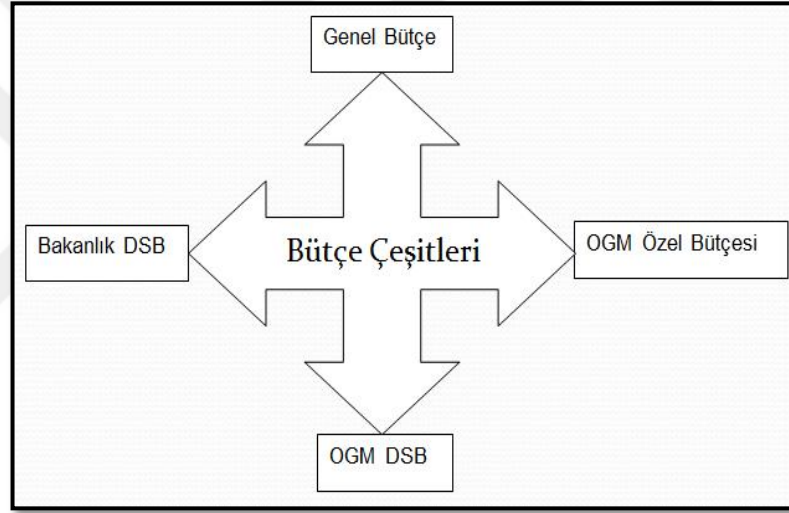
Bütçe; “işletme yönetimi tarafından belirlenen amaçlara ulaşabilmek için yerine getirilmesi gereken faaliyetleri yürütebilmek amacıyla önerilen planın sayısal ve finansal ifadesidir ve aynı zamanda, bu planın uygulanması sırasında yapılması gerekenlerin eşgüdümlü şekilde yürütülebilmesinde yardımcı bir araçtır” (Kartal vd, 2013). Bununla birlikte, bütçeyi “devletin gelecek dönemde elde edeceği gelirlerle yapacağı giderleri bir arada gösteren belge” ya da “işletmelerin gelecekte belirli bir dönemde gerçekleşmesini öngördükleri gelir ve giderin karşılıklı tahminlerini içeren cetvel” (Gülen, 1982; TDK, 2011) olarak da tanımlamak mümkündür. Öte yandan, bütçenin; belirli bir süre için muhtemel harcamalar ve gelirin ayrıntılı bir özeti (HMC,1976) olarak da tanımlandığı görülmüştür. Diğer taraftan, bütçe; işletmelerin belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgedir (OGM, 2015b) şeklinde de tanımlanmıştır. Özetle bütçe, bir işletmenin belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminlerini bir arada gösteren belge olarak tanımlanabilir.

Orman işletmeleri; yönetim, satın alma, üretim, pazarlama, finans, işgören, muhasebe, araştırma ve geliştirme ve halkla ilişkiler işlevlerini yerine getirmek için finansman sağlamak zorundadır. Ülkemiz ormancılık sektöründe finansman ihtiyacının büyük bir bölümü, sektörün kendi kaynaklarından sağlanmaktadır. Diğer bir deyişle, ormancılıkta finansman imkânları başlı başına oto finansmana yani işletmelerin sene sonlarında elde ettikleri kârlara dayanmaktadır (Çağlar, 1989). Bununla birlikte, ormancılık faaliyetlerinin finansmanı hizmet niteliğinden dolayı çeşitli zorluklar içermektedir. Ormancılığın finansmanının zorluğu, geleneksel finansman sorunlarının yanında, ormancılık faaliyetlerinin kendi yapısından da kaynaklanmaktadır. Ayrıca, ormanlar ekonomik olarak doğrudan gelir sağlamayan bir takım faydalar da sağlamaktadır. Ormanların ekolojik, sosyal ve koruyucu fonksiyonlarının sağladığı faydaların piyasa değerinin hesaplanması oldukça zordur. Bu nedenlerle ormancılığın finansmanı bütçe kaynaklarından ayrılan paylarla yürütülmeye çalışılmaktadır (Başar vd, 2009; Tosunoğlu vd., 2009). Yani, Türkiye’de orman mülkiyeti dağılımının bir sonucu olarak, özel ormanlar

hariç, ormanlarla ilgili gelir ve giderlerin hemen hemen tamamı kamu tarafından düzenlenmiş “bütçelere” bağlı olarak gerçekleştirilmektedir (Ok vd., 2013).

1.4.2. Ormanlık Faaliyetlerinde Kullanılan Bütçeler

Türkiye’de ormanların her türlü zararlılara, orman yangınlarına ve yasa dışı müdahalelere karşı korunması, geliştirilmesi, bakımı, ıslahı, gençleştirilmesi ve faydalanılması gibi ormancılık faaliyetlerini gerçekleştirmek için gerekli olan mali kaynak; genel bütçeden, bakanlık döner sermaye bütçesinden, 2007’den önce katma bütçe olarak adlandırılan OGM özel bütçesinden ve OGM döner sermaye bütçesinden sağlanmaktadır.

Şekil 2. Türk Ormanlığında kullanılan bütçeler

- Genel Bütçe

Devlet dairelerinin bir bütçe yılında sağlayacakları gelirlerle ödenecek giderleri gösteren bütçedir (Gülen, 1982). 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun 12. maddesine göre; genel bütçe, devlet tüzel kişiliğine dahil olan ve bu Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerinin bütçesidir (URL-3, 2003). Öte yandan, bakanlığın hizmet birimlerinden olan Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ve bağımlı birimlerinde uygulanan devlet bütçesidir. Bu bütçede kâr ve zarar söz konusu olmayıp, harcamaların usulüne göre yapılması esastır (Daşdemir, 2011).

- Bakanlık Döner Sermaye Bütçesi

Bakanlık döner sermaye bütçesi, genel bütçe ile çalışan Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ve bağlı birimlerinin yapacağı milli park, yaban hayatı, avcılık, orman içi su kaynakları, etüt envanter, planlama ve projelendirme gibi hizmetlerin daha etkili yürümesini sağlamak, bu birimlerin piyasa ile yapacağı bazı ticari iş ve işlemleri kolaylaştırmak ve gelir elde etmek amacıyla kurulmuş bir bütçedir. Rekreasyon, avlanma ve milli park giriş ücretleri bu bütçenin önemli gelir kaynaklarıdır (Daşdemir, 2011).

- Orman Genel Müdürlüğü Özel Bütçesi

OGM Özel Bütçesi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun 12. maddesinde bir bakanlığa bağlı veya ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen, bu gelirlerden harcama yapma yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları özel kanunla düzenlenen ve bu Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan her bir kamu idaresinin bütçesi olarak tanımlanmıştır (URL-3, 2003). Diğer taraftan, OGM'nin merkez ve taşra teşkilatında uygulanan, gelirleri büyük ölçüde OGM'nin odun ve odun dışı orman ürünü tarife bedelleri ile ormanlardan sağlanan izin irtifak hakları gelirlerinden oluşan ve aynı zamanda devlet bütçesinden pay alan kendi içinde dengeye getirilmiş bütçe niteliğinde olan özel bütçede kâr ve zarar söz konusu olmayıp, harcamaların usulüne göre yapılması esastır (Daşdemir, 2011). Diğer bir ifade ile, OGM özel bütçesi; orman alanlarından faydalanma amaçlı tahsis ve izinlerden elde edilen gelirlerden, madenlerden alınan devlet hakkı gelirlerinden, mülga ağaçlandırma fonu gelirlerinden, orman köylülerini kalkındırma amacıyla verilen düşük faizli kredilerin geri dönüş ödemelerini içeren mülga orman köylülerini kalkındırma fonu gelirlerinden ve diğer öz gelirlerden oluşmaktadır. Özel bütçe içerisinde, "hazine yardımı" olarak adlandırılan, OGM'ye Maliye Bakanlığı tarafından tahsis edilen ve kaynağı vatandaşların vergileri ile devletin diğer gelir kaynaklarından oluşan bütçe tahsisleri de yer alabilmektedir (Ok vd, 2013).

- Orman Genel Müdürlüğü Döner Sermaye Bütçesi

OGM merkez teşkilatında ve taşrada Devlet Orman İşletmelerinde kullanılan en önemli bütçedir. Bu bütçenin temelini, bilanço ve kâr- zarar esasına dayalı olarak işleyen Ticari Muhasebe Sistemi oluşturmaktadır. Gerek OGM Özel Bütçesinin ve gerekse OGM Döner Sermaye Bütçesinin başlıca gelir kaynağı, DOİ'lerin odun ve odun dışı orman

ürünleri satışlarından ve yaptığı hizmetlerden sağladığı gelirlerdir (Daşdemir, 2011). OGM temelinde kullanılan iki bütçeden biri olması, özellikle de OGM'nin toplam bütçe kaynağının %50,3'ünü (Türker, 2015) oluşturması, pazar yönlü bütçe olması hasebiyle, işletme başarısını daha sağlıklı ortaya koyması ve araştırma amacına ulaşılacak istenmesi nedenlerinden dolayı, OGM Döner Sermaye Bütçesi aşağıda müstakil alt bir başlık olarak ele alınmıştır.

1.5. Orman Genel Müdürlüğü Döner Sermaye Bütçesi

1.5.1. Döner Sermaye Fikrinin Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi

“Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine kanunlarla verilen asli ve sürekli kamu görevlerine bağlı olarak ortaya çıkan ve genel idare esaslarına göre yürütülmesi mümkün olmayan mal ve hizmet üretimine ilişkin faaliyetlerin sürdürülebilmesi için, kamu idaresine bağlı olarak kurulmuş işletmelere tahsis edilen sermaye” olarak tanımlanan döner sermaye (Maliye Bakanlığı, 2007), devletin asli faaliyetlerini yürütmesi sırasında ihtiyaç olarak ortaya çıkan ticari ve sınai (sanayi ile ilgili) faaliyetlerini de yürütebilmesi için ortaya çıkmıştır (Köroğlu, 2011). Diğer bir deyişle; devletin üstlendiği görevlerden bazılarının genel bütçe ilkeleri çerçevesinde yürütülmesine olanak olmaması döner sermaye fikrini ortaya çıkarmıştır (Çetinkaya, 2003). Öte yandan, devletin temel görevlerine hizmet eden birimlerin ve ekonomik amaçla kurulmuş işletmelerin piyasada talebi ve fiyatı oluşan mal ve hizmet ürettikleri de görülmektedir. İşte bu gibi durumlarda kamu kurumlarının iktisadi nitelikteki işlemleri için temel hizmet aksatılmadan kapasite fazlasını değerlendirmek üzere piyasa fiyatı olan mal ve hizmet üretmek için döner sermayeli işletme kurulması uygun görülmüştür (Çetinkaya, 2001). Bununla birlikte, OGM bir yandan kamu hizmeti görürken, diğer yandan da bünyesindeki işletmeler vasıtasıyla iktisadi faaliyetlere de girişmektedir. Bu işletmelerin hammadde, işçi ve malzemeye olan gereksinimlerini mümkün olduğu kadar kolaylıkla sağlayabilmeleri ve üretim pazarlama faaliyetlerini başarı ile sonuçlandırabilmeleri ve pazarın gerektirdiği çabukluk ve fiyat hareketlerine uygun olarak alım satım işlemlerini yerine getirebilmeleri döner sermayenin doğuşunu zorunlu kılmıştır (Türker, 1990).

Türkiye’de 1925 yılında tarım kuruluşlarına sabit sermaye verilmesiyle Döner sermaye uygulamasına başlanmış ancak gerçek anlamıyla döner sermaye sistemi Türk Mali sistemine 1927 yılında 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu’nun 49. Maddesi ile girmiştir (Türker, 2015). OGM Döner Sermayesi, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu’nun 49. maddesine dayanarak 1938 yılında yayınlanan 3419 sayılı Orman Umum Müdürlüğü 1938 Malî Yılı Bütçe Kanunu ile mütedavil sermayeye yani döner sermayeye 150.000 TL ayrılmasıyla oluşturulmuştur (Resmi Gazete, 1938). Diğer taraftan, Orman Genel Müdürlüğü döner sermayeli bir kuruluş olarak 03.06.1946 tarih ve 4914 sayılı kanuna dayanılarak 27.02.1952 tarih 3/14652 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan ve 07.05.1952 tarih 8103 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliği’ne göre döner sermaye faaliyetlerini yürütmektedir (Sayıştay Başkanlığı, 2014).

1.5.2. Döner Sermaye Bütçesinin Kapsamı

Bu bölümde Orman Genel Müdürlüğü Döner Sermaye Bütçesinde yer alan gelir ve gider kalemleri ve bu kalemleri oluşturan alt kalemlerinin tanıtımına yer verilecektir.

1.5.2.1. Döner Sermaye Bütçesinin Gelir Kalemleri

Gelir, işletmede bir varlığın veya hizmetin satışından ve faiz, kira gibi işlemlerden elde edilen hâsıladır. O halde gelir işletmenin varlık ve hizmet satışlarından elde edilen nakit veya brüt tutarından oluşur (Türker, 2012). Döner sermaye bütçesini oluşturan gelir kalemleri ve bu kalemlere ilişkin tanımlar aşağıda alt başlıklar halinde sunulmuştur: (URL-4, 2013)

1.5.2.1.1. Brüt Satışlar

Brüt Satışlar işletmenin esas faaliyetleri çerçevesinde satılan mal ya da hizmetler karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilen değerler toplamı ile satılan; mal ve hizmetlerle ilgili sübvansiyonlar, satış tarihindeki vade farkları ve ihracatla ilgili dönem içinde ortaya

çıkan kur farklarının izlenmesi için kullanılır. Brüt Satışları oluşturan gelir kalemleri şunlardır:

- Yurtiçi Satışlar: Yurt içindeki gerçek ve tüzel kişilere satılan mal ve hizmetler karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilen değerlerdir. Yurtiçi satışlar kalemi, “Orman Gelirleri” adı altında yedi alt kalemden oluşmaktadır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür; “Endüstriyel Ağaç Ürünleri Satış Gelirleri”, “Tali Ürünleri Satış Gelirleri”, “Orman Ağaçları Fidan Satış Gelirleri”, “Süs Bitkileri Satış Gelirleri”, “Tohum Satış Gelirleri”, “Orman İçi Dinlenme Yerleri Gelirleri” ve “Diğer Orman Gelirleri”.
- Yurtdışı Satışlar: Yurt dışındaki gerçek ve tüzel kişilere satılan mal ve hizmetler karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilen değerlerdir.
- Diğer Gelirler: İşletmenin korunması, faaliyet hâsılatındaki düşüklüğü veya faaliyet zararını gidermek için sermaye katkısı niteliğinde olmayan mali yardımlar, satış tarihindeki vade farkları, bağlı olunan idareden yardım niteliğinde gönderilen değerler, şartlı bağış ve yardımlar ve benzeri diğer gelirleri içeren hesaptır. Döner sermaye yükümlülüklerinin hesaplanmasında, ilgili idareden gönderilen nakdi değerler ile şartlı bağış ve yardımlar dikkate alınmaz. Diğer gelirler kalemi, “Vadeli Satış Faizleri” ve “Diğerleri” olarak adlandırılan iki alt kalemden oluşmaktadır.

1.5.2.1.2. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar

Bu gelir kalemleri işletmenin esas faaliyetleri dışında; faiz, lehte kur farkları, kira, menkul kıymet satış kârı gibi diğer faaliyetlerden elde edilen olağan gelir ve kârların izlenmesi için kullanılır. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârları oluşturan gelir kalemleri şunlardır:

- Faiz Gelirleri: Banka ve benzeri kuruluşlardan alınan faiz gelirlerinin izlenmesi için kullanılır. Faiz gelirlerini oluşturan sekiz tane alt kalem mevcuttur. Bunlar, Devlet Tahvili Faizleri, Hazine Bonosu Faizleri, Devletçe Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymet Faizleri, Mevduattan Alınan Faizler, Ticari Alacaklardan Alınan Faizler, Repo Gelirleri, Fazla ve Yersiz Ödemelerden Kaynaklanan Faiz Gelirleri ve Diğer Faiz Gelirleri şeklinde sıralanmaktadır.

- Konusu Kalmayan Karşılıklar: Aktifle ilgili olarak ayrılan karşılıklardan iptal edilen tutarların izlenmesi için kullanılır. Bu kalemin, “Karşılıklardan Tahsil Edilenler” ve “İptal Edilen Karşılık Kârları” olarak ifade edilen iki alt kalemi mevcuttur.
- Faaliyetlerle İlgili Diğer Olağan Gelir ve Kârlar: Yukarıdaki hesaplar kapsamına girmeyen diğer olağan faaliyetlerden sağlanan gelir ve kârlar, alacaklara yürütülen faizler ve vade farklarının izlenmesi için kullanılır. Bu kalem sekiz alt kalemden oluşmaktadır. Bu alt kalemler şu şekilde sıralanabilir; “Personele Yapılan Fazla ve Yersiz Ödemelerden Kaynaklanan Gelir”, “Gerçek ve Tüzel Kişilere Yapılan Fazla ve Yersiz Ödemelerden Kaynaklanan Gelirler”, “Kira Gelirleri”, “İlan ve Reklam Gelirleri”, “Şartname Satış Gelirleri”, “Satış Bedel Farkları”, “Orman Ürünleri Ölçü Fazlalıkları” ve “Diğer Olağan Gelir ve Kârlar”.

1.5.2.1.3. Olağandışı Gelir ve Kârlar

İşletmenin olağan faaliyetlerinden bağımsız olan ve bu nedenle arızı nitelik taşıyan duran varlık satışlarından elde edilen kârlar ile olağandışı olay ve gelişmeler nedeniyle ortaya çıkan gelir ve kârların izlenmesi için kullanılan Olağandışı Gelir ve Karları oluşturan gelir kalemleri şunlardır:

- Önceki Dönem Gelir ve Kârlar: Cari dönemden önceki dönemlere ait olan ve bu dönemlerin mali tablolarına hata ya da başka nedenlerle yansıtılmayan tutarların izlenmesi için kullanılır.
- Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar: Yukarıdaki hesap dışında kalan ve arızı nitelik taşıyan duran varlık satışlarından doğan kârlar gibi gelir ve kârların izlenmesi için kullanılır. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar kalemi, “Sayım Fazlalarından Doğan Gelirler”, “İrat Kaydedilen Depozito ve Tazminatlar”, “Alınan Ceza ve Tazminatlar”, “Maddi Duran Varlık Satış Karları” ve “Diğer Çeşitli Olağandışı Gelir ve Karlar” olarak adlandırılan beş alt kalemden oluşmaktadır.

1.5.2.2. Döner Sermaye Bütçesi Gider Kalemleri

İşletmenin faaliyetini ve varlığını sürdürebilmesi ve bir gelir elde etmesi için belli bir dönemde kullandığı ve tükettiği girdilerin parasal değerine gider denir (Türker ve Akesen, 2009). Yani gider gelir elde etmek amacıyla yapılan varlık tükenmeleridir (Türker, 2012). Döner sermaye bütçesinde yer alan gider kalemleri aşağıda alt başlıklar halinde verilmiştir: (URL-4,2013)

1.5.2.2.1. Satışların Maliyeti

İşletmenin dönem içindeki stok hareketleri ile satılan mamul, yarı mamul, ilk madde ve malzeme ile ticari mal gibi maddelerin ve satılan hizmetlerin maliyetlerinin izlenmesi için kullanılan Satışların Maliyetini oluşturan gider kalemleri şunlardır:

- Satış İadeleri: Satılan mallardan iade edilenlerin fatura tutarlarının izlenmesi için kullanılan bir kalemdir ve “Satılan Mallardan İadeler”, “Hizmet Satışlarından İadeler” ve “Diğer Satışlardan İadeleri” olarak ifade edilen üç alt kalemden oluşmaktadır.
- Satış İskontoları: Net satış hasılatının tespit edilebilmesi için brüt satışlardan indirilmesi gereken değerlerin izlenmesi için kullanılır. Bu kalemin iki alt kalemi mevcuttur. Bunlar, “Satılan Mallardan İskontolar” ve “Diğer Satış İskontoları” şeklinde sıralanabilir.
- Satılan Mamullerin Maliyeti: İşletmenin dönem içindeki stok hareketleri ile yurtiçi ve yurtdışındaki alıcılara sattığı mamullerin maliyetlerinin izlenmesi için kullanılır. “Orman Mamulleri” ve “Diğer” olarak adlandırılan iki alt kalemden oluşmaktadır. Öte yandan, bu kalem ormancılığımızda önemli bir gider kalemi olan üretim giderlerini de bünyesinde barındırmaktadır.

1.5.2.2.2. Faaliyet Giderleri

İşletmenin esas faaliyeti ile ilgili bulunan ve üretim maliyetlerine yüklenmeyen giderlerin izlenmesi için kullanılan Faaliyet Giderlerini oluşturan gider kalemleri şunlardır:

- Satılan Hizmet Maliyet: Üretilen hizmetlerle ilgili olarak yapılan giderlerin izlenmesi için kullanılır. Bu kalemin, “Orman Koruma ve Hizmet Giderleri” adı altında “Orman Yangınları ile Mücadele Giderleri” ve “Orman Koruma Giderleri” olarak ifade edilen iki alt kalemi mevcuttur.
- Araştırma ve Geliştirme Giderleri: Üretim maliyetinin düşürülmesi, satışların artırılması ve yeni üretim biçimi ve teknolojilerinin işletmede uygulanması amacıyla yapılan araştırma ve geliştirme giderlerinin izlenmesi için kullanılan hesap kalemidir. Araştırma ve Geliştirme Giderleri kalemi; “Silvikültür Giderleri, Fidanlık” ve “Tohum Giderleri”, “Ormanlardaki Böcek ve Hastalıklara İlişkin Giderler”, “Orman Yolları Yatırım Giderleri”, “Orman Yolları Giderleri (Cari)”, “İş ve Üretim Makineleri Tamir ve Bakım Giderleri”, “Odun Dışı Ürün ve Hizmetler Giderleri”, “Orman Planlama Giderleri ve Proje Giderleri” olarak adlandırılan dokuz alt kalemden oluşmaktadır.
- Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri: Mal ve hizmetlerin pazarlama, satış ve dağıtım faaliyetleri ile ilgili olarak yapılan endirekt malzeme, endirekt işçilik, personel giderleri, dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler, çeşitli giderler, vergi, resim ve harçlar, amortismanlar ve tükenme payları ile ilgili giderlerin izlenmesi için kullanılır. Bu kalemi “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”, “Tanıtım ve Pazarlama Giderleri” ve “Sigorta Giderleri” olarak adlandırılan üç alt kalemden oluşmaktadır.
- Genel Yönetim Giderleri: İşletmenin genel yönetim fonksiyonu ile ilgili olarak yapılan ve üretimle ya da satılan mal maliyeti ile doğrudan ilişkisi kurulamayan endirekt malzeme, endirekt işçilik, personel giderleri, dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler, çeşitli giderler, vergi, resim ve harçlar ve amortisman giderlerinin izlenmesi için kullanılır. Genel Yönetim Giderleri kalemi; “Memur Ücret Giderleri”, “Sözleşmeli Personel Ücret Giderleri”, “İşçi Ücret Giderleri”, “Geçici Personel Ücret Giderleri”, “Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler”, “Ödenecek Paylar”, “Vergi, Resim ve Harçlar”, “Amortisman ve Tükenme Payları” ve “Diğer Çeşitli Giderler” olmak üzere dokuz alt kalemden oluşmaktadır.

1.5.2.2.3. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar

İşletmenin esas faaliyetleri dışında kalan olağan faaliyetleriyle ilgili gider ve zararlarının izlenmesi için kullanılan Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararları oluşturan kalemler şunlardır:

- Karşılıklı Giderler: Aktifle ilgili olarak ayrılan karşılık giderlerinin izlenmesi için kullanılır.
- Enflasyon Düzeltmesi Zararları: İşletmenin devletin belirlediği enflasyon oranına göre varlıklarının (masa, sandalye, araba vb.) değerinin güncellemesi için kullanılır.
- Diğer Olağan Gider ve Zararlar: Yukarıdaki hesaplar kapsamına girmeyen diğer olağan faaliyetlerle ilgili gider ve zararların izlenmesi için kullanılır. Bu kalem, üç alt kalemden oluşmaktadır. Bunlar; “Tahsil Edilebilme Niteliği Kalmayan Alacaklarla İlgili Giderler”, “Sayım Noksanlıklarına İlişkin Giderler” ve “Diğer Olağan Gider ve Zararlarıdır”.

1.5.2.2.4. Olağandışı Gider ve Zararlar

İşletmenin olağan faaliyetlerinden bağımsız olan ve bu nedenle sık sık ve düzenli olarak ortaya çıkması beklenmeyen işlem ve olaylardan kaynaklanan gider ve zararların izlenmesi için kullanılan bu hesabı oluşturan kalemler şunlardır:

- Önceki Dönem Gider ve Zararları: Cari dönemden önceki dönemlere ait olan ve bu dönemlerin malî tablolarına hata ya da başka nedenlerle yansıtılmayan veya sonradan ortaya çıkan gider ve zararların izlenmesi için kullanılır.
- Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar: Yukarıda tanımlanan hesap kapsamı dışında kalan diğer olağandışı gider ve zararların izlenmesi için kullanılır. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar kalemini; “Elden Çıkarılacak Stok Satış Zararları”, “Tazminatla Karşılanmayan Hasarlar”, “İhbar Tazminatları”, “Ödenen Diğer Ceza ve Tazminatlar”, “Duran Varlıkların Satışlarından doğan Gider ve Zararlar”, “Terkin İşleminde Amortisman Zararları”, “Gelir Kaydedilen Depozito ve Teminatlar”, “Sayım Noksanlıkları Giderleri” ve “Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar” olarak adlandırılan dokuz alt kalem oluşturmaktadır.

1.5.3. Ormancılık Finansmanın ve Döner Sermayenin Ülke ve Sektör Temelinde Hazırlanan Planlar Kapsamında Tanıtılması

Ülkemiz ormancılık sektörü politika ve stratejileri 1963 yılından beri düzenli olarak hazırlanan kalkınma planlarında*, plan dönemleri itibari ile hazırlanmış olan Ormancılık Özel İhtisas Komisyonu Raporlarında, Ormancılık ve Su Şurasında ve 2013-2017 dönemlerini kapsayan OGM Stratejik Planında belirtilmektedir. Bu bölümde, Ülke ve Sektör temelinde hazırlanan planlarda, ormancılık sektörü mali yapısı ve döner sermaye konusunda belirlenen politika ve stratejilere yer verilecektir. Bu politika ve stratejileri şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Daha iyi ormancılık yapmak amacıyla; orman işletme genişlikleri küçültülecek yeterince teknik ve yardımcı eleman yetiştirilecek, orman işçilerinin (üretim ve taşımada çalışan) eğitimi sağlanacak (DPT, 1963),
- Orman yolları masraflarını orman idaresi karşılamak suretiyle yolların Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından yaptırılması (DPT, 1963),
- Kamu orman hizmetleri işletme hizmetlerinden ayrılacak. İşletme hizmetleri ayrı bir iktisadî kuruluş bünyesine kavuşturulacaktır Bu kuruluş; orman ürünlerinin, üretimi ve iç ve dış pazarlamasıyla ilgili işlerin yapılmasında, orman kaynaklarımızın en uygun kullanılmasının sağlamlasında, cari harcamaların arttırılmaması konusunda çalışmalar yapacak (DPT, 1967),
- Üretim, taşıma, pazarlama gibi hizmetler, sanayiye en uygun maliyetle hammadde ve kuruluş yeri sağlayacak şekilde düzenlenecektir (DPT, 1973),
- İşletmecilik faaliyetlerinde, maliyeti düşürücü, ormancılık tekniğine uygun toplu üretim yöntemleri uygulanacak (DPT, 1979),
- Odunun sanayide değerlendirilmesi daha fazla katma değer getireceği için %68,2 olan yakacak odun tüketim oranının azaltılması gerekmektedir (DPT, 1985),
- Orman Genel Müdürlüğü döner sermaye sistemi, daha fazla kaynak oluşturmak amacıyla yeniden düzenlenecektir (DPT, 1985),

---

* Sekizinci plan dönemine kadar beşer yıllık olarak hazırlanan ve beş yıllık kalkınma planı olarak adlandırılan bu planlar, dokuzuncu plan döneminden itibaren sadece kalkınma planı olarak adlandırılmıştır.

- Ormancılıkta ince çaplı odun üretim maliyetlerinin daha yüksek olması ormancılık sektöründe üretim maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır. Bu maliyetlerin azaltılması yönünde tedbirlerin alınması gerekmektedir (DPT, 1985),
- Satış bedeli üzerinden alıcıdan yapılan %22,15 oranındaki tahsilatın bir bölümünün yatırımların finansında kullanılmak üzere ormancılık sektörüne dönüşünü sağlayan tedbirler alınmalıdır (DPT, 1985),
- Oluşan gelir açıklarının genel bütçeden karşılanması gerekmektedir (DPT, 1990),
- Köylü zati ihtiyacı ve ilkokullar için yapılacak orman ürünleri satışlarında piyasa fiyatının uygulanması ile gelir kayıpları (gizli sübvansiyonlar) önlenecektir (DPT, 1990),
- Halihazırda uygulanmakta olan ve ormancılık sektörüne intikal etmeyen fonlar ve hazineye yapılan aktarımlar kaldırılmalıdır (DPT, 1990),
- Döner sermaye kaynakları sektör dışına aktarılmakta, döner sermaye gelirleri iyi yönetilememektedir. Tarife bedeli ile döner sermaye gelirlerinin her yıl %10'u hazine hissesi olarak hazineye aktarılmaktadır. Bakanlığımız ve Orman Genel Müdürlüğü döner sermaye işletmelerinden hazine hissesi kesilmemelidir. Tarife bedeli hazineye aktarılmamalıdır (DPT, 2001),
- Kamu hizmeti niteliğindeki harcamaların, fon ödemelerinin orman ürünleri fiyatına dahil edilmesiyle satış muhammen bedelinin yükselmesi, talebe göre üretimin yapılamaması, satış bedeli üzerinden alıcıdan yapılan %24 oranındaki tahsilatın satışları engellemesi, üretim ile satış arasında uzun bir sürenin olması, gelirlerin gecikmeli olarak tahsil edilmesi, enflasyon nedeniyle satış gelirlerini reel olarak düşürmesi gibi orman ürünlerinin üretimi, pazarlama ve fiyatlandırma politikalarındaki hataların önlenmesi (DPT, 2001),
- Odun dışı orman ürünlerinin dış ticareti disipline edilmeli. Bu ürünlerin hammadde yerine mamul madde olarak ihracatını teşvik etmeye yönelik mevzuat ve kurumsal gelişme tedbirleri gerçekleştirilmelidir (DPT, 2007),

- Odun ve odun dışı orman ürünleri (ODOÜ) standardizasyon ve sertifikalandırma sisteminin ulusal koşullar ve uluslararası gelişmeler dikkate alınarak uygulanması (Kalkınma Bakanlığı, 2014),
- Orman ürünleri ve fidan üretimine yönelik ihracat olanaklarının araştırılması, tohum ve fidan sektörünün ihracat odaklı teşvik edilmesi (Kalkınma Bakanlığı, 2014),
- Ormanın fonksiyonel değerlerinin, ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmalarının ekonomiye katkısını belirleyecek araştırmalar yapılmalıdır (Kalkınma Bakanlığı, 2014),
- Piyasa taleplerine ve standartlarına uygun orman ürünü üretebilmek, üretim zayıflarını en aza indirebilmek ve üretim maliyetlerini azaltabilmek için dikili satış uygulamasının yaygınlaştırılması (OGM, 2012),
- Turizm hizmetlerine tahsis edilen orman alanlarından elde edilen gelirlerden ormancılık hizmetlerine pay aktarılması (OGM, 2012),
- Karbon ticareti, biyolojik çeşitlilik, iklim değişikliği, hidrolojik fonksiyon, peyzaj değeri-rekreasyon, avcılık ve korumaya ayrılan ormanlar gibi ekosistem hizmetlerinin ücretlendirilmesi (OGM, 2012),
- Kurumun belirlenen amaçlara ulaşırken toplumsal fayda sağlamanın yanında, kaynak tasarrufu ve gelir getirici önlemler olarak kendi kendini finanse edebilir duruma getirilmesi (OGM, 2012),
- Ülkemizde yuvarlak odun satışlarından alınan KDV düşürülmeli ve fonlar kaldırılmalı (OGM, 2013a),
- Odun dışı orman ürünlerinin yerinde işlenmesi sağlanmalı, üretim maliyetleri ve değer kayıpları düşürülmeli (OGM, 2013a).

1.5.4. Döner Sermaye Bütçesi GZFT Çözümlemesi

Bir şirketin stratejik konumunun belirlenmesinde kullanılan en basit yaklaşımlardan biri GZFT çözümlemesidir. Diğer bir deyişle, işletmenin herhangi bir girişime başlamadan

önceki durumunu, düzenli bir şekilde ortaya koymak amacıyla yapılan durum çözümlerinden en yaygın olanı, GZFT çözümleridir (Aydın Yeni ve Türker, 2010). GZFT bir örgütün; güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri için kullanılan bir kısaltmadır (Hill ve Westbrook, 1997; Houben vd, 1999). Diğer taraftan, GZFT bir örgütün güçlü ve zayıf yönlerini ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri tanımlamayı amaçlayan bir çözümlerdir. Bu faktörlerin belirlenmesiyle birlikte, tehditlere karşı koymak veya fırsatlardan yararlanmak, zayıflıkları bertaraf etmek ve güçlü yönler odaklanacak stratejiler geliştirmek mümkün olur. Güçlü ve zayıf yönler örgütün iç değerlendirmeleri ile fırsat ve tehditler ise dış değerlendirmelerle tespit edilir (Dyson, 2004). Öte yandan, stratejik faktör olarak adlandırılan örgütün geleceği için çok önemli olan iç ve dış faktörleri de GZFT çözümlerinde özetlenmiştir (Kurttila vd, 2000). Diğer bir ifade ile, işletme amaçlarının tespit edilmesi ve bu amaçlara ulaşma yolunda işletmenin ne durumda olduğunun belirlenebilmesi amacıyla, GZFT çözümlerini kullanarak geleceğe yönelik stratejiler belirlenebilmektedir (Aydın Yeni, 2006). Orman Genel Müdürlüğü ve bağlı orman işletmeleri döner sermaye bütçesinin ekonomik çözümlerini konu edinen çalışmanın bu bölümünde döner sermaye bütçesinin, kaynakça taraması ve uzman görüşleri* neticesinde araştırmacı tarafından oluşturulan güçlü ve zayıf yönlerine ve fırsat ve tehditlerine değinilecektir (DPT, 2007; Köroğlu, 2011).

---

* OGM İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı Ersin TURAN, OGM Döner Sermaye Muhasebe Şube Müdürü Adnan KARBEYAZ, OGM Döner Sermaye Merkez Şube Müdürü Rahmi KAYGUSUZ, OGM Bütçe ve Performans Programı Şube Müdürü Ayhan TOSÖZ ve Anamur Orman İşletme Müdürlüğü Saymanı Cemalettin KAPUSUZ'un konu hakkındaki görüşleri alınmıştır.

Tablo 2. OGM Döner Sermaye Bütçesi için GZFT çözümlemesi

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> • Ek istihdam sağlaması • Kendi kendine yetebilme imkânı • Piyasanın ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetler için ek kaynak oluşturması • Harcamalar konusunda serbest olması • Zaman tasarrufu sağlaması 	<ul style="list-style-type: none"> • Yıllık düzenlenmesi ve harcamalar konusundaki serbestlikten dolayı denetimin iyi yapılamaması • Bu bütçe kalemlerinde yer alan Kamu harcamalarının fazla olması
FIRSATLAR	TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none"> • 5531 sayılı yetki yasasının çıkarılması • Orman kanununda değişiklik yapılması hakkındaki 4569 sayılı yasa ile orman yangınlarıyla mücadele harcamalarının katma bütçeye aktarılması • Dikili ağaç satışlarının artması • ODOÜ'ye verilen önemin artması 	<ul style="list-style-type: none"> • Döner Sermaye Bütçe Kanununun bulunmaması • Özel bütçe harcamalarının serbest olmaması • Özel bütçenin ve döner sermaye bütçesinin iç içe olması • Özel bütçenin gider ağırlıklı ve gelirlerinin çok kısıtlı olması • Maliye Bakanlığının Döner Sermaye Bütçesini gelir kalemi olarak görmesi • OR-KÖY yatırımları • Ağaçlandırma yatırımları

2. MALZEME VE YÖNTEM

2.1. Malzeme

Bu çalışmanın ana malzemesini; Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı Orman Genel Müdürlüğü'nün ve OGM bünyesinde yer alan 28 Orman Bölge Müdürlüğü'nün ve 243 orman işletmesinin; 2013, 2014 ve 2015 yılı Döner Sermaye Bütçesi verileri oluşturmaktadır. Döner Sermaye Bütçesi verileri Orman Genel Müdürlüğü İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı'ndan temin edilmiştir. Çalışmanın ekonometrik çözümlenmelerde kullanılmak üzere üretilecek değişkenler için yararlanılan veriler (Verimli verimsiz orman alanı, servet, dikili ve son depo satış tutarları vb.) Orman Genel Müdürlüğü İşletme ve Pazarlama Dairesi Başkanlığı'ndan ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı'ndan elde edilmiştir. Diğer taraftan; Beş Yıllık Kalkınma Planları (BYKP), Türkiye Ulusal Ormancılık Programı, Ormancılık Ana Planları, Ormancılık ve Su Şurası, Ormancılık Özel İhtisas Komisyon Raporları ve 2013-2017 yıllarını kapsayan OGM Stratejik Planı tez konusu kapsamında incelenmiştir. Öte yandan, gerek ormancılık sektöründe gerekse tarım gibi ormancılık sektörüne yakın sektörlerde çalışma konusuyla alakalı proje, tez, makale ve bildiri çalışmaları da incelenmiştir.

2.2. Yöntem

Bu çalışmada, Döner Sermaye Bütçesi gelir ve gider kalemlerinin toplam gelir ve gider içerisindeki ağırlığını tespit etmek amacıyla yüzde çözümlenmeleri yöntemi, OGM'nin, OBM'lerin ve DOİ'lerin ne kadar masraf ile ne kadar gelir ürettiğini belirlemek için iktisadilik çözümlenmesi yöntemi ve kâr ya da zarar veya iktisadilik oranı ile toplam gelir, toplam gider, verimli- verimsiz orman alanı, sınıf odunu satış tutarları vbg değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla istatistiksel değerlendirmelerde regresyon çözümlenmesi yöntemi kullanılmıştır.

2.2.1. Araştırma Kapsamının ve Hipotezlerinin Belirlenmesi

Anayasanın 169. maddesince gereğince ülkemiz ormanlarının yönetim ve işletimi devlete aittir. Günümüzde devlet adına bu görevi büyük ölçüde Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı OGM ve OGM'nin taşra birimleri olan 28 OBM altındaki 243 Devlet Orman İşletmesi üstlenmektedir. Bu çalışma, gerek ülke ekonomisi ve gerekse tüm canlıların hayatı için önemli işlevlere sahip olan orman kaynaklarını yönetmek ve işletmekle sorumlu bir üst birim olan OGM, OGM'nin taşrada ormancılık hizmetlerini yürüten 27* OBM ve 243 DOİ temelinde yürütülmüştür. Öte yandan, OGM temelinde yüzde çözümlemesi, gelir-gider karşılaştırılması, iktisadilik çözümlemesi ve regresyon çözümlemesi yapılırken, OBM ve DOİ ölçeğinde ise veri temini sağlanamadığı yüzde çözümlemesi, gelir-gider karşılaştırılması ve iktisadilik çözümlemesi yapılabilmektedir.

Diğer taraftan, yüksek lisans tezinin daha önce ifade edilen amaçlarına ulaşabilmek için OGM düzeyinde geliştirilen ve ekonometrik yöntemlerle sınaması yapılan hipotezler aşağıda sunulmuştur:

H₀₁: Kâr-zarar ile verimli orman alanı arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂: Gelir/gider oranı ile verimli orman alanı arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃: Toplam gelir ile verimli orman alanı arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄: Toplam gider ile verimli orman alanı arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅: Kâr-zarar ile verimsiz orman alanı arasında bir ilişki yoktur.

H₀₆: Gelir/gider oranı ile verimsiz orman alanı arasında bir ilişki yoktur.

H₀₇: Toplam gelir ile verimsiz orman alanı arasında bir ilişki yoktur.

H₀₈: Toplam gider ile verimsiz orman alanı arasında bir ilişki yoktur.

H₀₉: Kâr-zarar ile ağaç serveti arasında bir ilişki yoktur.

H₀₁₀: Gelir/gider oranı ile ağaç serveti arasında bir ilişki yoktur.

H₀₁₁: Toplam gelir ile ağaç serveti arasında bir ilişki yoktur.

---

* Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü, araştırma yılları içerisinde Orman İşletme Müdürlüğü olduğu için çalışma 27 Orman Bölge Müdürlüğü temelinde yürütülmüştür.

H₀₁₂: Toplam gider ile ağaç serveti arasında bir ilişki yoktur.

H₀₁₃: Kâr-zarar ile yıllık artım arasında bir ilişki yoktur.

H₀₁₄: Gelir/gider oranı ile yıllık artım arasında bir ilişki yoktur.

H₀₁₅: Toplam gelir ile yıllık artım arasında bir ilişki yoktur.

H₀₁₆: Toplam gider ile yıllık artım arasında bir ilişki yoktur.

H₀₁₇: Kâr-zarar ile toplam gelir arasında bir ilişki yoktur.

H₀₁₈: Gelir/gider oranı ile toplam gelir arasında bir ilişki yoktur.

H₀₁₉: Kâr-zarar ile brüt satış gelirleri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂₀: Gelir/gider oranı ile brüt satış gelirleri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂₁: Toplam gelir ile brüt satış gelirleri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂₂: Kâr-zarar ile diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂₃: Gelir/gider oranı ile diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂₄: Toplam gelir ile diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂₅: Kâr-zarar ile olağandışı gelir ve kârlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂₆: Gelir/gider oranı ile olağandışı gelir ve kârlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂₇: Toplam gelir ile olağandışı gelir ve kârlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂₈: Kâr-zarar ile toplam gider arasında bir ilişki yoktur.

H₀₂₉: Gelir/gider oranı ile toplam gider arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃₀: Kâr-zarar ile satışların maliyeti arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃₁: Gelir/gider oranı ile satışların maliyeti arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃₂: Toplam gider ile satışların maliyeti arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃₃: Kâr-zarar ile faaliyet giderleri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃₄: Gelir/gider oranı ile faaliyet giderleri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃₅: Toplam gider ile faaliyet giderleri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃₆: Kâr-zarar ile diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃₇: Gelir/gider oranı ile diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃₈: Toplam gider ile diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₃₉: Kâr-zarar ile olağandışı gider ve zararlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄₀: Gelir/gider oranı ile olağandışı gider ve zararlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄₁: Toplam gider ile olağandışı gider ve zararlar arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄₂: Kâr-zarar ile sınıf odunu satış gelirleri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄₃: Gelir/gider oranı ile sınıf odunu satış gelirleri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄₄: Toplam gelir ile sınıf odunu satış gelirleri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄₅: Toplam gider ile sınıf odunu satış gelirleri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄₆: Kâr-zarar ile dikili açık arttırılmalı satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄₇: Gelir/gider oranı ile dikili açık arttırılmalı satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄₈: Toplam gelir ile dikili açık arttırılmalı satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₄₉: Toplam gider ile dikili açık arttırılmalı satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅₀: Kâr-zarar ile dikili tahsisli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅₁: Gelir/gider oranı ile dikili tahsisli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅₂: Toplam gelir ile dikili tahsisli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅₃: Toplam gider ile dikili tahsisli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅₄: Kâr-zarar ile son depo açık arttırmalı satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅₅: Gelir/gider oranı ile son depo açık arttırmalı satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅₆: Toplam gelir ile son depo açık arttırmalı satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅₇: Toplam gider ile son depo açık arttırmalı satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅₈: Kâr-zarar ile son depo tahsisli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₅₉: Gelir/gider oranı ile son depo tahsisli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₆₀: Toplam gelir ile son depo tahsisli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₆₁: Toplam gider ile son depo tahsisli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₆₂: Kâr-zarar ile son depo indirimli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₆₃: Gelir/gider oranı ile son depo indirimli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₆₄: Toplam gelir ile son depo indirimli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

H₀₆₅: Toplam gider ile son depo indirimli satış geliri arasında bir ilişki yoktur.

2.2.2. Araştırma Yıllarının Seçimi

Özellikle orman işletmelerin ekonomik başarılarını belirlemeye dönük çalışmalar incelendiğinde, genel olarak 5 yıllık zaman dilimlerinin tercih edildiği görülmüştür. Zira sadece belli bir yılın karşılaştırılması işletmelerin daha ziyade kârlı iken zararlı görünmesine neden olabilirken, diğer taraftan, 5 yıldan daha uzun dönemlerde ise işletmelerin geçmişteki ve bugünkü ayırıcı özelliklerinin kaybolduğu gözlemlenmiştir (Geray,1982). Bununla birlikte, 2011 yılında Orman Genel Müdürlüğü'nde gerçekleştirilen yeniden yapılandırılma sonucu kullanılan veri tabanlarının 2012 yılı ve

öncesindeki verileri içermemesinden dolayı, bu çalışmada sadece 2013, 2014 ve 2015 yıllarını içeren 3 yıllık bir dönem esas alınabilmektedir.

2.2.3. Yüzde Çözümlenmeleri

Yüzde oranları, iki veya daha çok sayının oransal büyüklüğünü ifade etmek için kullanılır. Eğer iki veya daha fazla sayının kıyaslanması gerekiyorsa, bu kıyaslanmanın en kolay yolu yüzde sayılarını kullanmak olur. Bunu yaparken kullanılan en kolay yol ise, bir sayının temel alınmasıdır ki, bu sayı genellikle 100 kabul edilir. Mutlak rakamların temel sayıya çevrilmesi iki veya daha çok sayı arasında kıyaslama yapılmasına yardımcı olur (Zeisel, 1982).

Yüzde oranlarının temel amacı, sonuçların ifade edilmesini basitleştirmek, iki veya daha fazla sayının kıyaslanmasını kolaylaştırmaktır. Yüzde sayıları, sayılar arasında kabaca kıyaslama yaptığı için çoklu korelasyon çözümlenmelerinin yerine geçebilir. Ancak kıyaslanmanın kabaca yapılması hatalara neden olabilir, bu yüzden uygulanırken amaçtan sapmamaya dikkat edilmelidir (Zeisel, 1982). Bu çalışmada kullanılan veriler, mutlak rakamlardan oluştuğundan dolayı rakamlar arası kıyaslanmanın daha kolay yapılabilmesi için yüzde çözümlenmeleri tercih edilmiştir.

2.2.4. Ussallık Ölçüt Çözümlenmeleri

İşletmelerin faaliyetlerini yerine getirebilmesi ve sürekliliğini koruyabilmesi için ekonomi biliminin ön gördüğü ussallık (akılcılık) ilkeleri olan verimlilik, kârlılık ve iktisadilik ölçütlerine uyması gerekmektedir. Ormancılıkta, arazi ve ağaç serveti değerinin hesaplanmasının güç olması verimliliğin ve kârlılığın ölçümünü zorlaştırmaktadır. Öte yandan, çözümlenmelerin bütçe üzerinden yapılacak olması ve bütçe verilerinin de iktisadilik ölçütünü hesaplamaya daha uygun olması sebeplerinden dolayı, bu çalışmada, en az giderle en yüksek sonucu elde etmek şeklinde tanımlanan iktisadilik ölçütü üzerine odaklanılacaktır.

İktisadilik (ekonomik verimlilik); belirli masraflarla, en yüksek sonucu elde etmek, ya da belirli bir sonuca en az masrafla ulaşmak veya en az giderle en yüksek sonucu elde etmektir (Türker, 2013). Bununla birlikte, iktisadilik, işletmelerin ürettikleri malların veya

hizmetlerin toplam değerlerinin (satış hasılatının), bu üretim için kullanılan maliyetlerin toplamına bölünmesi ile elde edilen oran olarak da ifade edilmektedir (Miraboğlu,1983). İktisadilik aynı zamanda; işletmelerde gelirlerin maliyetlere oranı ile ölçülmekte olup, belirli bir maliyetle daha yüksek başarı sağlamak ya da aynı başarıya daha düşük maliyetle ulaşmak olarak da tanımlanabilmektedir (Daşdemir, 2011). Diğer bir ifade ile, iktisadilik işletmenin aynı döneme ait üretimi ile ilgili gelir ve giderlerinin oranlanmasıdır (Yazıcı, 2004) şeklinde de tanımlanmıştır. Özetle iktisadilik, işletmenin belli bir dönemde elde ettiği gelirin katlandığı masraflara oranlanmasıdır.

İktisadilik aşağıdaki gibi hesaplanabilir;

$$\text{İktisadilik} = \frac{\text{Hasıla}}{\text{Masraf}} = \frac{\text{Gelir}}{\text{Gider}} = \frac{\text{Üretim Mik. x Fiyat}}{\text{Gider}} \quad (1)$$

İktisadiliğin 1'den düşük çıkması, ekonomik hayatta iflaslara yol açarken, ekonomik verimliliğin 1'den büyük olması işletmelerin kârlı çalıştığı sonucunu doğurabilir. Öte yandan, iktisadilik pazar fiyatları gibi işletmenin denetimi dışında kalan değişkenlere bağlı kaldığı için, iktisadiliğin birden küçük olması durumunda o işletme tamamı ile başarısızdır denilemez (Türker, 2013). Diğer taraftan, orman işletmelerinde kamu yararının öncelikli olarak gözetilmesi gereken amaçlar arasında yer alması, ekonomik verimliliğin genellikle geri planda kalmasına neden olmaktadır.

2.2.5. Ekonometrik Çözümler

Bu çalışmada yapılan ekonometrik çözümler, 27 OBM ölçeğinde elde edilen verilerle OGM temelinde yapılmıştır. Çözümler sırasında yapılan çalışmalarda; ekonominin genel ortalama durumunda bir dalgalanmanın olmaması, 2011 yılında OGM yeniden yapılanmasının etkilerinin 2015 yılına yansımayaçağının düşünülmesi ve gereksiz veri oluşumlarının önüne geçmek için 2015 yılı temel alınmıştır. Bunun yanında, çözümlerinin yapılabilmesi için Eviews7 programı kullanılmıştır. Bu program yardımıyla belirlenen değişkenler ışığında regresyon çözümleri yapılmıştır.

2.2.5.1. İrdelenecek Değişkenlerin Tanımlanması

27 OBM için elde edilen sosyo-ekonomik değişkenler ve elde edilme yolları aşağıda sıralanmıştır. Bunlar;

X1: Verimli Orman Alanı (ha): OGM Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, amenajman planı hazırlama programlarından elde edilmiştir.

X2: Verimsiz Orman Alanı (ha): OGM Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, amenajman planı hazırlama programlarından elde edilmiştir.

X3: Ağaç Serveti (m³): OGM Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, amenajman planı hazırlama programlarından elde edilmiştir.

X4: Yıllık Artım (m³): OGM Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, amenajman planı hazırlama programlarından elde edilmiştir.

X5: Toplam Gelir (TL): OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden çıkartılmıştır.

X6: Brüt Satış Gelirleri (TL): OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden çıkartılmıştır.

X7: Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar (TL): OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden çıkartılmıştır.

X8: Olağandışı Gelir ve Kârlar (TL): OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden çıkartılmıştır.

X9: Toplam Gider (TL): OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden çıkartılmıştır.

X10: Satışların Maliyeti (TL): OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden çıkartılmıştır.

X11: Faaliyet Giderleri (TL): OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden çıkartılmıştır.

X12: Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (TL): OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden çıkartılmıştır.

X13: Olağandışı Gider ve Zararlar (TL): OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden çıkartılmıştır.

X14: Kâr-Zarar (TL): OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden hesaplanmıştır.

X15: Gelir/Gider Oranı: OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığındaki Orman Bölge Müdürlüklerinin Döner Sermaye Bütçesi verilerinden hesaplanmıştır.

X16: Sınıf Odunu Satış Gelirleri (TL): OGM İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı Üretim Şube Müdürlüğü satış cetvellerinden temin edilmiştir.

X17: Dikili Açık Arttırmalı Satış Gelirleri (TL): OGM İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı Üretim Şube Müdürlüğü satış cetvellerinden temin edilmiştir.

X18: Dikili Tahsisli Satış Gelirleri (TL): OGM İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı Üretim Şube Müdürlüğü satış cetvellerinden temin edilmiştir.

X19: Son Depo Açık Arttırmalı Satış Gelirleri (TL): OGM İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı Üretim Şube Müdürlüğü satış cetvellerinden temin edilmiştir.

X20: Son Depo Tahsisli Satış Gelirleri (TL): OGM İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı Üretim Şube Müdürlüğü satış cetvellerinden temin edilmiştir.

X21: Son Depo İndirimli Satış Gelirleri (TL): OGM İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı Üretim Şube Müdürlüğü satış cetvellerinden temin edilmiştir.

2.2.5.2. Regresyon Çözümlemesi

Bir toplumun bireyleri birçok özelliğe sahip olabilir ve bu özellikler arası bağıntının bilinmesi istenebilir, yine bazı özelliklerin saptanması çeşitli nedenlerle zor ve zaman alıcı olabilir bundan dolayı kolay ölçülen özelliklerden yararlanarak bu özelliklerin bulunması yoluna gidilebilir. Böylece bu özelliklerden biri bağımlı değişkeni oluştururken, diğeri

bağımsız değişken özelliğindedir. Regresyon çözümlemesi, bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi bulmayı amaçlayan bir çözümlemedir. Bununla birlikte, bu çözümlemenin bir diğer amacı ise, çeşitli modellere göre bulunan ilişkilerden yararlanarak bağımsız değişkenin çeşitli değerleri için bağımlı değişkenin alacağı değerleri tahmin etmektir (Batu,1995). Regresyon bir tepki değerini, bir tepkinin gelecek değerlerini içeren bir veya birden fazla belirleyicinin bağımlılığı hakkındaki sorulara cevap veren ve bu tepki değeri üzerinde bir belirleyicinin veya bir müdahalenin değişim etkisini tahmin eden bir çözümlemedir (Weisberg, 2005). Diğer taraftan, regresyon çözümlemesini; bir bağımlı değişkenin başka açıklayıcı değişken(ler)e olan bağımlılığını, birincinin (anakütle) ortalama değerini, ikinci(ler)in (yinelenen örneklerdeki) bilinen ya da değişmeyen değerleri cinsinden tahmin etme ya da kestirme amacıyla inceleme (Şenesen ve Şenesen, 1999) olarak da tanımlamak mümkündür. Regresyon çözümlemesi basit ve çoklu regresyon olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bağımlı değişkenin beklenen değerinin ya da ortalamasının, herhangi bir bağımsız değişkene bağlı olarak nasıl değiştiğini gösteren çözümleme basit regresyon olarak tanımlanır ve basit regresyon denklemi aşağıdaki gibidir:

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_i + \varepsilon_i \quad (2)$$

Burada Y, bağımlı değişkeni; X bağımsız değişkeni, β_0 denklemin sabit terimini, β_1 bağımsız değişken katsayısını ve ε hata terimini temsil etmektedir (Yamak ve Köseoğlu, 2009). Öte yandan, bağımlı bir değişkenin beklenen değerinin ya da ortalamasının en az iki olan k adedindeki bağımsız değişkene bağlı olarak nasıl değiştiğini gösteren çözümleme çoklu regresyon denir (Yamak ve Köseoğlu, 2009). Yani çoklu regresyonun genel amacı birkaç bağımsız ve bir bağımlı değişken arasındaki ilişki hakkında birçok şey öğrenmektir (Erper vd., 2012) denklemi aşağıda verilmiştir.

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1,i} + \beta_2 X_{2,i} + \dots + \beta_k X_{k,i} + \varepsilon_i \quad (3)$$

Burada Y, bağımlı (açıklanan) değişkeni; $X_{1,i}, \dots, X_{k,i}$ bağımsız (açıklayan) değişkenleri, β_0 denklemin sabit terimini, $\beta_1, \dots, \beta_k$ bağımsız değişken katsayılarını ε hata terimini temsil etmektedir (Yamak ve Köseoğlu, 2009).

Öte yandan, Eviews7 programı kullanılarak belirlenecek regresyon denklemleri için belirlenen 21 değişkenden hipotezlerimize dayanarak, Kâr-zarar (X14), Gelir/Gider (X15), Toplam Gelir (X5) ve Toplam Gider (X9) olmak üzere 4 tane bağımlı değişken seçilmiştir.

Seçilen bağımlı değişkenler üzerinde gider ve gelir alt kalemlerinin bire-bir etkisinin olduğu düşüncesinden hareketle, oluşturulan denklemlerde her bir alt kalem tek tek değerlendirmeye katılmıştır. Yapılan çözümler neticesinde Toplam Gelir için 4, Toplam Gider için 5 ve Kâr-Zarar ve Gelir/Gider Oranı için ise 8 tane denklem oluşturulmuştur. Oluşturulan her bir denklemde anlamlı bulunan değişkenler o bağımlı değişken için etkili olan bağımsız değişken olarak seçilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, Orman Genel Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlükleri ve Orman İşletme Müdürlükleri temelinde yapılan çözümlere yer verilmiştir.

3.1. Orman Genel Müdürlüğü Ölçeğinde Yapılan Çözümler

Çalışmanın bu bölümünde OGM düzeyinde yapılan yüzde çözümleri, gelir-gider karşılaştırması, iktisadilik çözümleri ve ekonometrik çözümlere yer verilmiştir.

3.1.1. Yüzde Çözümü

Bu bölümde, çalışma yılları kapsamında OGM'nin hem döner sermaye bütçesi hem de özel bütçesinin gelir ve gider kalemlerinin toplam gelir ve gider içindeki oranları yıllar itibarıyla verilmiştir. Yine bu bölümde toplam gelir ve gider içinde oransal olarak fazla yer kapsayan alt gelir ve gider kalemlerinin oransal dağılımlarına da yer verilmiştir. Bununla birlikte, bu bölüm içinde, OGM'nin ürün çeşitlerinin ve satış şekillerinin de oransal dağılımlarına değinilmiştir.

3.1.1.1. OGM Bütçe Kaynakları Yüzde Çözümü

Bu çalışmanın, 1.4.2. başlığı altında OGM temelinde kullanılan iki bütçenin varlığından bahsedilmiştir. 2013, 2014 ve 2015 yılları için OGM bütçe kaynağını oluşturan döner sermaye ve özel bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde toplam gelirleri sırası ile; 4,101,495,769 TL, 4,279,087,953 TL ve 5,457,727,359 TL olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, 2013 yılı OGM toplam bütçe kaynağının % 49.6'sını döner sermaye bütçesi oluştururken % 50.4'ünü ise özel bütçenin oluşturduğu tespit edilmiştir. 2014 yılında OGM toplam bütçe kaynağının % 54.9'unu döner sermaye bütçesi kapsarken, kalan % 45.1'lik kısmını ise özel bütçenin kapladığı görülmüştür. Bunun yanında, 2015 yılında ise OGM toplam bütçe kaynağının % 49.8'ini döner sermaye bütçesinin, % 50.2'sini ise özel bütçenin oluşturduğu saptanmıştır.

Tablo 3. Orman Genel Müdürlüğü bütçe kaynaklarının yıllara göre dağılımı

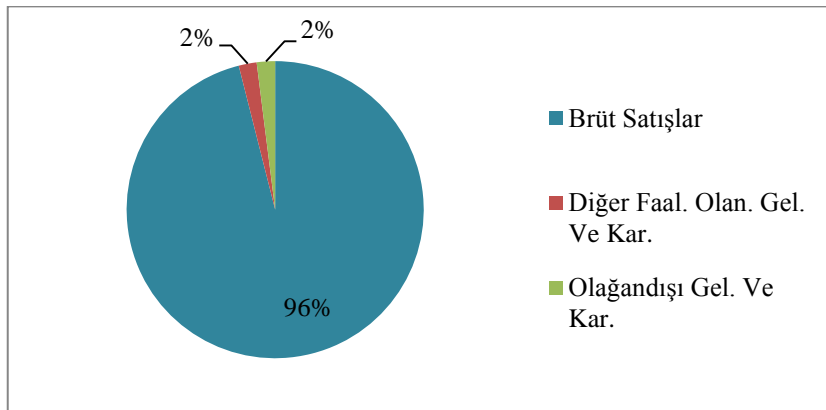
	Döner Sermaye bütçesi		Özel bütçe		Toplam	
	TL	%	TL	%	TL	%
2013	2,033,468,192	49.6	2,068,027,577	50.4	4,101,495,769	100
2014	2,349,020,592	54.9	1,930,067,361	45.1	4,279,087,953	100
2015	2,720,158,559	49.8	2,737,568,770	50.2	5,457,727,329	100

Kaynak: OGM 2013, 2014 ve 2015 yılları faaliyet raporları ve döner sermaye bütçe verileri

Diğer taraftan, çalışma yıllarını kapsayan üç yılın ortalamasına göre, OGM bütçe kaynakları değerlendirildiğinde ise; OGM toplam bütçe kaynağının %51'ini döner sermaye bütçesinin, % 49'unu ise özel bütçenin oluşturduğu tespit edilmiştir.

3.1.1.1.1. Döner Sermaye Bütçesi Gelir Kalemleri Yüzde Çözümlemesi

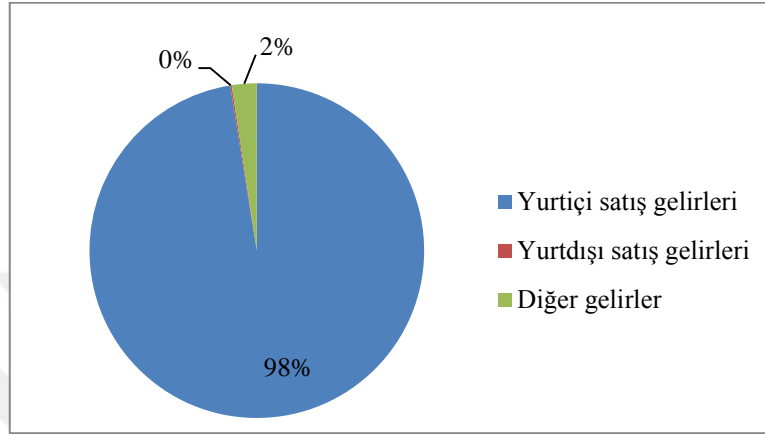
Orman Genel Müdürlüğü'nün 2013 yılında toplam 2,033,468,192 TL gelir elde ettiği görülmüştür (Ek-1). 2013 yılı döner sermaye bütçesi gelir kalemleri (OGM, 2013b) incelendiğinde toplam gelirin; 1,953,183,747 TL ile % 96'sını brüt satışlar, 39,742,786 TL ile % 2'sini diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ve 40,541,659 TL ile % 2'sini ise olağandışı gelir ve kârların oluşturduğu tespit edilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı gelir oranları

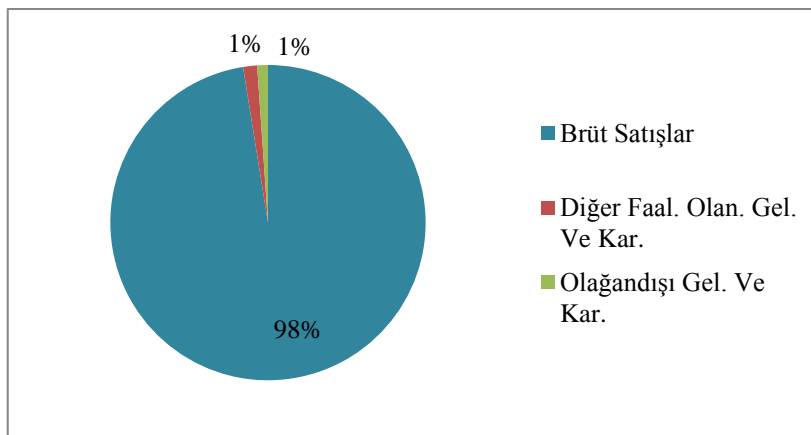
Diğer taraftan, OGM 2013 yılı toplam gelirin % 96'sını oluşturan brüt satışlar kalemi incelendiğinde; bu kalemin % 98'ini yurtiçi satış gelirlerinin ve % 2'sini ise diğer gelir kaleminin oluşturduğu tespit edilmiştir (Şekil 4). Bununla birlikte, brüt satışların %

98'ini oluşturan yurtiçi satış gelirlerinin yılsonunda elde edilen toplam gelir içindeki durumuna bakıldığında, toplam gelirin % 94'ünü yurtiçi satışların oluşturduğu görülmüştür. Öte yandan, yurtiçi satış kalemlerini oluşturan alt kalemler değerlendirildiğinde, bu kalemin %99'unu oluşturan endüstriyel ağaç ürünleri satış gelirleri kaleminin 2013 yılındaki toplam gelir içinde % 92'lik bir paya sahip olduğu belirlenmiştir.

Şekil 4. Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı brüt satış gelirleri

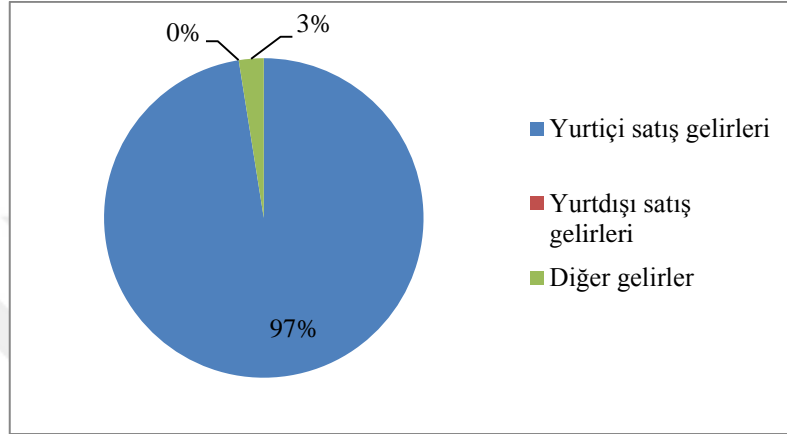
Benzer şekilde, Orman Genel Müdürlüğü'nün 2014 yılında toplam 2,349,020,592 TL gelir elde ettiği görülmüştür (Ek-1). 2014 yılı döner sermaye bütçesi gelir kalemleri (OGM, 2014a) incelendiğinde toplam gelirin; 2,289,631,765 TL ile % 98'ini brüt satışlar, 33,578,889 TL ile % 1'ini diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ve 25,809,937 TL ile % 1'ini ise olağandışı gelir ve kârların oluşturduğu görülmektedir (Şekil 5).

Şekil 5. Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı gelir oranları

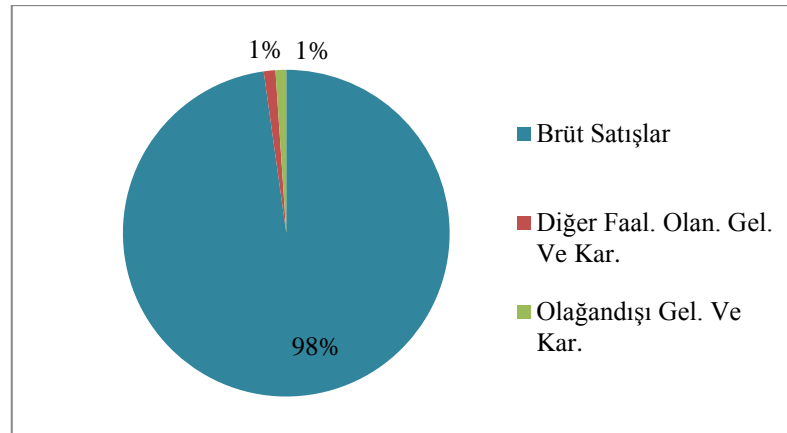
Öte yandan, OGM 2014 yılı toplam gelirin % 98'ini oluşturan brüt satışlar kalemi incelendiğinde; bu kalemin % 97'ini yurtiçi satış gelirlerinin ve % 3'ünü ise diğer gelir

kaleminin oluşturduğu belirlenmiştir (Şekil 6). Bununla birlikte, brüt satışlar içinde en fazla paya sahip olan yurtiçi satış gelirlerinin OGM 2014 yılı toplam geliri içindeki durumuna bakıldığında, toplam gelirin % 95'ini yurtiçi satışların oluşturduğu görülmüştür. Diğer taraftan, yurtiçi satış kalemlerini oluşturan alt kalemler değerlendirildiğinde, bu kalemin %99'unu oluşturan endüstriyel ağaç ürünleri satış gelirleri kaleminin OGM toplam geliri içinde % 94'lük bir orana sahip olduğu tespit edilmiştir.

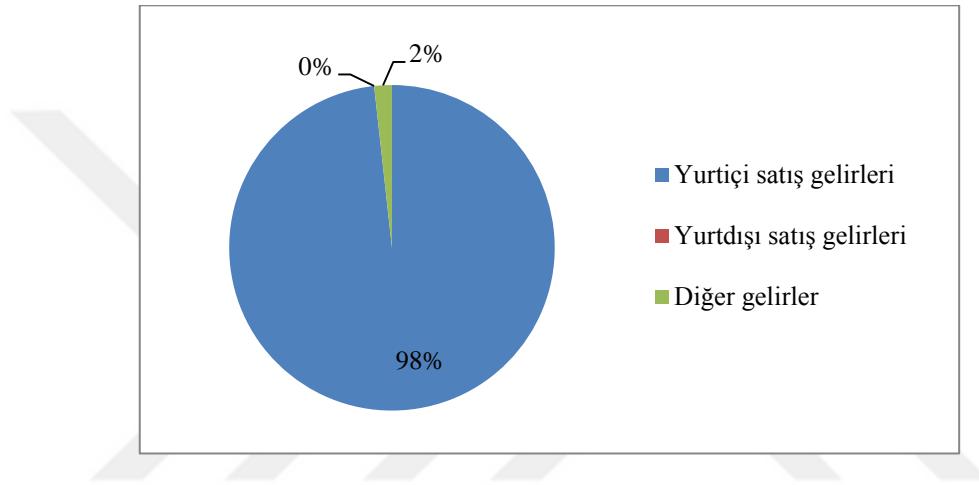
Şekil 6. Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı Brüt Satış Gelirleri

Orman Genel Müdürlüğü'nün 2015 yılında toplam 2,720,158,559 TL gelir elde ettiği görülmüştür (Ek-1). 2015 yılı döner sermaye bütçesi gelir kalemleri incelendiğinde (OGM, 2015c) toplam gelirin; 2,661,954,615 TL ile % 98'ini brüt satışlar, 31,507,311 TL ile % 1'ini diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ve 28,820,438 TL ile % 1'ini ise olağandışı gelir ve kârların oluşturduğu görülmektedir (Şekil 7).

Şekil 7. Orman Genel Müdürlüğü 2015 Yılı Gelir Oranları

Orman Genel Müdürlüğü'nün 2015 yılında elde ettiği toplam gelirin % 98'ini oluşturan brüt satışlar kalemi irdelendiğinde; bu kalemin % 98'ini yurtiçi satış geliri ve %2'sini ise diğer gelirler kaleminin oluşturduğu görülmüştür (Şekil 8). Bunun yanında, yurtiçi satış gelirlerinin OGM 2015 yılı toplam geliri içindeki durumuna bakıldığında, toplam gelirin %96'sını oluşturduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan, yurtiçi satış kalemlerini oluşturan alt kalemler incelendiğinde, bu kalemin % 99'unu oluşturan endüstriyel ağaç ürünleri satış gelirleri kaleminin OGM 2015 yılı toplam geliri içinde % 95'lik bir orana sahip olduğu belirlenmiştir.

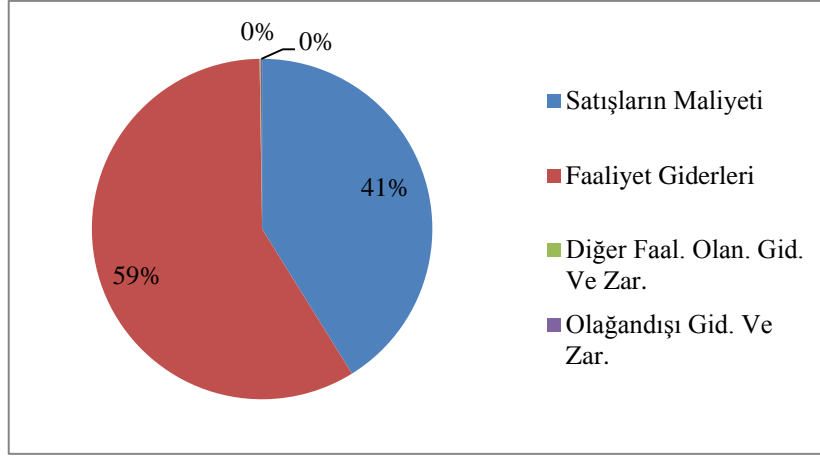
Şekil 8. Orman Genel Müdürlüğü 2015 yılı Brüt Satış Gelirleri

3.1.1.1.2. Döner Sermaye Bütçesi Gider Kalemleri Yüzde Çözümlemesi

İşletmelerin mal ve hizmetleri üretmesi ve pazarlaması için, katlandıkları fedakârlıklara gider denir (Türker, 1995). Bu bölümde, OGM döner sermaye bütçesinin gider kalemlerinin toplam gider içindeki oransal dağılımları irdelenecektir.

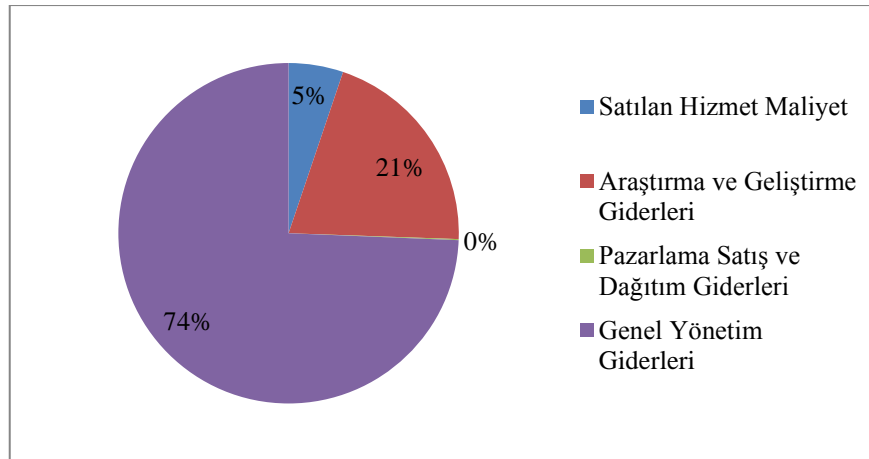
Orman Genel Müdürlüğü'nün 2013 yılında toplam 2,064,550,240.41 TL gideri olduğu görülmüştür (Ek-2). 2013 yılı gider kalemleri incelendiğinde toplam giderin; 1,210,162,123.02 TL ile % 59'unu faaliyet giderleri, 849,475,830.66 TL ile % 41'ini satışların maliyeti, 19,679,44.55 TL'sini diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ve 2,944,344.18 TL sini ise olağandışı gider ve zararların oluşturduğu tespit edilmiştir (Şekil 9).

Şekil 9. Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı gider oranları

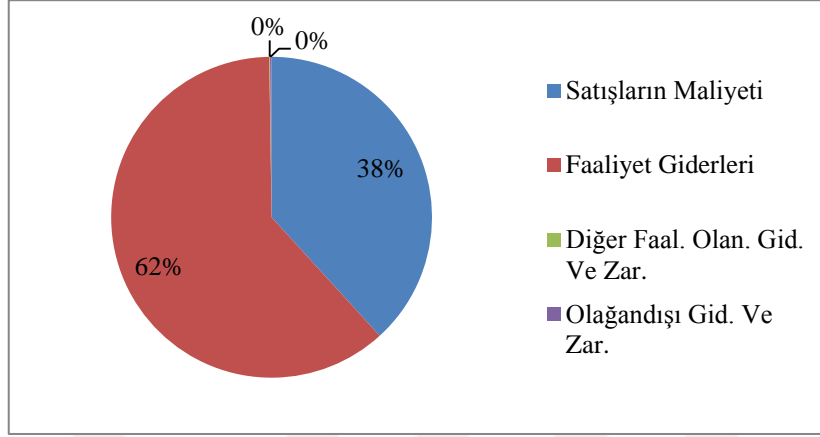
Orman Genel Müdürlüğü'nün 2013 yılında elde ettiği toplam giderin % 59'unu oluşturan faaliyet giderleri kalemi irdelendiğinde; bu kalemin % 74'ünü genel yönetim giderleri, %21'ini araştırma ve geliştirme giderleri, % 5'ini ise satılan hizmet maliyeti kaleminin oluşturduğu görülmüştür (Şekil 10). Bunun yanında, faaliyet giderleri içinde en yüksek oranda yer alan genel yönetim giderlerinin 2013 yılı toplam gider içindeki oranının % 44 olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan, genel yönetim gideri altında yer alan dokuz alt kalem incelendiğinde, % 41'lik oranla en fazla yeri işçi ücret giderleri kaplamaktadır. Bu alt kalemin 2013 yılı toplam gideri içindeki durumuna bakıldığında, % 18'lik bir oranda olduğu belirlenmiştir

Şekil 10. Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı faaliyet giderleri

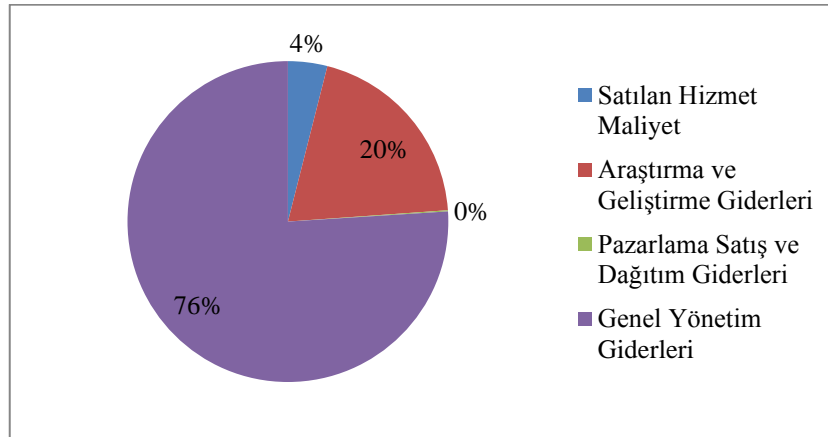
OGM'nin 2014 yılında toplam 2,201,561,302.63 TL gideri olduğu görülmüştür (Ek-2). 2014 yılı gider kalemleri incelendiğinde toplam giderin; 11,354,805,744.69TL ile

%62'sini faaliyet giderleri, 841,616,515.06 TL ile % 38'ini satışların maliyeti, 1,586,932.83 TL'sini diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ve 3,462,110.05 TL'sini ise olağandışı gider ve zararların oluşturduğu belirlenmiştir (Şekil 11).

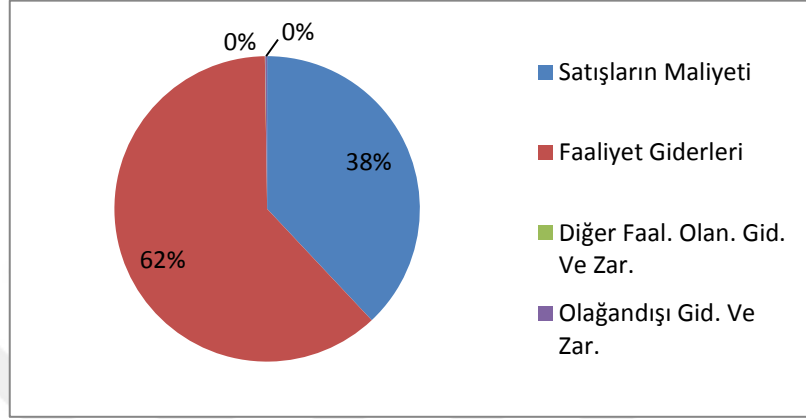
Şekil 11. Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı gider oranları

OGM 2014 yılında elde ettiği toplam giderin % 62'sini oluşturan faaliyet giderleri incelendiğinde; bu kalemin % 76'sını genel yönetim giderlerinin, % 20'sini araştırma ve geliştirme giderlerinin, % 4'ünü ise satılan hizmet maliyetinin oluşturduğu görülmüştür (Şekil 12). Bununla birlikte, faaliyet giderleri içinde en yüksek oranda yer alan genel yönetim giderlerinin 2014 yılı toplam gider içindeki oranının % 47'olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, genel yönetim gideri alt kalemleri incelendiğinde, % 44'ünü işçi ücret giderlerinin oluşturduğu belirlenmiştir. Bu alt kalemin 2014 yılı toplam gideri içindeki durumuna bakıldığında, % 20'lik bir oranda olduğu görülmüştür.

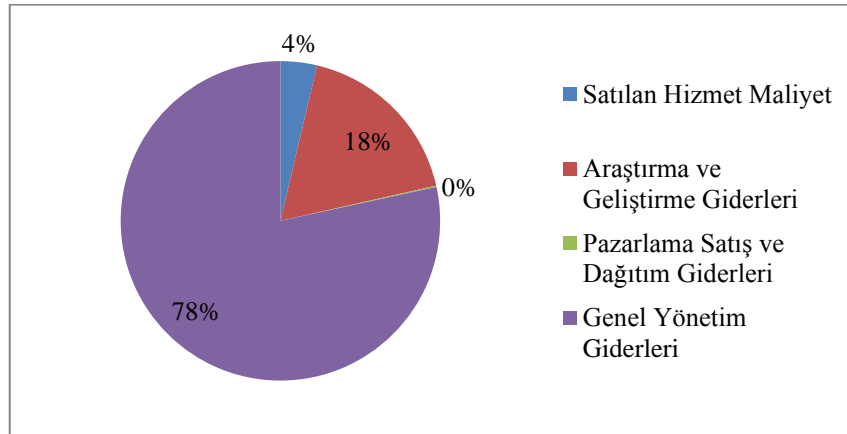
Şekil 12. Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı faaliyet giderleri

Benzer şekilde, Orman Genel Müdürlüğü'nün 2015 yılında toplam 2,494,649,423.89 TL gideri olduğu tespit edilmiştir (Ek-2). 2015 yılı gider kalemleri incelendiğinde toplam giderin; 1,540,978,399.88 TL ile % 62'sini faaliyet giderleri, 947,797,859.1 TL ile %38'ini satışların maliyeti, 1,030,254.08 TL'sini diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ve 4,842,910.81 TL'sini ise olağandışı gider ve zararların oluşturduğu görülmüştür (Şekil 13).

Şekil 13. Orman Genel Müdürlüğü 2015 yılı gider oranları

Öte yandan, OGM 2015 yılı toplam giderinin % 62'sini oluşturan faaliyet giderleri irdelendiğinde, bu kalemin % 78'ini genel yönetim giderleri, % 18'ini araştırma ve geliştirme giderleri ve % 4'ünü ise satılan hizmet maliyeti oluşturmaktadır (Şekil 14). Bunun yanında, faaliyet giderleri içinde en yüksek oranda yer alan genel yönetim giderlerinin 2015 yılı toplam gider içindeki oranının % 48 olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, genel yönetim giderini oluşturan alt kalemler incelendiğinde, % 39'unu işçi ücret giderlerinin oluşturduğu görülmüştür. Bu alt kalemin 2015 yılı toplam giderinin % 19'unu oluşturduğu da tespit edilmiştir.

Şekil 14. Orman Genel Müdürlüğü 2015 yılı faaliyet giderleri

3.1.1.1.3. Özel Bütçe Gelir Kalemleri Yüzde Çözümlemesi

Orman Genel Müdürlüğü katma bütçesi, 1937 yılında çıkarılan 3204 sayılı Orman Umum Müdürlüğü Teşkilât Kanunu ile kurulmuş ve 1985 yılında çıkarılan 3234 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile yeniden değerlendirilmiştir (Alpan, 1999). 2007 yılının başlarından itibaren katma bütçe, benzer özelliklerini ve işlevlerini muhafaza ederek özel bütçe adını almıştır (Türker, 2013). OGM özel bütçesi genel bütçeden farklı olarak, öz kaynak gelirlerine sahip olmakta ve bu gelirlerini ormancılık faaliyetlerinde kullanabilmektedir (Başar vd., 2009). OGM özel bütçesi verilerinden hareketle kurumun öz gelirlerini izin irtifak gelirleri, maden gelirleri, orman köylüleri kalkındırma fonu, ağaçlandırma fonu ve diğer gelirler olarak sıralamak mümkündür. Bununla birlikte öz gelirlerin yetersiz olması durumunda, hazine yardımları da özel bütçenin gelirleri içinde yer almaktadır.

Tablo 4. Orman Genel Müdürlüğü özel bütçesi gelirlerinin yıllara göre dağılımları

Yıllar	Genel Bütçe Pay aktarımı		Öz Gelirler		TOPLAM	
	TL	%	TL	%	TL	%
2013	1,194,927,577	60	873,100,000	40	2,068,027,577	100
2014	825,747,192	43	1,104,320,169	57	1,930,067,361	100
2015	1,323,668,770	48	1,413,900,000	52	2,737,568,770	100

Kaynak: OGM 2013, 2014 ve 2015 faaliyet raporları

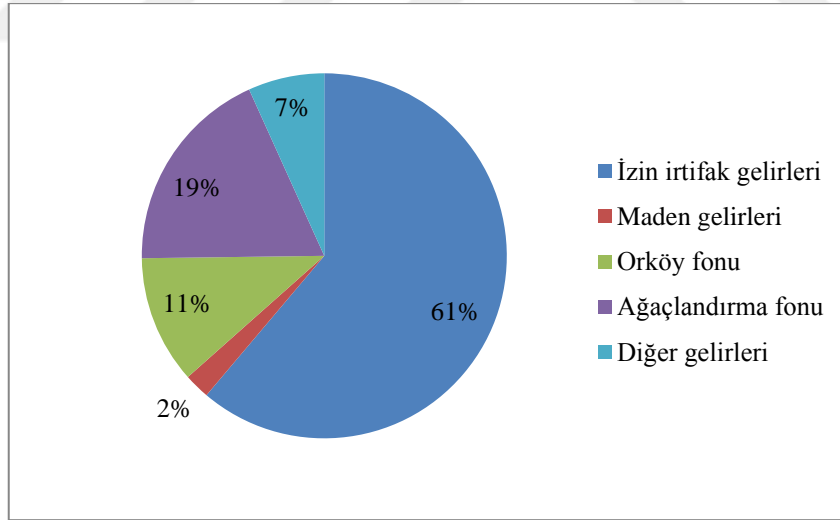
Tablo 4’de görüldüğü gibi, OGM özel bütçesinin 2013 yılında toplam 2,068,027,577 TL geliri olduğu, bu gelirin % 40’ını öz gelirler oluştururken % 60’ını ise genel bütçeden aktarılan paylar oluşturmaktadır. Öte yandan, 2014 yılında elde edilen 1,930,067,361 TL toplam gelirin % 57’sini öz gelirler oluştururken % 43’ünü ise hazine yardımları oluşturmaktadır. Diğer taraftan, ilgili verilere dayanarak 2015 yılı özel bütçenin 2,737,568,770 TL olan toplam gelirinin % 52’sini öz gelirler ve % 48’ini ise genel bütçeden aktarılan payların oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Orman Genel Müdürlüğü özel bütçesi öz gelirlerinin yıllara göre dağılımı

Öz gelirler	2013		2014		2015	
	Milyon TL	%	Milyon TL	%	Milyon TL	%
İzin irtifak gelirleri	534.1	61	630.7	57	894.5	63
Maden gelirleri	19.8	2	30.1	3	35.1	2
ORKÖY fonu	99.1	11	99.6	9	110.4	8
Ağaçlandırma fonu	161	19	158.3	14	266.3	19
Diğer gelirler	59	7	185.6	17	107.6	8
Toplam	873	100	1,104.3	100	1,413.9	100

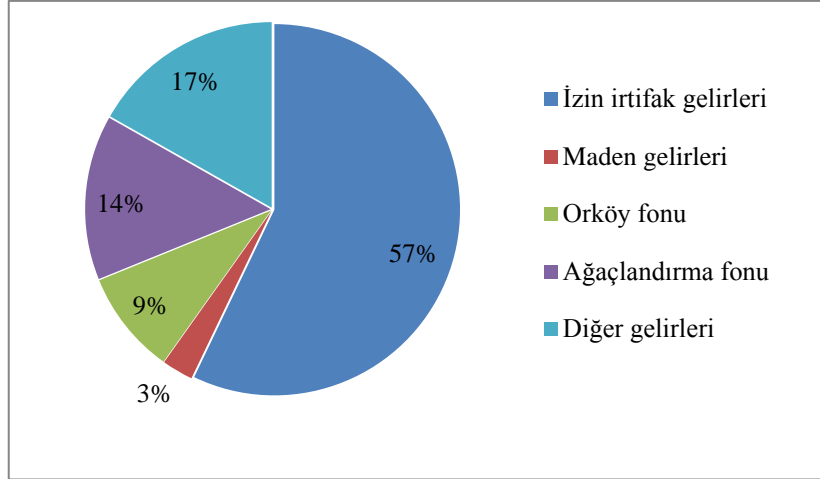
Kaynak: OGM 2013, 2014 ve 2015 faaliyet raporları

Tablo 5'te görüldüğü gibi, OGM 2013 yılı özel bütçe öz gelirlerinin toplam 873 Milyon TL olduğu, bu gelirin % 61'ini devlet ormanları üzerinde gerçek ve tüzel kişilere tahsis edilecek alanlardan elde edilen gelirler yani izin irtifak gelirleri oluştururken, %19'unu ağaçlandırma fonu, % 11'ini orman köylüleri kalkındırma fonu, % 7'sini diğer gelirler ve % 2'sini ise maden gelirleri oluşturmaktadır (Şekil 15).

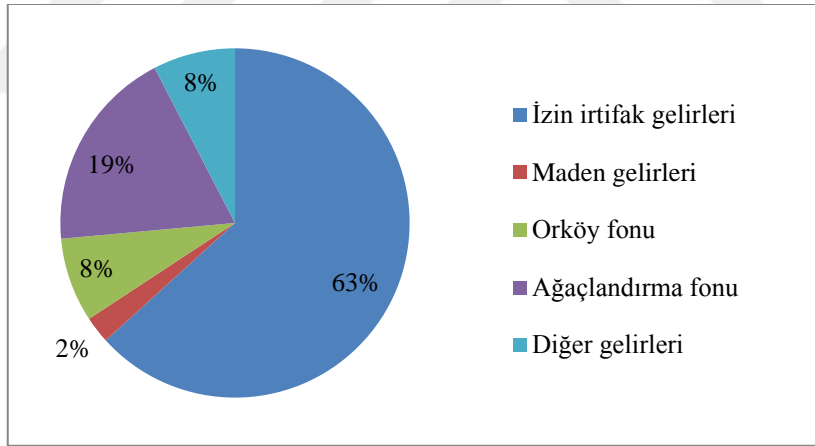
Şekil 15. Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı özel bütçe öz gelirleri

Orman Genel Müdürlüğü'nün 2014 yılı 1,104.3 Milyon TL toplam öz gelirlerinin %57'sini izin irtifak gelirleri, % 17'sini diğer gelirler, % 14'ünü ağaçlandırma fonu gelirleri, %9'unu orman köylüleri kalkındırma fonu ve % 3'ünü maden gelirleri oluşturmaktadır (Şekil 16).

Şekil 16. Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı özel bütçe öz gelirleri

2015 yılı OGM özel bütçe öz gelirlerinin (1,413.9 Milyon TL); % 63'ünü arazi tahsis bedellerinden elde edilen gelirler oluştururken, % 19'unu ağaçlandırma fonu, % 8'ini orman köylüleri kalkındırma fonu, % 8'ini diğer gelirler ve % 2'sini maden gelirlerinin oluşturduğu Şekil 17'de görülmektedir.

Şekil 17. Orman Genel Müdürlüğü 2015 yılı özel bütçe öz gelirleri

3.1.1.1.4. Özel Bütçe Gider Kalemleri Yüzde Çözümlemesi

OGM özel bütçesi incelendiğinde gider kalemlerini; personel giderleri, sosyal güvenlik kurumu devlet primi giderleri, mal ve hizmet alım giderleri, cari transferler, sermaye giderleri, sermaye transferleri ve borç verme olarak sıralamak mümkündür (OGM, 2015d).

Tablo 6’da gösterildiği gibi OGM özel bütçesinin 2013 yılında 1,986,623,033 TL toplam giderinin olduğu ve bu giderin % 47’sini personel giderleri, % 23’ünü sermaye giderleri, % 11’ini sosyal güvenlik kurumu devlet primi giderleri, % 9’unu mal ve hizmet alım giderleri, % 6’sını borç verme, % 2’sini cari transferler ve % 2’sini sermaye transferlerinin oluşturduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, 2014 yılı değerlendirildiğinde elde edilen 2,213,985,580 TL toplam giderin, % 49’unu personel giderleri, % 24’ünü sermaye giderleri, % 11’ini sosyal güvenlik kurumu devlet primi giderleri, % 8’ini mal ve hizmet alım giderleri, % 5’ini borç verme, % 2’sini cari transferler ve % 1’ini sermaye transferlerinden oluşmaktadır. Diğer taraftan, OGM özel bütçesi 2015 verilerine göre; yıl sonunda 2,788,670,280 TL toplam giderin; % 43’ünü personel giderleri, % 34’ünü sermaye giderleri, % 9’unu sosyal güvenlik kurumu devlet primi giderleri, % 7’sini mal ve hizmet alım giderleri, % 4’ünü borç verme, % 2’sini cari transferler ve % 1’ini sermaye transferlerinin oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Orman Genel Müdürlüğü özel bütçesi gider türlerinin yıllara göre dağılımı

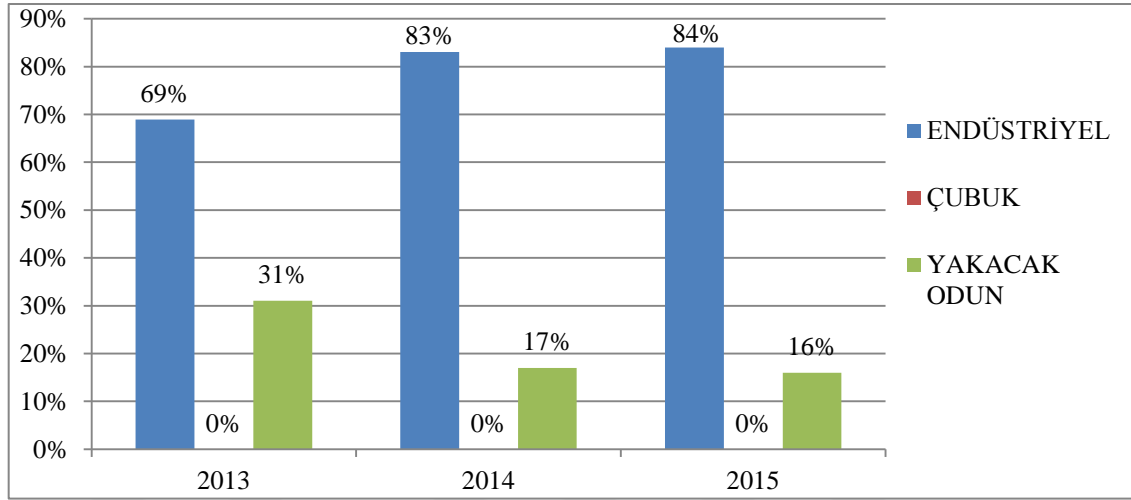
Gider Türü	2013		2014		2015	
	TL	%	TL	%	TL	%
Personel Giderleri	942,976,166	47	1,081,073,558	49	1,197,649,370	43
Sosyal Güv. Kur. Dev.Primi Gid.	209,307,967	11	239,641,554	11	264,697,644	9
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	187,515,151	9	187,109,461	8	193,620,648	7
Cari Transferler	38,198,409	2	47,568,265	2	46,974,569	2
Sermaye Giderleri	458,489,948	23	533,660,997	24	957,560,023	34
Sermaye Transferleri	30,103,174	2	21,321,800	1	21,681,990	1
Borç Verme	120,032,218	6	103,609,945	5	106,486,036	4
Toplam	1,986,623,033	100	2,213,985,580	100	2,788,670,280	100

Kaynak: OGM 2015 yılı faaliyet raporu

3.1.1.2. Ürün ve Satış Çeşitleri Yüzdesi

OGM’nin 2013, 2014 ve 2015 yılı satış cetvelleri (Ek-3) incelendiğinde 2013 yılında toplam satışlarının % 69’unun endüstriyel odun ve % 31’inin ise yakacak odun olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, 2014 yılında yapılan tüm satışların % 83’ ünü endüstriyel ürünlerin ve % 17’sini ise yakacak odunun oluşturduğu görülmüştür. 2015

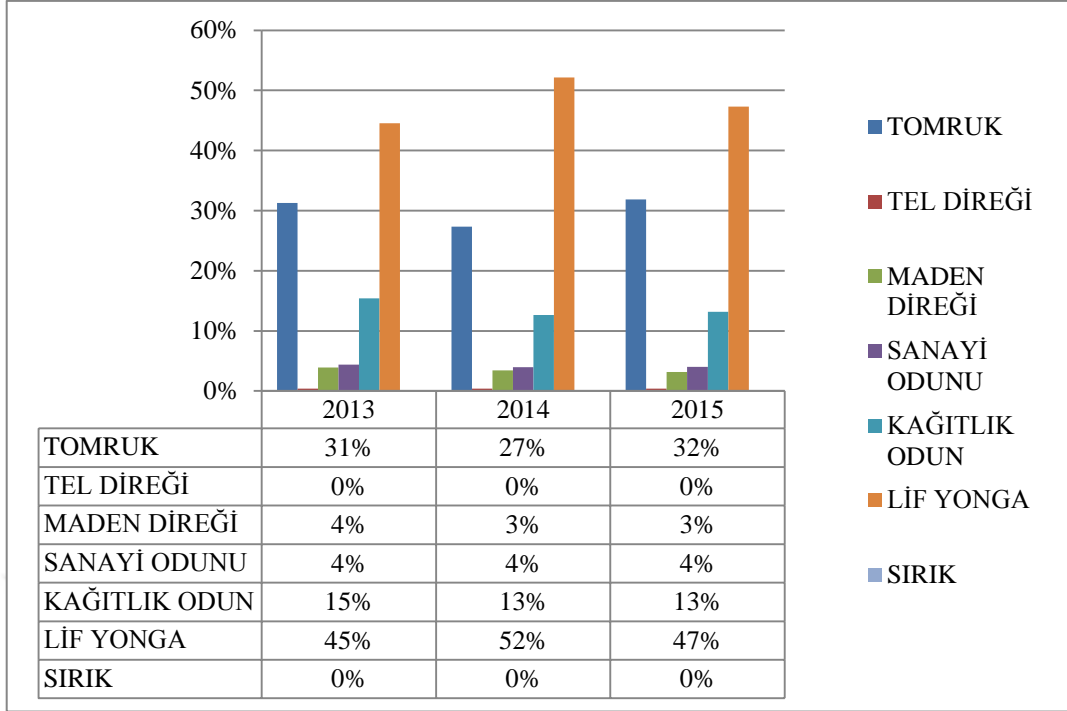
yılında ise OGM'nin sattığı ürünlerin % 84'ü endüstriyel ve % 16'sı yakacak odunun olduğu belirlenmiştir (Şekil 18).

Şekil 18. Orman Genel Müdürlüğü satılan ürün çeşitleri

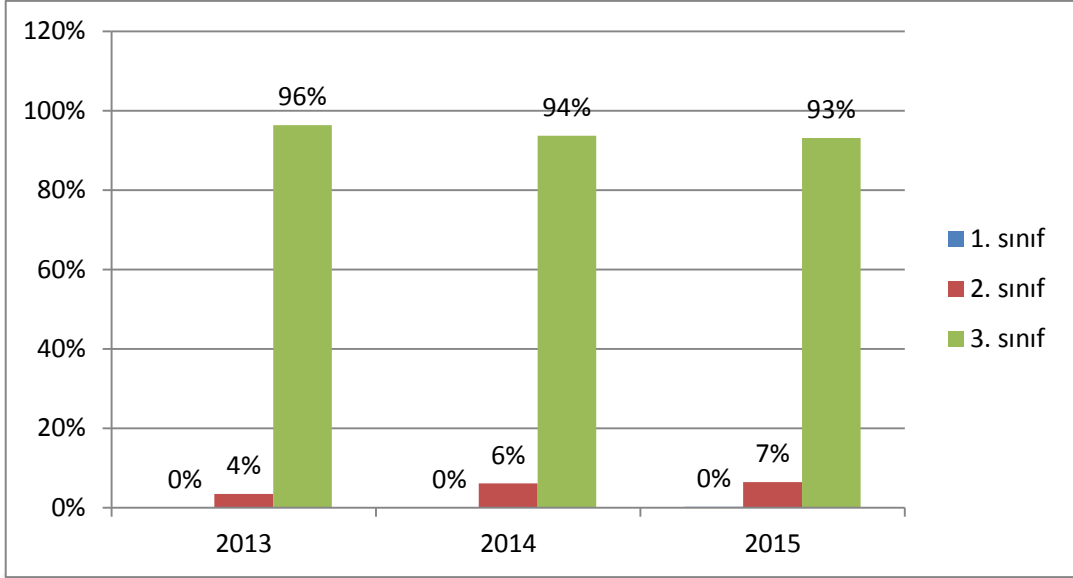
Öte yandan, OGM satışlarının 3 yılın ortalamasına göre % 79'unu oluşturan endüstriyel ürün satış cetvelleri (Ek-3) incelendiğinde; 2013 yılında satılan toplam endüstriyel ürünlerinin, %45'ini lif-yonga, % 31'ini tomruk, % 15'ini kâğıtlık odun, % 4'ünü maden direği ve %4'ünü ise sanayi odununun oluşturduğu tespit edilmiştir. 2014 yılındaki endüstriyel ürünlerin, % 52'si lif-yonga, % 27'si tomruk, % 13'ü kâğıtlık odun, % 4'ü sanayi odunu ve % 3'ü ise maden direği olarak satışa sunulduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, 2015 yılı içinde satılan endüstriyel ürünlerin; % 47'sini lif-yonganın, % 32'sini tomruğun, % 13'ünü kâğıtlık odunun, % 4'ünü sanayi odununun ve % 3'ünü ise maden direğinin oluşturduğu görülmüştür (Şekil 19).

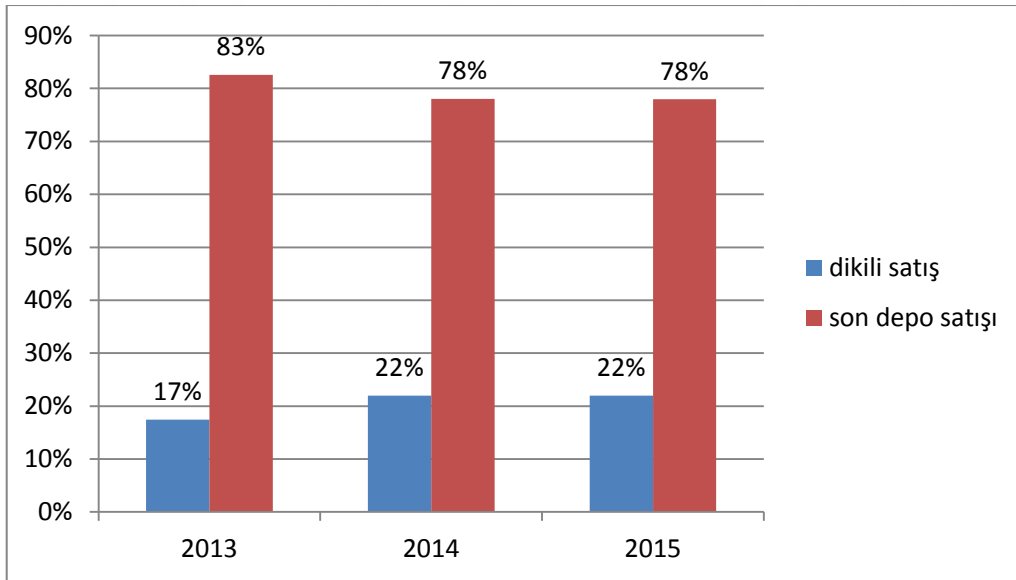
Şekil 19. Orman Genel Müdürlüğü endüstriyel odun çeşitlerinin dağılımı

Diğer taraftan, OGM endüstriyel ürün satışlarının üç yılın ortalamasına göre %30'unu oluşturan tomruğun sınıf odunu satış cetvelleri incelendiğinde (Ek-3); 2013 yılında satılan toplam tomruğun, % 96'sı 3. sınıf ve % 4'ü ise 2. sınıf olarak satılmış ve 1.sınıf tomruk satışlarının yüzdelerle ulaşılmadığı görülmüştür. 2014 yılında satılan toplam tomruğun, % 94'ü 3. sınıf, % 6'sı 2. sınıf olarak üretilip satışa sunulduğu ve 1. sınıf tomruk satışının ise bindelik değerlerde kaldığı tespit edilmiştir. 2015 yılında ise satılan tomruğun, % 93'ü 3. sınıf, % 7'si ise 2. sınıf olarak satılmış ve 1. sınıf tomruk ise çok cüzi düzeyde üretildiğinden yüzde dilimine girmemiştir (Şekil 20).

Şekil 20. Orman Genel Müdürlüğünde satılan sınıf odunu dağılımı

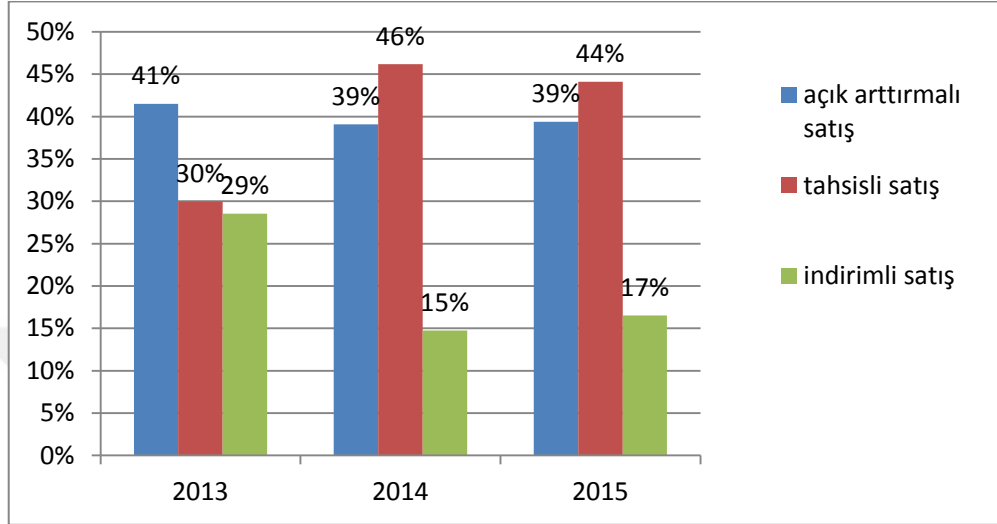
OGM'nin 2013, 2014 ve 2015 yılları satış cetvelleri (Ek-3) incelendiğinde; 2013 yılında yapılan toplam satışın % 83'ü son depodan satılırken % 17'si ise dikili olarak satıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, 2014 ve 2015 yılı satışlarının ise % 78'inin son depo satışı ve % 22'sinin ise dikili halde satıldığı tespit edilmiştir (Şekil 21).

Şekil 21. Orman Genel Müdürlüğü satış çeşitleri

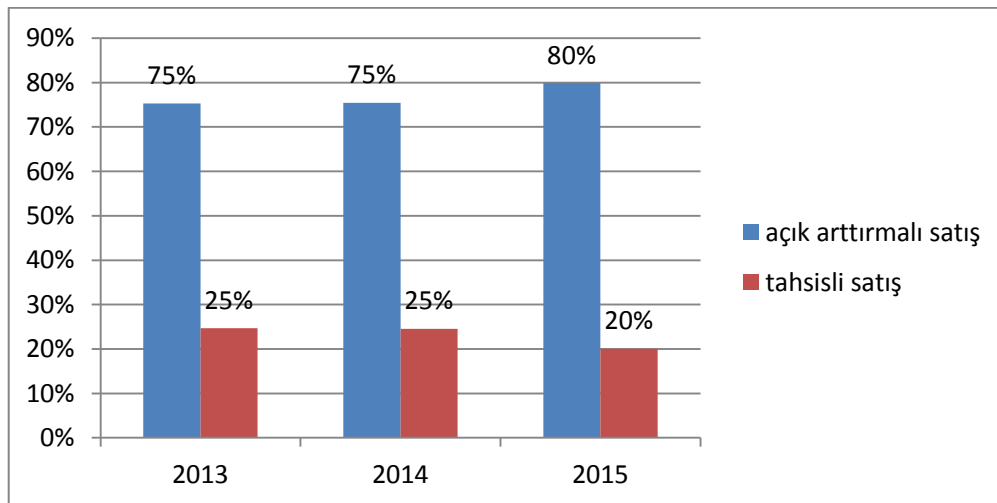
Öte yandan, OGM satışlarının üç yılın ortalamasına göre % 80'ini oluşturan son depo satışları incelendiğinde (Ek-3); 2013 yılında son depodan yapılan toplam satışlarının % 41'inin açık arttırmalı, % 30'unun tahsisli ve % 29'unun ise indirimli olarak satıldığı

görülmüştür. 2014 yılında son depo satışlarının, % 46'sının tahsisli, % 39'unun açık arttırmalı ve % 15'inin ise indirimli olarak yapıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, 2015 yılı son depodan yapılan satışlarının ise % 44'ü tahsisli, % 39'u açık arttırmalı ve % 17'si ise indirimli olarak gerçekleşmiştir (Şekil 22).

Şekil 22. Orman Genel Müdürlüğü son depo satışlarının satış şekline göre dağılımı

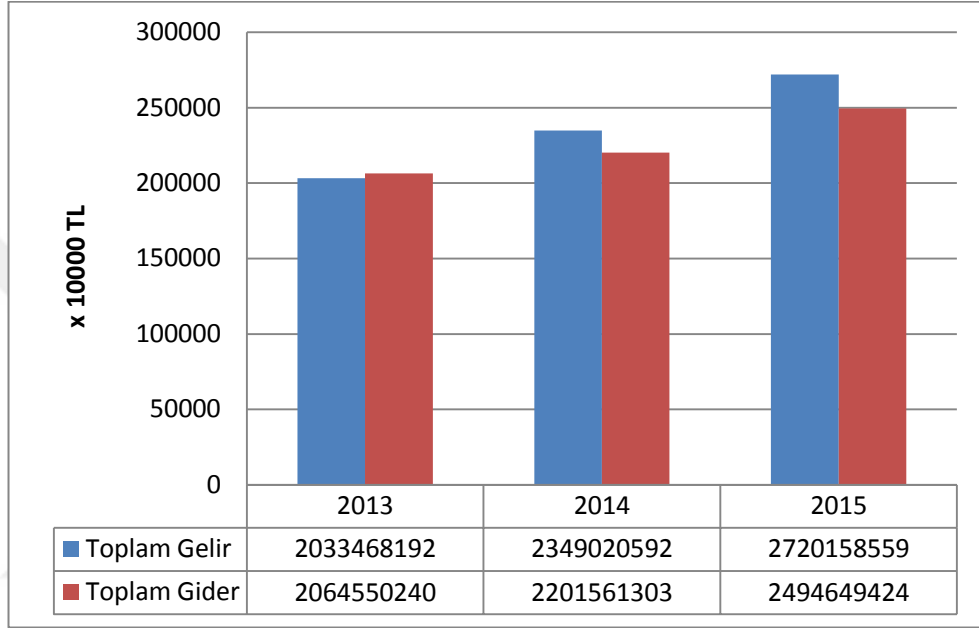
Diğer taraftan, OGM'nin satışlarının üç yılın ortalamasına göre % 20'sini oluşturan dikili satışlar incelendiğinde (Ek-3); 2013 ve 2014 yılında dikili olarak yapılan toplam satışların %75'i açık arttırmalı olarak yapılırken, % 25'i ise tahsisli olarak yapıldığı tespit edilmiştir. 2015 yılında yapılan dikili satışlarda ise % 80'inde açık arttırmalı satış yöntemi kullanılırken % 20'sinde tahsisli satış yönteminin kullanıldığı saptanmıştır (Şekil 23).

Şekil 23. Orman Genel Müdürlüğü dikili satışlarının satış şekline göre dağılımı

3.1.2. Gelir- Gider Karşılaştırması

Orman Genel Müdürlüğü'nün 2013, 2014 ve 2015 yıllarına ait toplam gelir ve toplam giderleri incelendiğinde; 2013 yılında, 31,082,047.99 TL zarar ettiği, 2014 yılında 147,459,289 TL kâr elde ettiği ve 2015 yılında ise 225,509,134.93 TL kâr elde ettiği görülmüştür.

Şekil 24. Orman Genel Müdürlüğü gelir-gider karşılaştırması

3.1.3. İktisadilik Çözümlemesi

OGM 2013 yılı döner sermaye bütçe gerçekleştirmelerine göre; toplam 2,033,468,192 TL gelirin ve toplam 2,064,550,240 TL giderinin olduğu tespit edilmiş ve 2013 yılı iktisadilik oranı "1" numaralı denkleme göre, 0.98 olarak hesaplanmıştır. Öte yandan, OGM'nin 2014 yılında toplam 2,349,020,592 TL gelirin ve 2,201,561,303 TL giderinin olduğu belirlenmiştir. Bu verilerden hareketle 2014 yılı iktisadilik oranı 1.07 olarak hesaplanmıştır. Diğer taraftan, ormancılık faaliyetlerinden sorumlu bir üst birim olan OGM'nin 2015 yılı mali cetvelleri irdelendiğinde; yıl içinde toplam 2,720,158,559 TL gelirin ve 2,494,649,424 TL giderinin olduğu görülmüş ve gelirin giderlere oranlanmasıyla hesaplanan iktisadilik oranı ise 1.09 olarak belirlenmiştir. OGM'nin üç

yıllık iktisadilik oranları incelendiğinde sadece 2013 yılında elde edilen oranın 1'in altında kaldığı görülmektedir.

Tablo 7. Orman Genel Müdürlüğü iktisadilik oranının yıllara göre dağılımı

	Toplam Gelir	Toplam Gider	İktisadilik Oranı
2013	2,033,468,192	2,064,550,240	0.98
2014	2,349,020,592	2,201,561,303	1.07
2015	2,720,158,559	2,494,649,424	1.09

3.1.4. Regresyon Çözümlenmeleri

Bu bölümde, biri diğerine bağlı olarak gelişen ve sayısal olarak ifade edilebilen iki karakter (olay, özellik) arasındaki ilişkinin aritmetik fonksiyonu olarak ifadesi (Ercan, 1997) şeklinde de tanımlanan regresyon çözümlenmesi Ewiev7 programı kullanılarak yapılmıştır. Yapılan çözümler sonucunda, regresyon denklemleri bulunmuş ve bu denklemler yardımı ile bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir.

3.1.4.1. Kâr-Zarar Üzerinde Etkili Değişkenler

OGM temelinde yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen verilerden yirmi bir tane değişken seçilmiş ve seçilen bu değişkenlerinden on dokuz tanesinin kâr-zarar üzerindeki etkisi incelenmiştir (Ek-4). Diğer taraftan, sekiz ayrı denklem geliştirilmiş ve bu denklemler yardımıyla hangi değişkenin kâr-zararı etkileyip etkilemediği araştırılmıştır. Şöyle ki;

$$KZ(X_{14}) = -1976925 + 0.97X_6 - 0.90X_9 - 2.50X_1 + 1.40X_2 + 0.08X_3 - 3.54X_4 - 0.09X_{16} + 0.03X_{17} + 0.14X_{18} + 0.001X_{19} + 0.03X_{20} + 0.25X_{21} \quad (4)$$

%95 güven düzeyinde kâr-zarar üzerinde brüt satış gelirlerin (X_6) pozitif yönde ve toplam giderin (X_9) ise negatif yönde etkili olduğu tespit edilmiştir. Diğer değişkenlerin ise anlamlılık düzeyinin dışında kaldığı belirlenmiştir.

$$KZ(X14)=3150269+1.29X7-0.88X9-19.35X1-13.9X2-0.35X3+8.53X4+1.48X16+1.14X17-0.43X18+0.18X19+0.77X20+0.98X21 \quad (5)$$

Diğer değişkeler sabit iken X6 (brüt satış gelirleri) değişkeni yerine, X7 (faaliyetlerle ilgili diğer olağan gelir ve kârlar) değişkeni denkleme dahil edilmiştir. % 95 güven düzeyinde kâr-zarar değişkenini; toplam giderin (X9) negatif yönde, sınıf odunu satış gelirlerinin (X16), dikili açık arttırılmalı satış gelirinin (X17), depo açık arttırılmalı satış gelirinin (X19) ve depo tahsisli satış gelirinin (X20) ise pozitif yönde etkilediği görülmüştür.

$$KZ(X14)=346156.5+0.38X8-0.81X9+21.08X1-12.72X2-0.22X3+3.85X4+1.31X16+1.10X17-0.40X18+0.21X19+0.7X20+1.28X21 \quad (6)$$

X7 (faaliyetlerle ilgili diğer olağan gelir ve kârlar) değişkeninin yerine, X8 (olağandışı gelir ve kârlar) değişkeninin dâhil edilmesiyle elde edilen yeni denklem değerlendirildiğinde; yine % 95 güven düzeyinde toplam giderin (X9), sınıf odunu satış gelirlerinin (X16), dikili açık arttırılmalı satış gelirinin (X17), depo açık arttırılmalı satış gelirinin (X19), depo tahsisli satış gelirinin (X20) ve depo tahsisli satış gelirinin (X21) anlamlı olduğu ve X9 değişkeninin negatif yönde, X16, X17, X19, X20 ve X21 değişkenlerinin ise pozitif yönde KZ'yi etkilediği tespit edilmiştir.

$$KZ(X14)= -14125589- 1.64X10+ 0.65X5- 84.82X1+ 12.62X2+ 0.63X3- 13.85X4+ 0.23X16-0.43X17-1.62X18+ 0.05X19+ 1.20X20+ 1.67X21 \quad (7)$$

X6: toplam gelir ve X10: satışların maliyeti değişkenlerinin değerlendirilmeye katılmasıyla elde edilen yeni denklem incelendiğinde; % 95 güven düzeyinde KZ bağımlı değişkeni üzerinde X1 verimli orman alanı ve X20 depo tahsisli satış geliri değişkenlerinin anlamlı etkisinin olduğu ve KZ'yi; X1 değişkeninin negatif X20 değişkeninin ise pozitif yönde etkilediği saptanmıştır.

$$KZ(X14)= -318769.3-1.04X11+0.73X5+5.50X1+0.19X2+0.01X3-1.16X4-0.27X16+0.34X17-0.30X18+0.05X19-0.26X20-0.02X21 \quad (8)$$

Sadece X11: faaliyet giderleri değişkeninin X10: satışların maliyeti değişkeni ile yer değiştirmesi sonucunda belirlenen yeni denklem incelendiğinde; % 95 güven düzeyinde

X11 (faaliyet giderleri) ve X5 (toplam gelir) değişkenlerinin KZ'yi etkilediği belirlenmiştir. Bununla birlikte, X5 değişkeninin KZ'yi pozitif yönde ve X11 değişkeninin ise KZ'yi negatif yönde etkilediği tespit edilmiştir.

$$KZ(X14) = -17564278 + 22.08X12 + 0.35X5 - 96.60X1 + 19.55X2 + 0.83X3 - 18.64X4 - 0.57X16 - 0.10X17 - 1.07X18 + 0.07X19 + 0.76X20 + 1.69X21 \quad (9)$$

X12: diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar değişkininin X11 değişkeninin yerine, denkleme dahil edilmesi sonucunda, %95 güven düzeyinde, denklemden yer alan bağımsız değişkenlerden sadece X1 (verimli orman alanının)'in KZ üzerinde anlamlı bir ilişkisinin olduğu ve bu ilişkinin negatif yönde olduğu görülmüştür.

$$KZ(X14) = -14493906 - 13.25X13 + 0.13X5 - 91.23X1 + 13.38X2 + 0.70X3 - 15.71X4 - 0.25X16 + 0.28X17 - 1.20X18 + 0.10X19 + 1.04X20 + 2.10X21 \quad (10)$$

X13: olağandışı gider ve zararlar değişkenlerinin yer aldığı denklemden % 95 güven düzeyinde KZ üzerinde sadece X20 değişkeninin anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkisinin olduğu belirlenmiştir.

$$KZ(X14) = -14790230 - 75.39X1 + 10.69X2 + 0.62X3 - 15.27X4 - 0.04X16 + 0.34X17 - 1.27X18 + 0.16X19 + 0.98X20 + 1.97X21 \quad (11)$$

Öte yandan, kâr-zarar bağımlı değişkeninin hesaplanmasında kullanılan toplam gelir ve toplam gider değişkenlerini çıkardıktan sonra oluşturulan yeni denklem incelendiğinde; %95 güven düzeyinde KZ üzerinde; X1, X17, X20 ve X21 değişkenlerinin anlamlı olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte; KZ'yi; X1 değişkeni negatif yönde etkilerken anlamlı olan diğer değişkenlerin ise pozitif yönde etkilediği görülmektedir.

3.1.4.2. Gelir/Gider Oranı Üzerinde Etkili Değişkenler

Bu bölümde OGM temelinde oluşturulan değişkenlerinden on dokuz tanesinin gelir/gider oranı üzerindeki etkisi incelenmiştir (Ek-5).

$$\text{Gelir/Gider Oranı}(X15)= 0.984142+ 1.10X6- 9.73X9+ 1.08X1- 8.26X2- 2.52X3- 1.50X4-1.47X16+2.13X17-1.10X18+7.94X19+ 4.31X20-5.24X21 \quad (12)$$

Gelir/gider oranı (X15) bağımlı değişkeninin yukarıda verilen denklemdeki bağımsız değişkenlerle olan ilişkisi incelendiğinde; % 95 güven düzeyinde toplam gider (X9), verimli orman alanının (X1) ve verimsiz orman alanı (X2) değişkenlerinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, bu oranı X1 pozitif yönde etkilerken X9 ve X2'nin negatif yönde etkilediği tespit edilmiştir.

$$\text{Gelir/Gider Oranı}(X15)= 1.084380+ 3.46X7- 1.05X9+ 1.31X1- 1.02X2- 9.25X3+ 5.80X4+1.89X16+1.51X17-1.83X18+2.4X19+9.6X20-2.16X21 \quad (13)$$

X6 (brüt satışlar kalemi)'nin çıkarılıp X7: faaliyetlerle ilgili diğer olağan gelir ve kârlar değişkeninin dahil edilmesi ile oluşturulan yeni denklem incelendiğinde; gelir/gider (X15) bağımlı değişkeni üzerinde % 95 güven düzeyinde, X1 verimli orman alanının, verimsiz orman alanının (X2), toplam giderin (X9), sınıf odunu satış gelirlerinin (X16), dikili açık arttırmalı satış gelirinin (X17) ve son depo tahsisli satış geliri (X20) değişkenlerinin anlamlı olduğu saptanmıştır. Bunun yanında, gelir/gider üzerinde etkili olan bu değişkenlerden; X9 ve X2'nin negatif yönde; diğer değişkenlerin ise, pozitif yönde anlamlı oldukları belirlenmiştir.

$$\text{Gelir/Gider Oranı}(X15)= 1.015929- 2.30X8- 8.05X9+ 1.28X1- 9.76X2- 6.43X3- 6.27X4+1.42X16+1.51X17-1.54X18+2.72X19+ 8.89X20+ 8.02X21 \quad (14)$$

Düzenekte X7 (diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar) değişkeninin yerine X8 (olağandışı gelir ve kârlar) değişkeninin yazılması ile yeni bir denklem elde edilmiştir. Oluşturulan yeni denklemde % 95 güven düzeyinde X1, X2, X9, X16, X17, X19 ve X20 değişkenlerinin anlamlı olduğu ve X2 ve X9 değişkenleri dışında kalan tüm değişkenlerin X15 bağımlı değişkenini pozitif yönde etkilediği saptanmıştır.

$$\text{Gelir/Gider Oranı}(X15)= 0.849213- 9.25X10+ 4.50X5+ 2.25X1- 7.10X2+ 3.51X3- 2.70X4+5.87X16+7.65X17-2.83X18+1.83X19+1.18X20+1.12X21 \quad (15)$$

Toplam gider (X9) ve olağandışı gelir ve kârlar (X8) değişkenlerinin yerine toplam gelir (X5) ve satışların maliyeti (X10) değişkenlerinin yazılması ile oluşturulan yeni denklem incelendiğinde; gelir/ gider oranı üzerinde % 95 güven düzeyinde sadece X2 değişkeninin etkili olduğu ve X15 değişkenini negatif yönde etkilediği tespit edilmiştir.

$$\text{Gelir/Gider Oranı}(X15)= 1.013208- 1.18X11+ 8.23X5+1.23X1- 8.55X2- 3.84X3- 1.10X4-2.68X16+6.12X17-8.67X18+1.34X19-2.93X20-8.75X21 \quad (16)$$

Satışların maliyetinin (X10) olmadığı ve X11 faaliyet giderlerinin içinde bulunduğu yeni bir denklem elde edilmiştir. Oluşturulan yeni denklem irdelendiğinde; X15 değişkenini, % 95 güven düzeyinde X1, X2 ve X11 değişkenlerinin etkilediği görülmüştür. Bununla birlikte, X1 değişkeninin etki yönünün pozitif olduğu ve X2 ve X11 değişkenlerinin ise etki yönlerinin negatif olduğu saptanmıştır.

$$\text{Gelir/Gider Oranı}(X15)= 0.811534+ 3.11X12+ 4.52X5+ 3.37X1-6.18X2+ 5.91X3- 3.14X4-7.12X16+3.80X17-2.37X18+1.45X19+8.21X20+1.04X21 \quad (17)$$

Düzenekte X12: diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar değişkeninin yazılıp ve X11 değişkeninin çıkartıldığı yeni denklemde; % 95 güven düzeyinde sadece X2 değişkeninin gelir/gider oranını etkilediği ve etki yönünün ise negatif olduğu belirlenmiştir.

$$\text{Gelir/Gider Oranı}(X15)= 0.841676+ 4.93X13+ 1.66X5+ 2.46X1- 7.06X2+ 3.80X3- 2.85X4-1.78X16+3.95X17-2.62X18+2.32X19+9.96X20+1.18X21 \quad (18)$$

Toplam giderin son alt kalemi olan olağandışı gider ve zararlar (X13) değişkeni ile yeni bir denklem oluşturulmuş ve oluşturulan denklemde % 95 güven düzeyinde X15: gelir/gider değişkeni üzerinde sadece X2 verimsiz orman alanı bağımsız değişkeninin anlamlı olduğu, anlamlılık yönünün ise negatif olduğu tespit edilmiştir.

$$\text{Gelir/Gider Oranı}(X15)= 0.848934+ 3.15X1- 7.36X2+ 3.08X3- 2.71X4+ 8.86X16+ 6.15X17- .64X18+2.65X19+1.11X20+1.38X21 \quad (19)$$

Gelir/gider üzerinde etkili olan değişkenlerin belirlenmesinde kullanılan son denklem gelir/giderin hesaplanmasında kullanılan gelir ve gider kalemlerinin çıkartılması ile oluşturulmuştur. Oluşturulan bu denklem incelendiğinde; % 95 güven düzeyinde X15 değişkeni üzerinde X2, X17 ve X20 değişkenlerinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, gelir/gideri oranının X2 değişkeninin negatif yönde, X17 ve X20 değişkenlerinin ise pozitif yönde etkilediği görülmektedir.

3.1.4.3. Toplam Gelir Üzerinde Etkili Değişkenler

Bu bölümde, X6: brüt satışlar, X7: faaliyetlerle ilgili diğer olağan gelir ve kârlar, X8: olağandışı gelir ve kârlar, X1: verimli orman alanı, X2: verimsiz orman alanı, X3: toplam ağaç serveti, X4: toplam yıllık artım, X16: sınıf odunu satış gelirleri, X17: dikili açık arttırmalı satış geliri, X18: dikili tahsisli satış geliri, X19: son depo açık arttırmalı satış geliri, X20: son depo tahsisli satış geliri ve X21: son depo indirimli satış geliri değişkenlerinin toplam gelir üzerindeki etkisi incelenmiş (Ek-6) ve değişkenlerin yer aldığı denklemler oluşturulmuştur.

$$\text{Toplam Gelir (X5)} = -406668.7 + 1.02X6 + 6.96X1 - 0.44X2 - 0.002X3 - 1.80X4 - 0.03X16 + 0.06X17 + 0.27X18 - 0.01X19 - 0.04X20 + 0.11X21 \quad (20)$$

Yukarıda verilen denklem incelendiğinde; toplam gelir (X5) bağımlı değişkeni üzerinde %95 güven düzeyinde sadece X6 değişkeninin anlamlı olduğu ve pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir.

$$\text{Toplam Gelir(X5)} = 6218680 + 1.98X7 + 29.12X1 - 17.01X2 - 0.51X3 + 13.02X4 + 1.70X16 + 1.23X17 - 0.36X18 + 0.17X19 + 0.76X20 + 0.72X21 \quad (21)$$

X6: brüt satışlar değişkeninin çıkarılıp X7: faaliyetlerle ilgili diğer olağan gelir ve kârlar değişkeninin ilave edilmesi ile yeni bir denklem oluşturulmuştur. Oluşturulan bu denklemde % 95 güven düzeyinde; gelir bağımlı değişkeni üzerinde X2, X3, X16, X17, X19 ve X20 değişkenlerinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, anlamlı olan bu değişkenlerden X2 ve X3 dışında kalan değişkenlerin etki yönlerinin pozitif olduğu saptanmıştır.

$$\text{Toplam Gelir}(X5)= 3522527+ 1.09X8+ 43.54X1- 18.06X2- 0.39X3+ 7.94X4+ 1.60X16+ 1.25X17-0.24X18+ 0.22X19+ 0.62X20+1.10X21 \quad (22)$$

X8: olağandışı gelir ve kârlar değişkeninin yer aldığı yukardaki yeni denklem incelendiğinde; % 95 güven düzeyinde X5 üzerinde X1, X2, X16, X17, X19, X20 ve X21 değişkenlerinin anlamlı olduğu ve X2 dışında diğer değişkenlerin toplam gelir değişkenini pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir.

$$\text{Toplam Gelir}(X5)= 4192791+ 43.94X1- 18.35X2- 0.44X3+ 8.66X4+ 1.63X16+ 1.30X17- 0.15X18+0.21X19+0.65X20+ 1.14X21 \quad (23)$$

Toplam gelirin hesaplanmasında yer alan gelir kalemlerinin olmadığı yeni bir denklem oluşturulmuştur. Bu denklem irdelendiğinde; % 95 güven düzeyinde X5 değişkeni ile X1, X2, X16, X17, X19, X20 ve X21 değişkenlerinin ilişkili olduğu ve X2 dışında bütün değişkenlerde ilişkinin yönünün pozitif olduğu görülmüştür.

3.1.4.4. Toplam Gider Üzerinde Etkili Değişkenler

Bu bölümde, X10:satışların maliyeti, X11: faaliyet giderleri, X12: diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar, X13: olağandışı gider ve zararlar, X1: verimli orman alanı, X2: verimsiz orman alanı, X3: toplam ağaç serveti, X4:toplam yıllık artım, X16: sınıf odunu satış gelirleri, X17: dikili açık arttırmalı satış geliri, X18: dikili tahsisli satış geliri, X19: son depo açık arttırmalı satış geliri, X20: son depo tahsisli satış geliri ve X21: son depo indirimli satış geliri değişkenlerinin toplam gider üzerinde etkisinin olup olmadığı incelenmiştir (Ek-7).

$$\text{Toplam Gider}(X9)= 14903614+ 1.97X10+ 96.26X1- 17.00X2- 0.73X3+ 15.44X4+ 0.09X16+0.86X17+1.66X18+0.02X19-1.10X20-1.36X21 \quad (24)$$

Verilen bağımsız değişkenlerin toplam gider bağımlı değişken, üzerinde etkisinin olup olmadığını incelemek için oluşturulan bu denklemde % 95 güven düzeyinde X9 üzerinde X1, X10, X17 ve X20'nin etkilerinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, toplam geliri X20'nin negatif yönde, X1, X10 ve X17 değişkenlerinin ise pozitif yönde etkilediği görülmüştür.

$$\text{Toplam Gider}(X9)=708436.9+1.09X11+1.65X1-4.18X2-0.09X3+2.64X4+0.68X16-0.02X17-0.40X18+0.01X19+0.46X20+0.38X21 \quad (25)$$

X10:satışların maliyeti değişkeninin çıkarılıp, X11: faaliyet giderlerinin eklenmesi oluşturulan yeni denklem incelendiğinde; %95 güven düzeyinde X9 değişkeni üzerinde X11, X16 ve X20 değişkenlerinin etkili olduğu ve etki yönlerini ise pozitif olduğu saptanmıştır.

$$\text{Toplam Gider}(X9)=20779691-30.35X12+127.35X1-32.39X2-1.14X3+24.4X4+1.65X16-0.95X17+0.92X18+0.07X19-0.34X20-1.0X21 \quad (26)$$

Düzenekte X11 değişkeninin yerine X12: diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar değişkeninin koyulması ile oluşturulan yeni denkleme göre; X9 değişkeni üzerinde; % 95 güvenle X1, X2, X3, X16 ve X17 değişkenlerinin etkilerinin anlamlı olduğu ve anlamlılık yönünün ise X2 ve X3 de negatif yönde X1, X16 ve X17 de pozitif yönde olduğu görülmüştür.

$$\text{Toplam Gider}(X9)=18189504+12.29X13+128.58X1-29.26X2-1.08X3+23.27X4+1.65X16+0.85X17+1.07X18+0.08X19-0.47X20-1.10X21 \quad (27)$$

Gider kalemlerinin sonucusu olan X13: olağandışı gider ve zararlar değişkeni ile yeni bir denklem oluşturulmuş ve oluşturulan bu denklemde; X9 üzerinde X1, X3, X16 ve X17 değişkenlerinin etkili olduğu etkililik yönünün ise sadece X3 değişkeninde negatif yönde olduğu belirlenmiştir.

$$\text{Toplam Gider}(X9)=18983021+119.33X1-29.04X2-1.06X3+23.93X4+1.59X16+0.96X17+1.11X18+0.05X19-0.33X20-0.83X21 \quad (28)$$

Toplam giderin hesaplanmasında kullanılan gider kalemlerinin çıkarılması ile yeni bir denklem elde edilmiştir. Bu denklem irdelendiğinde; toplam gider değişkeni üzerinde bir önceki denklemde olduğu gibi üzerinde X1, X3, X16 ve X17 değişkenlerinin etkili olduğu ve etkililik yönünün ise X3 değişkeninde negatif, X1, X16 ve X17değişkenlerinde ise pozitif yönde olduğu tespit edilmiştir.

3.2. Orman Bölge Müdürlükleri Ölçeğinde Yapılan Çözümlmeler

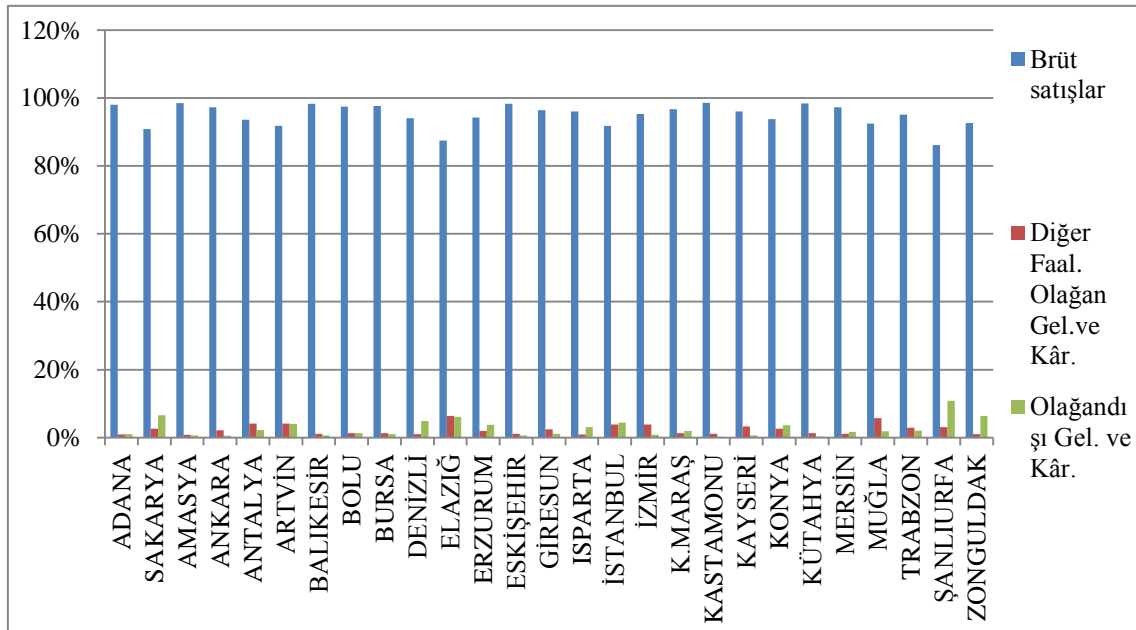
Bu bölümde, OBM temelinde yapılan yüzde çözümlmeleri, gelir-gider karşılaştırması ve iktisadilik çözümlmelerine yer verilecektir.

3.2.1. Yüzde Çözümlmeleri

Çalışmanın bu bölümünde 27 Orman Bölge Müdürlüğü ölçeğinde yapılan yüzde çözümlmelerine yer verilmiştir.

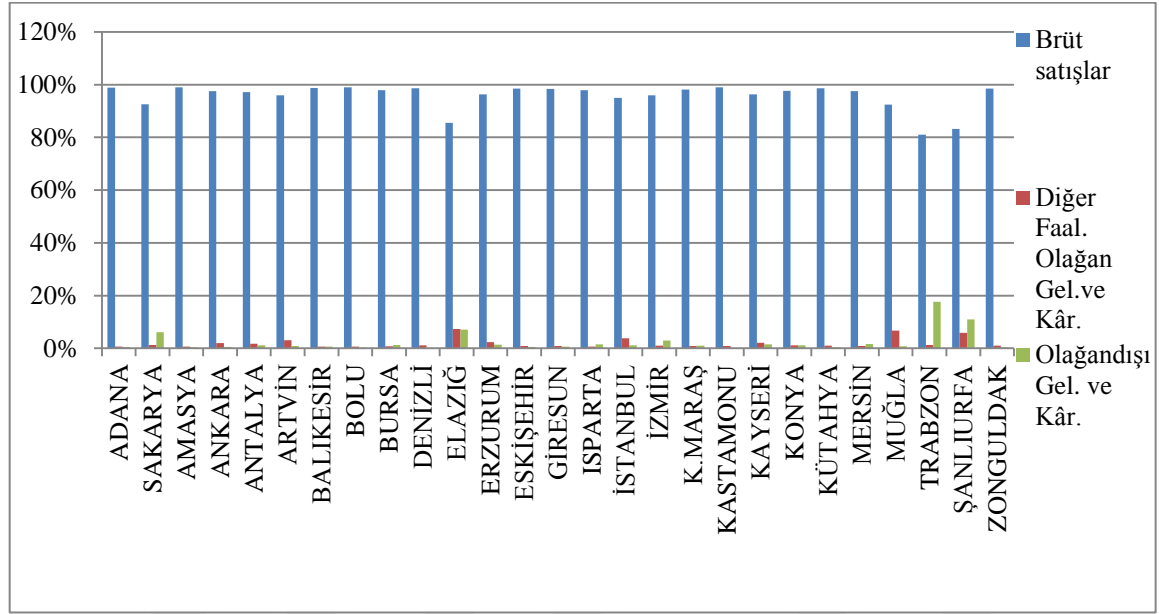
3.2.1.1. Döner Sermaye Bütçesi Gelir Kalemleri Yüzde Çözümlemesi

Orman Bölge Müdürlüklerinin 2013 yılı gelir kalemleri incelendiğinde (Ek-8); brüt satışlar kaleminin toplam gelir içindeki payının yaklaşık % 95 olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ve olağandışı gelir ve kârların ise toplam gelir içindeki paylarının sırasıyla ortalama % 2 ve % 3 olarak dağıldığı görülmüştür. Şekil 25'te her bir OBM'nin gelir kalemlerinin oransal dağılımlarına yer verilmiştir.

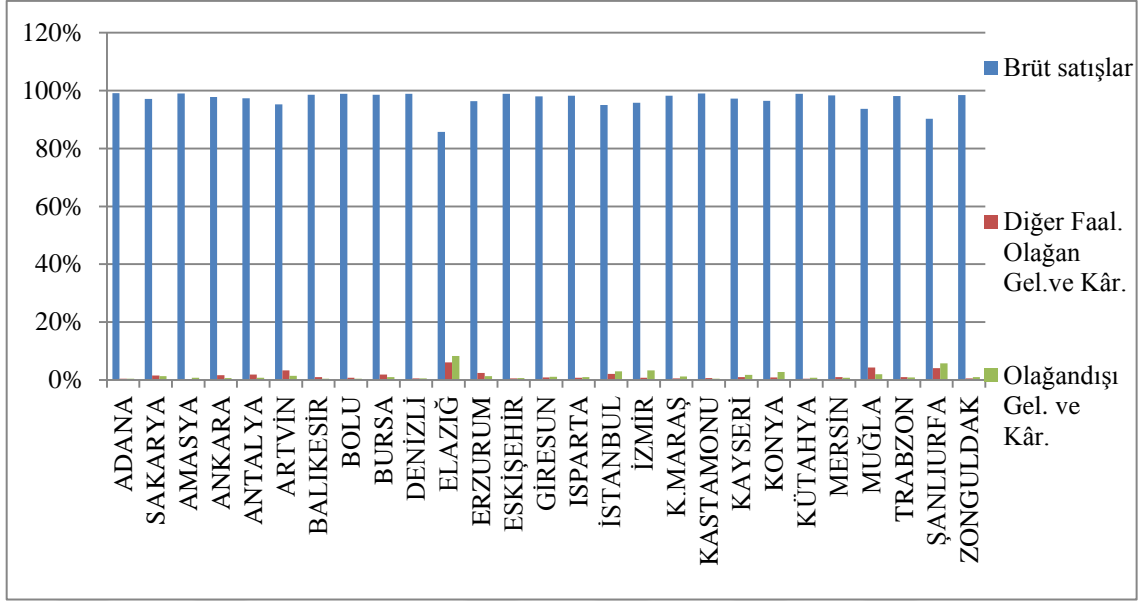
Şekil 25. Orman Bölge Müdürlükleri 2013 yılı gelir kalemleri oranı

OBM'nin 2014 yılı gelir kalemleri incelendiğinde (Ek-9); brüt satışlar kaleminin toplam gelir içindeki payının yaklaşık % 96 olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ve olağandışı gelir ve kârların ise toplam gelir içindeki paylarının sırasıyla ortalama % 2'ser olarak dağıldığı belirlenmiştir. Şekil 26'da 27 OBM için gelir kalemlerinin oransal dağılımı gösterilmiştir.

Şekil 26. Orman Bölge Müdürlükleri 2014 yılı gelir kalemleri oranı

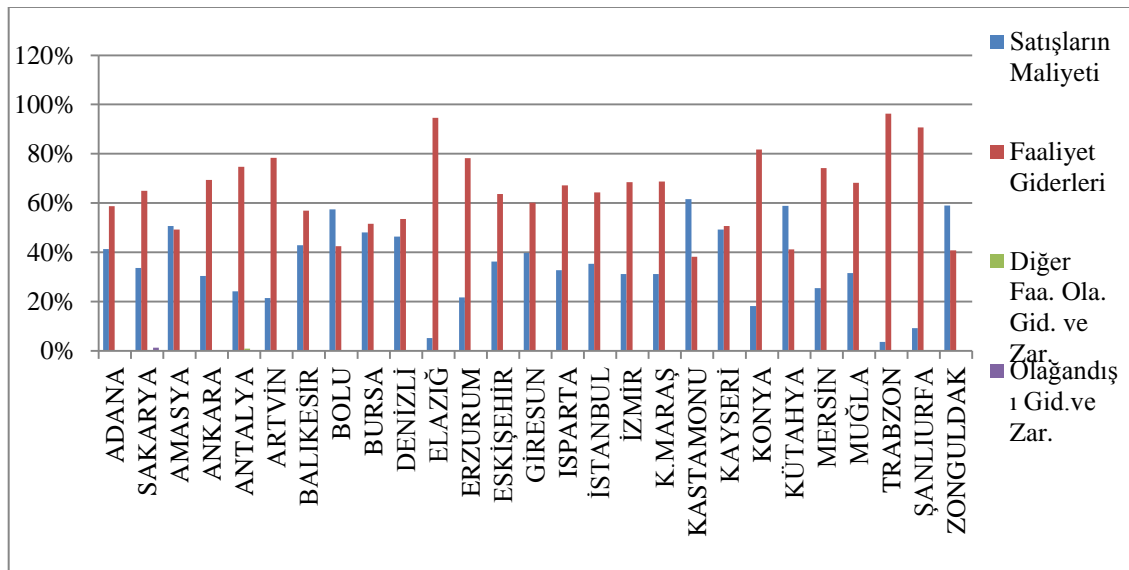
Orman Bölge Müdürlüklerinin 2015 yılı gelir kalemleri incelendiğinde (Ek-10); brüt satışlar kaleminin toplam gelir içindeki payının yaklaşık % 97 olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ve olağandışı gelir ve kârların ise toplam gelir içindeki paylarının sırasıyla ortalama % 1 ve % 2 olarak dağıldığı tespit edilmiştir. Şekil 27'de OBM'nin gelir kalemlerinin oransal dağılımına yer verilmiştir.

Şekil 27. Orman Bölge Müdürlükleri 2015 yılı gelir kalemleri oranı

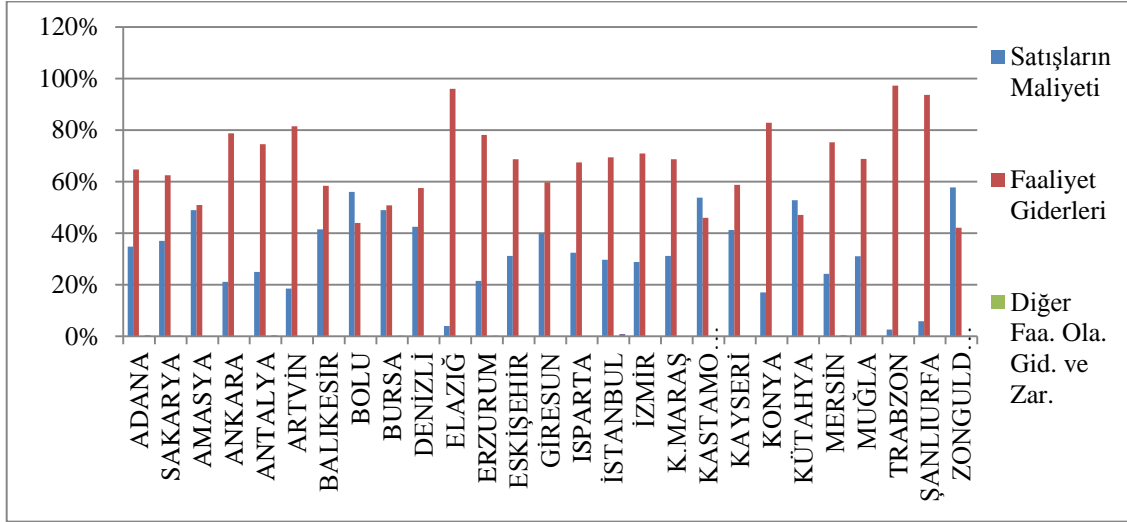
3.2.1.2. Döner Sermaye Bütçesi Gider Kalemleri Yüzde Çözümlemesi

Orman Bölge Müdürlüklerinin 2013 yılı gider kalemleri incelendiğinde (Ek-11); toplam giderin yaklaşık % 65'ini faaliyet giderleri, % 35'ini ise satışların maliyeti kalemlerinin oluşturduğu ve diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ve olağandışı gider ve zararlar kalemlerinin ise yüzdeler dilime giremediği görülmüştür. Şekil 28'de 2013 yılı için 27 OBM'nin gider kalemlerinin oransal dağılımı gösterilmiştir.

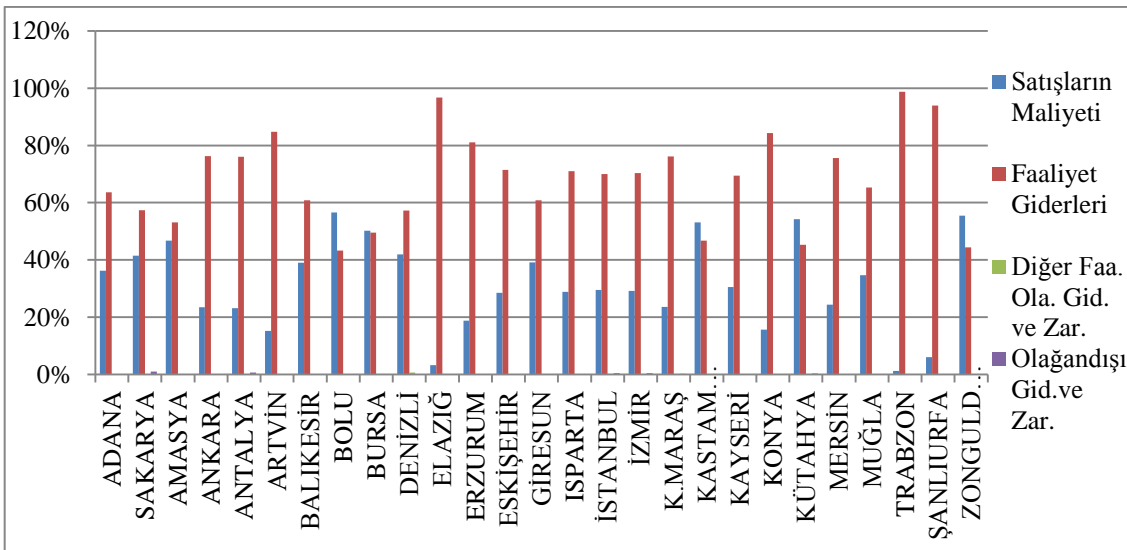
Şekil 28. Orman Bölge Müdürlükleri 2013 yılı gider kalemleri oranı

OBM'nin 2014 yılı gider kalemleri incelendiğinde (Ek-12); toplam giderin, yaklaşık % 67'sini faaliyet giderleri ve % 33'ünü ise satışların maliyeti kalemlerinin oluşturduğu belirlenmiştir. Yine bu yıla ilişkin, her bir OBM için giderler kalemleri oransal dağılımlarına Şekil 29'da yer verilmiştir.

Şekil 29. Orman Bölge Müdürlükleri 2014 yılı gider kalemleri oranı

Orman Bölge Müdürlüklerinin 2015 yılı gider kalemleri incelendiğinde (Ek-13); toplam giderin, % 68.3'ünü faaliyet giderleri, % 31.5'ini satışların maliyeti, %0.04'ünü diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ve % 0.17'sini ise olağandışı gider ve zararların oluşturduğu görülmüştür. Bununla birlikte, bu yıl için 27 OBM'nün gider kalemleri oransal dağılımı Şekil 30'da verilmiştir.

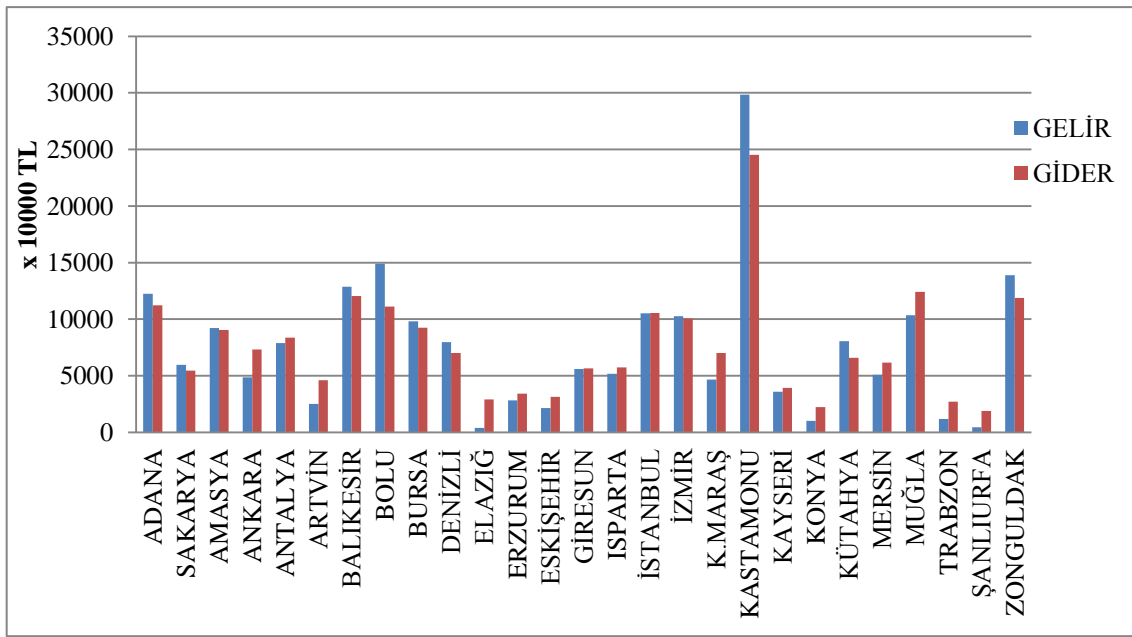

Şekil 30. Orman Bölge Müdürlükleri 2015 yılı gider kalemleri oranı

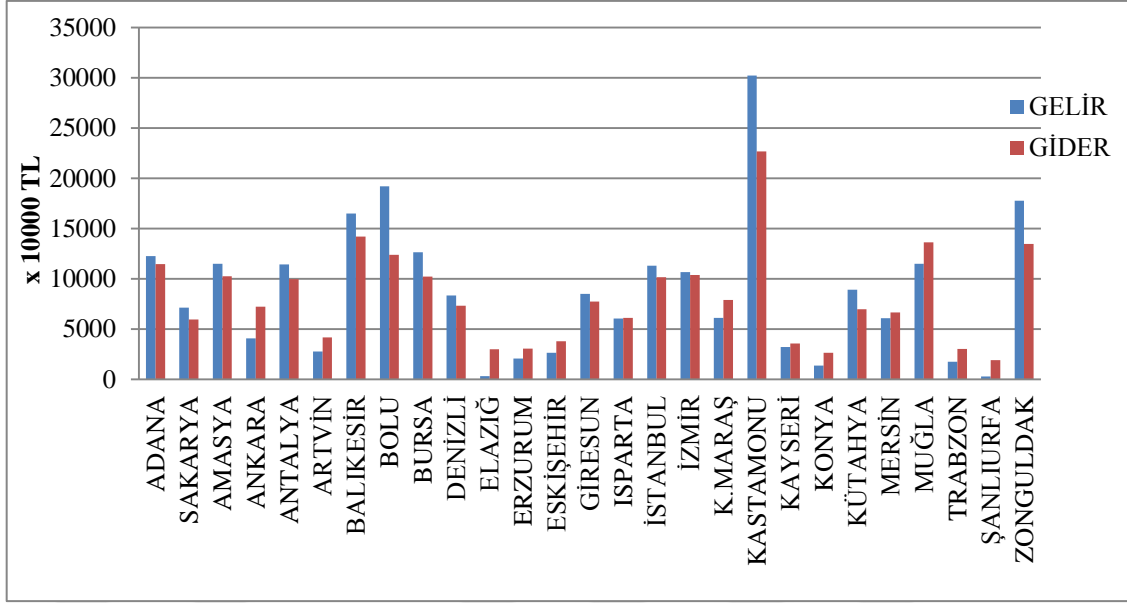
3.2.2. Gelir-Gider Karşılaştırılması

OBM 2013 yılı döner sermaye bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde; 27 OBM'den 16 tanesinin zarar ettiği görülmüştür (Şekil 31). En çok zarar eden ilk beş OBM incelendiğinde bunların sırasıyla; Elazığ, Ankara, Kahramanmaraş, Artvin ve Muğla olduğu belirlenmiştir. 2013 yılını kâr ederek kapatan 11 OBM ilk beşini sıralamak gerekirse bunların; Kastamonu, Bolu, Zonguldak, Kütahya ve Adana olduğu tespit edilmiştir.

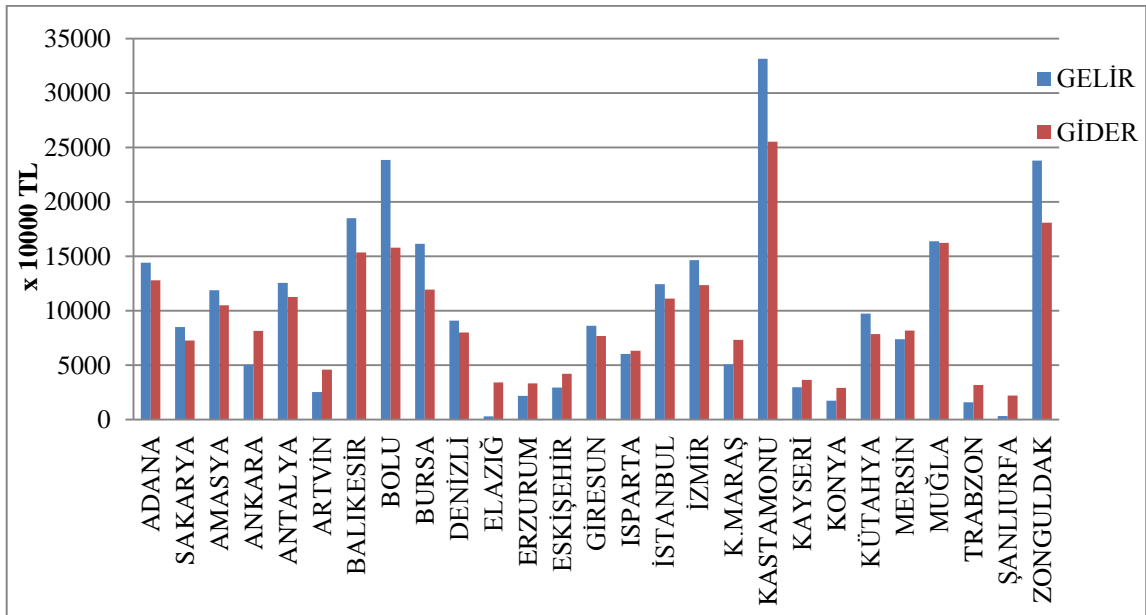
Şekil 31. Orman Bölge Müdürlükleri 2013 yılı gelir gider karşılaştırması

Orman Bölge Müdürlüğü 2014 yılı mali çizelgeleri incelendiğinde; 27 OBM'den 14 tanesinin dönemi kâr ile kapattığı, 13 tanesinin ise zarar ettiği görülmüştür (Şekil 32). İlgili yılda en çok kâr eden beş OBM'nin; Kastamonu, Bolu, Zonguldak, Bursa ve Balıkesir olduğu ve en çok zarar eden ilk beş OBM'nin ise; Ankara, Elazığ, Muğla, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 32. Orman Bölge Müdürlükleri 2014 yılı gelir gider karşılaştırması

2015 yılında OBM temelinde yapılan irdelemeler neticesinde, 12 OBM'nin dönem giderlerinin gelirlerinden fazla olduğu, 15 OBM'nin ise dönem gelirlerinin giderlerinden fazla olduğu tespit edilmiştir (Şekil 33). Dönem gelirlerinin giderlerinden fazla olan yani 2015 yılını kâr ile kapatan ilk beş OBM incelendiğinde bunların; Bolu, Kastamonu, Zonguldak, Bursa ve Balıkesir olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, ilgili dönemi zararla kapatan ilk beş OBM'nin ise Elazığ, Ankara, Kahramanmaraş, Artvin ve Şanlıurfa olduğu görülmüştür.

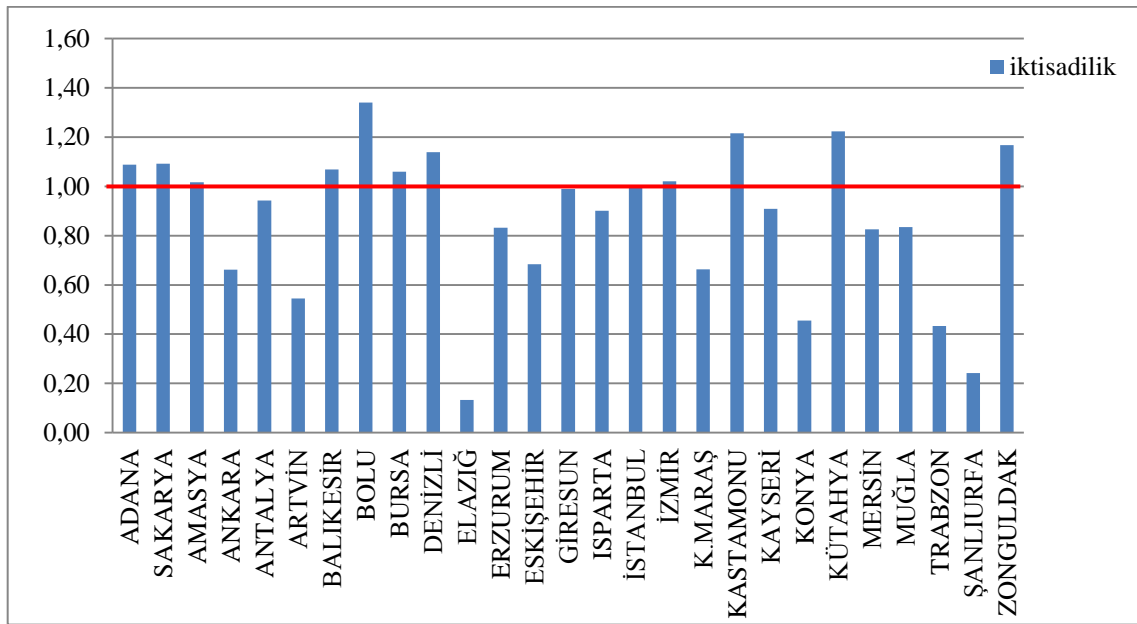

Şekil 33. Orman Bölge Müdürlükleri 2015 yılı gelir gider karşılaştırması

3.2.3. İktisadilik Çözümlemesi

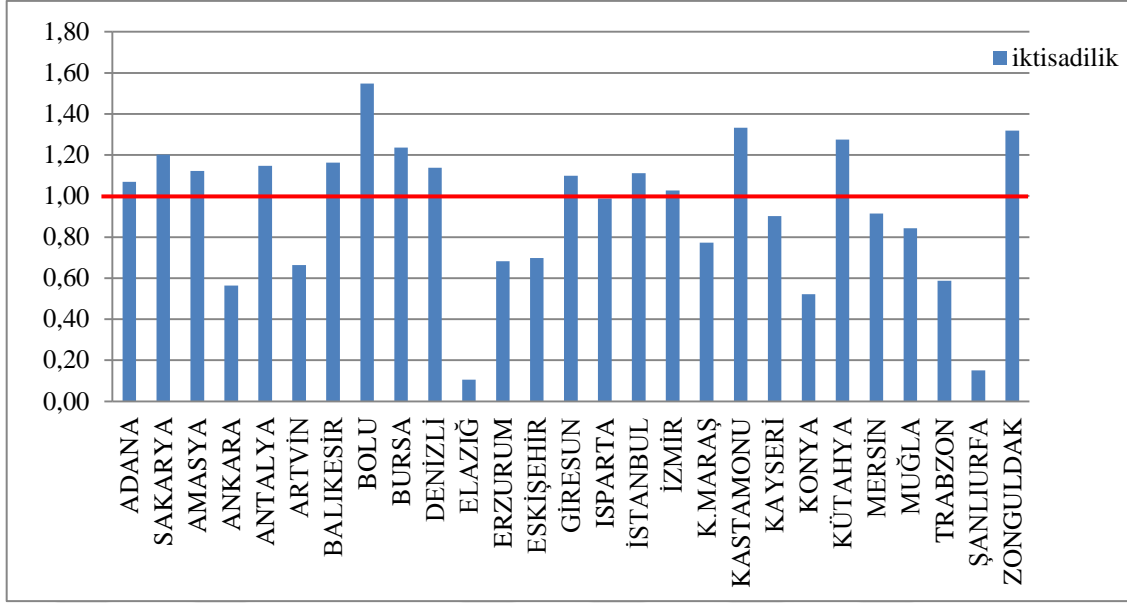
Bu bölümde, Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alana 27 Orman Bölge Müdürlüğü temelinde yapılan iktisadilik çözümlerine yer verilecektir.

2013 yılı için yapılan çalışmalar neticesinde; 11 OBM'nin iktisadilik oranının 1'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir (Şekil 34). Bu bölge müdürlükleri en yüksekten en düşük orana sahip olana doğru şu şekilde sıralanabilir; Bolu (1.34), Kütahya, Kastamonu, Zonguldak, Denizli, Sakarya, Adana, Balıkesir, Bursa, İzmir ve Amasya (1.02).

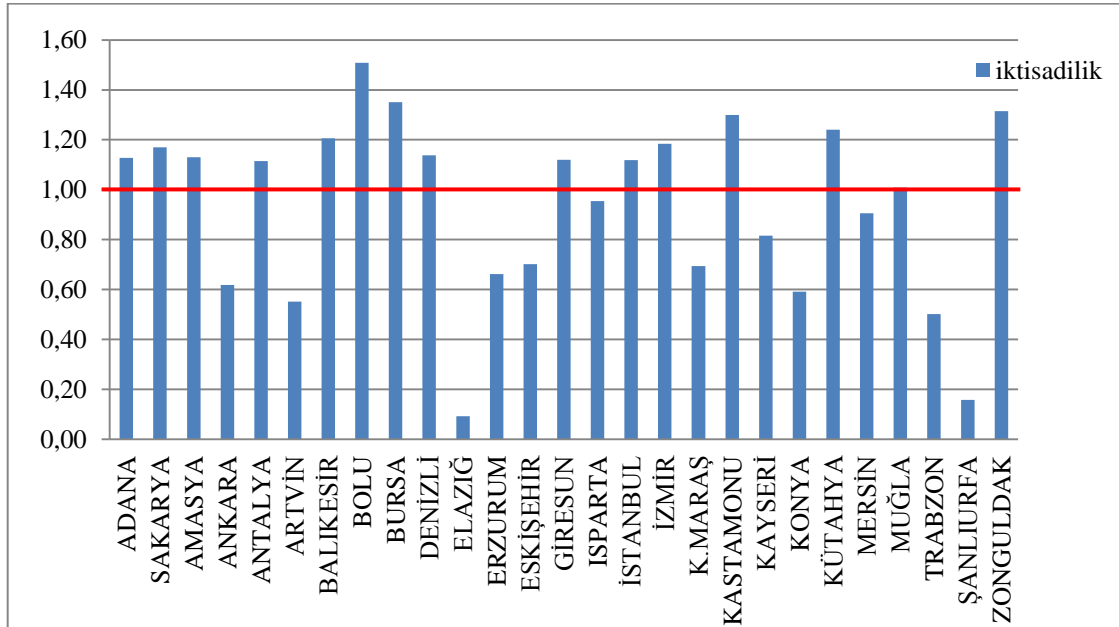
Şekil 34. Orman Bölge Müdürlükleri 2013 yılı iktisadilik oranları

2014 yılı için yapılan çalışmalar neticesinde; 14 OBM'nin iktisadilik oranının 1'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir (Şekil 35). Bu bölge müdürlükleri en yüksek orandan en düşük orana sahip olana doğru şu şekilde sıralanabilir; Bolu (1.55), Kastamonu, Zonguldak, Kütahya, Bursa, Sakarya, Balıkesir, Antalya, Denizli, Amasya, İstanbul, Giresun, Adana, İzmir (1.03).

Şekil 35. Orman Bölge Müdürlükleri 2014 yılı iktisadilik oranları

2015 yılı için yapılan çalışmalar neticesinde; 15 OBM'nin iktisadilik oranının 1'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir (Şekil 36). Bununla birlikte, iktisadilik oranının 1'in üzerinde olan bölge müdürlüklerini iktisadilik oranlarının en yüksekte en düşüğe olacak şekilde sıralaması şu şekilde yapılabilir: Bolu (1.51), Bursa, Zonguldak, Kastamonu, Kütahya, Balıkesir, İzmir, Sakarya, Denizli, Amasya, Adana, Giresun, İstanbul, Antalya, Muğla (1.01).

Şekil 36. Orman Bölge Müdürlükleri 2015 yılı iktisadilik oranları

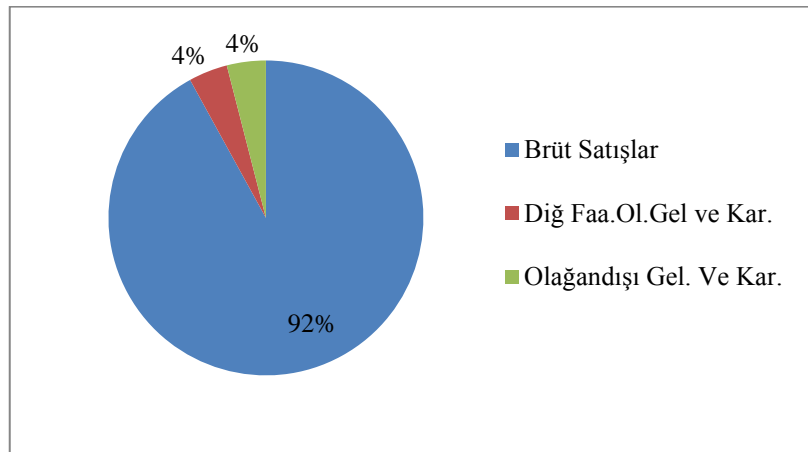
3.3. Devlet Orman İşletme Müdürlükleri Ölçeğinde Yapılan Çözümlemeler

Bu bölümde “ormana ve ürünlerine olan ihtiyacı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, sürekli bir şekilde sağlamak amacıyla, sınırları belli olan ormanlarda işletmecilik faaliyetlerinde bulunan ekonomik bir birim” olarak tanımlanabilen Devlet Orman İşletmelerinin (Fırat, 1971) gelir ve gider durumları ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Bununla birlikte, burada 243 DOİ'nin grafikler yardımıyla tek tek gösterilmesinin zor olması nedeniyle grafiklere orman işletmelerin ortalama değerleri yansıtılmıştır.

3.3.1.Yüzde Çözümlemesi

3.3.1.1. Döner Sermaye Bütçesi Gelir Kalemleri Yüzde Çözümlemesi

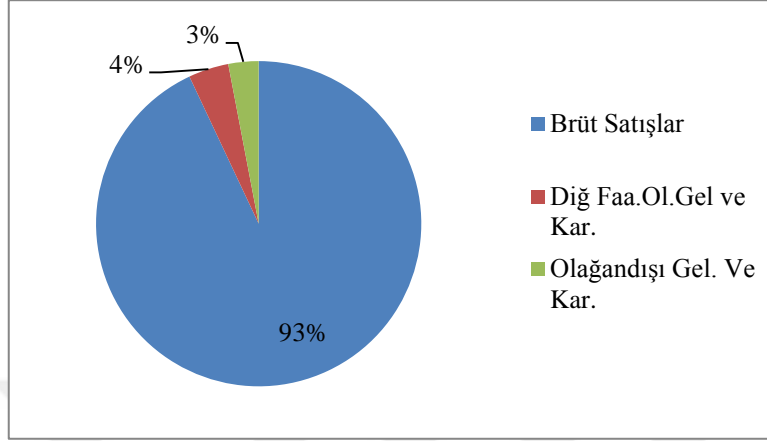
243 DOİ'nin 2013 yılı verileri (Ek-14) değerlendirildiğinde; toplam gelirlerin ortalama %92'sini brüt satışların, % 4'ünü diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârların ve kalan % 4'ünü ise olağandışı gelir ve kârların oluşturduğu belirlenmiştir (Şekil 37). Bununla birlikte, DOİ'de brüt satışlar kaleminin ortalama % 96'sını yurtiçi satışlar kaleminin oluşturduğu tespit edilmiştir.

Şekil 37. Devlet Orman İşletmeleri 2013 yılı gelir kalemleri dağılımı

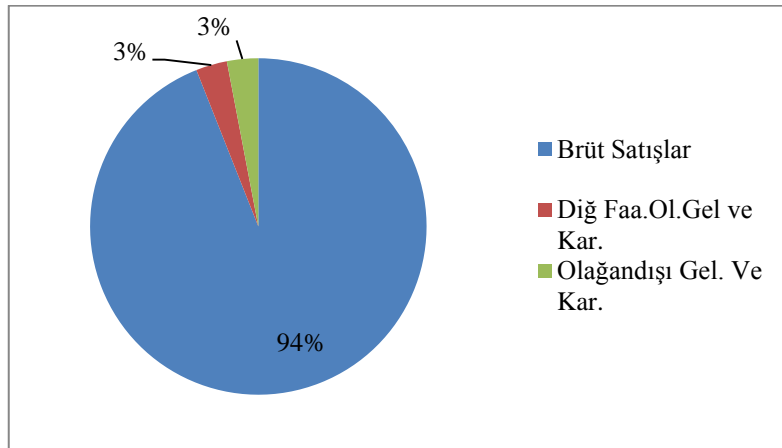
2014 yılında elde edilen döner sermaye bütçe gerçekleştirmelerine (Ek-15) göre; DOİ toplam gelirlerinin, % 93'ünü brüt satışlar, % 4'ünü diğer faaliyetlerden olağan gelir ve

kârlar ve % 3'ünü ise olağandışı gelir ve kârlar oluşturmaktadır (Şekil 38). Bunun yanında, 2014 yılında toplam gelirler içinde % 93'lük bir orana sahip olan brüt satışların ise % 95'ini yurtiçi satışlar kaleminin oluşturduğu tespit edilmiştir.

Şekil 38. Devlet Orman İşletmeleri 2014 yılı gelir kalemleri dağılımları

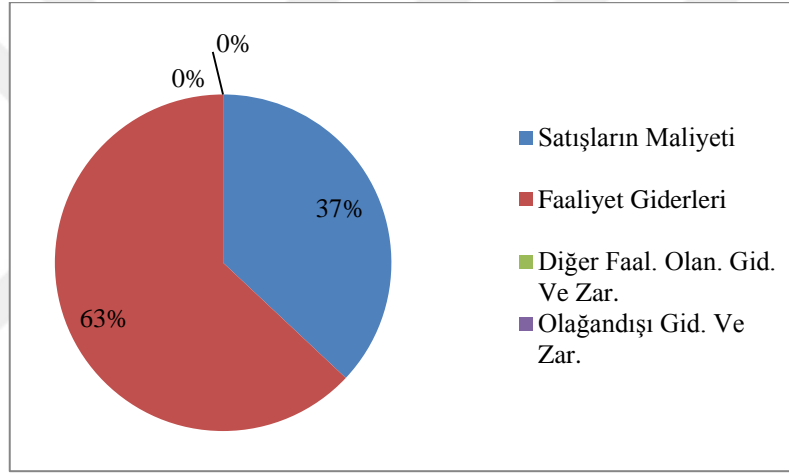
243 DOİ'nin 2015 yılı verileri (Ek-16) değerlendirildiğinde; toplam gelirlerin ortalama % 94'ünü brüt satışların, % 3'ünü diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârların ve % 3'ünü ise olağandışı gelir ve kârların oluşturduğu belirlenmiştir (Şekil 39). Bununla birlikte, bu yılda brüt satışlardan elde edilen gelirin % 96'sını yurtiçi satış gelirlerinin oluşturduğu görülmüştür.

Şekil 39. Devlet Orman İşletmeleri 2015 yılı gelir kalemleri dağılımı

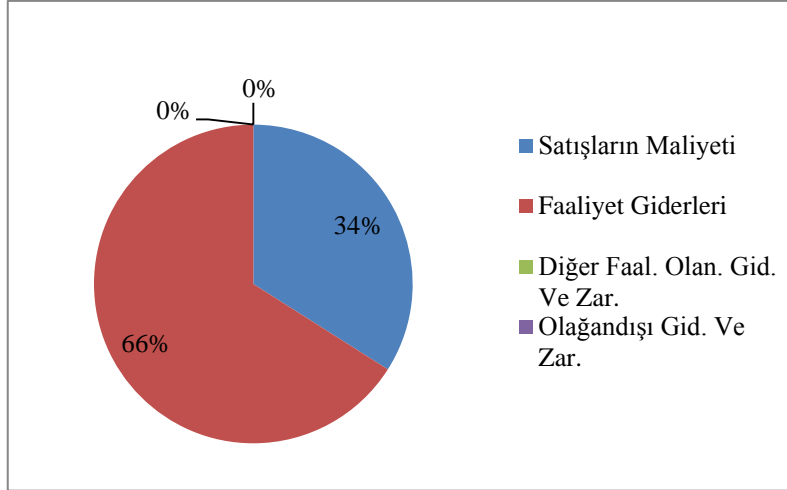
3.3.1.2. Döner Sermaye Bütçesi Gider Kalemleri Yüzde Çözümlemesi

Devlet Orman İşletme Müdürlükleri'nin 2013 yılı döner sermaye bütçe gerçekleştirmeleri (Ek-14) incelendiğinde; DOİ'lerin toplam giderinin, ortalama % 63'ünü faaliyet giderleri ve % 37'sini ise satışların maliyeti kalemlerinin oluşturduğu belirlenmiştir (Şekil 40). Bunun yanında, diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ve olağandışı gider ve zararların ise giderler içinde çok etkili olmadığı tespit edilmiştir. 2013 yılı DOİ giderlerinin % 63'ünü oluşturan faaliyet giderlerinin % 75'ini oluşturan genel yönetim giderlerinin toplam gider içindeki payının ise % 47 olduğu saptanmıştır.

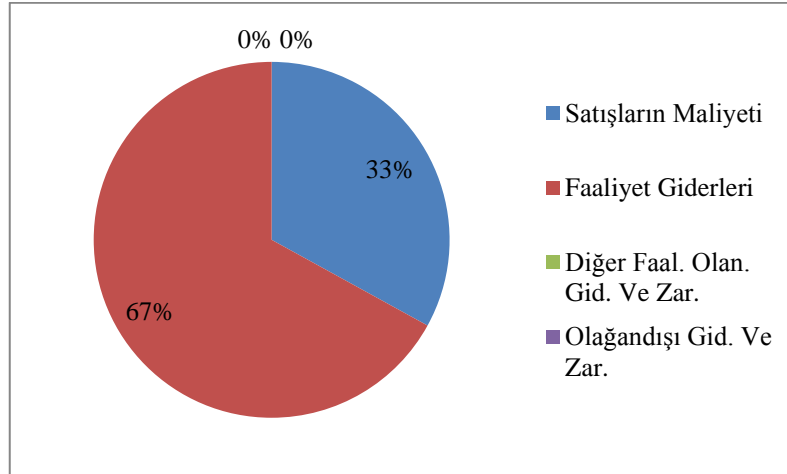
Şekil 40. Devlet Orman İşletmeleri 2013 yılı gider kalemleri dağılımı

243 DOİ'nin 2014 yılı verileri (Ek-15) değerlendirildiğinde; DOİ giderinin, ortalama % 66'sını faaliyet giderleri ve % 34'ünü ise satışların maliyeti kalemlerinin oluşturduğu belirlenmiştir (Şekil 41). 2014 yılı DOİ giderlerinin % 66'sını oluşturan faaliyet giderlerinin ise % 76'sını genel yönetim giderlerinin oluşturduğu tespit edilmiştir. Genel yönetim giderlerinin 2014 yılı toplam gideri içindeki ağırlığının ise % 51 olduğu görülmüştür.

Şekil 41. Devlet Orman İşletmeleri 2014 yılı gider kalemleri dağılımı

2015 yılı döner sermaye bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde (Ek-16); DOİ'lerin katlandıkları fedakârlıklar sonucu ortaya çıkan giderin, % 67'sini faaliyet giderleri ve %33'ünü ise satışların maliyeti kalemlerinin oluşturduğu görülmüştür (Şekil 42). Bunun yanında, diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ve olağandışı gider ve zararların ise giderler içinde binde değerlerde kaldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte 2015 yılı DOİ giderlerinin % 67'sini oluşturan faaliyet giderlerinin ortalama %79'unu oluşturan genel yönetim giderleri toplam giderin ise %53'ünü oluşturmaktadır.

Şekil 42. Devlet Orman İşletmeleri 2015 yılı gider kalemleri dağılımı

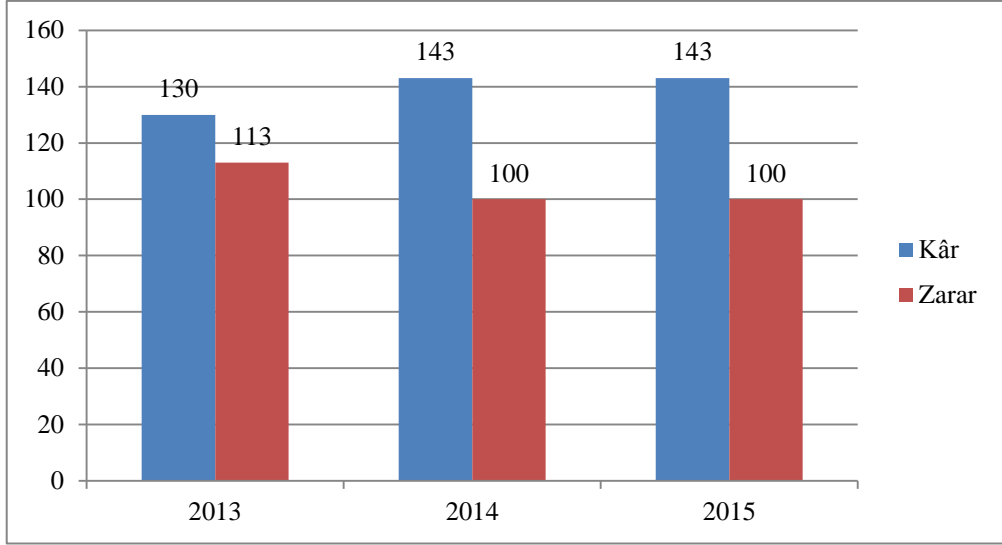

3.3.2. Gelir-Gider Karşılaştırması

243 DOİ'nin gelir ve gider durumları incelenmiş ve gelir ve gider karşılaştırması yapılarak kâr ya da zarar eden işletme müdürlükleri tespit edilmiştir. 2013 yılı için yapılan incelemelerde, Ankara, K.Maraş, Artvin, Antalya, Muğla, İstanbul, Elazığ, Mersin, Adana ve Erzurum'un en çok zarar eden ilk on işletmenin içinde bulunduğu 113 DOİ'nin yani DOİ'lerin % 47'sinin zararda; Taşköprü, Karabük, Aladağ, Hanönü, Ayancık, Demirköy, Gerece, M. Kemal Paşa, Pos ve Boyabat'ın da en çok kâr eden on işletmenin içinde yer aldığı 130 DOİ'nin yani DOİ'lerin % 53'ünün ise kârda olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, zarar eden 113 DOİ nin; 67'sinin (zarar eden işletmelerin % 59'unun) İl temelinde yani il merkezinde bulunan DOİ ve 25 tanesinin (zarar eden işletmelerin % 22'sinin) ise Merkez Devlet Orman İşletmesi (MDOİ) yani OBM merkezinin yer aldığı işletmelerin olduğu görülmüştür.

Öte yandan, 2014 yılında Ankara, K.Maraş, Muğla, Antalya, İstanbul, İzmir, Adana, Elazığ, Artvin ve Erzurum'un en çok zarar eden ilk on işletmenin içinde bulunduğu 100 DOİ'nin yani DOİ'lerin % 41'inin dönemi zararlı; Ayancık, Aladağ, Yenice, Demirköy, Gerece, M. Kemal Paşa, İzmit, Hanönü, İnegöl ve Akhisar'ın en çok kar eden on işletmenin içinde yer aldığı 143 DOİ'nin yani DOİ'lerin % 59'unun ise dönemi kâr ile kapattığı bulunmuştur. Zarar eden 100 DOİ nin; 67 tanesinin (zarar eden işletmelerin %67'sinin) il temelinde yer alan DOİ ve 24'ünün (zarar eden işletmelerin % 20'sinin) ise MDOİ olduğu belirlenmiştir.

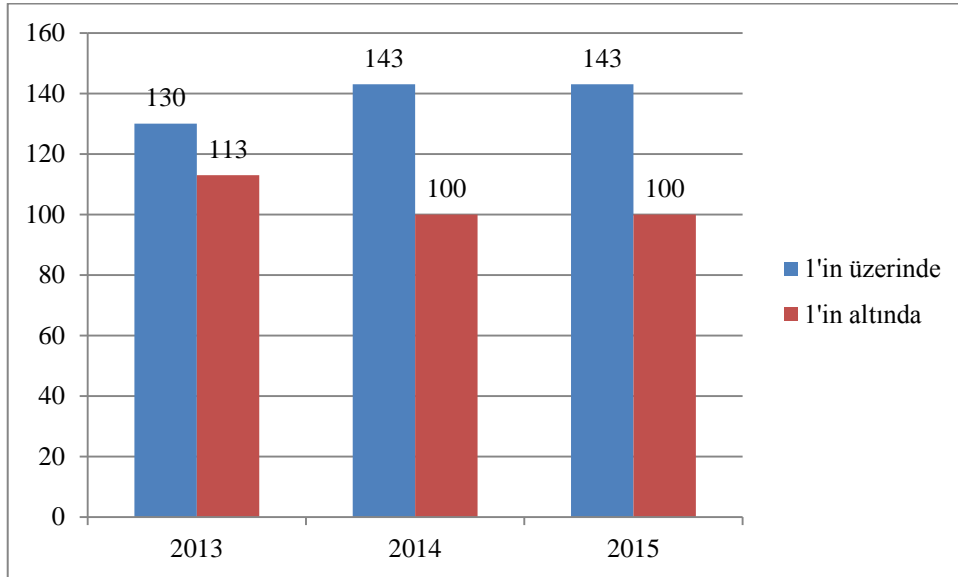
Diğer taraftan, 2015 yılında ise 100 DOİ'nin yani DOİ'lerin % 41'inin giderlerinin gelirlerinden fazla olduğu (en çok zarar eden ilk on DOİ; Ankara, K.Maraş, Antalya, Muğla, Elazığ, Artvin, Erzurum, Adana, Trabzon ve Kastamonu); 143 DOİ'nin yani DOİ'lerin % 59'unun ise gelirlerinin giderlerinden fazla olduğu (en çok kâr eden ilk on DOİ; Yenice, Aladağ, Demirköy, Bayındır, İnegöl, Ayancık, M. Kemal Paşa, Akhisar, Mengen ve Yığılca) tespit edilmiştir. Bunun yanında, zarar eden 100 DOİ nin; 65 tanesinin (zarar eden işletmelerin % 65'inin) il temelinde yer alan DOİ ve 25'inin (zarar eden işletmelerin % 25'inin) ise MDOİ olduğu görülmüştür.

Şekil 43. Kâr ve zarar eden Orman İşletmelerinin sayıları

3.3.3. İktisadilik Çözümlemesi

Bu bölümde, Orman Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında görev yapan 27 Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı 243 Devlet Orman İşletmesi temelinde yapılan iktisadilik çözümlerine yer verilecektir.

Şekil 44. İktisadilik oranı 1'in altında ve üstünde olan Devlet Orman İşletmelerinin sayıları

DOI'lerin elde ettikleri gelirlerin katlandıkları giderlere oranlanması sonucunda; 2013 yılında, 130 adet DOI'de, "1" numaralı denkliğe göre hesaplanan, iktisadilik oranının

1'in üzerinde olduğu görülmüstür. Bu işletmelerden en yüksek iktisadilik oranına sahip on işletmenin sırası ile; Maçka, Karabük, Aladağ, Gerede, Samatlar, Düzce, Demirköy, Espiye, Hanönü ve Alanya DOİ olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, 2014 ve 2015 yıllarına ait döner sermaye bütçe gereklemeleri incelendiğinde ise iki yılda da 143 DOİ'nin iktisadilik oranının 1'in üzerinde orana sahip olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, 2014 yılında en yüksek iktisadilik oranına sahip on DOİ; Demirköy, Yığılca, Aladağ, Serik, Koyulhisar, Hanönü, Gölyaka, Ulus, erke ve Gerede olarak sıralanırken; 2015 yılında ise en yüksek iktisadilik oranına sahip on DOİ; Bayındır, Aladağ, Demirköy, Yığılca, Serik, Akseki, Samatlar, İnegöl, Azdavay ve Araç olarak sıralanmaktadır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Ormanlar, endüstriyel odun ürünlerinden dolayı gelir ve istihdam için önemli bir kaynaktır, bunun yanında ormanlar, karbon tutma ve depolama ve oksijen üretme, kirliliği içine çekme, eğlen-dinlen (rekreasyon) ve manzara imkânları sağlamak, yaban hayatı ortamlarına katkıda bulunma, su ayırım hatlarını koruma gibi ekosistem hizmetlerine katkıda bulunurlar. Bu yüzden, orman alanlarının ticari odun üretimi ve diğer imkânları için yönetimi toplumun genel refahı için çok önemlidir (Phan vd., 2014). Toplum için bu kadar önem arz eden orman kaynaklarının sürdürülebilirliği, bu kaynakları yöneten kurumun gelir sürekliliğine bağlıdır. Bundan dolayı, bu bölümde ormancılık sektörünün gelir ve giderleri odaklı yapılan çalışmanın sonuçları verilecek ve değerlendirilecektir.

4.1. Orman Genel Müdürlüğü Ölçeğinde Yapılan Çözümlemelere İlişkin

OGM temelinde yapılan çalışmalar neticesinde, OGM toplam bütçe kaynağının 2013, 2014 ve 2015 yıllarının ortalamasına göre % 51'ini döner sermaye bütçesi oluştururken, % 49'unu ise özel bütçenin oluşturduğu görülmüştür. Benzer şekilde, Türker tarafından yapılan çalışmada da, OGM toplam bütçe kaynağının %50,3'ü döner sermaye bütçesinin oluşturduğu ifade edilmiştir (Türker, 2015).

Öte yandan, OGM döner sermaye bütçesi gelirlerinin üç yılın ortalamasına göre %97'sini brüt satışlar, % 1.3'ünü diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ve % 1.3'ünü ise olağandışı gelir ve kârların oluşturduğu belirlenmiştir. Yine üç yılın ortalamasına göre, brüt satışların % 95'ini oluşturan yurtiçi satışlar kaleminin, % 99'unu ve toplam gelirin ise % 94'ünü endüstriyel ağaç ürünleri satış gelirlerinin oluşturduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, Çağlar tarafından 1970-1999 yıllarını içeren OGM verileri ile yapılan çalışma incelendiğinde; OGM gelirlerinin ortalama olarak % 84'ünün orman ürünleri satışlarından elde ettiği görülmektedir (Çağlar,2000). Bunun yanında, Türker (1990) tarafından yapılan çalışmada da, OGM döner sermaye gelirlerinin % 95'ini orman ürünleri satışlarından sağlandığı belirtilmiştir. 1990-1997 yıllarını kapsayan bir başka çalışmada ise OGM döner sermaye bütçesi gelirlerinin % 92.2'sinin orman ürünleri satış gelirlerinden oluştuğu görülmüştür (Alpan, 1999). Bununla birlikte, daha önce bu konuda yapılan çalışmalar ve

OGM'nin son üç yıllık verilerinin incelendiği bu çalışma neticesinde, son yıllarda gündeme gelen çok yönlü faydalanmaya rağmen, Türkiye ormancılığında eskiden beri süregelen odun hammaddesi kökenli işletmecilik anlayışının hala hâkim olduğu söylenebilmektedir. Nitekim, orman kaynağından odun hammaddesi üretimi eksenli dar kapsamlı işletmecilik anlayışı, çağdaş ormancılık anlayışı ile uyuşmamaktadır (Türker vd., 2002). Bundan dolayıdır ki, ormancılık sektörünün sürekliliğinin sağlanması noktasında, çağdaş ormancılık anlayışının benimsemesi ve OGM mali cetvellerine yansıtılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan, çalışma yılları ortalamasına göre OGM döner sermaye bütçesi toplam giderinin % 61'ini faaliyet giderleri ve % 39'unu ise satışların maliyeti kaleminin oluşturduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, faaliyet giderlerinin ise yine üç yılın ortalamasına göre % 76'sını genel yönetim giderlerinin, % 20'sini araştırma ve geliştirme giderlerinin ve % 4'ünü ise satılan hizmet maliyeti kalemlerinin oluşturduğu tespit edilmiştir. Tüm bu sonuçlar değerlendirildiğinde, OGM'nin toplam giderlerinin yaklaşık %46'sını genel yönetim giderlerinin oluşturduğu, genel yönetim giderlerinin ise yaklaşık % 39'unu işçi ücret giderlerinin oluşturduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında, Alpan (1999) tarafından yapılan çalışmada ise OGM döner sermaye bütçesinin toplam giderlerinin içinde işçi ücretlerinin payının % 46'lara çıktığı görülmüştür. Diğer taraftan, Çağlar tarafından yapılan çalışmada, 1990-1999 yıllarını kapsayan dönemde OGM toplam giderlerinin % 50'sini genel yönetim ve orman bakım giderlerinin oluşturduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, genel yönetim giderlerinin % 36'sının aylıklar, % 13'ünü ek çalışma tazminatı ve ödüller ve % 10'unu ise sosyal yardımların oluşturduğu saptanmıştır (Çağlar, 2000). Genel yönetim giderlerinin fazla olması, aşırı personel istihdamının fazla olması işe göre adam değil adama göre iş anlayışının hâkim olmasına bağlanabilir (Türker vd., 2002). Tüm bu değerlendirmeler neticesinde, OGM'nin ekonomik başarısını arttırmak için özellikle genel yönetim gideri ve üretim giderini bünyesinde barındıran satışların maliyeti giderinin üzerinde durulmalıdır.

Orman Genel Müdürlüğü'nün çalışma yılları içindeki kâr-zarar durumu incelendiğinde; 2013 yılında, 31,082,047.99 TL zarar, 2014 ve 2015 yılında ise sırasıyla 147,459,289 TL, 225,509,134.93 TL kâr elde ettiği tespit edilmiştir. Bunun yanında, OGM 2013, 2014 ve 2015 yılı döner sermaye bütçe gerçekleştirmelerine göre; toplam gelirlerin toplam gidere oranlanması sonucu elde edilen iktisadilik oranlarının sırasıyla 0.98, 1.07 ve

1.09 olarak hesaplanmıştır. 2013 yılında zararın meydana gelmesinde ve iktisadilik oranının 1'in altında bir değer almasında, OGM'nin 2011 yılındaki yapılanması ile, AGM ve ORKÖY gibi pazar odaklı olmayan kuruluşların OGM'ye bağlanmasının etkisi olduğu söylenebilir. Diğer taraftan, 2000 yılında Çağlar tarafından yapılan çalışma incelendiğinde; 1990-1999 yıllarının kapsayan 10 yıllık dönemde, OGM'nin gelir ve giderleri karşılaştırılmış ve OGM'nin 1992, 1994, 1995 ve 1996 yıllarında kârda olduğu ve diğer yıllarda ise zarar ettiği belirlenmiştir. Bunun yanında, özellikle 1996 yılından sonra OGM'nin giderlerinde sürekli bir artışın olduğu da tespit edilmiştir (Çağlar,2000).

Öte yandan, OGM özel bütçesi toplam gelirlerinin 2013, 2014 ve 2015 yıllarının ortalamasına göre % 50'sini öz gelirler oluştururken % 50'sini ise genel bütçeden aktarılan paylar oluşturmaktadır. Bununla birlikte, yine üç yılın ortalamasına göre toplam öz gelirlerinin % 60'ını izin irtifak gelirleri, % 17.3'ünü ağaçlandırma fonu, % 11'ini diğer gelirler, % 9.3'ünü ORKÖY fonu ve % 2'sini ise maden gelirlerinin oluşturduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, yine üç yılın ortalamasına göre özel bütçe giderlerinin, %46'sını personel giderleri, % 27'sini sermaye giderleri, % 10.3'ünü sosyal güvenlik kurumu devlet primi giderleri, % 8'ini mal ve hizmet alım giderleri, % 5'ini borç verme, %2'sini cari transferler ve % 1.3'ünü ise sermaye transferlerinin oluşturduğu belirlenmiştir. Öte yandan, Ok vd. (2013) tarafından OGM 2012 yılı verilerine göre yapılan çalışmada, OGM özel bütçesi toplam gelirlerinin; % 41.08'ini öz gelirler ve % 58.92'sini ise hazine yardımlarının oluşturduğu belirlenmiştir. Bunun yanında, öz gelirlerden orman alanlarında verilen izin ve madenlerden alınan devlet hakkı gelirlerinin toplam özel bütçe içindeki payı % 25.20, ağaçlandırma gelirlerinin pay % 8.09, orman köylerini kalkındırma için verilen düşük faizli kredi desteklerinden geri dönüşlerin özel bütçe içindeki payı % 5,06 ve diğer öz gelirlerin payının ise % 2,63 olarak olduğu görülmüştür. Yüksek lisans tezi olarak yapılan bu çalışma neticesinde elde edilen veriler ışığında, hazine yardımlarının giderek azaldığı yani orman kaynaklarından elde edilen gelirlerin özel bütçe içerisindeki payının arttığı tespit edilmiştir. Yani, Ülkemiz orman kaynaklarının %99.99'unun devlete ait olduğu düşünüldüğünde, sektör için genel bütçeden ayrılan payların giderek azalması sürdürülebilir orman yönetimi açısından sakıncalar doğurmaktadır. Nitekim FAO tarafından yapılan çalışmada da benzer durumları az da olsa açıklayan ifadelerin yer aldığı görülmüştür (FAO, 2002).

OGM'nin 2013, 2014 ve 2015 yıllarını kapsayan satış cetvellerinin incelenmesi sonucunda OGM satış tutarlarının 3 yılın ortalamasına göre % 79'unu endüstriyel odun ve % 21'ini ise yakacak odun satışlarının oluşturduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, OGM endüstriyel odun satışlarının üç yılın ortalamasına göre; % 48'ini lif-yonga, % 30'unu tomruk, % 14'ünü kâğıtlık odun, % 4'ünü maden direği ve % 4'ünü ise sanayi odununun oluşturduğu görülmüştür. Endüstriyel odun içinde % 30'luk değere sahip olan tomruğun, üç yılın ortalamasına göre % 94'ü 3. sınıf ve % 6'sı ise 2. sınıf tomruk olarak üretilip satışa sunulduğu tespit edilmiştir. Mevcut durumda, yapılan 1. sınıf tomruk satışlarının ise yüzdelik dilimlere çıkamadığı görülmüştür. Öte yandan, 2013, 2014 ve 2015 yılları ortalamasına göre OGM'nin toplam satışının %80'i son depodan satılırken, % 20'si ise dikili olarak satıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, üç yılın ortalamasına göre son depodan yapılan toplam satışların; %40'ının açık arttırmalı, % 40'ının tahsisli, % 20'sinin ise indirimli satış yöntemi ile yapıldığı görülmüştür. Bunun yanında, dikili olarak yapılan toplam satışların ise % 77'sinin açık arttırmalı satış yöntemiyle ve % 23'ünün ise tahsisli satış yöntemi ile yapıldığı tespit edilmiştir.

OGM 2015 verilerince yapılan ekonometrik çözümleri Kâr-zararı, Gelir/Gideri Oranı, Toplam Geliri ve Toplam Gideri etkileyen değişkenlerin belirlenmesi adına dört başlık altında irdelenmiştir. Yapılan değerlendirmeler neticesinde;

Kâr-zarar değişkeni üzerinde 19 değişkenin (X1, X2, X3, X4, X5, X6, X7, X8, X9, X10, X11, X12, X13, X16, X17, X18, X19, X20 ve X21) etkisi ölçülmüş ve kâr-zarar üzerinde 10 değişkenin (X1, X5, X6, X9, X11, X16, X17, X19, X20 ve X21) istatistiksel anlamda etkisinin olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, bu 10 değişkenden; X1, X9 ve X11, KZ'yi ters yönde, X5, X6, X16, X17, X19, X20 ve X21 ise KZ'yi doğru yönde etkilemektedir. X1 (verimli orman alanı) arttıkça kâr-zararın azaldığı tespit edilmiştir. Nitekim, verimli orman alanından elde edilen ürün miktarının artışına bağlı olarak üretim giderleri artmakta ve dolayısı ile gelir-gider farkı azalmaktadır. X6 (brüt satışlar geliri)'nin artmasına bağlı olarak X5 (toplam gelir) değişkeninin arttığı, bu çalışmada yapılan yüzde çözümleri ile de ortaya konulmuştur. Toplam gelirin artması ile kâr-zarar farkının arttığı belirtilmiştir. Bunun yanında, X11 (faaliyet giderleri) bu çalışmada yapılan yüzde çözümleri neticesinde toplam gideri en fazla etkileyen kalem olmaktadır. Bundan dolayı, X9 (toplam gider) arttıkça, dolayısı ile kâr-zararın azaldığı saptanmıştır. X16 (sınıf odunu satış gelirleri)'nin KZ bağımlı değişkeni üzerinde olumlu etkisi olduğu yapılan

incelemeler neticesinde ifade edilmiştir. Nitekim, nitelikli odun üretimi satış fiyatını arttırdığı için toplam geliri arttırmakta ve dolayısı ile kâr-zarar değişkeni de artmaktadır. Diğer taraftan, X17 (dikili açık arttırmalı satış geliri) arttıkça kâr-zarar değişkeninin arttığı belirlenmiştir. Dikili satış uygulamaları; orman ürünlerinin müşterilerin isteklerine uygun olarak istenilen standartlarda üretilerek kullanım alanlarına kısa sürede nitelikli ve taze olarak ulaştırıldığı ve ekonomik olmayan kesim, sürütme, istifleme, taşıma ve depolama işlemlerinden kaynaklanan yüksek maliyetin önlenerek üretim masraflarından tasarruf edildiği (OGM, 2015e) için KZ değişkenini olumlu yönde etkilemektedir. Öte yandan, X19 (son depo açık arttırmalı satış geliri), X20 (son depo tahsisli satış geliri) ve X21 (son depo indirimli satış geliri) arttıkça KZ değişkeni, toplam gelirin artmasına bağlı olarak arttığı belirlenmiştir. Öte yandan, 2.2.1. başlığı altında, kâr-zarar değişkeni için belirlenen 19 tane hipotez belirlenmiş ve regresyon çözümlemesi ile bu hipotezlerden, 9 tanesi (H₀₅, H₀₉, H₀₁₃, H₀₂₂, H₀₂₅, H₀₃₀, H₀₃₆, H₀₃₉ ve H₀₅₀) kabul edilirken; 10 tanesi (H₀₁, H₀₁₇, H₀₁₉, H₀₂₈, H₀₃₃, H₀₄₂, H₀₄₆, H₀₅₄, H₀₅₈ ve H₀₆₂) reddedilmiştir.

Gelir/Gider oranı değişkeni üzerinde 19 değişkenin (X1, X2, X3, X4, X5, X6, X7, X8, X9, X10, X11, X12, X13, X16, X17, X18, X19, X20 ve X21) istatistiksel anlamda etkisinin olup olmadığı değerlendirilmiş ve gelir/gider oranı üzerinde 8 değişkenin (X1, X2, X9, X11, X16, X17, X19 ve X20) etkili olduğu görülmüştür. Öte yandan, bu 8 değişkenden; X2, X9 ve X11'in ters yönde, X1, X16, X17, X19 ve X20'nin ise doğru yönde bu oranı etkilediği tespit edilmiştir. X1 (verimli orman alanı) arttıkça X2'nin aksine gelir/gider oranının arttığı belirlenmiştir. Nitekim verimli orman alanından elde edilen ürünün fazla ve nitelikli olması gelirleri olumlu yönde etkilemekte ve dolayısı ile gelir/gider oranı artmaktadır. Diğer taraftan, X2 (verimsiz orman alanı) arttıkça gelir/gider oranının azaldığı görülmüştür. Yani verimsiz orman alanı artışı verimli orman alanlarını azaltarak nitelikli ürün üretimini etkilemek suretiyle gelirleri etkileyeceği için gelir/gider oranını azalttığı söylenebilir. Bunun yanında, verimsiz orman alanları artışı ıslah çalışmalarının artışına bağlı olarak giderleri artıracığından dolayı gelir/gider oranını azaltabilir. X11 (faaliyet giderleri) arttıkça X9 (toplam gider) değişkeni artacak ve gelir/gider oranını ise toplam giderin artmasına bağlı olarak azalacaktır. OGM tarafından yapılan bir çalışmada, odun ithalatındaki artış eğiliminin nedeni olarak, istenilen kalite ve miktarda ürün arz edilememesi gösterilmektedir (OGM, 2013d). Bundan dolayı, X16 (sınıf odunu satış gelirleri)'nin artması ülke içindeki ihtiyacın karşılanmasına bağlı olarak, satışa

sunulan nitelikli ürün fiyatlarını ve miktarlarını arttıracak ve toplam gelir artacaktır. Toplam gelirden meydana gelen bu artış ise, gelir/gider oranında olumlu yönde etki yaparak oranın artmasını sağlayacaktır. Öte yandan, X17 (dikili açık arttırılmalı satış geliri), arttıkça gelir/giderin arttığı saptanmıştır. Bilindiği üzere, dikili satış uygulamaları alıcıların isteklerini karşılamada önemli olduğu için bu durum satış fiyatını etkilemekte ve toplam geliri artırarak gelir/gider oranının artmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte, dikili ağaç satış uygulaması orman idaresinde yapılan üretim masraflarından tasarruf edilmesini de sağladığı (Türker, 2013) için, toplam gideri azaltmakta ve yine gelir/gider oranının artmasına yardımcı olmaktadır. X19 (son depo açık arttırılmalı satış geliri) ve X20 (son depo tahsisli satış geliri) arttıkça gelir/gider oranı toplam gelirin artmasına bağlı olarak artacağı söylenebilir. Diğer taraftan, 2.2.1 başlığı altında, gelir/gider oranı değişkeni için oluşturulan 19 hipotezlerden regresyon çözümlemesi sonucunda; 11 tanesi kabul edilirken, 8 tanesi ise reddedilmiştir. Kabul edilen varsayımlar; H_{010} , H_{014} , H_{018} , H_{020} , H_{023} , H_{026} , H_{031} , H_{037} , H_{040} , H_{051} , ve H_{063} olarak sıralanırken; reddedilen varsayımlar ise H_{02} , H_{06} , H_{029} , H_{034} , H_{043} , H_{047} , H_{055} ve H_{059} olarak verilebilir.

Toplam gelir bağımlı değişkeni üzerinde; 13 değişkenin (X1, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X16, X17, X18, X19, X20 ve X21) etkisi ölçülmüş ve toplam gelir üzerinde 9 (X1, X2, X3, X6, X16, X17, X19, X20 ve X21) değişkenin etkisinin olduğu belirlenmiştir. Bu 9 değişkenden X2 ve X3 dışındaki diğer yedi değişkenin (X1, X6, X16, X17, X19, X20 ve X21) toplam geliri doğru yönde etkilediği saptanmıştır. X1 (verimli orman alanı)'nın artışı, elde edilen ürün niteliğinin ve miktarının artmasına bağlı olarak toplam geliri arttıracaktır. X1'in aksine, X2 (verimsiz orman alanı) arttıkça toplam gelirin azaldığı görülmüştür. Nitekim verimsiz alanların artması verimli alanın ve elde edilen odun hammaddesinin azalması ile sonuçlanacağından gelirin azalması durumu söz konusudur. Türker (1996) tarafından yapılan çalışmada, verimsiz orman alanı değişkeni regresyon çözümlemesi sonucunda, Doğu Karadeniz Bölgesi DOİ'leri için geliştirilen 49 değişkenden herhangi biri ile pozitif ya da negatif bir ilişki göstermediği belirtilmiştir. X3 (toplam ağaç servetin)'deki artış orman alanlarında dikili halde bırakılan ağaç miktarının artışı ile sağlanmaktadır. Kıymet artışına bırakılan bu ağaçların satışı söz konusu olmadığı için, ağaç serveti arttıkça toplam gelirden bir azalma olabilir. Öte yandan, X16 (sınıf odunu satış gelirleri)'nin artması, geliri de arttırmaktadır. Sınıf odunu satış geliri 1. sınıf, 2. sınıf ve 3. sınıf tomruk satışlarından elde edilen gelirin toplamından oluşmaktadır. Bundan dolayı, nitelikli odun

üretimi satış fiyatını arttırdığı için toplam geliri de arttırmaktadır. Diğer taraftan, X17 (dikili açık arttırmalı satış geliri), orman ürünlerinin cinsi, boyutu ve görünüş özellikleri bakımından alıcı isteklerine uyması satış fiyatını arttıracığı için geliri arttırmakta olduğu söylenebilir. X19 (son depo açık arttırmalı satış geliri), X20 (son depo tahsisli satış geliri) ve X21 (son depo indirimli satış geliri) arttıkça, toplam gelirin arttığı belirlenmiştir. Öte yandan, toplam gelir değişkeni içi 2.2.1 başlığı altında belirlenen 13 hipotezden; 4 tanesi (H_{015} , H_{24} , H_{027} , ve H_{052}) regresyon çözümlemesi ile kabul edilirken; 9 tanesi (H_{03} , H_{07} , H_{011} , H_{021} , H_{044} , H_{048} , H_{056} , H_{060} ve H_{064}) ise aynı çözümleme ile reddedilmiştir.

Toplam gider bağımlı değişkeni üzerinde 14 bağımsız değişkenin (X1, X2, X3, X4, X10, X11, X12, X13, X16, X17, X18, X19, X20 ve X21) etkisi ölçülmüş ve toplam gider üzerinde 8 (X1, X2, X3, X10, X11, X16, X17 ve X20) değişkenin anlamlı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, toplam gideri etkileyen bu 8 değişkenden X1, X10, X11, X16 ve X17'nin etki yönünün doğru yönlü, X2 ve X3'ün yönünün ise ters yönlü olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, toplam gider bağımlı değişkeni ve 14 bağımsız değişkenin kullanılması ile elde edilen 5 denklemden sadece ikisinde anlamlı olan X20 değişkeninin yönünün denklemin birinde doğru, diğerinde ise ters yönde olduğu görülmüştür. X1 (verimli orman alanı) arttıkça giderlerin artması; üretim miktarının artışına bağlı olarak üretim ve işçi giderlerinin artmasıyla ilişkilendirilebilir. Türker (1996) yapmış olduğu çalışmada, toplam gider ile verimli orman alanı arasında negatif ya da pozitif yönde bir ilişki bulamamıştır. X2 (verimsiz orman alanı artışı) üretim miktarını azaltacak ve üretim için harcanan giderler azalacaktır. Bu duruma bağlı olarak bu çalışma ile ortaya konulan OGM toplam giderlerinin % 39'unu oluşturan ve üretim giderlerini bünyesinde barındıran satılan mamul maliyetleri azalacağı için toplam gider azalacaktır. Diğer taraftan, X3 (toplam ağaç serveti) değeri arttıkça toplam giderin azaldığı görülmüştür. Ağaç serveti meşcerelerdeki yaşayan ağaçların toplam hacimleri ifade etmektedir. Nitekim servet artışı ağaçların yaşlandırılması ile sağlanmakta ve dolayısı ile yaşlandırılan ağaçların artması OGM için bir gider oluşturmamaktadır. Bundan dolayı, ağaç serveti arttıkça toplam giderin azaldığı söylenebilir. Türker (1996)'in çalışmasında, korelasyon ve regresyon çözümlemeleri sonucunda, toplam gider ve ağaç serveti arasında korelasyon çözümlemesine göre pozitif bir ilişki bulunmuş, regresyon çözümlemesi ile iki değişken arasında ilişkinin olduğu belirlenmiş ancak ne doğrultuda bir ilişki olduğundan bahsedilmemiştir. X3 (toplam ağaç servetin)'deki artış ağaçların meşcerelerde

yaşlandırılması ile sağlanmaktadır. Bundan dolayı, meşcerede bırakılan ağaç sayısında meydana gelen artış üretime konu olan ağaç miktarını azaltacağı için üretim maliyetindeki azalmaya bağlı olarak toplam gider azalacaktır. Öte yandan, X10 (satışların maliyeti) ve X11 (faaliyet giderleri) bu çalışmanın yüzde çözümlenmelerinden de anlaşılacağı üzere, toplam gideri oluşturan iki önemli kalemdir. Bundan dolayı X10 ve X11 de meydana gelen bir artış toplam gideri de arttıracaktır. Diğer taraftan, X16 (sınıf odunu satış geliri) arttıkça toplam gider artmaktadır. Nitekim nitelikli ve müşteri isteklerine uygun odun üretiminin getirisi yüksek olsa da bu ürünlerin üretilmesi için giderlerin artış göstermesi de olağan bir durumdur. Çünkü gelir elde etmek için katlanılan fedakârlıkların yani masrafların, hacim başına arttığı ve vasa göre azalmadığı bir gerçektir (Türker, 2013). Öte yandan, X17 (dikili açık arttırmalı satış gelirleri) arttıkça toplam giderin arttığı görülmüştür. Oysa ki, OGM dikili satış uygulaması ile üretim masraflarından tasarruf ederek gelir elde etmektedir (OGM, 2013d). Bundan dolayı, beklenen durum X17'nin negatif yönlü olması iken bu durumun gerçekleşmeme nedeni olarak; dikili ağaç satışlarının az olduğu buna bağlı olarak elde edilen gelirlerin azlığı gösterilebilir. Yapılan çözümlenmeler sonucunda, 24. denkleme göre X20 (son depo tahsisli satış geliri) arttıkça elde edilen gelir artışına bağlı olarak toplam giderin azaldığı görülmüştür. Bununla birlikte, 25. denkleme göre X20 (son depo tahsisli satış geliri) arttıkça toplam giderin arttığı tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak, tahsisli satışların açık arttırmalı yapılan satışlara nazaran birim fiyatlarının az olması ile elde edilen gelirin azlığı gösterilebilir. Diğer taraftan, toplam gider değişkeni için 2.2.1. başlığı altında oluşturulan 14 hipotez, regresyon çözümlemesi ile değerlendirilmiş ve bu hipotezlerden 6 tanesi kabul edilirken, 8 tanesi ise reddedilmiştir. Kabul edilen varsayımlar; H_{016} , H_{038} , H_{041} , H_{053} , H_{057} , ve H_{065} olarak sıralanırken; reddedilen varsayımlar ise H_{04} , H_{08} , H_{012} , H_{032} , H_{035} , H_{045} , H_{049} ve H_{061} olarak sıralanabilir.

4.2. Orman Bölge Müdürlükleri Ölçeğinde Yapılan Çözümlenmelere İlişkin

OBM ölçeğinde yapılan çalışmalarda da, OBM'nin üç yılın ortalamasına göre toplam gelirlerinin; % 96'sını brüt satışlar, % 2'sini diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ve % 2'sini ise olağandışı gelir ve kârların oluşturduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında, yurtiçi satışlar içinde % 99'luk bir oranda yer edinen endüstriyel ağaç ürünleri satış gelirleri, sektörde geleneksel odun üretimi anlayışının devam ettiğini ortaya koymaktadır.

Öte yandan, OGM’de olduğu gibi OBM’de de toplam giderlerin üç yılın ortalamasına göre; % 67’sini faaliyet giderleri ve % 33’ünü ise satışların maliyeti kalemlerinin oluşturduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ve olağandışı gider ve zararlar kalemlerinin ise bindelik dilimde yer aldığı için yüzdeler gösterimi yapılamamıştır. Toplam gider içinde ortalama % 67’lik bir yer kaplayan faaliyet giderlerinde ise, genel yönetim giderleri ön plana çıkmaktadır.

Diğer taraftan, 2013, 2014 ve 2015 yılları için OBM temelinde kâr- zarar durumu incelendiğinde; 2013 yılında, Elazığ, Ankara, Kahramanmaraş, Artvin ve Muğla’nın ilk beşte yer aldığı 16 OBM zarar ederken; Kastamonu, Bolu, Zonguldak, Kütahya ve Adana’nın ilk beşte yer aldığı 11 OBM’nin kâr ettiği belirlenmiştir. Öte yandan, 2014 yılında, 27 OBM’den 14 tanesinin (en çok kâr eden beş OBM: Kastamonu, Bolu, Zonguldak, Bursa ve Balıkesir) dönemi kâr ile kapattığı, 13 tanesinin (en çok zarar eden ilk beş OBM: Ankara, Elazığ, Muğla, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa) ise dönemini zarar ile kapattığı görülmüştür. 2015 yılında ise, Elazığ, Ankara, Kahramanmaraş, Artvin ve Şanlıurfa bölge müdürlüklerinin en çok zarar yapan ilk beş OBM olarak sıralandığı 12 OBM’nin dönem giderlerinin gelirlerinden fazla olduğu; Bolu, Kastamonu, Zonguldak, Bursa ve Balıkesir OBM’lerinin en çok kâr yapan ilk beş OBM olarak sıralandığı, 15 OBM’nin ise dönem gelirlerinin giderlerinden fazla olduğu tespit edilmiştir.

OBM iktisadilik oranları sonuçlarına göre; 2013 yılı için yapılan çalışmalar neticesinde; 11 OBM’nin iktisadilik oranının 1’in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bölge müdürlükleri en yüksekten en düşüğe doğru şu şekilde sıralanabilir; Bolu, Kütahya, Kastamonu, Zonguldak, Denizli, Sakarya, Adana, Balıkesir, Bursa, İzmir ve Amasya. 2014 yılı için yapılan çalışmalar neticesinde; 14 OBM’nin iktisadilik oranının 1’in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bölge müdürlüklerini şu şekilde sıralanabilir; Bolu, Kastamonu, Zonguldak, Kütahya, Bursa, Sakarya, Balıkesir, Antalya, Denizli, Amasya, İstanbul, Giresun, Adana, İzmir. 2015 yılı için yapılan çalışmalar neticesinde; 15 OBM’nin iktisadilik oranının 1’in üzerinde olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, iktisadilik oranının 1’in üzerinde olan bölge müdürlüklerini iktisadilik oranlarının en yüksekten en düşüğe olacak şekilde sıralaması şu şekilde yapılabilir; Bolu, Bursa, Zonguldak, Kastamonu, Kütahya, Balıkesir, İzmir, Sakarya, Denizli, Amasya, Adana, Giresun, İstanbul, Antalya, Muğla.

4.3. Orman İşletme Müdürlükleri Ölçeğinde Yapılan Çözümlemelere İlişkin

DOİ'lerin toplam gelirinin üç yılın ortalamasına göre % 93'ünü satış gelirlerinin, %4'ünü diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârların ve % 3'ünü ise olağandışı gelir ve kârların oluşturduğu tespit edilmiştir. 1989-1993 yıllarını kapsayan ve DKB'de yer alan 25 DOİ için yapılan çalışmada, işletmelerin toplam gelirinin ortalama % 85'ini satış gelirleri oluştururken % 15'ini ise diğer gelirlerin oluşturduğu belirlenmiştir (Türker, 1995). Benzer şekilde, 1991-1993 yıllarını kapsayan yine DKB 25 DOİ için yapılmış başka bir çalışmada da 3 yılın ortalamasına göre aynı sonuçlar elde edilmiştir (Türker, 1996). Yapılan çalışmalar arasındaki farklılığın nedeni olarak çalışma kapsamında ele alınan orman işletmelerinin sayısı gösterilebilir.

2013, 2014 ve 2015 yıllarını kapsayan bu çalışmada, DOİ'lerin üç yılın ortalamasına göre toplam giderlerinin; % 65'ini faaliyet giderleri ve % 35'ini ise satışların maliyeti kalemlerinin oluşturduğu görülmüş, ancak diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ve olağandışı gider ve zararlar kalemlerinin ise yüzdeler dilimlere çıkamadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, toplam gider içinde % 65'lik bir orana sahip olan faaliyet giderlerinin ise üç yılın ortalamasına göre % 77'sini genel yönetim giderlerinin oluşturduğu görülmüştür. Bunun yanında, genel yönetim giderlerinin, toplam gider içindeki durumu değerlendirildiğinde; 3 yılın ortalamasına göre % 50'lik bir paya sahip olduğu saptanmıştır. Öte yandan, DKB 25 DOİ için yapılan çalışmalarda, işletmelerin toplam giderlerinin çalışma yıllarının ortalamasına göre; % 28'ini genel yönetim giderlerinin oluşturduğu belirlenmiştir (Türker, 1995; Türker, 1996).

DOİ çalışma yılları kapsamında kâr-zarar durumu incelendiğinde; 2013 yılında Ankara, K.Maraş, Artvin, Antalya, Muğla, İstanbul, Elazığ, Mersin, Adana ve Erzurum'un en çok zarar eden ilk on işletmenin içinde bulunduğu 113 DOİ'nin zararda; Taşköprü, Karabük, Aladağ, Hanönü, Ayancık, Demirköy, Gerede, M. Kemal Paşa, Pos ve Boyabat'ın en çok kâr eden on işletmenin içinde yer aldığı 130 DOİ'nin ise kârda olduğu belirlenmiştir. Zarar yapan 113 DOİ'nin; 67'sinin il temelinde yer alan DOİ ve 25 tanesinin ise MDOİ olduğu görülmüştür. Diğer taraftan, 2014 yılında 100 DOİ'nin zarar ettiği ve 143 DOİ'nin ise kâr ettiği tespit edilmiştir. Bu yılda en fazla zarar eden ilk on işletmeyi Ankara, K.Maraş, Muğla, Antalya, İstanbul, İzmir, Adana, Elazığ, Artvin ve Erzurum olarak sıralamak mümkündür. Bununla birlikte, 2014 yılında en çok kâr eden ilk

on işletme; Ayancık, Aladağ, Yenice, Demirköy, Gerede, M. Kemal Paşa, İzmit, Hanönü, İnegöl ve Akhisar olarak sıralanabilir. Zarar eden 100 DOİ'nin; 67 tanesinin il temelinde yer alan DOİ ve 24'ünün ise MDOİ olduğu belirlenmiştir. Öte yandan, 2015 yılında yapılan incelemelere göre; 100 DOİ'nin zarar ettiği (en çok zarar eden ilk on DOİ; Ankara, K.Maraş, Antalya, Muğla, Elazığ, Artvin, Erzurum, Adana, Trabzon ve Kastamonu), 143 DOİ'nin ise kâr ettiği (en çok kâr eden ilk on DOİ; Yenice, Aladağ, Demirköy, Bayındır, İnegöl, Ayancık, M. Kemal Paşa, Akhisar, Mengen ve Yığılca) tespit edilmiştir. Bunun yanında, zarar eden 100 DOİ'nin; 65 tanesinin il temelinde yer alan DOİ ve 25'inin ise MDOİ olduğu görülmüştür.

DOİ'lerin iktisadilik oranları incelendiğinde; 2013 yılında 130 adet, 2014 ve 2015 yıllarında ise 143 adet DOİ'nde iktisadilik oranının 1'in üzerinde olduğu görülmüştür. Yıllara göre en yüksek iktisadilik oranına sahip on işletme şu şekilde sıralanabilir: 2013 yılında: Maçka, Karabük, Aladağ, Gerede, Samatlar, Düzce, Demirköy, Espiye, Hanönü ve Alanya DOİ; 2014 yılında: Demirköy, Yığılca, Aladağ, Serik, Koyulhisar, Hanönü, Gölyaka, Ulus, Çerkeş ve Gerede ve 2015 yılında: Bayındır, Aladağ, Demirköy, Yığılca, Serik, Akseki, Samatlar, İnegöl, Azdavay ve Araç.

5. ÖNERİLER

Orman Genel Müdürlüğü ve bağlı taşra kuruluşlarının ekonomik durumunun irdelendiği bu çalışmada, temel veri olarak kullanılan ve ormancılık faaliyetlerinin yürütülmesi için çok önemli bir yeri olan döner sermaye bütçesinin, bir bütçe olarak görülmediği ve fakat döner sermaye uygulaması olarak değerlendirildiği saptanmıştır. Bundan dolayı, ne OGM yayınlarında ne de döner sermaye bütçesini konu edinen diğer bilimsel çalışmalarda döner sermaye bütçesi tanımına ulaşılamamıştır. Bu sıkıntının giderilmesi için, Döner Sermaye Bütçesi Kanununun çıkarılması ve yılsonu kârının OGM’de kalacak şekilde yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Öte yandan, çalışmanın 1.5.3. başlığı altında incelenen Ülke ve sektör ölçeğinde hazırlanan planlarda belirlenen politika ve stratejiler değerlendirildiğinde; doğrudan döner sermaye odaklı belirlenmelerin yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, ormancılık sektörünün mali durumunu iyileştirmek için alınan politika ve stratejilerin uygulanmadığı belirlenmiştir. Devlet orman mülkiyeti ve işletmeciliğini temel alan ülkemiz ormancılık sektöründe, bağlayıcı nitelikleri olan bu planlarda alınan kararların bir an önce uygulanması, sektör sürekliliği için önem arz etmektedir.

5.1. Gelir Kalemlerinin Artırılmasına Yönelik Öneriler

Orman işletmelerinin gelir kaynağının büyük bir kısmını, ürettiği odun hammaddesi satışlarından elde etmektedir. Odun hammaddesinin miktarını; önemli ölçüde yetiştirme ortamı şartları ve fiyatını da pazarda oluşan arz ve talep belirlediği için orman işletmelerinin gelirlerini arttırmadaki etkisi sınırlı kalmaktadır (Türker,1995). Bundan dolayı, gelirleri arttırmaya yönelik çalışmalar odun hammaddesi dışında kalan gelirler üzerinde olmalıdır. Nitekim, Ülkemizde yeni kullanım alanlarının keşfedilmesine koşut olarak odun dışı orman ürünlerine olan talebin giderek artması, ormancılık sektörünün sadece odun hammaddesi üretimi ile sürekliliğini sağlayamayacağını göstermektedir. Bununla birlikte, bu açıdan orman işletmeleri incelendiğinde, ODOÜ’nün toplam gelirler içerisinde % 0.86 gibi çok düşük bir orana sahip olduğu görülmekte ve bu durum ormancılık sektörünün sürekliliğinin sağlanmasında sıkıntılar yaşanabileceğini

göstermektedir (Türker ve Yeşilyurt, 2016). Bu konuda atılacak ilk adım, döner sermaye bütçesi hesap kalemlerinde tali ürünler satış geliri olarak ifade edilen kalemin, odun dışı bitkisel ürünlerden, odun dışı hayvansal ürünlerden ve odun dışı hizmetlerden elde edilen gelirler adında 3 kaleme ayrılması olmalıdır.

Öte yandan, odun dışı bitkisel ürünlere (ODBÜ) ilişkin döküm (envanter) çalışmaları yeterli kapsamda ve derinlikte yapılmalıdır. İlaveten, ODBÜ'lere ilişkin toplama, işleme, iç ve dış pazarlarda değerlendirme araştırma-geliştirme çalışmalarının, öncelikleri belirlenmiş bir program çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerekir. Bununla birlikte, ODBÜ için hem üretimin gerektirdiği teknik altyapıyı oluşturmak hem de finansal geri dönüşü sağlamak amacıyla "hasat permileri" satılmakta ve hasadın "lisanslı" toplayıcılar aracılığıyla yapılması arzu edilmektedir (Ok, 2003). Bu amaçla ABD'de 1988 yılında kabul edilen Mantar Satın Alıcıları Yasası (Mushroom Buyer Law)'na göre doğadan toplanan mantarları satın alan ve satanların lisanslı kişiler olması ve 1994 yılına kadar tüm alım satımların kayıt altına alınması kararı uygulanmaya başlanmıştır. Nitekim, Olimpik Ulusal Ormanında ticari amaçlı mantar toplayıcılarına iki hafta için 50 \$, bir ay için 80 \$ ve bir yıl için 120 \$ yıl düzeyindeki permi bedelleri alınarak, mantar toplama izni verilmektedir (Liegel vd,1998).

Diğer taraftan, ODOÜ satışında uygulanan merkezden gelen tarife bedelleri yerine gerçek tarife bedelleri belirlenmeli ve uygulanmaya koyulmalıdır. Bununla birlikte, Ülkemizin sahip olduğu zengin ODOÜ gizilgücünün dış ülkelerin belgeli ürünleri ile rekabet edebilmesi için bir an önce belgelendirme sisteminin oluşturulması gerekmektedir (Türker ve Yeşilyurt, 2016). Bunun yanında, ODOÜ ihracatı önemli bir döviz kaynağı olması düşüncesinden hareketle, ODOÜ'leri dış ticaretinin, işlenmiş nihai ürün olarak geliştirilmesine yönelik teşvik edilmelidir (Türker vd., 2006).

Öte yandan, ODBÜ'nün yanında, odun dışı hayvansal ürünlerin (ODHÜ) ve odun dışı hizmetlerin (ODH) de planlama, üretim ve pazarlanmasına önem verilmesi gerekmektedir.

Orman ekosistemlerinin ürettiği; su otlak, karbon tutumu, oksijen üretimi, manzara güzelliği sağlama, toprak aşınımının engellenmesi, sel, taşkın ve heyelanların önlenmesi, millî savunma ve güvenlik hizmeti, barajların iktisadi ömürlerinin uzatılması, tarımsal üretimin ve gıda güvenliğinin sağlanması vb. gibi ekosistem hizmetlerinin çıktılarının parasallaştırılması bir yandan ormancılık sektörünün üretim değerini ve millî gelir içindeki

payını arttıracak, diğer taraftan da orman ekosistemlerinin ürettiği bu ekosistem değerlerinin tamamına yakınının hesaplanması sayesinde, sektörün diğer sektörlerle gerçekçi miktardaki arazi tahsisi karşılığında hak edilen maddi tutarlar tazminata konu edilebilecektir (Türker, 2016). Ancak, sosyal, ekonomik ve çevresel boyutta çok sayıda işlevleri olan orman kaynaklarını yönetmekte olan ormancılık sektörünün; ürettiği mal ve hizmetlerin parasallaştırılmaması ve ülkelerin ekonomik büyüme ve iktisadi kalkınmalarına yaptığı katkılar tam olarak ifade edilememesi nedenleri ile ormancılık sektörünün ihmal edilebilir bir sektör olarak görülmesi kök sorununu, hem Dünya hem de ülkemiz ormancılığında öne çıkarmıştır (Türker vd, 2015; Türker ve Yılmaz, 2010).

Diğer taraftan, iklim değişikliği dünya, ormanlar ve ormanlara bağımlı insanlar için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır (FAO, 2015). Ülkemizin, küresel ısınma ve iklim değişikliği konusunda mücadeleyi sağlamaya yönelik hazırlanan Kyoto Sözleşmesine, imza atan ülkeler arasında yer almasından dolayı, en büyük karbon yutakları olan orman alanlarında depolanan karbon miktarları hesaplanmalı oluşturulan karbon pazarlarında değerlendirilip elde edilen gelirler OGM bilançolarına yansıtılmalıdır. Nitekim, Ülkemiz ormancılık sektörünün mevcut durumda sadece gönüllü karbon piyasalarından yararlanabildiği, bazı mekanizmaların oluşturulmasıyla karbon piyasalarının ormancılık sektöründe finansman aracı olarak kullanılabilmesi ortaya konulmuş (Demirci, 2011) olsa da, halihazırda bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bunun yanında, Castro vd tarafından 1997 yılında yapılan çalışmada Kosta Rika, Norveç hükümetine 1.7 milyon \$ karşılığı olarak, 200 000 m-ton CO² sattığı görülmektedir (Castro vd, 1997).

Diğer taraftan, OGM 2013, 2014 ve 2015 yılı satış cetvelleri incelendiğinde, satışların %48'inin açık arttırmalı, % 36'sının tahsisli ve % 16'sının indirimli olarak yapıldığı tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle, OGM satışlarının % 52'sinin sübvansiyon benzeri (tahsisli ve indirimli) satış olarak yapıldığı görülmüştür. Bununla birlikte, OGM'de sübvansiyon satışları ile gelir kayıplarının yaşandığı ve dönem sonu dengelemlerinin bu durumdan olumsuz etkilendiği saptanmıştır. Bundan dolayı, bu durumun bertaraf edilmesi için bu satışların, açık arttırmalı satış şeklinde yapılması veya açık arttırmalı satış sonucunda oluşan fiyatlarla, indirimli veya tahsisli fiyatların arasında oluşan farkların hazine bütçesinden karşılanması gerekmektedir.

Öte yandan, özel bütçenin yaklaşık % 63'ünü oluşturan devlet ormanları üzerinde gerçek ve tüzel kişilere tahsis edilecek alanlardan elde edilen gelirlerin, herhangi bir ek

desteği olmayan ve gerek özel bütçeye gerekse genel bütçeye pay aktaran döner sermaye bütçesine aktarılması gerekmektedir. Bununla birlikte, özel bütçede oluşan bu boşluk ise genel bütçe desteği ile kapatılmalıdır.

Diğer yandan, bu çalışma yardımı ile, satışa çıkarılan sınıf odununun % 94'ünün 3. sınıf ve yaklaşık % 6'sının ise 2. sınıf tomruk olarak üretilip satışa sunulduğu ortaya konulmuştur. Gelirleri arttırmak için boylu ve çaplı, dolayısıyla yarar düzeyi yani katma değerü yüksek olan ve satışlar içinde % 6'lık paya sahip olan 1. ve 2. sınıf tomruk üretimlerinin arttırılması gerekmektedir.

Tüm bunların yanında, dış denetçiler tarafından OGM için hazırlanan raporlar incelendiğinde; Çevre ve Orman Bakanlığı bünyesinde bulunan özel ağaçlandırma kredilerine ait devir teslim işlemlerinin tamamlanmaması ve belirtilen kredi geri ödemelerine ilişkin tahakkuk kayıtlarının mali tablolarda yer almadığı ve 2014 yılı sonu itibariyle tahsil edilmemiş olan toplam 5,531,940,960.64 TL idare alacağının muhasebeleştirilmemesi ve mali tablolarda yer almadığı (Sayıştay, 2015) gibi tespitlerin olduğu görülmüştür. Yani, muhasebe kayıtlarında hataların yapıldığı ve OGM bünyesine gelir kaydedilmesi gereken kalemlerin muhasebeleştirilmediğinden hareketle, bu gibi hataların önlenmesi için nitelikli personel istihdamı yapılmalı ve belirli aralıklarla muhasebe kayıtlarının denetimleri sağlanmalıdır.

5.2. Gider Kalemlerinin Azaltılmasına Yönelik Öneriler

İşletmenin pazar şartları ile karşı karşıya kalması gelir kalemlerinin arttırılmasında zorlukların çıkmasına neden olduğundan, daha kolay ve erişebilir olmasından dolayı, öncelikli adım giderlerin azaltılması yönünde olmalıdır. Gider kalemlerini azaltıcı iyileştirme çalışması, giderlerin yaklaşık % 60'ını oluşturan faaliyet giderlerinin % 75'ini oluşturan genel yönetim giderleri üzerinde yapılmaya başlanmalıdır. Bu konuda öncelikli adım olarak siyasi personel istihdamından ziyade rasyonel personel istihdamı ile atılabilir. Aşırı personel istihdamını önlemek adına, OGM yeniden yapılandırılmasından önce Orman Bölge Müdürlüklerinin kapatılması gerekliliği ortaya koyulmuştur (Türker vd., 2002). 2011 yılında OGM yapılanmasında, çağdaş ormancılık ve örgüt yapısına yönelik yapılan çalışmalar ve önerilerin dikkate alınmadığı, orman teşkilatının merkez ve taşra birimleri giderleri üzerinde büyük oranda etkisi olan OBM'lerin ağırlığının daha da arttığı

görülmüştür (Türker, 2013). Ormancılık sektöründe giderlerin azaltılması noktasında hemen hemen hiçbir işlevi bulunmayan OBM'ler gibi örgüt birimleri kaldırılabilir.

Öte yandan, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesinde yer alan, "Kültür ve Turizm Bakanlığının, Sağlık Bakanlığının, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunun ve Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün merkez teşkilatı personeli ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Karayolları Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline bu madde uyarınca yapılan ek ödemeler döner sermaye bütçelerinden yapılır (Resmi Gazete, 2011)." şeklindeki ibare yeniden gözden geçirilmeli ve maaşlarını özel bütçeden alan personelin ek ödemeleri de özel bütçeden karşılanmalıdır.

Diğer taraftan, OGM giderlerinin yaklaşık % 40'ını oluşturan satışların maliyeti giderleri içinde yer alan üretim giderlerini azaltmak için OGM'nin 12.09.1996 tarihinde 5038 numaralı dikili ağaç satış tamimi ile başladığı dikili ağaç satışlarına ağırlık verilmelidir. Nitekim, OGM 2013 yılında yaptığı satışların % 17'sini dikili satarken, %83'ünü son depodan sattığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, OGM 2014 ve 2015 yıllarında ise satışlarının % 22'sini dikili satarken % 78'ini son depodan sattığı tespit edilmiştir. Bunun neticesinde, OGM satış eğilimlerinin ağaçlar daha hasat edilmeden yani dikili satış yöntemine doğru olduğu görülse de, üç yılın ortalamasına göre toplam satışlar içinde dikili satışların sahip olduğu % 20'lik payın arttırılması gerekmektedir.

Öte yandan, 2. sınıf tomrukların 3. sınıf tomruk olarak, 3. sınıf tomrukların yapacak ve yakacak odun olarak değerlendirilmesinin önüne geçmek için, üretim kayıt altına alınmalıdır. Yine bu ölçüde, kayıpları önlemek adına donanımlı yani nitelikli işçi ihtiyacının karşılanması gerekmektedir.

Anayasanın 131. maddesince ormanların korunması ve geliştirilmesi güvence altına alınmıştır. Bundan dolayı, OGM, ormanları koruma ve yangınla mücadele, kadastro ve mülkiyet hizmetleri, eğitim, tanıtım ve bilinçlendirme gibi kamu hizmetleri sağlamaktadır. Kamu tarafı ağır basan bu hizmetlerin finansmanın OGM özel bütçesinden sağlanması gerekmektedir. Özellikle OGM döner sermaye bütçesi toplam giderlerinin yaklaşık %2'sini oluşturan orman yangınları ile mücadele giderinin özel bütçeden karşılanması gerekmektedir. Bunlara ek olarak, OGM'nin 2013 yılında 31,082,048 TL zararı eğer yangın giderleri olmasaydı 30,183,019 TL kâr ile sonuçlanmış olacaktı. Bunun yanında, OGM'nin 2014 ve 2015 yıllarında yaptığı kâr ise sırasıyla % 35 ve % 25 oranında artmış olacaktı. Öte yandan, OBM ölçeğinde bu durum değerlendirildiğinde, 2013 yılında

önceden 16 OBM zararda iken yangın giderleri düşüldüğünde 14 OBM zarar etmiş olacaktır. Bununla birlikte, yaklaşımı yapılan bu yalın kurgu ile 2014 yılında kâr eden OBM sayısı 13'den 14'e çıkmış olacaktır. 2015 yılında ise yangın giderlerinin özel bütçeye aktarılması durumunda kâr ya da zarar yapan OBM sayısında bir değişikliğin olmadığı görülmüştür. Diğer taraftan, orman yangın giderlerinin tamamının özel bütçeye aktarılmasında sıkıntılar yaşanacaksa en azında, üretim yapılmayan ve koruma özelliği taşıyan 5 milyon 647 bin 568 hektar (ülke yüz ölçümünün %7.24'ü) (URL-5, 2012) alanın koruma ve yangın giderleri özel bütçeden karşılanmalıdır. Benzer şekilde, ekosistem tabanlı çok amaçlı planlama ile, son hasılat etası verilmeyen sosyal baskı ve muhafaza özelliği ile ayrılmış alanlarda da yapılacak yangın harcamalarının özel bütçeden karşılanması sağlanmalıdır.

Öte yandan ormancılık sektöründe temel sıkıntılardan bir olan, KDV oranları yaygınlaştırılmaya çalışılan dikili satış uygulamalarının sektöre uğramasına neden olmaktadır. Bundan dolayı, ormancılık sektörüne en yakın sektörlerden biri olan tarım sektöründe KDV oranları incelendiğinde % 1 ve % 8 oranları arasında olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ormancılık sektöründe % 18 olan KDV kesintilerinin kaldırılması veya azaltılması hususunda Maliye Bakanlığı ile görüşmelerin yapılması gerekmektedir.

Diğer taraftan, OGM ve bağlı orman işletmelerinin mali cetvelleri incelendiğinde, kurum tarafından hem kurumlar vergisinin hem de kârın % 10'una denk gelen hazine hissesi fonunun Maliye Bakanlığına ödendiği tespit edilmiştir. Bundan dolayı, kendi öz gelirlerinden başka geliri olmayan döner sermaye bütçesinden, maliye bakanlığına ayrılmak üzere iki gider kaleminin olması, ormancılık faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan mali kaynakta azalmalara neden olmaktadır. Bu yüzden, kurum tarafından ödenen kurumlar vergisinin ya da hazine hissesi fonunun en az birinin kaldırılması konusunda Maliye Bakanlığı ile görüşmelerin yapılması gerekmektedir.

Orman ürünleri satışlarında % 18 KDV, % 3 Bakanlı Fonu, açık arttırımlı satışlarda (% 3 ağaçlandırma fonu, % 0.9 karar pulu, % 1-2 delaliye), tahsisli satışlarda ağaçlandırma fonu % 2-1, Köylü-Pazar satışlarında ise ağaçlandırma fonu % 1 gibi fonlar müşterilere yansıtılmaktadır. Nitekim, orman ürünlerinin tevzi masraflarının yüksekliği yanında satışlarda % 25'e varan vergi ve fonlar nedeniyle odun hammaddesinin maliyetinin arttığı ve bu nedenle, sanayimizin rekabet gücünün düştüğü ve mamul ahşap ürün ithalatının hızla

arttığı saptanmıştır. Bu sıkıntılarının giderilmesi için alıcılara yansıtılan bu fonların azaltılması veya kaldırılması konusunda çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Ormanların korunması ve yangınla mücadele çalışmalarında kullanılan araçların yakıt harcamaları içerisinde önemli miktarda akaryakıt tüketim vergisi bulunmaktadır. Bu konuda yapılacak vergi iadeleri veya muafiyetleri ormancılık sektörüne önemli kaynaklar yaratabilecek potansiyelindedir (Ok, 2003). Yani, Türkiye’de ormancılık dışındaki sektörlerde uygulanan vergi iadesi, ucuz yakıt alım olanakları gibi teşviklerin, en azından yangınla mücadele çalışmalarında ormancılık için de uygulanması gerekmektedir (Ok vd, 2013).

6. KAYNAKÇA

- Açıkgöz Altunel, T., 2003. Orman İşletmelerinin Etkinliklerine İlişkin Finansal Çözümler, Yüksek Lisans Tezi İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alpan, A. T., 1999. Orman Genel Müdürlüğü'nün Gelir Gider Yapısı ve Geliştirilmesi Üzerine Araştırmalar, Yüksek Lisans Tezi İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın Yeni, F. ve Türker, M. F., 2010. Orman İşletme Amaçlarına Ulaşmada GZFT (SWOT) Çözümlemesinden yararlanma İmkânları (Türkiye-Doğu Karadeniz Bölgesi-Maçka Devlet Orman İşletme Müdürlüğü Örneği), III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Mayıs, Artvin, Bildiriler Kitabı:1, 236-247.
- Aydın Yeni, F., 2006. Orman İşletme Amaçlarına Ulaşmada GZFT (Swot) Çözümlemesinden Yararlanma İmkânları (Maçka Devlet Orman İşletme Müdürlüğü Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Başar M., Tosunoğlu Ş. ve Kılıçaslan Y., 2009. Türkiye'de Orman Döner Sermaye İşletmelerinin Etkinlik Analizi: Sorunlar, Çözümler ve Politika Önerileri, Tübitak, Proje Nu:107K552, Ankara.
- Batu, F., 1995. Uygulamalı İstatistik Yöntemleri, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi, Üniversite yayın 179, 22, Trabzon.
- Bürker, S., 1996. Finansal Yönetim, T.C. Anadolu Üniversitesi, 1., 187, TC. AÜ Web-Ofset Tesisleri, Eskişehir.
- Castro, R., Tattenbach, F., Gamez, L. and Olson, N., 1997. The Costa Rican experience with market instruments to mitigate climate change and conserve biodiversity." Paper presented at the Global Conference on Knowledge for Development in the Information Age, Toronto, June, Canada.
- Ç.O.B., 2004. Türkiye Ulusal Ormancılık Programı (2004-2023), Çevre ve Orman Bakanlığı, Ankara.
- Çağlar, Y., 1989. Asal Orman Ürünlerinde Maliyet Sorunu, Milli Prodüktivite Merkezi, Yayın No: 374, ISBN 975-440-033-X, Ankara, 84.
- Çağlar, Y., 2000. Devlet Orman İşletmeciliğinde Ekonomik Etkinlik, Milli Prodüktivite Merkezi, Ankara.
- Çetinkaya, Ö., 2001. Kamu Maliyesinde Kamu İşletmeciliğinin Yeri ve Analizi (Döner Sermaye İşletme Uygulamasının Analizi), Türkiye 16. Maliye Sempozyumu: Türkiye'de 1980 Sonrası Mali Politikalar, Celal Bayar Üniversitesi, Mayıs, Antalya, 28-31.

- Çetinkaya, Ö., 2003. Kamu Kurumlarında Bütçe Dışı Uygulamaların Bütçe Disiplini Açısından Değerlendirilmesi, *Amme İdaresi Dergisi, TODAİE*, 36, Sayı:3, 67-88.
- D.P.T., 1967. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Devlet Planlama Teşkilatı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 665.
- D.P.T., 1979. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma, Planı Devlet Planlama Teşkilatı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 699.
- D.P.T., 1985. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Devlet Planlama Teşkilatı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 221.
- D.P.T., 1996. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Devlet Planlama Teşkilatı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 319.
- D.P.T., 2001. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Ormancılık Özel İhtisas Komisyon Raporu, Yayın DPT: 2531-ÖİK: 547, Ankara, 39.
- D.P.T., 2007. Dokuzuncu Kalkınma Planı Ormancılık Özel İhtisas Komisyon Raporu, Yayın DPT: 2712-ÖİK: 665, Ankara, 112.
- D.P.T., 1963. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Devlet Planlama Teşkilatı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 535.
- D.P.T., 1973. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı Devlet Planlama Teşkilatı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 570.
- D.P.T., 1990. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı Devlet Planlama Teşkilatı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 375.
- Daşdemir, İ., 1995. Türkiye'deki Devlet Orman İşletmelerinin Başarı Düzeylerinin Belirlenmesi(Kuzeydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgesi Örneği), T.C. Orman Bakanlığı Doğu Anadolu Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, Teknik Bülten 1, Erzurum.
- Daşdemir, İ., 2011. Ormancılık İşletme Ekonomisi, 407s, Sürat Matbaası, Bartın.
- Demirci, U., 2011. Karbon Piyasalarının Ormancılık Sektöründe Finansman Aracı Olarak Kullanılabilirliği, Yüksek Lisans Tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Artvin.
- Doğru, M., 2013. Economic incentive mechanisms for stakeholders' involvement in Sustainable Forest Management in Turkey, Food and Agriculture Organization of The United Nations, Sub-regional Office for Central Asia, Ankara.
- Dyson, G. R., 2004. Strategic development and SWOT analysis at the University of Warwick, *European Journal of Operational Research* 152,631–640.
- Ercan, M., 1997. Bilimsel Araştırmalarda İstatistik, Orman Bakanlığı Kavak ve Hızlı Gelişen Tür Orman Ağaçları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, 211, 6, 2. Baskı, İzmit, 225.

- Erper, İ., 2012. Odabaş, M.S. ve Turkkan, M., Modeling of the Effect of Potassium Bicarbonate on Sclerotial Germination of *Sclerotinia sclerotiorum* in vitro by Multi Regression Analysis, *YYÜ Tarım Bilimleri Dergisi*, 22(1), 33–39.
- FAO, 2002. Sustainable Forest Management Programme in African ACP Countries: Review and Reform of Finance Policies Affecting Forest Management, <http://www.fao.org/forestry/finance/67767/en/>, 09.10.2016.
- FAO, 2015. Message on Climate Change From The XIV World Forestry Congress, World Forestry Congress outcome documents, Food and Agriculture Organization of The United Nations (FAO), XIV World Forestry Congress, September, Durban (http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/wfc2015/Documents/Climate_change_1.pdf).
- Fırat, F., 1971. Ormancılık İşletme İktisadı, Kurtulmuş Matbaası, İstanbul.
- Geray U., 1989. Ormancılığın Çağdaş Çerçevesi, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, 39. 4. İstanbul.
- Geray, U., 1982. Planlamanın Hazırlık Aşamasında Çok Boyutlu Analizler (Akdeniz Bölgesi Örneği), İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, Üniversite yayın 2910, 315, İstanbul.
- Gülen, İ., 1982. Muhasebe Ders Kitabı, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, Üniversite yayın 3053, 329, 257, İstanbul.
- Gümüş, C., 2004. Ormancılık Politikası, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi, KTÜ yayın 216, 34, 444, Trabzon.
- Hill, T. ve Westbrook, R., 1997. SWOT Analysis: It's Time for a Product Recall, Long Range Planning, *Elsevier Science*, Volume 30, Issue 1, 46–52.
- HMC, 1976. The American Heritage Dictionary, Second Collage Edition, Houghton Mifflin Company (HMC), Boston.
- Houben, G., Lenie, K., Vanhoof, K., 1999. A knowledge-based SWOT-analysis system as an instrument for strategic planning in small and medium sized enterprises, *Decision Support Systems*, Volume 26, Issue 2, 125–135.
- Kalkınma Bakanlığı, 2014. X. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018), Sürdürülebilir Orman Yönetimi Özel İhtisas Komisyon Raporu, ISBN 978-605-4667-69-7, Yayın No: KB: 2872 - ÖİK: 722, Ankara.
- Kara, O., Kayacan, B. ve Eratilla, M., 2013. Düzce İli Devlet Orman İşletme Müdürlüklerinin Parametrik Olmayan Yöntemlerle Etkinliğinin Analizi, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1, 9:97-123.
- Kartal, A., Gündüz, E. H. ve Sevim, A., 2013. Maliyet Yönetimi, T.C. Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, A.Ü. Yayın 3034, 1984, Eskişehir.
- Kayacan, B., 2004. Orman Kaynaklarına İlişkin Mal ve Hizmetler Kapsamında Ekonomik Etki Çözümlemesi, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Korkmaz, M., 2012. Orman İşletmelerinde İktisadilik Düzeyinin TOPSIS Yöntemi İle Analizi, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 13,14-20.
- Korkmaz, M., 2011. Measuring The Productive Efficiency of Forest Enterprises in Mediterranean Region of Turkey Using Data Envelopment Analysis, African Journal of Agricultural Research, Vol. 6(19), 4522-4532.
- Köroğlu, B., 2011. Döner Sermaye İşletmelerinde Tek Düzen Muhasebe Sisteminin Uygulanması, Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kurttila, M., Pesonen, M., Kangas, J. and Kajanus, M., 2000. Utilizing the analytic hierarchy process (AHP) in SWOT analysis-a hybrid method and its application to a forest-certification case, *Forest Policy and Economics*, 41-52.
- Liegel, L., Pölz, D., Love, T. and Jones, E., 1998. Integrating Biological, socioeconomic, and Managerial Methods and Results in the MAB Mushroom Study, *Ambio special Report No 9*, Royal Swedish Academy of Science.
- Miraboğlu, M. 1983. Ormancılık İşletme İktisadı, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, Yayın: 340, İstanbul.
- OGM, 2012. Stratejik Plan (2013-2017), Orman Genel Müdürlüğü, Ankara.
- OGM, 2013a. Ormancılık ve Su Şurası, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Ankara.
- OGM, 2013b. Döner Sermaye Bütçesi Ayrıntılı Mizanı, OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Ankara.
- OGM, 2013c. Orman Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu, Ankara.
- OGM, 2013d. Orman İşletmeciliğinde Üretim Pazarlama Faaliyetleri, Orman Genel Müdürlüğü İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı, Ankara, 83.
- OGM, 2014a. Döner Sermaye Bütçesi Ayrıntılı Mizanı, OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Ankara.
- OGM, 2014b. Orman Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu, Ankara.
- OGM, 2015a. Türkiye'deki Orman Varlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Ankara.
- OGM, 2015b. Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği, Orman Genel Müdürlüğü (OGM), Ankara.
- OGM, 2015c. Döner Sermaye Bütçesi Ayrıntılı Mizanı, OGM İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Ankara.
- OGM, 2015d. Orman Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu, Ankara.
- OGM, 2015e. Dikili Ağaç Satış Esasları, Orman Genel Müdürlüğü İşletme ve Pazarlama Dairesi Başkanlığı, Tamim No:6877/A, Ankara.

- Ok K., Kaya G., Güneş Y., Koçer S., Kayacan B., Eker, Ö., Çağdaş B., Koşdemir Z., Yılmaz E., Bakır B. ve Turhan Ü., 2013. Birleşmiş Milletler Orman Formu 10. Oturumu (UNFF 10) İçin Ormancılığın Finansmanı Raporu, 43s, İstanbul,
- Ok, K., 2003. Ormancılık Sektörünün Finansmanında Katılım, Orman ve Av Dergisi, 5, 80, 20-32.
- Öztürk, A., 1997. Artvin ve Ardahan Orman İşletme Müdürlükleri Karşılaştırmalı Örnekleri Yardımı İle Devlet Orman İşletmelerinde Ekonomik Başarının Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Phan, T.H.D., Brouwer, R., ve Davidson, M., 2014. The economic costs of avoided deforestation in the developing world: A meta-analysis, Journal of Forest Economics, 20,1-16.
- Resmi Gazete, 1938. Orman Umum Müdürlüğü 1938 Malî Yılı Bütçe Kanunu, Kabul tarihi: 30. 5. 1938, Resmi Gazete İlanı: 2/6/1938 Sayı : 3923, 9.
- Resmi Gazete, 1992. 21447 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1sıra nolu “Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliği” 143.
- Resmi Gazete, 2007. Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, Mayıs.
- Resmi Gazete, 2011. Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, Karar Sayısı: KHK/666.
- Sayıştay Başkanlığı, 2014. Orman Genel Müdürlüğü 2013 yılı Sayıştay Denetim Raporu, Ankara, 70.
- Sayıştay Başkanlığı, 2015. Orman Genel Müdürlüğü 2014 yılı Sayıştay Denetim Raporu, Ankara, 100.
- Şafak, İ., 2009. Orman İşletmelerinin Etkinlik Düzeylerinin Klasik ve Bulanık Veri Zarflama Analizi İle Değerlendirilmesi (Denizli, İzmir ve Muğla Orman Bölge Müdürlüğü Örneği), T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Ege Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, Teknik Bülten 48, Bakanlık Yayın 400, 63, İzmir.
- Şenesen, Ü., ve Günlük Şenesen, G., 1999. Temel Ekonometri, Çeviri Kitabı, Literatür Yayınları, Yayın No:33, İstanbul.
- Şentürk, G., 2005. Devlet Orman İşletmelerinde Verimlilik ve İktisadilik Analizi (İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
- TDK, 2011. İktisat Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu (TDK)Yayını, Ankara.
- Tosunoğlu, Ş., Başar, M. ve Kılıçaslan, Y., 2009. Sürdürülebilir Ormancılık Faaliyetlerinin Finansmanı, Anadolu Uluslararası İktisat Kongresi, Haziran, Eskişehir.
- Tuğrul, G., 2008. Devlet Orman İşletme Müdürlüklerinde İktisadilik Analizleri ve İşletmecilik Açısından Çıkarımlar [Kilis Devlet Orman İşletme Müdürlüğü Örneği

(2000-2005)], Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.

- Türker, A., 2012. Genel Muhasebe, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, Üniversite yayın 5031, 498, İstanbul.
- Türker, A., 2015. Türkiye’de Ormanlık Örgütündeki Döner Sermayeli İşletmelerin Bütçesi ve Muhasebe Sistemi, IV. Ormanlıkta Sosyo-ekonomik Sorunlar Kongresi, Ekim, Trabzon, 425-433.
- Türker, A., ve Akesen, A., Maliyet Muhasebesi, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, Üniversite yayın No:4783, Fakülte yayın no:491, İstanbul, 2009.
- Türker, M. F. ve Yeşilyurt, E. N., 2016. Economy and Management of Non-Wood Forest Products in Turkish Forestry, International Forestry Symposium, December Kastamonu.
- Türker, M. F. ve Yılmaz C., 2010. Doğu Karadeniz, Türkiye ve Dünya Ormanlığının Sorunları ve Bu Sorunları Doğuran Köksorunların İrdelenmesi, III. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi, Mayıs, Artvin, Bildiriler Kitabı 1, 80-92.
- Türker, M. F., 1990. OGM Döner Sermayesi ve Orman İşletmeciliği, Ekonomi ve Muhasebe Dergisi, 59, 4-7.
- Türker, M. F., 1995. Doğu Karadeniz Bölgesi 25 Devlet Orman İşletmesinin Gelir ve Gider Analizi Yardımıyla Ekonomik Başarılarının Belirlenmesi, I. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi, Ekim, Trabzon, Bildirileri Kitabı 4, 223-230.
- Türker, M. F., 1996. Doğu Karadeniz Bölgesinde Ormanlık Sektörünün Sosyo-ekonomik Yapısı, Doğu Karadeniz- Trabzon Alt Bölgesi Kalkınma Projesi Sektör Analizleri Kitabı, 2.Bölüm, 93.115.001.3 Nolu Proje, Trabzon, 21-126.
- Türker, M. F., 1999. Çok Değişkenli İstatistik Analiz Yardımı İle Orman İşletmelerinin Ekonomik Analizi (Doğu Karadeniz Bölgesi 25 Devlet Orman İşletmesi Örneği), Tr. J. of Agriculture and Forestry, 23, 169-177.
- Türker, M. F., 2012. Ormanlık Yönetimi, Ormanlık ve Tabiatı Koruma Vakfı, Vakıf Yayın No:4, Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- Türker, M. F., 2016. Yeni Anayasa’da Yer Alması Gereken Ormanlıkla İlgili Muhtemel Hükümlere Dair Gerekçeli Görüşler, Yeni Anayasa’da Orman, Türkiye Ormanlılar Derneği, Ankara, 204.
- Türker, M. F., Öztürk, A., Pak, M. ve Durusoy, İ., 2006. Odun Dışı Organik Ürünler Yönetimi, Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Organik Tarım Sektörü Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar Kitabı, Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu Derneği, Yayın 2006/1, Kazancı Matbaacılık, İstanbul, 499-545.
- Türker, M. F., Öztürk, A., Pak, M. ve Durusoy, İ., 2002. Orman Genel müdürlüğü yeniden yapılanma ve norm kadro araştırma projesine ilişkin olarak kapsam, önem ve önceliğine bakılmaksızın yapılan genel değerlendirmeler, TMMOB Orman Mühendisliği Odası, Orman Mühendisliği Dergisi, 6.

- Türker, M. F., Yılmaz, C. ve Yeşilyurt E. N., 2015. Root Cause Approach as a Possible Solution for Problems in World Forestry and Determining Efficiency of World Forestry Congresses, XIV World Forestry Congress, September, Durban.
- Türker, M.F., 2013. Ormancılık İşletme Ekonomisi, 2. Baskı, 287s, Celepler Matbaası, Trabzon.
- URL-1, 2009. Yeis ve İmkânsızlıklar Kıskaçında Dirik Bir Bilimsel Kurum: Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi,
<http://www.mustafafehmiturker.com.tr/index.php/kalemimizden/101-kalemimizden/98-yeis-ve-imbkans-zl-klar-k-skac-nda>, 30.10.2016.
- URL-2, 2012. <https://www.ogm.gov.tr/Documents/Kurulusumuz/TeskilatSema.pdf>, OGM Teşkilat Şeması, 10.10.2016.
- URL-3, 2003. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5018.pdf> 5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 11.08.2016.
- URL-4, 2013. <http://www.ogm.gov.tr/SitePages/OGM/OGMDuyurular.aspx?l=bab5d875-bc9e-415b-99c6-f5088acdaf36&i=193>, OGM Detaylı Hesap Planı. 02.05.2016.
- URL-5, 2012. <http://www.milliparklar.gov.tr/korunanalanlar/korunanalan1.htm>, Türkiye'deki Korunan Alan Sistemi Hakkında Bilgiler, 11.11.2016.
- Weisberg S., 2005. Applied Linear Regression, Third Edition, 310, New York, USA.
- Yamak, R., ve Köseoğlu, M., 2009. Uygulamalı İstatistik ve Ekonometri, Beşinci Baskı, Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- Yazıcı, K., 2004. İşletme Bilimine Giriş, Akademi Kitapevi, 3. Baskı, Trabzon, 293.
- Zeisel, H., 1982. Sosyal Araştırmalarda Sayısal Anlatım, Onur KUMBARACIBAŞI, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Gazi Üniversitesi Yayın 12, 10, Ankara.

7. EKLER

EK-1.

Orman Genel Müdürlüğü 2013, 2014 ve 2015 yılı Gelirleri

	Brüt Satışlar	Diğer Faal. Olan. Gel. ve Kar.	Olağandışı Gel. ve Kar.	Toplam Gelir
2013	1953183747	39742786.14	40541659.2	2033468192
2014	2289631765	33578889.31	25809937.3	2349020592
2015	2661954615	31507311.05	28820438.3	2720158559

Orman Genel Müdürlüğü 2013, 2014 ve 2015 yılı Brüt Satışları

	2013	2014	2015
Yurtiçi satış gelirleri	1903440530	2232043570	2615621138
Yurtdışı satış gelirleri	2901572,02	0	0
Diğer gelirler	46841645.53	57588194.8	46618998

Orman Genel Müdürlüğü 2013, 2014 ve 2015 yılı Yurtiçi Satışları

	2013	2014	2015
End. Ağaç Ürünleri Satış Gelirleri	1884803010	2216744325	2588115296
Tali Ürünleri Satış Gelirleri	4494418.41	4705022.99	6964845.3
Orman Ağ Fid Sat Gel	10268442.9	2334648.64	2822570.96
Süs Bit Sat Gel	190261.39	79690.97	26586.41
Tohum Satış Gelirleri	48193.1	31321	2876.5
Or İçi Din Yer Gel	3549122.43	8148561.51	17403441.84
Diğ Orm Gel	86411.01	0	285520.72
Toplam	1903439859.25	2232043570.24	2615621137.82

EK-2.**Orman Genel Müdürlüğü 2013, 2014 ve 2015 yılı Giderleri**

Yıllar	Satışların Maliyeti	Faaliyet Giderleri	Diğer Faal. Olan. Gid. ve Zar.	Olağandışı Gid. ve Zar.	Toplam Gider
2013	849475831	1210162123	1967944.55	2944344.18	2064550240
2014	841616515	1354805745	1586932.83	3462110.05	2201561303
2015	947797859	1540978400	1030254.08	4842910.81	2494649424

Orman Genel Müdürlüğü 2013, 2014 ve 2015 yılı Faaliyet Giderleri

	2013	2014	2015
Satılan Hizmet Maliyet	62792226.99	53675475.45	56832654.27
Araştırma ve Geliştirme Giderleri	246397322.5	269731216.8	273877608.9
Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri	1197093.73	1616523.61	1991863.35
Genel Yönetim Giderleri	899775479.8	1029782528.83	1208276273.37

Orman Genel Müdürlüğü 2013, 2014 ve 2015 yılı Genel Yönetim Giderleri

	2013	2014	2015
Memur Ücret Giderleri	242399081.6	299715935	313200976.2
Sözleşmeli Personel Ücret Giderleri	12122117.01	2373436.34	2135627.91
İşçi Ücret Giderleri	371000054.3	449887109	471164367.8
Geçici Personel Ücret Giderleri	983692.12	2496323.03	2677139.87
Dışar. Sağlanan Fayda ve Hizmetler	103376026	87057413.2	199013179.6
Ödenecek Paylar	112632422.2	132605698	154790064
Vergi, Resim ve Harçlar	1163992.56	1332047.95	2186716.55
Amortisman ve Tükenme Payları	17422575.08	15156663.8	19684904.07
Diğer Çeşitli Giderler	38675518.94	39157902.4	44105550.81

EK-3.

Orman Genel Müdürlüğü 2013,2014 ve 2015 yılları Ürün Çeşitlerinin Satış Miktar ve Tutarları

Ürün Cinsi		2013	2014	2015
Tomruk	Miktar (m ³)	3,654,705.705	3,212,655.268	3,954,641.88
	Tutar (TL)	713,187,299.7	825,762,723.2	1,037,850,132
Tel Direği	Miktar (m ³)	44,327.188	46,385.832	49,230.051
	Tutar (TL)	10,067,329.22	12,062,319.96	15,589,094.3
Maden Direği	Miktar (m ³)	454,456.745	405,150.27	393,526.41
	Tutar (TL)	74,884,659.88	79,225,691.55	83,232,295.57
Sanayi Odunu	Miktar (m ³)	509,815.434	462,783.297	495,380.124
	Tutar (TL)	69,699,306.75	79,536,060.66	92,462,158.58
Kâğıtlık Odun	Miktar (m ³)	1,802,624.238	1,481,703.931	1,632,367.536
	Tutar (TL)	213,121,051.5	224,004,477.5	239,698,485.3
Lif-yonga	Miktar (m ³)	5,197,994.35	6,125,086.5	5,867,530.259
	Tutar (TL)	414,397,485.1	517,177,775.6	569,422,691.7
Sırık	Miktar (m ³)	13,629.75	11,771.95	9,929.625
	Tutar (TL)	1,521,924.9	1,410,762.74	1,322,563.16
Endüstriyel Odun	Miktar (m ³)	11,677,553.41	11,745,537.05	12,402,605.89
	Tutar (TL)	1,496,879,057	1,739,179,811	2,039,577,421
Çubuk	Miktar (m ³)	763	201	209
	Tutar (TL)	44,099.04	14,353	17,650
Yakacak Odun	Miktar (m ³)	5,263,171.52	2,400,848	2,363,714.826
	Tutar (TL)	114,828,614.8	99,579,142.52	99,268,047.31
TOPLAM	Miktar (m³)	16,941,487.93	14,146,586.05	14,766,529.71
	Tutar (TL)	1,611,751,771	1,838,773,307	2,138,863,118

Orman Genel Müdürlüğü 2013,2014 ve 2015 yılları Sınıf Odunu Satış Miktar ve Tutarları

		2013	2014	2015
1. sınıf	Miktar (m ³)	2,274.548	173,926.1	8,453.591
	Tutar (TL)	932,158	2,014,689	4,221,140
2. sınıf	Miktar (m ³)	110,332.3	173,926.1	181,595.2
	Tutar (TL)	32,173,229	64,520,473	70,490,587
3. sınıf	Miktar (m ³)	3,011,568	2,659,197	2,593,572
	Tutar (TL)	596,416,018	698,849,325	685,729,885
Toplam	Miktar (m³)	3,124,175	3,007,049	2,783,621
	Tutar (TL)	629,521,405	765,384,487	760,441,612

Orman Genel Müdürlüğü 2013,2014 ve 2015 yılları Dikili ve Son Depo Satış Miktarı

m ³ / yıllar	Dikili Satış			Son Depo Satışı			
	Açık Arttırmalı	Tahsisli	Toplam	Açık Arttırmalı	Tahsisli	İndirimli	Toplam
2013	2667756.2	873756.8	3541513	6968402	5032062	4795389	16795853
2014	3006784.2	978889.5	3985673.7	5527389	6534570	2084620	14146579
2015	3327779	836610	4164389	5815950	6510198	2438901	14765049
Toplam	9002319.4	2689256.4	11691575.8	18311741	18076830	9318910	45707481

EK-4. OGM Düzeyinde Kâr-Zarar Bağımlı Değişkeni İçin Yapılan Çözümlmeler

1-Dependent Variable: X14
 Method: Least Squares
 Date: 09/28/16 Time: 10:46
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-1976925.	1371743.	-1.441177	0.1715
X6	0.970618	0.090452	10.73075	0.0000
X9	-0.904905	0.039860	-22.70188	0.0000
X1	-2.500077	6.700982	-0.373091	0.7147
X2	1.404565	2.837910	0.494930	0.6283
X3	0.076069	0.084187	0.903573	0.3815
X4	-3.538270	2.599417	-1.361178	0.1950
X16	-0.094473	0.152915	-0.617813	0.5466
X17	0.027545	0.110264	0.249811	0.8064
X18	0.143270	0.172387	0.831091	0.4199
X19	0.000947	0.025289	0.037455	0.9707
X20	0.025331	0.079879	0.317118	0.7558
X21	0.245588	0.180781	1.358481	0.1958
R-squared	0.998456	Mean dependent var		8352190.
Adjusted R-squared	0.997133	S.D. dependent var		29361347
S.E. of regression	1572006.	Akaike info criterion		31.67979
Sum squared resid	3.46E+13	Schwarz criterion		32.30371
Log likelihood	-414.6771	Hannan-Quinn criter.		31.86531
F-statistic	754.6838	Durbin-Watson stat		2.438637
Prob(F-statistic)	0.000000			

2- Dependent Variable: X14
 Method: Least Squares
 Date: 09/28/16 Time: 10:47
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	3150269.	4885962.	0.644759	0.5295
X7	1.293618	1.343107	0.963153	0.3518
X9	-0.875232	0.137205	-6.379032	0.0000
X1	19.35070	18.72157	1.033604	0.3188
X2	-13.85252	7.531610	-1.839251	0.0872
X3	-0.351421	0.265465	-1.323798	0.2068
X4	8.526801	8.794060	0.969609	0.3487
X16	1.477997	0.289191	5.110798	0.0002
X17	1.137707	0.133852	8.499705	0.0000
X18	-0.427194	0.490333	-0.871232	0.3983
X19	0.176256	0.056350	3.127878	0.0074
X20	0.765163	0.149842	5.106456	0.0002
X21	0.970924	0.563368	1.723426	0.1068
R-squared	0.986646	Mean dependent var		8352190.
Adjusted R-squared	0.975200	S.D. dependent var		29361347
S.E. of regression	4623848.	Akaike info criterion		33.83754
Sum squared resid	2.99E+14	Schwarz criterion		34.46146
Log likelihood	-443.8067	Hannan-Quinn criter.		34.02306
F-statistic	86.19824	Durbin-Watson stat		1.894542
Prob(F-statistic)	0.000000			

3- Dependent Variable: X14

Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:48

Sample: 1 27

Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	346156.5	4115182.	0.084117	0.9342
X8	0.375375	1.598408	0.234843	0.8177
X9	-0.809561	0.122340	-6.617311	0.0000
X1	21.07615	19.60279	1.075160	0.3005
X2	-12.71920	7.664328	-1.659532	0.1192
X3	-0.221470	0.242348	-0.913852	0.3763
X4	3.852858	7.597067	0.507151	0.6199
X16	1.314969	0.239409	5.492564	0.0001
X17	1.099401	0.142533	7.713325	0.0000
X18	-0.395431	0.511634	-0.772877	0.4524
X19	0.206031	0.056976	3.616138	0.0028
X20	0.702924	0.151419	4.642230	0.0004
X21	1.281451	0.468239	2.736746	0.0161
R-squared	0.985817	Mean dependent var		8352190.
Adjusted R-squared	0.973660	S.D. dependent var		29361347
S.E. of regression	4765206.	Akaike info criterion		33.89776
Sum squared resid	3.18E+14	Schwarz criterion		34.52168
Log likelihood	-444.6198	Hannan-Quinn criter.		34.08329
F-statistic	81.09182	Durbin-Watson stat		1.953822
Prob(F-statistic)	0.000000			

4-Dependent Variable: X14

Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:50

Sample: 1 27

Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-14125589	6825650.	-2.069486	0.0575
X10	-1.641425	0.955353	-1.718134	0.1078
X5	0.651791	0.545160	1.195597	0.2517
X1	-84.81674	32.18147	-2.635577	0.0196
X2	12.62221	15.42426	0.818335	0.4269
X3	0.630168	0.438574	1.436858	0.1727
X4	-13.84849	13.98976	-0.989902	0.3390
X16	0.226353	0.835509	0.270917	0.7904
X17	-0.425358	0.698214	-0.609208	0.5521
X18	-1.618967	0.942606	-1.717545	0.1079
X19	0.047804	0.145587	0.328356	0.7475
X20	1.196737	0.435267	2.749430	0.0157
X21	1.665850	0.998894	1.667695	0.1176
R-squared	0.949451	Mean dependent var		8352190.
Adjusted R-squared	0.906124	S.D. dependent var		29361347
S.E. of regression	8996084.	Akaike info criterion		35.16866
Sum squared resid	1.13E+15	Schwarz criterion		35.79258
Log likelihood	-461.7769	Hannan-Quinn criter.		35.35418
F-statistic	21.91340	Durbin-Watson stat		2.393403
Prob(F-statistic)	0.000001			

5- Dependent Variable: X14

Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:50

Sample: 1 27

Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-318769.3	2207066.	-0.144431	0.8872
X11	-1.043277	0.074472	-14.00904	0.0000
X5	0.726143	0.136716	5.311320	0.0001
X1	5.496325	11.04945	0.497430	0.6266
X2	0.185507	4.477930	0.041427	0.9675
X3	0.009844	0.133200	0.073905	0.9421
X4	-1.157274	4.097259	-0.282451	0.7817
X16	-0.274358	0.226771	-1.209849	0.2464
X17	0.335349	0.174636	1.920277	0.0754
X18	0.295838	0.282728	1.046371	0.3131
X19	0.047478	0.039380	1.205632	0.2479
X20	-0.253417	0.138856	-1.825039	0.0894
X21	-0.021872	0.311236	-0.070276	0.9450
R-squared	0.995924	Mean dependent var	8352190.	
Adjusted R-squared	0.992431	S.D. dependent var	29361347	
S.E. of regression	2554421.	Akaike info criterion	32.65073	
Sum squared resid	9.14E+13	Schwarz criterion	33.27465	
Log likelihood	-427.7849	Hannan-Quinn criter.	32.83626	
F-statistic	285.0923	Durbin-Watson stat	1.742915	
Prob(F-statistic)	0.000000			

6-Dependent Variable: X14

Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:51

Sample: 1 27

Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-17564278	7371994.	-2.382568	0.0319
X12	22.08217	19.05748	1.158714	0.2660
X5	0.349835	0.513393	0.681417	0.5067
X1	-96.59737	36.10841	-2.675204	0.0181
X2	19.54676	17.06172	1.145650	0.2711
X3	0.832371	0.477514	1.743133	0.1032
X4	-18.64273	14.72556	-1.266012	0.2262
X16	-0.574089	0.900196	-0.637737	0.5339
X17	-0.108371	0.681570	-0.159001	0.8759
X18	-1.071464	0.975752	-1.098091	0.2907
X19	0.071312	0.153347	0.465040	0.6491
X20	0.758717	0.430888	1.760820	0.1001
X21	1.691506	1.050939	1.609519	0.1298
R-squared	0.944149	Mean dependent var	8352190.	
Adjusted R-squared	0.896277	S.D. dependent var	29361347	
S.E. of regression	9456143.	Akaike info criterion	35.26841	
Sum squared resid	1.25E+15	Schwarz criterion	35.89233	
Log likelihood	-463.1235	Hannan-Quinn criter.	35.45394	
F-statistic	19.72225	Durbin-Watson stat	2.303708	
Prob(F-statistic)	0.000001			

7-Dependent Variable: X14
 Method: Least Squares
 Date: 09/28/16 Time: 10:52
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-14493906	7398363.	-1.959069	0.0703
X13	-13.25327	16.88696	-0.784822	0.4456
X5	0.133428	0.494442	0.269855	0.7912
X1	-91.23163	36.63077	-2.490574	0.0259
X2	13.38211	16.60466	0.805924	0.4338
X3	0.700997	0.471688	1.486146	0.1594
X4	-15.71215	15.00861	-1.046876	0.3129
X16	-0.245927	0.862115	-0.285260	0.7796
X17	0.284019	0.682699	0.416024	0.6837
X18	-1.199493	0.989533	-1.212181	0.2455
X19	0.101582	0.152669	0.665371	0.5166
X20	1.040470	0.469354	2.216816	0.0437
X21	2.104949	1.140771	1.845199	0.0863
R-squared	0.941372	Mean dependent var		8352190.
Adjusted R-squared	0.891120	S.D. dependent var		29361347
S.E. of regression	9688361.	Akaike info criterion		35.31693
Sum squared resid	1.31E+15	Schwarz criterion		35.94085
Log likelihood	-463.7786	Hannan-Quinn criter.		35.50246
F-statistic	18.73289	Durbin-Watson stat		2.352305
Prob(F-statistic)	0.000001			

8- Dependent Variable: X14
 Method: Least Squares
 Date: 09/28/16 Time: 10:49
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-14790230	6717329.	-2.201802	0.0427
X1	-75.38950	25.83245	-2.918403	0.0100
X2	10.68658	13.33456	0.801419	0.4346
X3	0.619128	0.400853	1.544526	0.1420
X4	-15.27200	13.75382	-1.110382	0.2832
X16	0.040844	0.292655	0.139563	0.8907
X17	0.338370	0.143423	2.359239	0.0314
X18	-1.267484	0.944245	-1.342325	0.1982
X19	0.162893	0.100661	1.618228	0.1252
X20	0.981518	0.270635	3.626724	0.0023
X21	1.966068	0.875388	2.245939	0.0392
R-squared	0.938427	Mean dependent var		8352190.
Adjusted R-squared	0.899944	S.D. dependent var		29361347
S.E. of regression	9287480.	Akaike info criterion		35.21780
Sum squared resid	1.38E+15	Schwarz criterion		35.74573
Log likelihood	-464.4403	Hannan-Quinn criter.		35.37478
F-statistic	24.38541	Durbin-Watson stat		2.218981
Prob(F-statistic)	0.000000			

EK-5. OGM Düzeyinde Gelir/Gider Bağımlı Değişkeni İçin Yapılan Çözümler

2- Dependent Variable: X15

Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:28

1- Dependent Variable: X15

Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:25

Sample: 1 27

Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.984142	0.081839	12.02529	0.0000
X6	1.10E-08	5.40E-09	2.036161	0.0611
X9	-9.73E-09	2.38E-09	-4.089545	0.0011
X1	1.08E-06	4.00E-07	2.696395	0.0174
X2	-8.26E-07	1.69E-07	-4.878131	0.0002
X3	-2.52E-09	5.02E-09	-0.500983	0.6242
X4	-1.50E-07	1.55E-07	-0.967809	0.3496
X16	-1.47E-09	9.12E-09	-0.160935	0.8744
X17	2.13E-09	6.58E-09	0.323489	0.7511
X18	-1.10E-08	1.03E-08	-1.071630	0.3020
X19	7.94E-10	1.51E-09	0.526129	0.6070
X20	4.31E-10	4.77E-09	0.090405	0.9292
X21	-5.24E-09	1.08E-08	-0.485788	0.6346
R-squared	0.963263	Mean dependent var		0.935923
Adjusted R-squared	0.931775	S.D. dependent var		0.359063
S.E. of regression	0.093787	Akaike info criterion		-1.589394
Sum squared resid	0.123145	Schwarz criterion		-0.965472
Log likelihood	34.45681	Hannan-Quinn criter.		-1.403869
F-statistic	30.59081	Durbin-Watson stat		2.207789
Prob(F-statistic)	0.000000			

Sample: 1 27

Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1.084380	0.107681	10.07029	0.0000
X7	3.46E-08	2.96E-08	1.170578	0.2613
X9	-1.05E-08	3.02E-09	-3.483009	0.0037
X1	1.31E-06	4.13E-07	3.179114	0.0067
X2	-1.02E-06	1.66E-07	-6.134840	0.0000
X3	-9.25E-09	5.85E-09	-1.580786	0.1362
X4	5.80E-08	1.94E-07	0.299181	0.7692
X16	1.89E-08	6.37E-09	2.966554	0.0102
X17	1.51E-08	2.95E-09	5.125453	0.0002
X18	-1.83E-08	1.08E-08	-1.696404	0.1119
X19	2.40E-09	1.24E-09	1.934953	0.0735
X20	9.60E-09	3.30E-09	2.907571	0.0115
X21	-2.16E-09	1.24E-08	-0.173740	0.8646
R-squared	0.956629	Mean dependent var		0.935923
Adjusted R-squared	0.919454	S.D. dependent var		0.359063
S.E. of regression	0.101904	Akaike info criterion		-1.423380
Sum squared resid	0.145383	Schwarz criterion		-0.799459
Log likelihood	32.21563	Hannan-Quinn criter.		-1.237856
F-statistic	25.73303	Durbin-Watson stat		2.302080
Prob(F-statistic)	0.000000			

3- Dependent Variable: X15

Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:30

Sample: 1 27

Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1.015929	0.090841	11.18359	0.0000
X8	-2.30E-08	3.53E-08	-0.651956	0.5250
X9	-8.05E-09	2.70E-09	-2.980684	0.0099
X1	1.28E-06	4.33E-07	2.966396	0.0102
X2	-9.76E-07	1.69E-07	-5.767457	0.0000
X3	-6.43E-09	5.35E-09	-1.202582	0.2491
X4	-6.27E-08	1.68E-07	-0.373965	0.7140
X16	1.42E-08	5.28E-09	2.694402	0.0174
X17	1.51E-08	3.15E-09	4.784059	0.0003
X18	-1.54E-08	1.13E-08	-1.365638	0.1936
X19	2.72E-09	1.26E-09	2.159621	0.0486
X20	8.89E-09	3.34E-09	2.658213	0.0187
X21	8.02E-09	1.03E-08	0.776047	0.4506
R-squared	0.953787	Mean dependent var	0.935923	
Adjusted R-squared	0.914176	S.D. dependent var	0.359063	
S.E. of regression	0.105190	Akaike info criterion	-1.359912	
Sum squared resid	0.154909	Schwarz criterion	-0.735991	
Log likelihood	31.35882	Hannan-Quinn criter.	-1.174388	
F-statistic	24.07881	Durbin-Watson stat	2.254002	
Prob(F-statistic)	0.000000			

4- Dependent Variable: X15

Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:32

Sample: 1 27

Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.849213	0.105726	8.032193	0.0000
X10	-9.25E-09	1.48E-08	-0.625238	0.5419
X5	4.50E-09	8.44E-09	0.533037	0.6024
X1	2.25E-07	4.98E-07	0.451870	0.6583
X2	-7.10E-07	2.39E-07	-2.971030	0.0101
X3	3.51E-09	6.79E-09	0.516397	0.6136
X4	-2.70E-07	2.17E-07	-1.244367	0.2338
X17	5.87E-10	1.29E-08	0.045322	0.9645
X18	7.65E-10	1.08E-08	0.070729	0.9446
X19	-2.83E-08	1.46E-08	-1.936201	0.0733
X20	1.83E-09	2.26E-09	0.811146	0.4309
X21	1.18E-08	6.74E-09	1.744242	0.1030
X22	1.12E-08	1.55E-08	0.722211	0.4821
R-squared	0.918904	Mean dependent var	0.935923	
Adjusted R-squared	0.849394	S.D. dependent var	0.359063	
S.E. of regression	0.139345	Akaike info criterion	-0.797542	
Sum squared resid	0.271839	Schwarz criterion	-0.173620	
Log likelihood	23.76682	Hannan-Quinn criter.	-0.612017	
F-statistic	13.21964	Durbin-Watson stat	2.408467	
Prob(F-statistic)	0.000013			

5- Dependent Variable: X15

Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:34
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1.013208	0.078131	12.96798	0.0000
X11	-1.18E-08	2.64E-09	-4.491289	0.0005
X5	8.23E-09	4.84E-09	1.701299	0.1110
X1	1.23E-06	3.91E-07	3.152324	0.0071
X2	-8.55E-07	1.59E-07	-5.395014	0.0001
X3	-3.84E-09	4.72E-09	-0.813461	0.4296
X4	-1.10E-07	1.45E-07	-0.760134	0.4598
X16	-2.68E-09	8.03E-09	-0.333744	0.7435
X17	6.12E-09	6.18E-09	0.990213	0.3389
X18	-8.67E-09	1.00E-08	-0.866321	0.4009
X19	1.34E-09	1.39E-09	0.963455	0.3517
X20	-2.93E-09	4.92E-09	-0.595846	0.5608
X21	-8.75E-09	1.10E-08	-0.793769	0.4406
R-squared	0.965848	Mean dependent var		0.935923
Adjusted R-squared	0.936574	S.D. dependent var		0.359063
S.E. of regression	0.090428	Akaike info criterion		-1.662341
Sum squared resid	0.114481	Schwarz criterion		-1.038420
Log likelihood	35.44161	Hannan-Quinn criter.		-1.476817
F-statistic	32.99404	Durbin-Watson stat		2.182430
Prob(F-statistic)	0.000000			

6- Dependent Variable: X15
 Method: Least Squares
 Date: 09/28/16 Time: 10:35
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.811534	0.105330	7.704670	0.0000
X12	3.11E-07	2.72E-07	1.143534	0.2720
X5	4.52E-09	7.34E-09	0.616710	0.5473
X1	3.37E-08	5.16E-07	0.065242	0.9489
X2	-6.18E-07	2.44E-07	-2.537101	0.0237
X3	5.91E-09	6.82E-09	0.866171	0.4010
X4	-3.14E-07	2.10E-07	-1.494785	0.1572
X16	-7.12E-09	1.29E-08	-0.553510	0.5886
X17	3.80E-10	9.74E-09	0.038994	0.9694
X18	-2.37E-08	1.39E-08	-1.700679	0.1111
X19	1.45E-09	2.19E-09	0.659980	0.5200
X20	8.21E-09	6.16E-09	1.332800	0.2039
X21	1.04E-08	1.50E-08	0.692750	0.4998
R-squared	0.923761	Mean dependent var		0.935923
Adjusted R-squared	0.858413	S.D. dependent var		0.359063
S.E. of regression	0.135108	Akaike info criterion		-0.859298
Sum squared resid	0.255559	Schwarz criterion		-0.235377
Log likelihood	24.60053	Hannan-Quinn criter.		-0.673774
F-statistic	14.13609	Durbin-Watson stat		2.419524
Prob(F-statistic)	0.000008			

7- Dependent Variable: X15
 Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:40
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.841676	0.107883	7.801782	0.0000
X13	4.93E-09	2.46E-07	0.020018	0.9843
X5	1.66E-09	7.21E-09	0.229569	0.8217
X1	2.46E-07	5.34E-07	0.460014	0.6526
X2	-7.06E-07	2.42E-07	-2.914287	0.0113
X3	3.80E-09	6.88E-09	0.552608	0.5892
X4	-2.85E-07	2.19E-07	-1.302720	0.2137
X16	-1.78E-09	1.26E-08	-0.141596	0.8894
X17	3.95E-09	9.96E-09	0.396548	0.6977
X18	-2.62E-08	1.44E-08	-1.814491	0.0911
X19	2.32E-09	2.23E-09	1.040568	0.3157
X20	9.96E-09	6.84E-09	1.454779	0.1678
X21	1.18E-08	1.66E-08	0.710327	0.4892
R-squared	0.916642	Mean dependent var		0.935923
Adjusted R-squared	0.845193	S.D. dependent var		0.359063
S.E. of regression	0.141275	Akaike info criterion		-0.770030
Sum squared resid	0.279422	Schwarz criterion		-0.146109
Log likelihood	23.39541	Hannan-Quinn criter.		-0.584506
F-statistic	12.82924	Durbin-Watson stat		2.374381
Prob(F-statistic)	0.000015			

8-Dependent Variable: X15
 Method: Least Squares
 Date: 09/28/16 Time: 10:45
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.848934	0.095761	8.865170	0.0000
X1	3.15E-07	3.68E-07	0.854631	0.4054
X2	-7.36E-07	1.90E-07	-3.871290	0.0014
X3	3.08E-09	5.71E-09	0.539414	0.5970
X4	-2.71E-07	1.96E-07	-1.379657	0.1867
X16	8.86E-10	4.17E-09	0.212430	0.8345
X17	6.15E-09	2.04E-09	3.006196	0.0084
X18	-2.64E-08	1.35E-08	-1.962158	0.0674
X19	2.65E-09	1.44E-09	1.847729	0.0832
X20	1.11E-08	3.86E-09	2.872429	0.0111
X21	1.38E-08	1.25E-08	1.106466	0.2849
R-squared	0.916328	Mean dependent var		0.935923
Adjusted R-squared	0.864032	S.D. dependent var		0.359063
S.E. of regression	0.132400	Akaike info criterion		-0.914410
Sum squared resid	0.280477	Schwarz criterion		-0.386476
Log likelihood	23.34453	Hannan-Quinn criter.		-0.757428
F-statistic	17.52219	Durbin-Watson stat		2.401908
Prob(F-statistic)	0.000001			

EK-6. OGM Düzeyinde Toplam Gelir Bağımlı Değişkeni İçin Yapılan Çözümler

1- Dependent Variable: X5
 Method: Least Squares
 Date: 09/28/16 Time: 10:54
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-406668.7	1378945.	-0.294913	0.7721
X6	1.022863	0.100553	10.17236	0.0000
X1	6.958480	6.189696	1.124204	0.2786
X2	-0.441913	3.128304	-0.141263	0.8895
X3	-0.002259	0.088820	-0.025429	0.9800
X4	-1.796672	2.858450	-0.628548	0.5391
X16	-0.028201	0.172289	-0.163682	0.8722
X17	0.055497	0.125621	0.441783	0.6649
X18	0.271038	0.187741	1.443678	0.1694
X19	-0.005591	0.028804	-0.194106	0.8487
X20	-0.041639	0.085685	-0.485957	0.6340
X21	0.114574	0.197344	0.580578	0.5701
R-squared	0.999721	Mean dependent var	1.01E+08	
Adjusted R-squared	0.999516	S.D. dependent var	81891138	
S.E. of regression	1801144.	Akaike info criterion	31.94684	
Sum squared resid	4.87E+13	Schwarz criterion	32.52277	
Log likelihood	-419.2824	Hannan-Quinn criter.	32.11810	
F-statistic	4884.685	Durbin-Watson stat	2.597630	
Prob(F-statistic)	0.000000			

2- Dependent Variable: X5
 Method: Least Squares
 Date: 09/28/16 Time: 10:55
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	6218680.	3513247.	1.770066	0.0970
X7	1.976489	1.107123	1.785247	0.0945
X1	29.11934	15.24423	1.910188	0.0754
X2	-17.01401	6.642534	-2.561373	0.0217
X3	-0.506805	0.201986	-2.509113	0.0241
X4	13.01947	7.233007	1.800008	0.0920
X16	1.701860	0.150874	11.28004	0.0000
X17	1.234797	0.080260	15.38490	0.0000
X18	-0.360460	0.482006	-0.747834	0.4661
X19	0.167470	0.055194	3.034186	0.0084
X20	0.763659	0.148966	5.126389	0.0001
X21	0.724838	0.491258	1.475473	0.1608
R-squared	0.998182	Mean dependent var	1.01E+08	
Adjusted R-squared	0.996849	S.D. dependent var	81891138	
S.E. of regression	4597095.	Akaike info criterion	33.82085	
Sum squared resid	3.17E+14	Schwarz criterion	34.39678	
Log likelihood	-444.5815	Hannan-Quinn criter.	33.99210	
F-statistic	748.6816	Durbin-Watson stat	1.770816	
Prob(F-statistic)	0.000000			

3- Dependent Variable: X5
 Method: Least Squares

Date: 09/28/16 Time: 10:55
Sample: 1 27
Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	3522527.	3739333.	0.942020	0.3611
X8	1.086718	1.602707	0.678052	0.5081
X1	43.54192	13.88082	3.136842	0.0068
X2	-18.05875	7.171659	-2.518071	0.0236
X3	-0.392232	0.226117	-1.734639	0.1033
X4	7.940831	7.459237	1.064563	0.3039
X16	1.598743	0.162384	9.845451	0.0000
X17	1.247228	0.111216	11.21443	0.0000
X18	-0.244302	0.525628	-0.464782	0.6488
X19	0.224668	0.058286	3.854561	0.0016
X20	0.624032	0.149301	4.179680	0.0008
X21	1.096617	0.473933	2.313866	0.0353
R-squared	0.997861	Mean dependent var	1.01E+08	
Adjusted R-squared	0.996293	S.D. dependent var	81891138	
S.E. of regression	4986135.	Akaike info criterion	33.98332	
Sum squared resid	3.73E+14	Schwarz criterion	34.55925	
Log likelihood	-446.7749	Hannan-Quinn criter.	34.15458	
F-statistic	636.2042	Durbin-Watson stat	1.810937	
Prob(F-statistic)	0.000000			

4- Dependent Variable: X5
Method: Least Squares
Date: 09/28/16 Time: 10:56
Sample: 1 27
Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	4192791.	3544901.	1.182767	0.2542
X1	43.93713	13.63242	3.222987	0.0053
X2	-18.34894	7.036979	-2.607502	0.0190
X3	-0.439288	0.211540	-2.076618	0.0543
X4	8.657553	7.258231	1.192791	0.2503
X16	1.626559	0.154441	10.53190	0.0000
X17	1.301642	0.075688	17.19745	0.0000
X18	-0.150095	0.498301	-0.301213	0.7671
X19	0.209862	0.053121	3.950609	0.0011
X20	0.647328	0.142821	4.532452	0.0003
X21	1.138105	0.461964	2.463624	0.0255
R-squared	0.997796	Mean dependent var	1.01E+08	
Adjusted R-squared	0.996418	S.D. dependent var	81891138	
S.E. of regression	4901233.	Akaike info criterion	33.93944	
Sum squared resid	3.84E+14	Schwarz criterion	34.46737	
Log likelihood	-447.1824	Hannan-Quinn criter.	34.09642	
F-statistic	724.2327	Durbin-Watson stat	1.751841	
Prob(F-statistic)	0.000000			

EK-7. OGM Düzeyinde Toplam Gider Bağımlı Değişkeni İçin Yapılan Çözümler

1- Dependent Variable: X9
 Method: Least Squares
 Date: 09/28/16 Time: 10:56
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	14903614	6582211.	2.264226	0.0388
X10	1.970893	0.788105	2.500800	0.0245
X1	96.26006	26.20044	3.673986	0.0023
X2	-16.99944	13.54280	-1.255238	0.2286
X3	-0.727877	0.402837	-1.806876	0.0909
X4	15.44474	13.49036	1.144873	0.2702
X16	0.089994	0.659474	0.136463	0.8933
X17	0.861605	0.142094	6.063627	0.0000
X18	1.656890	0.921982	1.797095	0.0925
X19	0.020917	0.096126	0.217595	0.8307
X20	-1.099219	0.399487	-2.751573	0.0148
X21	-1.358188	0.857642	-1.583631	0.1341
R-squared	0.985590	Mean dependent var		92394423
Adjusted R-squared	0.975023	S.D. dependent var		55787806
S.E. of regression	8816766.	Akaike info criterion		35.12331
Sum squared resid	1.17E+15	Schwarz criterion		35.69924
Log likelihood	-462.1647	Hannan-Quinn criter.		35.29456
F-statistic	93.26893	Durbin-Watson stat		2.310500
Prob(F-statistic)	0.000000			

2- Dependent Variable: X9
 Method: Least Squares
 Date: 09/28/16 Time: 10:57
 Sample: 1 27
 Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	708436.9	2409142.	0.294062	0.7727
X11	1.088458	0.077775	13.99498	0.0000
X1	1.651604	11.45944	0.144126	0.8873
X2	-4.178712	4.393935	-0.951018	0.3567
X3	-0.089946	0.139230	-0.646025	0.5280
X4	2.644694	4.415520	0.598954	0.5581
X16	0.682303	0.109303	6.242325	0.0000
X17	-0.019687	0.082473	-0.238711	0.8146
X18	-0.399925	0.304542	-1.313200	0.2089
X19	0.008393	0.030464	0.275503	0.7867
X20	0.463817	0.099522	4.660428	0.0003
X21	0.383851	0.277683	1.382338	0.1871
R-squared	0.998548	Mean dependent var		92394423
Adjusted R-squared	0.997482	S.D. dependent var		55787806
S.E. of regression	2799194.	Akaike info criterion		32.82866
Sum squared resid	1.18E+14	Schwarz criterion		33.40459
Log likelihood	-431.1870	Hannan-Quinn criter.		32.99992
F-statistic	937.4800	Durbin-Watson stat		2.114301
Prob(F-statistic)	0.000000			

3- Dependent Variable: X9

Method: Least Squares
Date: 09/28/16 Time: 10:57
Sample: 1 27
Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	20779691	7058884.	2.943764	0.0101
X12	-30.34919	18.26137	-1.661934	0.1173
X1	127.3490	27.25656	4.672235	0.0003
X2	-32.39048	13.99365	-2.314656	0.0352
X3	-1.140280	0.419170	-2.720327	0.0158
X4	24.39962	14.28545	1.708005	0.1082
X16	1.648806	0.306269	5.383521	0.0001
X17	0.951426	0.149108	6.380763	0.0000
X18	0.920151	0.987707	0.931603	0.3663
X19	0.071933	0.105605	0.681147	0.5062
X20	-0.339216	0.281057	-1.206930	0.2461
X21	-0.997818	0.914774	-1.090781	0.2926
R-squared	0.982757	Mean dependent var	92394423	
Adjusted R-squared	0.970113	S.D. dependent var	55787806	
S.E. of regression	9644582.	Akaike info criterion	35.30279	
Sum squared resid	1.40E+15	Schwarz criterion	35.87872	
Log likelihood	-464.5877	Hannan-Quinn criter.	35.47405	
F-statistic	77.72105	Durbin-Watson stat	2.271029	
Prob(F-statistic)	0.000000			

4- Dependent Variable: X9
Method: Least Squares
Date: 09/28/16 Time: 10:58
Sample: 1 27
Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	18189504	7565395.	2.404303	0.0296
X13	12.28931	18.00586	0.682517	0.5053
X1	128.5805	31.78505	4.045313	0.0011
X2	-29.26480	14.84346	-1.971561	0.0674
X3	-1.079980	0.447216	-2.414899	0.0290
X4	23.26655	15.33703	1.517018	0.1501
X16	1.650385	0.339190	4.865661	0.0002
X17	0.852626	0.227501	3.747783	0.0019
X18	1.072914	1.052842	1.019064	0.3243
X19	0.077856	0.120819	0.644405	0.5290
X20	-0.468944	0.360128	-1.302161	0.2125
X21	-1.097553	1.051226	-1.044070	0.3130
R-squared	0.980197	Mean dependent var	92394423	
Adjusted R-squared	0.965675	S.D. dependent var	55787806	
S.E. of regression	10335775	Akaike info criterion	35.44122	
Sum squared resid	1.60E+15	Schwarz criterion	36.01715	
Log likelihood	-466.4565	Hannan-Quinn criter.	35.61248	
F-statistic	67.49734	Durbin-Watson stat	2.014126	
Prob(F-statistic)	0.000000			

5- Dependent Variable: X9

Method: Least Squares
Date: 09/28/16 Time: 10:58
Sample: 1 27
Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	18983021	7349679.	2.582837	0.0200
X1	119.3266	28.26425	4.221823	0.0006
X2	-29.03551	14.58984	-1.990118	0.0639
X3	-1.058416	0.438588	-2.413233	0.0282
X4	23.92955	15.04857	1.590155	0.1314
X16	1.585716	0.320204	4.952197	0.0001
X17	0.963272	0.156925	6.138426	0.0000
X18	1.117389	1.033133	1.081553	0.2955
X19	0.046969	0.110137	0.426460	0.6755
X20	-0.334190	0.296112	-1.128594	0.2757
X21	-0.827963	0.957794	-0.864447	0.4001
R-squared	0.979582	Mean dependent var	92394423	
Adjusted R-squared	0.966821	S.D. dependent var	55787806	
S.E. of regression	10161777	Akaike info criterion	35.39773	
Sum squared resid	1.65E+15	Schwarz criterion	35.92567	
Log likelihood	-466.8694	Hannan-Quinn criter.	35.55471	
F-statistic	76.76328	Durbin-Watson stat	2.026291	
Prob(F-statistic)	0.000000			

EK-8. ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ 2013 YILI GELİRLERİ

OBM	Brüt satışlar	Diğer Faal, Olağan Gel, ve Kâr,	Olağandışı Gel, ve Kâr,	Toplam Gelir
ADANA	119988469.9	1134723.63	1253434.31	122,376,627.79
SAKARYA	54215458.56	1556299.8	3906548.21	59,678,306.57
AMASYA	90728120.37	797108.59	575130.09	92,100,359.05
ANKARA	47201604.79	1049013.97	275111.3	48,525,730.06
ANTALYA	73916569.39	3278979.31	1785105.21	78,980,653.91
ARTVİN	23084034.6	1042691.24	1004106.84	25,130,832.68
BALIKESİR	126582487.2	1419228.97	810343.35	128,812,059.56
BOLU	145285769.5	1884232.95	1950750.22	149,120,752.64
BURSA	95853388.33	1290808.18	1029069.92	98,173,266.43
DENİZLİ	75169305.25	838071.99	3896023.45	79,903,400.69
ELAZIĞ	3400624.77	249143.4	238855.15	3,888,623.32
ERZURUM	26731870.75	555735.92	1058956.27	28,346,562.94
ESKİŞEHİR	21045017.75	228242.86	140155.34	21,413,415.95
GİRESUN	54075977.49	1364473.51	617504.81	56,057,955.81
ISPARTA	49758996.56	449775.16	1605970.75	51,814,742.47
İSTANBUL	96522359.32	4031110.29	4589063.83	105,142,533.44
İZMİR	98009525.23	3947770.08	842097.15	102,799,392.46
K, MARAŞ	45024610.42	590675.08	919477.21	46,534,762.71
KASTAMONU	294358803.8	3234339.5	808952.55	298,402,095.83
KAYSERİ	34398653.45	1185466.84	236708.75	35,820,829.04
KONYA	9548661.06	264233.98	372967.35	10,185,862.39
KÜTAHYA	79302541.79	1059410.36	248708.7	80,610,660.85
MERSİN	49555467.83	559163.48	839461.9	50,954,093.21
MUĞLA	95777250.38	5899150.29	1908496.42	103,584,897.09
TRABZON	11190021.21	339165.49	237629.85	11,766,816.55
ŞANLIURFA	3940185.78	141400.63	493215.74	4,574,802.15
ZONGULDAK	128517971.7	1352370.64	8897814.49	138,768,156.83

EK-9. ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ 2014 YILI GELİRLERİ

OBM	Brüt satışlar	Diğer Faal, Olağan Gel,ve Kâr,	Olağandışı Gel, ve Kâr,	Toplam Gelir
ADANA	121271131.4	757540.82	711387.27	122,740,059.50
SAKARYA	66185699.32	912583.29	4408957.17	71,507,239.78
AMASYA	113803799.1	730943.09	499687.03	115,034,429.23
ANKARA	39846941.77	796695	217481.28	40,861,118.05
ANTALYA	111229433.6	1985093.67	1247694.57	114,462,221.83
ARTVİN	26597167.02	871308.82	256099.26	27,724,575.10
BALIKESİR	162939712	1079796.55	1059433.09	165,078,941.66
BOLU	190119439.4	1276066.44	666801.45	192,062,307.32
BURSA	123887757.4	1050254.77	1681341.58	126,619,353.73
DENİZLİ	82381047.49	957169.01	149225.05	83,487,441.55
ELAZIĞ	2722902.61	235077.82	227649.04	3,185,629.47
ERZURUM	20121830.14	484348.56	283593.6	20,889,772.30
ESKİŞEHİR	26249210.4	250092.99	154408.29	26,653,711.68
GİRESUN	83742765.21	803638.97	609525.17	85,155,929.35
ISPARTA	59246229.9	421205.97	885429	60,552,864.87
İSTANBUL	107334930.5	4342471.9	1361025.55	113,038,427.95
İZMİR	102451825.9	1128112.77	3233254.79	106,813,193.45
K,MARAŞ	60030546.34	523046.21	608782.36	61,162,374.91
KASTAMONU	299178494.3	2613155.23	505896.34	302,297,545.90
KAYSERİ	31213814.87	689011.15	497583.49	32,400,409.51
KONYA	13538548.3	151208.38	166764.6	13,856,521.28
KÜTAHYA	87933726.08	901369.66	335478.76	89,170,574.50
MERSİN	59362409.32	542069.1	983503.88	60,887,982.30
MUĞLA	106317702.1	7798862.88	909063.62	115,025,628.61
TRABZON	14382407.63	228291.2	3139035.68	17,749,734.51
ŞANLIURFA	2435017.27	171629.65	320148.73	2,926,795.65
ZONGULDAK	175107275.6	1877845.41	690686.63	177,675,807.64

EK-10. ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ 2015 YILI GELİRLERİ

OBM	Brüt satışlar	Diğer Faal, Olağan Gel,ve Kâr,	Olağandışı Gel, ve Kâr,	Toplam Gelir
ADANA	143031975	631245.15	624640.2	144287860
SAKARYA	82483350	1337289.6	1103657	84924296
AMASYA	117672094	343783.02	838201.8	118854079
ANKARA	49255043	820607.08	302935.5	50378586
ANTALYA	122293125	2394716	940584	125628425
ARTVİN	24240995	848350.3	365984.8	25455330
BALIKESİR	182382032	1789122.9	862901.9	185034057
BOLU	235771669	1648946.1	990814.8	238411430
BURSA	159128870	2925420.5	1537499	161467984
DENİZLİ	89979576	487991.76	513615.7	90981183
ELAZIĞ	2706158	189495.89	260576	3156229.9
ERZURUM	21195862	518869.61	278957.6	21993689
ESKİŞEHİR	29210177	146558.82	186637.1	29543373
GİRESUN	84441593	766800.89	934044.1	86142438
ISPARTA	59276836	468127.64	588295.2	60333259
İSTANBUL	118305792	2552876.8	3635954	124494623
İZMİR	140455986	1162452.4	4901307	146519745
K.MARAŞ	49975607	238957.58	626528.2	50841093
KASTAMONU	328404242	2004973	1202181	331611396
KAYSERİ	29122620	287061.14	534761.4	29944442
KONYA	16737687	144260.59	468879.2	17350826
KÜTAHYA	96477834	432455.78	675241.2	97585531
MERSİN	72794026	687499.16	570291.2	74051816
MUĞLA	153491435	7084191.6	3222647	163798274
TRABZON	15686064	149039.12	140674.5	15975778
ŞANLIURFA	3132088.5	139894.67	197679.1	3469662.3
ZONGULDAK	234301880	1306324	2314949	237923153

EK-11. ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ 2013 YILI GİDERLERİ

OBM	Satışların Maliyeti	Faaliyet Giderleri	Diğer Faa, Ola, Gid, Ve Zar,	Olağandışı Gid, Ve Zar,	Toplam gider
ADANA	46389278.44	65961084.4	31847.5	22792.84	112,405,003.19
SAKARYA	18400530.97	35486256.1	61737.87	706465	54,654,989.88
AMASYA	45978206.06	44583163.1	72646.37	4916.26	90,638,931.83
ANKARA	22252740.21	50847139.1	3758.15	205108.6	73,308,746.09
ANTALYA	20277040.48	62610822.7	730918	217986.4	83,836,767.56
ARTVİN	9889656.77	36113682.8	2237.91	65438.14	46,071,015.65
BALIKESİR	51671440.26	68525618.6	45299.55	272737.7	120,515,096.10
BOLU	63920882.5	47309553.6	18313.33	41844.83	111,290,594.23
BURSA	44560670.11	47767752.4	33869.04	263661.6	92,625,951.11
DENİZLİ	32502123	37542026.5	75668.95	24179.71	70,143,998.18
ELAZIĞ	1519785.59	27574346.3	213.18	66628.87	29,160,973.96
ERZURUM	7394471.95	26680639	1831.47	9499.64	34,086,442.02
ESKİŞEHİR	11353910.11	19934845.4	1908.35	4202.09	31,294,865.92
GİRESUN	22547816.7	34081649.8	20,541.07	44,493.78	56,694,501.39
ISPARTA	18843890.45	38606690.2	6,593.64	43,816.61	57,500,990.90
İSTANBUL	37307390.29	67838719.7	37,415.62	310326.33	105,493,851.94
İZMİR	31398641.53	69018106.4	195,541.61	92,988.13	100,705,277.71
K,MARAŞ	21896801.24	48311096.3	11,307.20	12,505.09	70,231,709.84
KASTAMONU	151224479.4	93620460.9	306,540.00	224652.81	245,376,133.15
KAYSERİ	19407866.9	19954536.5	4,652.92	37,302.94	39,404,359.25
KONYA	4068096.12	18289387.7	3,069.42	5,672.28	22,366,225.56
KÜTAHYA	38751576.28	27108724.3	12,982.01	1,927.29	65,875,209.83
MERSİN	15735389.93	45804688.9	81,084.32	113748.97	61,734,912.08
MUĞLA	39249150.98	84709205.5	93,694.88	75,798.23	124,127,849.58
TRABZON	975539.22	26189435.3	1,103.34	17,742.61	27,183,820.46
ŞANLIURFA	1737122.27	17139591.5	0.00	22,810.48	18,899,524.27
ZONGULDAK	70221332.89	48552900	113,168.85	35,097.02	118,922,498.73

EK-12. ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ 2014 YILI GİDERLERİ

OBM	Satışların Maliyeti	Faaliyet Giderleri	Diğer Faa, Ola, Gid, ve Zar,	Olağandışı Gid, ve Zar,	Toplam Gider
ADANA	39911553	74353295	51803.75	457777.5	114,774,429.22
SAKARYA	22017698	37227205	159485.2	117239.8	59,521,628.05
AMASYA	50266195	52242348	46979.7	14591.49	102,570,114.61
ANKARA	15277406	57001443	9425.32	70498.13	72,358,772.00
ANTALYA	24871531	74374402	47689.92	425371	99,718,993.30
ARTVİN	7708074	34014699	4830.75	0	41,727,603.50
BALIKESİR	58898095	82938726	39041.51	155354.3	142,031,217.09
BOLU	69490367	54588721	18542.42	28208.05	124,125,838.48
BURSA	50134677	52047663	41922.29	200321.8	102,424,584.70
DENİZLİ	31142367	42187781	45572	867.82	73,376,588.05
ELAZIĞ	1195961	28866225	0	2675.69	30,064,861.72
ERZURUM	6596724	23927053	4818.38	83756.97	30,612,352.22
ESKİŞEHİR	11878384	26191390	2958.24	67743.22	38,140,475.05
GİRESUN	31062791	46274172	111950.8	23335.56	77,472,249.14
ISPARTA	19848765	41340303	8924.11	38778.79	61,236,771.27
İSTANBUL	30222495	70609135	82068.22	849436.8	101,763,135.17
İZMİR	29928652	73742159	190708.3	180173.8	104,041,693.18
K,MARAŞ	24673194	54363279	10563.56	23942.45	79,070,978.37
KASTAMONU	122021764	104259599	472556.5	168373.5	226,922,293.22
KAYSERİ	14802855	21088544	11163.07	0	35,902,561.73
KONYA	4529849	21994102	8714.02	12527.85	26,545,192.44
KÜTAHYA	36921839	32938541	27827.47	3765.16	69,891,973.34
MERSİN	16109828	50154085	45334.71	288821.5	66,598,069.04
MUĞLA	42420924	93790566	67065.39	55148.88	136,333,704.58
TRABZON	777774.3	29387448	1344.9	43255.74	30,209,822.89
ŞANLIURFA	1120832	18099796	0	14147.32	19,324,775.05
ZONGULDAK	77785919	56803067	75642.22	135997.1	134,800,625.22

EK-13. ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ 2015 YILI GİDERLERİ

OBM	Satışların Maliyeti	Faaliyet Giderleri	Diğer Faa, Ola, Gid, Ve Zar,	Olağandışı Gid, Ve Zar,	Toplam Gider
ADANA	46378144.8	81488764	58235.21	36555.78	127961699.9
SAKARYA	30164822.1	41741998	59487.24	731882	72698189.27
AMASYA	49186342.4	55826435	57237.97	102667.6	105172682.6
ANKARA	19172139.4	62138225	4351.91	124097.1	81438813.65
ANTALYA	26142284.6	85731425	39853.82	770265.2	112683828.4
ARTVİN	7014879.76	39113122	76.07	2691.02	46130769.25
BALIKESİR	59877771.1	93385819	68360.72	200864.9	153532815.8
BOLU	89548896.2	68474109	39333.81	29535.09	158091874.3
BURSA	60057332.9	59206794	122292.7	175114	119561533.7
DENİZLİ	33525819.3	45806222	581024.6	101318.7	80014384.45
ELAZIĞ	1117607.17	33134741	0	7033.84	34259382.11
ERZURUM	6265913.92	26930729	0	32522.99	33229166
ESKİŞEHİR	12006631.4	30065958	0	11305.63	42083894.74
GİRESUN	30095486.8	46825356	0	11726.54	76932569.35
ISPARTA	18272232	44950939	0	33185.63	63256357.05
İSTANBUL	32866382.5	77926838	0	529449.2	111322669.6
İZMİR	36162496.8	87007178	0	589200.8	123758875.7
K,MARAŞ	17309128.1	55809924	0	197249.5	73316301.79
KASTAMONU	135599723	119222889	0	417093.8	255239706.3
KAYSERİ	11214848.6	25503500	0	9411.43	36727760.39
KONYA	4601758.15	24732874	0	217.63	29334849.74
KÜTAHYA	42691763.6	35692563	0	306963.6	78691289.9
MERSİN	19982169.3	61764449	0	21854.56	81768473.18
MUĞLA	56337647.7	106035951	0	125654.1	162499253
TRABZON	415649.67	31442266	0	964.22	31858879.89
ŞANLIURFA	1333352.44	20712613	0	337.94	22046303.63
ZONGULDAK	100456635	80306717	0	273748	181037100.3

EK-14. ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜKLERİ 2013 YILI GELİR VE GİDERLERİ

2013 DOİ	Brüt Satışlar	Diğ Faa.Ol. Gel ve Kâr	Olağandışı Gel ve Kâr	Satışların Maliyeti	Faaliyet Giderleri	Diğr Fal. Oln. Gid.ve Zar.	Olağandışı Gid. ve Zar.
Adana	4331859	125319.6	117561.9	800703.4	11750155	0	689.96
Feke	13928815	160307.3	30510.21	6080972	5074551	405.42	19804.88
Kadirli	8947106	76041.77	53954.01	3665448	4903490	6438.58	0
Karahisalı	21544449	156490.4	59540	8785651	10272134	5392.64	0
Kozan	21297530	137032.9	84255.61	8267088	8532341	14658.35	0
Osmaniye	14985670	170127.4	817593.5	6639238	7197217	1657.83	0
Pos	18700431	189877	58268.85	6357034	6657086	2171.03	2298
Pozantı	11322608	70266.11	21319.35	4437355	4354923	616.41	0
Saimbeyli	3808608	47267.19	10205.42	1355158	4261771	507.24	0
Adapazarı	7920481	132257	92266.22	3353397	7613909	3458.54	5755.85
Akyazı	6856572	146770.9	32122.56	2420108	3486989	466.18	0
Geyve	7077388	140798.8	201061.4	2650846	4199936	0.03	22235.82
Gölcük	4584105	214461.2	135088.4	1086216	3315408	9871.2	2665.39
Hendek	5822247	134131.5	33925.45	1951396	3508540	475.42	353.5
İzmit	19286449	759934.2	3392688	6136365	11525212	43834.41	675454.4
Karasu	2668247	27946.33	19396.49	802202.2	1836260	3632.09	0
Amasya	13349645	154863.6	92060.59	7012154	9919829	0	2151.7
Almus	2933910	49504.4	20569.85	1485462	1409191	0	0
Bafra	10261538	67676.89	42107.95	5849915	4242338	19205.29	0
Çorum	4796831	24850.69	84319	2351848	3414060	0	0
Erbaa	5760303	43071.52	34218.79	2359375	2148330	15851.83	0
İskilip	4421607	44860.14	18572.47	2143873	1965653	83.01	0
Kargı	15396635	81706.81	23910.21	7748498	3768215	539.43	0
Niksar	6894049	19345.02	22943.96	3804250	2471901	0	0
Samsun	8031137	180226.8	0	3334766	6739724	35708.95	417.95
Tokat	5171850	76111.88	108835.7	2668289	3938690	1182.36	2346.61
Vezirköprü	13710616	54890.83	127591.6	7219776	4565231	75.5	0
Ankara	570988.6	454378.7	79260.94	316399.9	26775465	919.38	196067.3
Beypazarı	5110742	35141.94	25913.2	2487033	2168619	1059.83	26.56
Çamlıdere	7254357	86337.34	18496.15	3431872	2840725	0	1669.41
Çankırı	4013592	30653.98	18136.37	2144362	3688703	680.17	4089.49
Çerkeş	7236656	99846.68	52027.27	2774662	2135605	0	0.48
Eskipazar	4688680	79946.69	2626.43	1595868	2087513	3.13	0
İlgaz	8369212	126942.4	39028.04	4097857	2892319	243.33	539.26
Kırıkkale	247545.7	3563.3	201.68	119987.9	1833257	0	575.58
Kırşehir	64506.29	2059	1348.08	24625.47	1489107	0	211.46
Kızılcahamam	5081708	52959.16	4420.18	2924499	2891237	484.59	1929.04
Nallıhan	4563617	77184.83	33652.96	2335574	2044589	367.72	0.01
Antalya	6938072	272913.8	924730	2412113	18312537	4895.14	58113.38
Akseki	6187978	55935.03	118913.9	1712785	3963136	0	15275.86
Alanya	9306770	1221574	8339.97	1404603	4824673	712917.3	5156.55
Elmalı	1226400	24359.35	12732.24	438404	1784968	0	408.06

Finike	6031325	92885.26	20749.08	1849874	3522333	1844.7	0
Gazipaşa	4584156	83886.82	85129.31	483295	3326645	7629.11	0
Gündoğmuş	2732363	14419.75	40313.08	425103.3	2554688	0	0
Kaş	5020323	64686.27	165043.7	2089037	4185982	1598	0
Korkuteli	2947188	46932.32	49647.13	757578.2	1997123	0	360.28
Kumluca	7275877	76194.18	27890.99	2175593	3921695	1644.57	28053.5
Manavgat	5339557	1072416	15763.86	2251991	4010094	166.34	0.4
Serik	6946734	84693.78	278393.9	2088529	4407082	222.89	110618.3
Taşağöl	9379826	168082.4	37458.03	2188136	5799866	0	0
Artvin	8639605	578281	110905.5	4586782	17725455	1601.74	58741.29
Ardanuç	5018313	120054.1	43851.47	1943779	3602858	636.17	400
Arhavi	1203224	52029.16	661789.3	129763.2	2805889	0	0.08
Borçka	3094114	109452.9	64827.38	715376.6	5867709	0	5366.15
Şavşat	4087799	153819.8	61072.05	1893515	4091678	0	930.62
Yusufeli	1040981	29054.34	61661.08	620441.2	2020094	0	0
Balıkesir	12420658	163855.4	70125.58	4416360	12545068	706.92	12401.34
Alaçam	6731884	41870.17	30490.61	3182659	3927490	10923.9	9751.63
Ayvacık	4298916	16959.21	31079.42	1603639	3353572	4307.56	1403.43
Bandırma	10084946	130210.4	124245.9	3319762	5834696	2338.27	150502.7
Bayramiç	10407043	142157.4	16579.84	3836728	5671552	31	14859.37
Biga	2503374	37952.26	48493.07	1238592	1874423	215.89	0
Bigadiç	8044685	77226.7	13348.06	2851161	3048136	19.3	63997.43
Çan	9115475	84136.48	234091.3	4250986	3319066	3428.63	0
Çanakkale	10261045	159869.8	87123.88	3588207	9275368	0	3268.85
Dursunbey	12036328	73617.03	21723.67	5597958	3897440	2293.96	0
Edremit	12442852	199891	71633.21	5066136	4748983	15853.06	5759.3
Kalkın	10020834	114581.1	2316.02	4618674	3357913	3725.21	3237.03
Sındırgı	10128947	116342.5	42766.93	3666899	4608217	682.78	4547.65
Yenice	8085499	60559.63	16325.84	4433679	3063695	773.07	2895.9
Bolu	18993509	174344.3	58067.66	9580472	9755364	3928.41	21513.3
Akçakoca	4824622	67592.61	10041.54	2562850	1326240	9471.66	0
Aladağ	23599845	389767.4	48743.48	9348495	5428021	1757.88	0
Düzce	12581684	111822.2	81297.77	3070143	5047409	0	785.33
Gerede	19487131	157742.8	1429434	8297347	5073209	509.58	850.57
Gölyaka	8564085	65880.07	40490.74	3443827	2528286	0	0
Göynük	7628032	76185.03	52974.49	4465661	2098568	0	0
Kıbrısçık	5485194	73128.83	2293.42	2916414	2378452	1750.26	0
Mengen	16935424	264191.5	59946.23	8314426	4037173	0	0
Mudurnu	11090576	334478.2	28452.6	4982712	4426041	114	13275.11
Seben	3664620	56085.57	109606.7	1545836	1956100	410.22	0
Yığılca	7193482	113014.6	29401.74	5392700	3254691	371.32	5420.52
Bursa	15510764	263712.3	264995.9	6877045	16102701	21165.13	173612.8
Bilecik	13768561	81951.37	319978.8	7188178	8132404	116	80141.64
İnegöl	26078605	139832.4	169984.9	13538710	7145506	2011.44	0
Keleş	6894645	123859.5	12339.52	2846504	2484498	1725.51	0

M.Kemalpaşa	21744189	174261.1	127154	9217190	6235470	3433.57	4117.89
Orhaneli	7818852	112381.2	67210.8	3117026	3638894	2986.4	5789.27
Yalova	4037772	394810.4	67406.02	1776016	4028278	2430.99	0
Denizli	20265496	323463	1089076	9327599	12249557	30346.31	23518.84
Acıpayam	10748820	69213.06	179060.8	4350600	4207039	0	0
Çal	6529660	67307.94	780341	2773675	4143538	3184.1	0
Çameli	6177518	49558.82	302514.7	2689326	2213707	52.15	447.72
Eskere	4844762	52972.14	328225	1918250	2634159	1197.2	0
Tavas	10390979	69973.4	512630.1	4043362	4251276	30295.77	213.15
Uşak	16212070	205583.6	704176.3	7399312	7842750	10593.42	0
Elazığ	264883.3	92568.92	36977.89	87698.04	10040206	0	6895.03
Bingöl	1197184	45381.42	21291.23	529909.3	3804983	213.18	15288.71
Bitlis	432899	18993.68	37893.12	188389.2	2345225	0	6006.94
Hakkari	76800	31927.18	12207.66	31152	1478446	0	0
Malatya	1180140	13582.12	93319.81	575286.9	5081312	0	38438.19
Muş	87648.82	14427.81	4032.36	37028	1629414	0	0
Tunceli	128750.5	31170.33	28892.85	55972.17	2363476	0	0
Van	32320	1091.94	4240.23	14350.08	831283.7	0	0
Erzurum	549164.6	191145.4	183519.2	289694.6	8442999	0	86.4
Ağrı	0	17571.49	400.33	0	597035.7	0	5.23
Ardahan	4423463	95454.92	37938.23	1843624	2576791	72	0
Erzincan	2580891	31329.87	92213.23	1292943	2972637	0	0
Iğdır	0	150	748.47	0	642004.8	0	0
Kars	0	910	739400	0	663583.6	0	0
Oltu	1829219	55577.8	20621.07	889410.3	2260868	0	6905.75
Sarıkamış	5620355	82372.92	41480.78	1849004	3373177	0	0
Şenkaya	3697663	65133.84	27893.43	1229795	1753661	1759.47	2502.26
Eskişehir	5933504	78582.43	58506.71	3045031	8942819	81.25	250.04
Afyon	4757964	55531.03	52455.54	2588557	5195770	399.66	1779.64
Çatacık	2443846	44835.78	17962.64	1342452	2468483	418.82	1842.03
Mihalıçcık	7909704	49293.62	11230.45	4377870	3327774	1008.62	330.38
Giresun	9355304	286244.9	241401.4	4142539	9492230	17217.2	5602.36
Akkuş	7612553	76316.44	49552.52	3089563	2208949	3196.75	38054.9
Dereli	3479774	113829	54609.93	1341600	1717715	127.12	0
Espiye	5072763	236089.2	100508.5	1168728	2334897	0	836.52
Koyulhisar	8268034	139340.1	72195.43	3522533	2574613	0	0
Mesudiye	8148601	167373.9	115458.9	3279489	2635875	0	0
Ordu	5673423	192345.7	29058.91	2641416	6021482	0	0
Sebnkarahisar	1600685	24972.35	11090.32	1225523	1701987	0	0
Tirebolu	1081547	58944.78	28226.73	340727.9	2269818	0	0
Ünye	3783294	69017.24	15230.71	1795697	3124084	0	0
Isparta	1751197	16783.32	973560.7	852356.7	7619310	0	12169.83
Bucak	16264072	114121.6	322541.1	6013158	7763862	1739	1344
Burdur	7195546	64964.98	84727.66	2886689	5353164	52.32	4198
Dinar	1294049	18218.56	22218.71	482681.6	2445710	1982.4	808

Eğridir	7293425	99044.44	36076.16	2436691	5882140	0	0
Göhlisar	5953181	57323.78	81622.36	2505091	3999797	0	16115.69
Sütçüler	10007525	79318.49	47192.22	3667224	5542707	2819.92	674.38
İstanbul	5040094	63015.2	1142450	2114402	15381979	0	9490.74
Bahçeköy	6898331	890233.5	2122.59	2893538	2855660	0	131.32
Çatalca	9436237	65756.16	57301.07	2090086	4661197	0	3751.91
Demirköy	21861302	251388.3	64233.79	6999222	7087149	5633.44	24268.04
Edirne	4143060	44167.01	3655.13	1857923	1604606	900.09	17527.24
Kanlıca	6970188	1987934	501277.1	3016913	13898647	2394.9	50325.53
Keşan	8988390	407926.7	24701.26	2736260	4595005	21061.93	189.45
Kırklareli	15909632	192049	69965.35	8170557	5994413	6616.46	120891.1
Şile	6943580	27557.75	2660788	3050398	4214963	7.92	7421.01
Tekirdağ	4197051	34630.31	31067.68	1973128	3512844	0	91.41
Vize	6134496	66452.63	31501.8	2404963	4032257	800.88	76238.63
İzmir	7975565	2103279	208085.3	2845664	14585884	22980.15	3766.72
Akhisar	19833893	93989.81	102809.1	5607307	9101442	3327.27	0
Bayındır	10290182	99018.83	152700.4	2752728	6813255	50852.71	530
Bergama	15965874	99823.55	203678.2	5487547	7819022	21452.39	83785.43
Demirci	7233192	140920.5	95272.01	2638179	4387242	166.93	0
Göğdes	9203567	120604.4	16573.03	2660156	4076076	39848.56	0
Manisa	18367047	214608.5	30882.16	6318570	13172922	12092.33	4905.98
Menderes	9140206	1075525	32096.95	3088490	9062264	44821.27	0
K.Maraş	4955223	62864.17	96026.83	1535760	17627286	6260.6	311.09
Alındırın	8563328	67251.95	47771.2	3459166	4537085	5009.3	0
Antakya	18607059	277394.3	638982.2	10627086	13573289	11921	0
Dörtıyol	6645473	49503.37	74060.81	3657633	3541117	37.3	120
Gaziantep	761209.8	6619.63	9417.84	397465.9	2607908	0	0
Göksu	3955961	110463.3	6156.21	1329715	4522660	0	0
Kilis	1536357	16578.33	47062.13	889974.7	1901751	0	153
Kastamonu	10603845	271553.4	55690.59	4643453	13013541	5075.93	16988.5
Araç	13558552	180156.9	17158.1	5267587	4248442	1474.84	0
Ayancık	35044193	204166.7	93224.15	20385103	6301799	48002.41	137865.2
Azdavay	11122557	150884.4	39332.68	5802920	3199366	2585.61	14189.72
Boyabat	21787514	222347.7	11623.79	11674287	4400302	50684.04	0
Bozkurt	3277791	31153.95	8577.87	1656140	1923493	16086.37	998.69
Cide	6781963	152020.7	70749.82	2549343	3045691	0	0
Çatalzeytin	4512845	56806.57	2552.2	2624977	1754146	15386.25	0
Daday	19775130	216702.6	31110.54	9664415	5610486	37424.82	9422.57
Duragan	6529694	59949.9	8740.36	3900853	2921773	0	0
Hanönü	24942065	97241.16	47723.48	12652022	3689178	227.49	0
İhsangazi	7159808	120575.2	4389.5	3422501	3540908	0	0
İnebolu	4842098	98956.56	21955.53	3293672	2336919	2171.23	0
Karadere	15760579	183878.6	7540.9	7484658	5205766	3635.97	0
Küre	8249998	77582.01	8275.48	4492398	2650584	4500	1088.08
Pınarbaşı	6589463	136415	24077.49	3889166	2492038	886	28.16

Samatlar	11134055	112114.9	1427.79	3941142	3177864	20422.66	0
Sinop	18680666	231052.4	79100.52	9950196	8673026	71335.62	34916.27
Taşköprü	44260209	407811.9	18494.99	22844419	8254543	22009.79	0
Tosya	9799027	133423.6	252933.1	4753975	4322724	3509	9155.64
Türkeli	9946751	89545.46	4273.66	6331254	2857874	1121.97	0
Kayseri	1438283	48202.11	14175.02	557087.5	4546939	0	0
Akdağmadeni	8469317	206647.6	44681.53	4126602	4270243	0	0
Nevşehir	0	217.02	9.06	0	925010.4	0	0
Niğde	5568.26	7313.88	21497.68	6053.19	1405175	0	0
Sivas	1965611	57379.85	54786.28	1194825	3371496	4652.92	0
Yozgat	22519875	865706.4	0	13523300	5435673	0	37302.94
Konya	1922434	37890.09	125390.4	632422.6	9221222	2067.83	5672.28
Aksaray	208362.1	1015.77	731.23	89059.4	906275.9	0	0
Beyşehir	5027462	130444.9	22185.19	2403853	3120659	0	0
Ermenek	2077436	71749.98	198015.7	829359.2	2793755	1001.59	0
Karaman	312967.1	23133.26	26644.84	113402	2247476	0	0
Kütahya	19192881	263845.2	75723.75	10020281	7309678	8624.26	0
Domaniç	6387650	40346.05	48689.01	3257008	1766353	218.86	0
Emet	13013793	237727.2	26420	6842603	4470000	1593.82	0
Gediz	10236653	124734.4	14999.79	4689225	3777929	400.01	235.95
Simav	15335992	201143.3	52191.42	6035465	4845891	1769.23	1691.34
Tavşanlı	15135574	191614.3	30684.73	7906994	4938874	375.83	0
Mersin	7587899	29154.09	62006.24	2510192	13397549	786.71	92054.43
Anamur	7734958	108471.1	27765.47	2533906	4854299	3363.65	207
Bozyazı	7428487	61271.89	43854.85	2401926	4689472	44503.43	0
Erdemli	5399788	76060.65	127647.1	1587564	3448217	7684.42	0
Gülnar	7099434	77983.08	41856.1	2317541	5569710	1525.23	2727.6
Mut	2930215	41527.12	149135.2	1120845	4330721	724.75	0
Silifke	4678857	45594.23	189969.5	1657161	4493326	6747.86	965.3
Tarsus	6695828	119101.3	197227.4	1606254	5021394	15748.27	17794.64
Muğla	5939871	269411.3	217695.7	2453801	16433491	31133.54	7093.4
Aydın	6867034	130785.4	214290.1	1776999	9641313	336.8	21015.66
Dalaman	8149496	176332.7	24229.8	4271959	3962083	2722.42	0
Fethiye	8369116	4287411	192938.7	2642534	6468222	1987.47	28710.45
Kavaklıdere	7757403	68417.4	9711.06	3669799	4212913	213.88	522.46
Kemer	10192879	97996.91	23975.76	3647070	6091712	250.15	927
Köyceğiz	8471698	126026.7	29283.66	4402583	5377214	601.2	0
Marmaris	376029.5	22812.44	996435.2	194160.6	5331417	339.01	1020.14
Milas	8745616	382333.1	95385.09	3005822	7320326	53928.19	7143.24
Nazilli	13423864	122480.4	60936.15	5315030	9088379	1053.39	965.88
Yatağan	6936327	90941.07	19567.49	3597747	5059434	995.77	0
Yılanlı	10547918	124201.8	0	4271648	5722701	133.06	8400
Trabzon	1715601	92018.48	30668.67	26172.96	9221073	0	1935.61
Bayburt	54288.28	401	1603	22334.94	804879.2	0	0
Gümüşhane	1211568	50788.19	6786.23	392819.4	3003365	0	0

Maça	3404932	88058.05	21714	90475.06	1946208	0	0
Pazar	350745	15301.8	10609.75	4338.01	2466533	0	1103.34
Rize	849805.8	2608.43	11706.8	13773.6	3255363	0	11799
Sürmene	1073534	13328.48	122420.8	14248.72	2043057	0	4008
Torul	2529548	76661.06	32120.58	411376.5	3448957	0	0
Urfa	43137.98	15877.92	36390.06	43707.6	3018709	0	680
Adıyaman	513282.6	20350.6	244037.7	233098.6	3395549	0	606.82
Batman	221658.7	62.91	16500	98447.27	841546.8	0	0
Diyarbakır	276282	42768.94	79490.31	89347.58	3925831	0	0
Mardin	6845.86	27009.66	60902.15	2109.18	2148328	0	300.61
Siirt	1183285	30121.89	48204.72	517288.6	2235211	0	21218.39
Şırnak	1695694	5208.71	7690.82	753123.5	1574417	0	4.66
Zonguldak	9378463	188085.6	41449.76	5774664	6389077	4926.89	192.34
Bartın	11264507	132048.5	36043.45	6853669	5643818	7246.02	10055.61
Devrek	7314795	108852	6325.12	3716124	4056111	33952.55	0
Dirgine	8620993	79509.12	16440.38	4288896	3619118	1286.52	16564.18
Ereğli	8991270	100424.1	11597.04	5006353	3450809	2089.91	0
Karabük	21022434	191690.6	8549172	10501601	7418702	295	2541.11
Safranbolu	12667755	142353.1	14163.71	6060239	5432977	310.85	0
Ulus	14962049	93691.04	5221.67	6528289	4346231	14225.29	5743.76
Yenice	34295705	315716.6	217401.6	21491498	8196057	48835.82	0

EK-15. ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜKLERİ 2014 YILI GELİR VE GİDERLERİ

2014 DOİ	Brüt Satışlar	Diğ Faa.Ol. Gel ve Kâr	Olağandışı Gel ve Kâr	Satışların Maliyeti	Faaliyet Giderleri	Diğr Fal. Oln.Gid.ve Zar.	Olağandışı Gid. ve Zar.
Adana	3363824	78844.2	237545.6	567433.04	12449533	0	74694.92
Feke	14811832	100649.2	30372.88	5590739.5	6292397.7	101.96	0
Kadirli	10556349	93072.81	22402.97	3859732.1	6557066.4	14051.15	16490.04
Karahisalı	24583235	80148.08	81429.98	8034382.4	12322891	12066.99	131.04
Kozan	18769282	85393.14	65675.63	6375189.9	9701178.5	3618.84	28383.11
Osmaniye	17007702	109006.7	31727.39	6057909.6	8410306.2	4930.93	34831.13
Pos	16721055	126791.7	196321.2	4457088.6	7676200.8	8305.6	0
Pozantı	8052683	47183	27646.61	2485652.2	4736374	678.03	0
Saimbeyli	7405169	36451.97	18264.94	2483425.3	6207348.4	8050.25	303247.28
Adapazarı	8707594	167439.2	131620.5	4147219.9	8115599.3	79396.25	4404.91
Akyazı	6588018	239757.7	54479.95	2176126.7	3692035.9	1071.35	0
Geyve	7093240	81022.84	60111.13	2658564.2	4270149.4	10914.87	0
Gölcük	5507726	100758.2	69010.46	1468236.3	3856506.9	25687.2	30480.48
Hendek	8985000	64423.08	61671.29	3186967.2	3737159.3	0	0
İzmit	25016145	237452.7	3968411	7658629	11385771	41815.04	82184.44
Karasu	4287977	21729.72	63652.67	721954.98	2169983.3	600.52	169.92
Amasya	15354897	45682.65	73241.5	7017150.8	11574257	0	0
Almus	4653101	42319.51	10456.23	2009886.5	1727905.6	0	9446.06
Bafra	13941870	87058.41	59259.88	7154647	4907913	5503.9	0
Çorum	6604168	17891.6	91657.26	2992226.3	4730023.7	0	30.66
Erbaa	6689705	54381.91	28700.76	2509705.9	2452536	7054.92	1602.7
İskilip	3705849	37008.96	23953.94	1473197.6	2320944.1	27.8	0
Kargı	15802861	53293.78	27882.83	7273547	4327309.6	0	0
Niksar	6844352	7453.76	7058.61	3053335.7	2819240.3	0	0
Samsun	13030413	306660.7	0	6054473.2	7345697.1	34393.08	3512.07
Tokat	7712960	16592.41	109531.2	3061436	4283097.5	0	0
Vezirköprü	19463621	62599.4	67944.83	7666589.4	5753424.4	0	0
Ankara	838556.7	420956.6	20225.3	469276.79	29657331	1354.64	49077.89
Beypazarı	4514922	28954.41	31223.4	1764430.4	2710403.7	0	7784.09
Çamlıdere	5913935	56853.94	24832.98	2679895.1	3081819.9	7522.45	10819.45
Çankırı	3133416	15622.33	8436.29	1501815.6	3370140.4	43.88	141.12
Çerkeş	5995135	61117.94	54971.02	1260947.5	2361253.8	0.14	0
Eskipazar	4182395	56801.03	4823.11	664013.1	2340771.8	116.67	952.19
Ilgaz	8628124	61490.61	37811.9	3570654.7	3657125.8	24.34	545.74
Kırıkkale	226255.1	3709.75	3667.1	110878.16	2235361.3	0	1177.6
Kırşehir	93917.26	0	649.25	29670.92	1991574.9	0	0
Kızılcahamam	4452576	51778.61	27108.78	2351063.8	3316977.2	0	0
Nallıhan	1867709	39409.78	3732.15	874759.98	2278682.8	363.2	0.05
Antalya	12870941	290400.5	298269.8	2589618.9	21848966	8091.37	244613.77
Akseki	12766466	56392.91	150569.9	3354749.3	4920811.4	4934.12	37718.32
Alanya	10799733	199948.4	12078	1583280	6110271.5	5249.79	47113.2

Elmalı	1098268	27074.14	35618.54	280621.53	1782129.2	592	0
Finike	4737259	20511.05	33486.18	1204519.5	3898887	1073	0
Gazipaşa	7275376	18801.82	307990.8	694084.1	4341134.6	0	5688.89
Gündoğmuş	2332324	16481.76	40359.75	480252.32	3003831	0	20810.36
Kaş	7826217	24998.63	52625.5	2410121.5	5305454.2	6111.92	51441.54
Korkuteli	3357917	44965.67	21428.21	673375.23	2453045.1	0	0
Kumluca	11137983	34066.28	25952.32	2506418.8	4362648.8	12731.27	1445.53
Manavgat	10389230	1151157	20176.18	2980299.4	5228698.3	1199.46	5088.13
Serik	14959898	27751.76	208208.9	3429649.5	5171738.9	4925.55	1629.87
Taşağıl	11677822	72543.32	40930.42	2684540.7	5946786.1	2781.44	9821.34
Artvin	9101695	509493.8	103858.2	3593466.8	15171376	0	0
Ardanuç	6531137	113283	36467.39	1518639.5	3309178.3	0	0
Arhavi	1707758	60665.46	13540.82	45143.31	3191370.8	0	0
Borçka	2806614	92850.95	29740.49	285128.15	6193460.1	0	0
Şavşat	4892039	80333.79	46713.74	1618604.2	4097481.7	4374.85	0
Yusufeli	1557925	14681.84	25778.6	647092.04	2051831.6	455.9	0
Balıkesir	21477250	144756.8	188577.7	7320390	16912654	29.52	12084.16
Alaçam	9081412	34512.08	31025.22	3136655	4094175	5655.48	256.5
Ayvacık	5971300	6800.63	179268.6	2230874	4208711.7	2108.51	92947.22
Bandırma	14124753	94494.08	81585.09	2959748.6	7194678.3	7547.87	3973.41
Bayramiç	10929168	59868.66	77964.87	3961910.5	6983302.1	801.31	16094.1
Biga	2925535	9533.89	54226.25	1459371.5	2671822.3	266.94	0
Bigadiç	9120676	65015.57	31027.16	3059879.4	3316569.3	182.65	0
Çan	13520618	81096.28	73446.43	5715377.9	3809669	0	0
Çanakkale	12544053	152632.9	80309.93	4057054.4	10205972	1458.09	0.01
Dursunbey	15865586	48805.14	33053.27	6254540.9	4876761.3	2440.37	422.71
Edremit	13274802	143602.1	135363.1	4476685.4	5564481.2	3610.51	29576.16
Kalkım	14565553	103824.9	9561.16	6082375.5	4063424	1302.81	0
Sındırgı	9805880	66261.32	52413.3	3843870.6	5364728.6	9758.47	0
Yenice	9733125	68592.21	31611.02	4339361.7	3671777.6	3878.98	0
Bolu	19923397	133248.3	58640.69	7258651.7	9716906.4	102.37	25967.49
Akçakoca	5649473	28138.86	16101.76	1480309	1901814.1	7770.99	0
Aladağ	31353653	215806	136060	9810677.2	6826268	1722.34	1376.16
Düzce	17409938	223161.7	49970.94	7484340.2	6484803.3	4283.82	0
Gerede	27163533	128445.1	71462.59	9708365	6577954.4	2141.75	864.4
Gölyaka	13205637	66439.88	35870.37	4571647.7	3175331.2	484.24	0
Göynük	11804547	54404.72	19248.76	5849827	2455344.2	106.12	0
Kırısıcık	5981051	55145.5	55983.38	2262357.6	2320709.5	744.9	0
Mengen	19418459	143558.7	98294.04	8140681.9	4306361.2	84.87	0
Mudurnu	16191446	99105.51	62310.62	5832698.1	4744945.5	688.72	0
Seben	3787252	20348.53	33277.25	1861098.8	1895754.4	0	0
Yığılca	18230449	108263.7	29581.02	5229712.3	4182529.4	412.3	0
Bursa	21206207	424240.3	973869.8	9621217.4	16621288	19702.68	142315.13
Bilecik	20166367	107553.4	368044.4	9174842.9	17436518	1259.33	15828.34
İnegöl	29147631	148342.1	103296.3	11618559	7998430	7318.76	0

Keleş	8876971	91812.12	20985.99	3281428.4	2767934.5	6261.74	40143.84
M.Kemalpaşa	28094664	174718	96008.79	10610810	7306568.5	3479.82	0
Orhaneli	10108200	73384.52	26688.52	3945473.1	4101206.4	3524.79	2034.5
Yalova	6287718	30204.44	92447.82	1882346.2	4711783	375.17	0
Denizli	22374903	543111.7	26565.18	7922373.8	13276854	32969.74	867.06
Acıpayam	14279373	82071.92	37579.81	5281429.8	5305774.1	0	0
Çal	5658549	41642.77	48411.14	2154640.8	4196382	720.66	0.76
Çameli	6778493	38527.88	4206.09	2740977.7	2990112.3	3825	0
Eskere	6460852	58505.92	2643.96	2240893.1	3528319.9	72.22	0
Tavas	11573944	78880.13	11659.84	4055384.2	4748669.9	6090.77	0
Uşak	15254934	114428.7	18159.03	6746668.2	8141668.2	1893.61	0
Elazığ	280563.7	72590.03	51116.5	99768.62	9502568.5	0	0.04
Bingöl	595327.2	50120.34	13132.27	214072.53	4481853.3	0	0
Bitlis	332718.3	26681.08	48892.39	137531.64	2731284.7	0	770.11
Hakkari	0	32026	4587.69	0	2009244.1	0	0
Malatya	1376108	20416.13	44950.53	685855.97	5425756.6	0	0
Muş	56126.64	21110.05	7398.73	23170.91	1888277.5	0	1905.54
Tunceli	82058.3	10246.19	32786.38	35561.55	1880803.6	0	0
Van	0	1888	24784.55	0	946436.48	0	0
Erzurum	310522.2	197482.5	164433.7	117947.04	8950226.5	2228.21	0
Ağrı	0	26072.82	0	0	559543.3	0	8.03
Ardahan	4439800	100159.3	23374.35	1272965.7	2758190.9	1012.81	81323.52
Erzincan	2559758	19931.75	16222.92	1165649.3	3206090.5	0	2420.11
İğdir	0	4788.3	0.02	0	720266.41	0	0
Kars	0	30.21	300	0	441254.02	0	0
Oltu	3202684	43952.69	25893.48	1342780.9	2328514.8	996.31	3.2
Sarıkamış	5919241	54602.62	13323.78	1537907.5	3178560	0	0
Şenkaya	3689824	37328.31	40045.38	1159473.9	1784406.1	581.05	2.11
Eskişehir	8320578	77100.39	73267.16	4119869.9	10431261	400.28	62492.98
Afyon	7157891	78816.57	24702.82	3681543.4	7948274.6	678.31	0
Çatacak	3446870	32677.74	30309.09	1147276.9	3432982.3	0	5250.24
Mihalıççık	7323872	61498.29	26129.22	2929693.5	4378871.6	1879.65	0
Giresun	14309252	184029	181665.1	5681576	10687960	25456.15	289.95
Akkuş	11092167	55084.31	20110.12	5243016.8	3251261.2	3226.74	0
Derele	5033323	101751.8	59681.22	1389994.8	2309265	2518.54	0
Espiye	5451920	36151.89	66757.4	1051428.3	2902907.2	0	4702.1
Koyulhisar	14438223	158917.3	36498.03	4960778.8	3444619.1	0	0
Mesudiye	12418098	46346.15	52659.24	4504361.4	2983368.6	0	0
Ordu	7831787	110762.9	58367.5	3024944.1	12192709	79654.41	3227.13
Sebnkarahisar	2959865	13924.74	50879.53	1674245.2	2310186.2	0	0
Tirebolu	4294276	30003.16	58911.29	974077.72	2802521.7	0	0
Ünye	5913856	66667.67	23995.77	2558368.1	3389373.9	1095	15116.38
Isparta	2492939	11433.26	604062.6	975195.62	8878922.9	0	90
Bucak	19794624	80232.14	48103.39	6377789.3	7882264.4	0	860.44
Burdur	7345078	73043.68	82043.95	2516419.1	5589574.2	0	37828.35

Dinar	2260547	10046.81	25776.44	1222906.7	2762865.5	750.74	0
Eğridir	7429264	68582.35	65152.54	2686017.8	5569438.9	7267.29	0
Göhlisar	7519412	109849.4	3139.67	2706931.8	4422472.6	906.08	0
Sütçüler	12404366	68018.38	57150.45	3363505.1	6234764.5	0	0
İstanbul	6963927	1493.03	242276.1	2100342.7	15248546	25672.13	6384.22
Bahçeköy	7538627	1005751	132985	2657633.2	3114769.4	56.24	154.62
Çatalca	10776274	147211.6	66816.38	1912553	4885481.3	0	39995.49
Demirköy	24675731	198479.6	326000.4	5194438.4	7267923.4	17582.51	235254.44
Edirne	3637285	34839.7	17053.59	1138111.5	1886755.2	0	0
Kanlıca	9339492	2377807	259588.1	3137085.3	14419035	28304.31	31726.47
Keşan	11257275	359893.2	86414.8	2515647.8	4882448.8	3906.93	335490.51
Kırklareli	13248194	130586.3	21606.16	4987510.6	6592910.4	0	44576.88
Şile	9136340	32526.17	179477.4	3400001.2	4545368.4	1857.42	0
Tekirdağ	4241185	10074.51	22031.37	1236906.3	4021323.8	0	76733.32
Vize	6520600	43809.3	6776.28	1942265	3744573.2	4688.68	79120.8
İzmir	8618021	279764.4	1576104	2597397.1	17800285	9542.98	71048.53
Akhisar	24339837	71069.64	1134146	6161705.9	10065215	17997.93	22174.08
Bayındır	8787976	75369.74	25417.45	2603476.6	7347625.5	44013.23	0
Bergama	16988303	155414.2	254759.5	6138123.5	7987897.7	32307.25	0
Demirci	7784804	84829.36	78878.19	2366693.2	5069472.1	9155.38	15647.21
Görces	9312408	76718.32	22019.77	2538556.9	4738462.6	31710.2	0
Manisa	15729513	179180.3	97710.66	5150416.9	12094531	17549.12	5224.5
Menderes	10890964	205766.9	44219.63	2372281.8	8638670.5	28432.22	0
K.Maraş	10422796	55598.13	110725.6	3382349.5	20676828	3912.2	4608.1
Alındırın	10140934	50941.06	89066.72	2462460.2	5042026.8	3853.92	13992.5
Antakya	18432252	288463	315346.8	10458530	13737563	572.21	3700.35
Dörtöyol	11201089	45770.23	31624.7	5497420.2	4588106.9	2070.14	0
Gaziantep	383485.4	2299.98	13208.67	112657.38	2843994.7	0	1557.52
Göksu	7748597	71364.83	27672.2	1948277.7	5054975.2	155.09	83
Kilis	1701394	8609.01	21137.69	801145.47	2419783.6	0	0.98
Kastamonu	9764294	244164.4	43574.28	3660100.4	14232668	3592.76	2717.92
Araç	14135413	103920.8	34102.24	3999685.5	4564349	903.2	0
Ayancık	48155875	482333.4	84705.5	22265701	7695207.7	104860.69	50023.67
Azdavay	15049628	99782.02	11309.88	5440695.2	4102083.8	32144.48	0
Boyabat	18857617	105568.5	9638.41	8763501.6	4903928.1	30575.97	0
Bozkurt	4110389	50482.43	14680.49	1728807.5	2446153.3	25612.25	0
Cide	7323872	67421.63	77532.88	3129301.5	3273643.1	12847.89	0
Çatalzeytin	5224524	30455.55	5538.65	1631084.6	2232535	17021.27	44266.05
Daday	17951954	145853.1	22461.12	6718061.9	6550851.1	55222.87	866.87
Duragan	7022987	47010.21	10915.35	3115902.1	3260567.1	16933.8	40194.83
Hanönü	23369718	180886.8	28863.53	9969027.5	3708525.8	0	0
İhsangazi	8391525	72226.97	10130	2152730.5	3859839.7	995.61	0
İnebolu	7965348	49046.76	30946.28	3597628.3	2667066.1	0	2140
Karadere	16120018	117098.8	7290.86	5897946.1	5148766	3887.39	661.38
Küre	9072747	67090.54	5625.4	4015356	2917928.4	21677	7260.1

Pınarbaşı	7391182	90068.77	25409.31	3706441.7	2925590.9	21620	0
Samatlar	8648409	67796.66	2821.19	1957770.1	3436160	24610.05	0
Sinop	20534999	254767.8	45985.89	9238440.4	9843027.7	92953.48	10726.97
Taşköprü	27474054	207160.6	32164.97	12182009	8470464.5	0	0
Tosya	13116561	93346.43	18053.98	4220374	5294021.1	396.06	0
Türkeli	9497381	36672.99	913.77	4631199.9	2726222.9	6701.73	9515.7
Kayseri	1287329	28675.05	12474.2	186170.98	5553317.7	23.57	0
Akdağmadeni	12688848	180919.9	221461.2	5346286	4637813.4	5602.79	0
Nevşehir	0	84.75	124.72	0	1055429.2	0	0
Niğde	79176.72	3576.64	4242.83	4392.46	1498189.1	0	0
Sivas	1909514	116457	142563.1	1049281.8	2440988.6	104.22	0
Yozgat	15248947	359297.9	116717.5	8216723.7	5902805.6	5432.49	0
Konya	5826668	26831.26	98284.62	1705139.3	10620541	5244.25	178.13
Aksaray	56609.13	661.61	1023.94	23847.44	1089666.8	0	0
Beşehir	4235303	74199.1	21996.05	1616173.4	3815666.9	576.76	12349.72
Ermenek	2933448	32526.95	23512.69	1007130.6	3541537.3	2893.01	0
Karaman	486520.2	16989.46	21947.3	177558.27	2926689.5	0	0
Kütahya	15107423	118852	110722.1	7142201.7	8694121.2	24005.92	0
Domaniç	7956800	56903.05	11859.63	3338628.9	1980055.7	511.59	1005.16
Emet	18728295	428910.4	82517.83	8452829.9	5672630.6	136.44	0
Gediz	10485133	80108.81	25548.47	4325289.7	4177045.5	997.8	0
Simav	22412377	156550.9	18487.59	7713732.8	6674427.1	925.52	2760
Tavşanlı	13243699	60044.55	86343.11	5949156.2	5740261.4	1250.2	0
Mersin	9647846	124811.5	84702.71	3151612.9	13723322	2148.51	229764.18
Anamur	9012135	45364.65	27700.37	2687921.7	6105885.1	12934.48	0
Bozyazı	7540242	25688.26	43228.93	2243471.6	5536210	2089.73	0
Erdemli	6127518	121342	221087.7	1387897.5	3629099.3	40	614.9
Gülnar	6022268	29105.21	76789.18	1391088.6	5565366.7	2831.47	28512.5
Mut	4957731	36729.87	35071.05	1082767.3	4668503.2	3598.15	797.35
Silifke	6177425	60964.28	62515.81	1744536.5	5096541.1	10328.66	0
Tarsus	9877240	98063.29	432408.1	2420532.3	5829156.9	11363.71	29132.55
Muğla	7610005	630301.1	177981.4	2409634.2	18563037	26910.12	21240.83
Aydın	6655826	65929.26	169008.3	2145869.4	9314010.1	6129.67	68.83
Dalaman	10475264	140672.3	26461.09	4711030	4842774.9	1352.01	0
Fethiye	6463332	4846635	36873.9	2222261.9	6766795.8	1964.91	0
Kavaklıdere	9241534	37378.09	53315.17	4108181	4550452.6	17.81	0
Kemer	8082884	78871.87	69086.48	2353020.3	6264046.6	0	33109.71
Köyceğiz	9687576	95935.32	27826.74	4765521.8	6153121.6	18.46	0
Marmaris	666219.4	1142636	83860.48	295585.27	6442874.1	0	0
Milas	10727630	475737.4	98624.33	4150233.8	8667345.7	24531.29	0
Nazilli	17344101	121309.3	23988.08	7088935.8	9894383.4	835.17	0
Yatağan	8999291	79481.71	86976.12	3963091	6274245.4	0	729.51
Yılanlı	10364039	83974.96	55061.6	4207559.7	6057479	0	0
Trabzon	2489371	69075.79	32572.39	101818.2	9645576.6	0	522.86
Bayburt	114549.5	926.55	0	32631.05	1083889.2	0	0

Gümüşhane	1778274	28107.42	106059	413843.69	2442627.4	0	0
Maçka	4869969	25552.29	34402.66	53388.7	3046677.7	0	1374.87
Pazar	333160.8	21861.53	2834135	5295.1	2713706	1344.9	41358.01
Rize	1486123	7176.58	8715.77	30340.14	4620306.8	0	0
Sürmene	1031170	5349.01	105317.3	11828.4	2474109	0	0
Torul	2279790	70242.03	17833.94	128629.03	3360555.3	0	0
Urfa	34099.93	15930.11	35537.48	35933.76	3522084.4	0	0
Adıyaman	346765.9	29758.49	144053.6	208546.13	3706533.8	0	1525
Batman	264011.1	320	0	108838.08	1230247.7	0	0
Diyarbakır	75389.58	45984.71	28980.7	31593.66	3477836.9	0	0
Mardin	0	46155.14	13223.39	0	2253393.5	0	1380.22
Siirt	1287811	31185	96522.71	558270.47	2648871.4	0	11242.07
Şırnak	426939.5	2296.2	1830.9	177650.02	1260827.9	0	0.03
Zonguldak	16307183	633351.3	86112.84	8094068.9	7306718	16447.31	57412.93
Bartın	17556326	247298	76959.89	8053888.4	6758630.3	19936.57	60309.3
Devrek	11682334	65461.79	202260.8	5167301.5	4963721.3	16959.38	0
Dirgine	14274373	73757.66	20213.28	5850487	4620177.9	55.9	0
Ereğli	9200424	109733.7	29011.31	3836372.1	3786678.5	960.23	0
Karabük	24093937	215729.3	51489.26	9861883	8566432.2	479.5	0
Safranbolu	15113077	97169.55	45375.35	6549219.9	5350555.2	852.8	6726
Ulus	20671097	83158.53	61409.53	7154241.7	4982724.1	17575.81	2635.8
Yenice	46208525	352185.6	117854.4	23068066	10467429	2374.72	8913.07

EK-16. ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜKLERİ 2014 YILI GELİR VE GİDERLERİ

2015 DOİ	Brüt Satışlar	Diğ Faa.Ol. Gel ve Kâr	Olağandışı Gel ve Kâr	Satışların Maliyeti	Faaliyet Giderleri	Diğer Fal. Oln. Gid. ve Zar.	Olağandışı Gid. ve Zar.
Adana	4420416	28774.04	80998.99	702354.7	12705525	279.8	2569.09
Feke	16831066	99834.4	56791.36	6355599	6553416	0	0
Kadirli	11838945	62774.98	61075.72	3983611	7193827	14663.96	0
Karahisalı	25996096	91662.99	121876	8180740	13029825	4269.8	467.03
Kozan	22876798	70784.94	66747.24	7414253	11626649	7925.63	3022.62
Osmaniye	17451772	84460.81	58628.32	6333457	9189877	1257.19	30497.04
Pos	18224192	105145.1	69361.23	4640450	8436216	29703.73	0
Pozantı	12927271	32663.51	45484.62	4122791	6223865	52.21	0
Saimbeyli	12465418	55144.37	63676.8	4644890	6529564	82.89	0
Adapazarı	10362269	158691.1	20085.34	5263749	8842291	150	741.35
Akyazı	11328607	103399.1	546432.3	4343684	4562898	438.01	35737.88
Geyve	10076190	82680.07	40728.84	4177496	5025096	7710.79	1960.09
Gölcük	6784462	93737.77	101290.1	2168659	4434229	3041.02	21792
Hendek	9719237	65020.71	68849.35	3042104	4762616	0	669777.3
İzmit	29653999	819937.8	289399.3	10297251	11786061	33444.64	1873.38
Karasu	4698390	13823.02	36871.92	871878.6	2328808	14702.78	0
Amasya	14304125	45633.7	27460.65	6027565	11858077	0	7409.3
Almus	5064608	24526.97	30005.13	1998409	2037016	0	21120.28
Bafra	14046074	16793.33	114653.3	6305880	5390087	0	0
Çorum	7354537	18236.63	205415.4	3022745	5024918	2370.62	0
Erbaa	8041646	10432.35	8605.33	2854161	2789394	6442.61	51150.15
İskilip	3784330	23201.66	18174.09	1648742	2603674	0	0
Kargı	14371837	25208.94	157046.9	6010929	4825031	1642.8	22987.9
Niksar	7800224	10892.86	20459.46	3560582	3161320	0	0
Samsun	12271213	91549.07	7021.69	5260662	7916314	38231.25	0
Tokat	7604522	20381.8	170254.3	2640781	4361039	8433.53	0
Vezirköprü	23028979	56925.71	79105.6	9855885	5859566	117.16	0
Ankara	1008279	326104.7	36323.87	427662.1	28564516	10.38	102441.6
Beypazarı	6292461	36748.55	115690	2456745	4793830	432.34	1585
Çamlıdere	6616909	62770.15	33316.64	2797063	3394090	0	3024.03
Çankırı	4131795	5879.24	2920.03	1986881	4056234	2985.7	2157.53
Çerkeş	8297008	73223.87	43091.14	2657421	2567891	921.27	1248.28
Eskipazar	4521254	130857.6	462.52	1482820	2416045	2.22	552.8
İlgaz	8159594	72562.87	36209.31	2818507	4071960	0	0
Kırıkkale	210429.5	1635.86	5624.59	94143.98	2430229	0	0
Kırşehir	66031.45	769.68	2866.04	28176.73	1959476	0	590.25
Kızılcahamam	5675434	60015.05	21332.3	2575653	4816227	0	205.76
Nallıhan	4277196	50039.5	5099.11	1166687	3067726	0	1139.2
Antalya	15009941	194433.6	303758.3	3364020	25286411	10996.74	66382.92
Akseki	19394796	56141.5	75216.94	5221758	6070958	15119.67	22675.58
Alanya	9120623	292032.6	35971.68	1515525	5839880	4779.99	1207.36

Elmalı	1087275	40428.71	43069.14	262942	2021504	0	0
Finike	5451040	26978.64	21931.96	1320644	4280545	836	239233.2
Gazipaşa	7972728	30892.21	26479.07	1337839	5268146	2448.18	0.06
Gündoğmuş	3714315	26910.05	69695.69	137450.6	3512443	0	0
Kaş	8619346	55993.92	113499.5	1933237	5967551	561.8	32686.62
Korkuteli	3153125	25274.64	38946.06	514932.8	3277403	1350.03	216123.9
Kumluca	7624484	55423.46	39254.51	747170.6	4384016	0	60903.81
Manavgat	9764335	1413128	14743.49	2862344	5837328	686.28	53762.94
Serik	18014368	120137.8	123884.5	3668702	6622892	2623.69	681.93
Taşağıl	13366748	56940.64	34133.18	3255720	7362346	451.44	76606.95
Artvin	8805348	398637.2	99846.61	3844145	15741316	0	0
Arduç	5851674	166961.5	65440.69	1241014	4612875	0	900.12
Arhavi	1900272	79976.07	19913.69	29265.39	4218191	0	0
Borçka	2802911	99485.04	100092.7	219999.3	7168428	0	0
Şavşat	4030461	82683.27	31513.17	1354918	5255983	0	1790.9
Yusufeli	850329.4	20607.2	49177.87	325538.6	2116330	76.07	0
Balıkesir	22330804	241680.6	87062.14	7163700	16685710	6751.8	48874.49
Alaçam	11429882	45184.16	36860.72	3900324	3601732	152.91	2265.66
Ayvacık	6079466	22151.19	94658.37	1976163	4695085	393.6	43515.92
Bandırma	14969383	235304.3	124220.8	3249897	7298356	0	1028.05
Bayramiç	11978493	65903.38	41676.94	4285965	6938639	702.07	15503.62
Biga	3491699	19011.89	33494.93	1228714	3031831	0	0
Bigadiç	10537012	67652.13	27333.55	3501355	3936832	374.3	0
Çan	12091531	87152.82	31731.53	4489840	4998765	1579.82	0
Çanakkale	12317849	250130	25159.86	3786507	11043797	172.88	11519.86
Dursunbey	17162458	90690.86	38164.38	6518615	5175382	32665.08	0
Edremit	16108636	83498.31	91486.36	5508998	6212453	9692.72	13190.16
Kalkın	11087478	70689.29	97639.7	3882823	4358022	3976.74	34266.71
Keşan	10257475	362299	15894.99	2168457	5422607	3946.81	30449.88
Sındırgı	11749469	70543.17	101677.6	4907486	5626257	1594.07	250.55
Yenice	10809321	77231.82	15840.06	3308926	4360353	6357.92	0
Bolu	25995427	255816.5	96413.54	9557569	12402241	1175.45	7335.01
Akçakoca	7527479	47655.61	17241.35	1475591	3133225	8360.92	5672.54
Aladağ	39275551	258409.2	217808.2	13347107	7754464	1230.47	0.13
Düzce	23013640	123596.7	117848.6	9207687	8933286	251.91	816.06
Gerede	25380681	177571.5	58597.83	9873217	7029366	2338.44	5389.31
Gölyaka	14594350	84423.02	23638.6	5516187	3913015	0	0
Göynük	14773395	86428.16	22072.1	7113374	3345110	0	10322.04
Kıbrısçık	6442318	60661.5	65802.46	2846957	2435970	1015.06	0
Mengen	27176776	181108.6	195976	11571320	5712652	23196.27	0
Mudurnu	21854215	195065.6	114376.5	8624926	5894971	1537.58	0
Seben	7329374	40408.06	11527.58	3271089	2579903	0	0
Yığılca	22533683	137801.7	49512.08	7147705	5339906	227.71	0
Bursa	27029881	224297.2	440650	10510985	18761479	63193.74	38374.91
Bilecik	23350191	106768.8	566338.9	10702654	9186448	197.29	5651.55

İnegöl	32608843	125139.9	260185.1	10830952	9121266	7685.01	2176.85
Keleş	11926452	99950.2	74905.03	4535492	3351302	3720.24	49358.81
M.Kemalpaşa	32236731	71509.9	40907.73	11607395	8253600	13755.39	4374.96
Orhaneli	25041855	139521.4	45082.31	10232603	5545294	9784.19	73968.34
Yalova	6934916	34427.47	109430.1	1637252	4988419	23956.83	1208.57
Denizli	21615794	132941.6	233046.1	7635058	13643656	21954.15	61920.05
Acıpayam	14521725	74353.9	58293.64	5098338	5670585	461.62	0
Çal	8153322	71344.19	28608.38	3541395	5325781	543814.7	0.02
Çameli	11553361	50653.41	15792.09	4484504	3838306	1785.52	0
Eskere	8150441	30543.57	21402.11	2988883	4217360	258.49	0
Tavas	11614530	56787.5	42919.25	3580547	5036905	7917.65	12020.89
Uşak	14370402	71367.55	113554.1	6197094	8073627	4832.49	27377.75
Elazığ	325421.7	20145.02	125688.7	48427.78	11429629	0	223.09
Bingöl	337214.3	51532.74	7336.82	146629.8	4454243	0	0
Bitlis	137216.4	27412.06	15453.66	53458.43	3175539	0	0
Hakkari	0	33243	2224.63	0	2299370	0	3991.5
Malatya	1743929	28775.45	76960.4	811530	5825208	0	0
Muş	25131.85	13780.22	871.71	10713.53	2141332	0	0
Tunceli	137244.4	11912.4	25969.15	46847.64	2467562	0	0
Van	0	2695	6070.96	0	1341859	0	2819.25
Erzurum	1047807	188018.9	56121.42	276098.6	10240971	1909.75	0
Ağrı	3050	18196.95	33835.4	0	600140.5	0	4.06
Ardahan	5037543	102345.1	75534	1264277	3066401	892.47	20529.51
Erzincan	2667862	13880.27	19368.13	1122204	3352120	0	7601.84
Iğdır	0	4829.7	0	0	810596.7	0	0
Kars	0	341.08	62.26	0	887501.5	0	0
Oltu	3068966	40446.65	19607.33	1148318	2743510	137.94	0.41
Sarıkamış	6537118	78912.14	26700.82	1650629	3140139	0	0
Şenkaya	2833516	71898.75	47728.28	804388.4	2089349	458.82	4387.17
Eskişehir	11714349	17159.79	98626.39	5351436	11818525	1037.33	1603.68
Afyon	6039557	27823.64	48103.57	2738296	9749735	1027.72	0
Çatacık	5012544	41966.92	21978.78	1958660	3693932	446.1	9701.95
Mihalıççık	6443726	59608.47	17928.38	1958239	4803766	649.12	0
Giresun	12877976	151163.3	181326.5	4558483	12630543	22330.47	8609.58
Akkuş	11167463	68215.49	33676.53	5197660	3076126	16	0
Dereli	6499665	147766.7	57031.76	1906658	2915235	99.2	1775.31
Espiye	7322117	45180.1	63700.33	1403885	4042256	5212.15	0
Koyulhisar	13990068	118519	249403.8	5687732	5036742	0.44	0
Mesudiye	12429628	63319.66	84744.35	4414751	3382539	0	238
Ordu	7466875	56675.62	158799.7	2453141	5500563	0	1103.65
Sebnkarahisar	2487381	23074.88	17884.78	1253783	2424377	0.23	0
Tirebolu	3089136	33130.13	44355.7	791252	3454764	0	0
Ünye	7111283	59755.97	43120.72	2428141	4362212	10301.16	0
Isparta	2692610	25404.73	29521.67	946376	9454530	0	1276.28
Bucak	20311286	89545.66	41965.5	5906398	8958263	686.52	11283.68

Burdur	6445182	85805.09	245377.5	2149532	5022720	210.37	12021.77
Dinar	3415995	23928	15872.08	1494268	3489993	0	1061.44
Eğridir	6289378	49384.95	82325.84	1750566	6274922	0	0
Göhlisar	7698774	92870	61536.49	2737399	5101879	4919.4	2953.9
Sütçüler	12423835	101189.2	111696.1	3287694	6648632	0	4588.56
İstanbul	19563652	87212.67	352674.4	5401662	18019499	0	339.9
Bahçeköy	8897010	1683440	22014.58	2860307	3714205	0	3277.92
Çatalca	9720084	107765.6	48559.24	1940228	5658938	0	7802.96
Demirköy	31576486	260396.2	167272.3	6792828	10219825	22361.45	167201.3
Edirne	2770020	24428.59	14444.17	1025123	2445222	0	451
Kanlıca	10416817	193895.7	2483646	2622118	15713471	15110.98	26296.66
Kırklareli	14473468	78618.48	49355.63	5758697	7824026	0	216133.7
Şile	7681357	37044.31	448460.6	2866297	4406026	1614.06	49511.45
Tekirdağ	5864391	34572.29	34370.87	1844548	5150719	1197.57	0
Vize	7342507	45503.36	15156.76	1754575	4774909	1177.74	58434.26
İzmir	16261124	255925.5	1733275	3470997	22372571	17244.83	2185.78
Akhisar	29519008	96485.91	97689.35	8348561	10559892	52961.73	0
Bayındır	26777384	170790	2541531	4881153	10119967	8470.91	0
Bergama	18247868	128554.6	141859.9	4895458	8695553	44207.42	114041.1
Demirci	8403321	97419.4	136278.9	2873077	5507387	109.44	0
Gördes	9746077	63905.46	48601.6	2456788	5534402	21593.78	0
Manisa	21344118	177036.5	107447.8	7237170	13888244	14286.85	463090.9
Menderes	10157087	172335	94623.32	1999293	10329163	15352.42	9882.97
K. Maraş	8945930	27373.49	81929.9	2333705	21891822	5233.47	74146.64
Alındırın	8884142	17274.77	93707.83	2150706	5344581	6805.37	42055.42
Antakya	15394161	99781.84	264247.6	6679761	12944623	2924.71	64955.12
Dört Yol	5618025	51154.71	25307.09	2586448	4064655	3310.08	0
Gaziantep	600021	458.32	68069.83	216644.3	3123854	0	2740.85
Göksun	8290166	33052.7	74946.55	2457811	5652833	356.52	5139.17
Kilis	2243162	9861.75	18319.37	884053.5	2838805	0	8212.26
Kastamonu	12598998	218913.5	78450.73	5162675	16217579	3057.92	6302.26
Araç	18445294	105831.2	71244.9	6243709	5040633	6963.66	0
Ayancık	38360129	338470.7	57437.24	18177824	7859923	10148.12	495.72
Azdavay	17478159	98986.98	44389.19	5926065	4740280	271.1	0
Boyabat	26731754	75455.4	30570.24	11449062	5490886	72.45	0
Bozkurt	5752181	10554.57	27714.34	2394651	2823845	0	40183.57
Cide	12107047	49454.84	37731.41	4873258	4625137	0	204765.3
Çatalzeytin	5280179	43020.98	20658.67	2293036	1895880	4449.56	5430.46
Daday	19059178	126369.1	49378.74	6599945	8233943	1081.49	0
Duragan	7285800	32386.88	32754.45	3518124	2921348	560	0
Hanönü	11526448	59589.86	40339.38	5136573	3115051	1035.07	0
İhsangazi	9071068	96232.42	35109.31	3267503	4648435	4566.58	0
İnebolu	7997020	30700.83	35925.15	3671044	3171739	0	23973.54
Karadere	24164204	78462.4	85830.66	9652083	7243419	782.38	0
Küre	15828900	70012.04	44963.16	6646064	3872352	0	673.8

Pınarbaşı	8661788	55396.4	87922.9	3932888	3461646	0	0
Samatlar	9880438	71702.04	22443.02	2411182	3590993	11609.55	0
Sinop	25480379	179896.9	178975.1	10967332	11568402	91244.01	65008.91
Taşköprü	28285856	121629.3	93930.65	12938114	9631295	1003.89	0.01
Tosya	12006677	101935.3	33497.79	4524427	5595467	0	3071.5
Türkeli	12402746	39971.48	28443.15	5814165	3474637	0	67188.72
Kayseri	2449110	25481.4	27470.52	209722.7	6515144	0	0
Akdağmadeni	14872523	110147.7	240372.5	5866692	5823296	2417.48	0
Nevşehir	41707	549.32	3641.55	3403	1130007	0	0
Niğde	59116.16	0	18839.25	5007.73	2022228	0	0
Sivas	3751298	22299.8	111308.6	1652062	3476879	0	0
Yozgat	7948866	128582.9	133129.1	3477961	6535948	9529.99	9411.43
Konya	7589602	20172.18	139643	1898214	10899757	5765.72	111.63
Aksaray	84527.23	364.25	3141.6	35287.32	1347335	0	106
Beyşehir	4314939	14788.94	25718.43	1211507	5171429	0	0
Ermeneke	3998183	41012.68	30168.02	1228457	4162674	2222.5	0
Karaman	750436.3	24366.43	270208.2	228292.8	3151679	927.36	0
Kütahya	14034871	95903.29	130597	6724174	10015651	2070.02	2572.18
Domaniç	8242844	48318.81	45743.57	3284068	2141153	1581.1	0
Emet	22012159	86804.92	74284.66	10156737	5943907	652.81	0
Gediz	9452163	35713.59	326961.8	3880874	4334364	978.17	304191.5
Simav	18199123	95431.14	60456.78	6488446	7204881	6610.23	0
Tavşanlı	24536673	70284.03	37197.32	12157465	6052607	655.6	200
Mersin	15056258	91059.51	88775.29	4409338	17575286	63.5	14817.37
Anamur	10536795	52297	43467.67	2918065	7057085	4535.89	0
Bozyazı	10176953	25763.16	100360.5	2546027	6642857	4939.91	0
Erdemli	6781164	37545.49	98979.34	1486457	4565946	22706.53	0
Gülnar	7028860	22651.54	19443.16	1508667	6531493	469.9	5841.07
Mut	4612507	33909.63	35455.81	1595399	5260280	3323.35	0
Silifke	5466941	30333.55	102128.5	1528163	6022644	17049.29	1196.12
Tarsus	13134547	393939.3	81680.93	3990053	8108858	803.52	0
Muğla	9183221	391959.1	2403841	2636186	20521219	77659.53	2234.49
Aydın	9887211	74295.04	129437.9	2347979	10003662	40845.06	2254.68
Dalaman	9500943	112431.4	83645.26	3785847	5126492	3440.77	8174.59
Fethiye	13224694	5154696	31266.18	4128398	8089551	2487.11	0
Kavaklıdere	14548795	50753.52	26532.74	6744111	5706859	194.26	0
Kemer	15027343	62048.52	85395.09	4124238	6653950	600.26	0
Köyceğiz	12201912	80898.86	52332.41	5312378	7166309	1513.66	0
Marmaris	4459506	379598.1	22260.04	1365961	7693084	0	14164.74
Milas	14577050	513149	170628.5	5089467	9850958	12830.04	0
Nazilli	25540784	112638.7	74246.97	10876245	11161288	394.73	98825.63
Yatağan	8759993	61306.91	49307.84	3916771	6722592	127	0
Yılanlı	16579981	90416.85	93753.37	6010066	7363343	25477.92	0
Trabzon	2435595	30705.91	71865.99	25354.72	11301116	0	0
Bayburt	113271	400	0	29599.32	1152945	0	0

Gümüşhane	2380955	29924.39	2789.61	99572.76	2550572	5321.99	0
Maçka	4779325	35901.56	9301.17	42459.66	2899170	0.14	0
Pazar	233052.9	17540.92	3396.8	2495.11	2689800	0	0
Rize	1436852	4014	7736.2	15572.38	4335866	252.08	964.22
Sürmene	1277567	5940.16	39477.86	15403.71	3025064	0	0
Torul	3029446	24612.18	6106.84	185192	3487733	0	0
Urfa	78713.85	12935.02	8132.03	37494.16	4488657	0	0
Adıyaman	413488.6	28363.41	91511.61	164314.5	4621505	0	244
Batman	119833.4	3142	2620.25	55234.8	1289097	0	29.9
Diyarbakır	189130.8	41903.69	51947.68	62638.52	3469877	0	0
Mardin	0	21901.3	34717.04	0	2538410	0	34.12
Siirt	1952373	29916	5519.01	859284.9	2951188	0	0
Şırnak	378549	1733.25	3231.45	154385.6	1353878	0	29.92
Zonguldak	18452355	82384.59	241006.6	8610097	11633940	272.03	2321.44
Bartın	23433059	344204	146657.5	10727988	9415290	26173.8	0
Devrek	18802889	87369.27	86879.91	7479594	6753034	17344.53	241780.4
Dirgine	20614411	46996.23	89881.57	7945042	7192923	726.08	0
Ereğli	15464701	108781.9	209562.4	5323376	6445239	230.53	2669.11
Karabük	31127716	222081.3	76121.61	14216122	9973221	1019.74	0
Safranbolu	19291492	102594.5	1012396	9075354	7187004	313	9325.5
Ulus	23591114	79778.94	38526	8713020	7674226	11085.11	5355
Yenice	63524143	232133.4	413917	28366041	14031840	12599.97	12296.57

ÖZGEÇMİŞ

29.01.1991 tarihinde Mersin ili Anamur ilçesinde doğan Emine Nur YEŞİLYURT; ilk ve orta öğrenimini Anamur Vakıfbank Atatürk İlköğretim okulunda, lise öğrenimini Anamur Lisesinde tamamladı. 2008 yılında girdiği KTÜ Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü'nden 2013 yılında Orman Mühendisi unvanı ile bölüm ikincisi olarak mezun oldu. Aynı yıl KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı Orman Ekonomisi Programı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. 2013 yılı Aralık ayında Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında, KTÜ Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü Orman Ekonomisi Anabilim Dalına araştırma görevlisi olarak atandı. Ayrıca, YEŞİLYURT 2013 yılında işletmecilik ve iktisat bilim alanlarındaki bilgilerini arttırmak amacı ile başladığı Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Bölümüne onur öğrencisi olarak 4.sınıftan devam etmektedir.

Yüksek Lisans öğrenimi süresince danışmanlığını yürüten Prof. Dr. Mustafa Fehmi TÜRKER ile birlikte 6 adet uluslararası bildirinin hazırlanmasına katkı sağladı. Bununla birlikte, tek yazarlı olmak üzere bir tane de çeviri çalışmasına sahiptir.

KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı Orman Ekonomisi Programı'nda yüksek lisans eğitimine devam eden Emine Nur YEŞİLYURT, evli ve İngilizce bilmektedir.